

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 05767

LEKSIKON FUN FORVETS
SHRAYBER

Elias Schulman

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x101, or by email at cmadsen@bikher.org.

לעקסיקאָן
פון
פאַרווערטס
שרייבער

זינט 1897

פון דר. אליהו שולנאָן
רעדאַקטאָר שנועון וועבער

אַרויסגעגעבן פון דער „פאַרווערטס“ אַטאַסיע־שאַן

LEXICON OF FORWARD WRITERS AND CONTRIBUTORS
Since 1897. Written and compiled by DR. ELIAS SHULMAN,
edited by SIMON WEBER. Published by the *FORWARD*
ASSOCIATION Inc., 45 East 33rd Street, New York, N.Y. 10016

Cover design by Tsirl Waletzky

דער לעקסיקאָן איז געשאַפן געוואָרן מיט דער הילף פון
אַטראַן־פונדאַציע און דער כאַנין־פונדאַציע.

געווידמעט דעם ליכטיקן אָנדענק פון דעם
לאַנג־יאָריקן „פאַרווערטס“־פרעזידענט
ישראל ברעסלאָו זײל

ווען דער לעקסיקאָן האָט זיך שוין געדרוקט זענען געשטאָרבן
דריי פראַמינענטע אידישע שרייבער און מיטאַרבעטער פון
פאָרווערטס, וועמעס אַנדענק מיר דערמאָנען מיט כבוד.

זיי זיינען:

שמשון אַפמער ז"ל, געשטאָרבן דעם 21טן מאַי, 1986.

דר. עזריאל נאָקס ז"ל, געשטאָרבן דעם 9טן יוני, 1986.

דר. אליהו שולמאַן ז"ל, וועלכער האָט געשריבן די מערסטע
ביאָגראַפיעס און אַריינגעלייגט אַ סך אַרבעט און ליבשאַפט
ביים צוזאַמענשטעלן דעם לעקסיקאָן, געשטאָרבן דעם 19טן
יוני, 1986, אין תל אביב, וואוהין ער איז געפאָרן אָפנעמען
די מאַנגער־פרעמיע פאַר ליטעראַטור.

מיט די סאציאליסטן וואס האבן געהאט א קעגנער-
רישע שטעלונג צו דער מלחמה (צייטער-אלדיסטן).

סוף מאי 1917 האט אבראמאווויטש זיך צוריק-
געקערט קיין רוסלאנד אין דעם צווייטן „פלאם-
בירטן“ וואס וואסן וואס דייטשלאנד האט דורכגעלאזן.

אין פעטערבורג געווארן אקטיוו סיי אין בונד,
סיי אין דער פארטיי פון די מענשעוויקעס, רע-
דאקטאר פון דער בונדישער ארבעטער-שטימע און
מיטגליד פון דעם פעטערבורגער סאוועט.

אבראמאווויטש האט באקעמפט די באלשעוויקעס
און דעם באלשעוויסטישן רעזשים. ער איז ארעס-
טירט געווארן און איז אפגעזעסן אין טורמע
עטלעכע חדשים.

סוף 1920 ארויסגעפארן פון רוסלאנד, זיך בא-
זעצט אין בערלין, וואו ער איז פארבליבן ביז 1933.
איינער פון די גרינדער פון מענשעוויסטישן זשור-
נאל סאציאליסטישעסקי וועסמניק, און אן אנפיר-
ער פון די מענשעוויקעס.

אין די יארן 1924-1926, 1929-1930 האט ער
באזוכט אמעריקע אויף דער פארבעטונג פון דעם
יידישן סאציאליסטישן פארבאנד. ער האט באזוכט
א רייע שטעט און געהאלטן לעקציעס, דערהויפט
וועגן רוסלאנד און וועגן דעם סאוועטישן רעזשים.
די קאמוניסטן האבן אהאנציוירט דעמאנסטראציעס
קעגן אים און האבן פרובירט שטערן זיינע רע-
פערטאן.

אין 1922 איז אבראמאווויטש געווארן א שמענ-
דיקער מיטארבעטער פון פארווערטס, וואו ער
האט געשריבן וועגן דער אינטערנאציאנאלער פא-
ליטיק, וועגן דעם מצב אין רוסלאנד און וועגן
סאציאליסטישע פראבלעמען.

אין 1933 איז אבראמאווויטש אריבערהגעפארן
קיין פאריז, פארגעזעצט ארויסצוגעבן דעם מענ-
שעוויסטישן זשורנאל און שרייבן פארן פארווערטס.
ער איז געווארן איינער פון די הויפט-רעדאקטארן
פון דער אלגעמיינער ענציקלאפעדיע. פאר דער
ענציקלאפעדיע האט אבראמאווויטש געשריבן א
צאל אפהאנדלונגען וועגן סאציאליזם, געשיכטע פון
דער יידישער און רוסישער ארבעטער באוועגונג,
און געשיכטע פון יידן אין ליטע, פוילן און רוסלאנד.

אין 1940 איז אבראמאווויטש געקומען קיין אמע-
ריקע און איז געווארן א רעדאקציע מיטגליד פון
פארווערטס, וואו ער האט געשריבן לייט-ארטיקלען
און א וועכנטלעכן קאלום „מענטשן און פאליטיק“,
וואו ער האט גרינדלעך אנאליזירט אקטועלע פאלי-

אבראמאווויטש, רפאל (יולי 21, 1880 — אפריל 11,
1963), פסעוודאנים פון רפאל רייך. געב. אין הוינסק
אין משפחה פון א וואלד-סוחר. געלערנט אין חדר
און אין רעאל-גימנאזיע אין פאניעוועזש און ליכאווע.
פון הארט אנגעקומען אין ריגער פאליטעכניקום.
וואו שטודירט מעכאנישע אינזשיניערינג. 1902
אויסגעשלאסן פון פאליטעכניקום צוליבן אנטוייל
אין סטודענטן-אומרוען. זיך פארבונדן מיטן בונד.
1903 אנגעקומען קיין ציריך, אין דער שווייץ.
אין יוני (1903) געלייענט דעם הויפט-רעדער
וועגן דער נאציאנאלער פראגע אויף דער זשענע-
ווער באראטונג פון בונד. 1904 זיך צוריקגעקערט
קיין רוסלאנד, געארבעט אין ווארשעווער קאמיטעט
פון בונד. נאך א קורצן ארעסט, איבערגעפארן
קיין פעטערבורג און געהאלפן צוגרייטן די 6טע
קאנפערענץ פון בונד (1905). ווידער אוועק קיין
ציריך, וואו זיך באטייליקט אין דער צוגרייטונג
פון 6טן צוזאמענפאר פון בונד אין דעם זעלבן יאר.

נאך דער רעוואלוציע פון 1905 זיך צוריקגעקערט
קיין פעטערבורג, געווארן דער פארטרעטער פון
בונד אין ראט פון די ארבעטער-דעפוטאטן. מיט-
געארבעט אין די רוסישע זשורנאלן פון בונד, וואס
עס זיינען ארויס אין פעטערבורג און ווילנע. ער
האט זיך באטייליקט אין די בונדישע קאנפערענצן
און אין צוזאמענפאר פון דער אלגעמיינער רוסי-
לענדישער סאציאל-דעמאקראטישער ארבעטער-
פארטיי. סוף 1907 - אנהויב 1908 באזוכט אמעריקע
אין די אינטערעסן פון בונד.

אבראמאווויטש האט זיך עטלעכע מאל באגעגנט
מיט אב. קאהאנען. קאהאן האט שפעטער געשריבן
אז „איך האב אין אים געפונען א הויך-אנטוויקלטן
און סימפאטישן סאציאליסט, א טאקטפולן, א קלוגן
און קולטור-מענטש.“

1908-1909 האט אבראמאווויטש געלעבט אין
ווילנע, וואו ער איז געווען א לערער אין א
פריוואטער גימנאזיע, און אין דער זעלביקער צייט
זיך אפגעגעבן מיט בונדישער ארבעט. ער איז
ארעסטירט געווארן אין 1910. איז אנטלאפן קיין
עסטרייך, זיך באזעצט אין ווין און האט געשריבן
פאר די בונדישע צייטשריפטן וואס עס זיינען
ארויס אין פעטערבורג און ווילנע.

אין די יארן 1913-1915 האט אבראמאווויטש
געשריבן פארן פארווערטס. 1916 איז ער אריבער-
געפארן קיין ציריך, וואו ער האט זיך פארבונדן

מיש-געזעלשאפטלעכע ענינים.

דער פארווערטס האט ארויסגעגעבן אן אלבאם „די פארשוואונדענע וועלט“, בילדער מיט סאפעס און דערקלערונגען וואס אבראמאווויטש האט צוזאג- מעגעשטעלט (1947). דער ארבעטער-דינג האט ארויסגעגעבן זיינע גאר-וויכטיקע מענטארן „אין צוויי רעוואלוציעס“, צוויי בענד, 1944. זיין בוך אויף ענגליש וועגן גאלשעוויזם „די סאָוועטישע רעוואלוציע“ (נ. י. 1962) שטעלט מיט זיך פאר א סאָנדרארד ווערק.

„אויב איר וועט אנפרעגן אין דער רעדאקציע פון פארווערטס וועלכער שרייבער דריקט אויס אַסקלאַרסן די פאליסי (שטעלונג) פון דער צייטונג אין באַצונג צו די פראַבלעמען און געשעענישן אין דער וועלט-פאליטיק, וועט דער ענטפער זיין — ר. אַבראַמאָוויטש.“ (הלל ראַנגאָף)

„קאהאן האט אים איינגעלאָרן צו שרייבן רעגלמעסיק אַרטיקלען פאַרן פאַרווערטס, ווען אַבראַמאָוויטש האט נאָר געלעבט אין בערלין, און אַבראַמאָוויטש איז דער דער צייט געוואָרן איינער פון די וויכטיקסטע און דער סאַכע אַנגעזעענסטער מיטאַרבעטער פון פאַרווערטס, וועמענס אַרטיקלען עס זיינען געליענט געוואָרן מיטן גרעסטן אינטערעס פון יעדן מער אַדער ווייניקער אינ- טעליגענטן ליינער פון פאַרווערטס.“

„אַבראַמאָוויטש האט אַ סך יאָרן געלעבט אין מערב- איראָפּע און ער איז געוואָרן אַן אַמטער איראָפּער. דאָ איז אַכעריקע האט זיין פאליטישער האַריוואַנט זיך שטאַרק אויסגעברייטערט. ער האט אַ סך געלערנט פון אַמעריקע.“

„אַבראַמאָוויטש ספּעציעל האט געהאַט אַ גרויסן חלק אין דעם, וואָס די סאַציאַליסטישע פאַרטייען פון איראָפּע זיינען ניט אַוועק אויף די קרומע וועגן פון גאַלשעוויזם, נאָר זיינען פאַרבליבן טריי די אידעאלן פון פרייהייט, פון דעמאָקראַטיע און פון הומאַניטאַרן סאַציאַליזם. אַבראַמאָוויטש איז ניט נאָר געווען דער סאַדנעבער פון וועסטניק, ער איז אויך יאָרן לאַנג געווען אַ מיטגליד פון דער עקזעקוטיווע פון סאַציאַ- ליסטישן אינטערנאַציאָנאַל. ער איז געווען באַפריינדעט מיט די סאַציאַליסטישע פירער פון אַלע לענדער. זיי אַלע האָבן זיך שטאַרק צוגעהערט צו זיין וואָרט. אים האָבן זיי געגלויבט. צו אים האָבן געהאַט דעם פּולסטן צוטרוי אַפילו אויך יענע סאַציאַליסטן, וואָס האָבן ניט אין אַזוי איינגעשטימט מיט אים.“

(דוד שוב)

אַדלער, יעקב (דעצעמבער 12, 1874 — דעצעמבער 31, 1974), באַקאַנט ווי ב. קאַהנער. געב. אין דיטאו, גאַליציע, געלערנט אין חדרים און ביי גמרא- מלמדים. 1890 געקומען קיין אַמעריקע.

1897 דעביטירט אין פאַרווערטס אונטערן נאָמען

נשר, מיט צוויי לידער. זינט דעמאלט האט ער פאַרעפנטלעכט לידער אין אַ צאָל צייטונגען אין זשורנאַלן. געווען איינער פון די באַמייליקטע אין „די יוגענד“ (1907-1908), אַ צייטשריפט וואָס האט סינגאַליזירט דעם אויפקום פון די „יונגע“ אין דער יידישער ליטעראַטור אין אַמעריקע.

אין 1911 איז יעקב אַדלער, וועמען קאהאן האט געגעבן דעם פּען-נאָמען ב. קאַהנער, געוואָרן אַ שמענדיקער מיטאַרבעטער פון פאַרווערטס, וואו ער האט פאַרעפנטלעכט אַ גרויסע צאָל הומאַ- רעסקעס. זיינע הומאַריסטישע דערציילונגען און פעליעמאַנען, וואו די העלדן זיינען געווען יענע סעלעכענדיק, איר מאַן מענדל, משה קאַפּויער, פיישע דער פאַרמער, זיינען געווען זייער פאַפּולער צווישן די ליינער.

„זיינע טיפּן יענטע און מענדל טעלעבענרע, משה קאַפּויער, פיישע דער פאַרמער און אַנדערע זיינען אַרײַן אין דער יידישער שפּראַך און זיינען ביז היינטיק טאָג פאַרבליבן אין דעם וואַקאַבולאַר פון דעם אַמעריקאַנער יידיש.“

(ה. ראַנגאָף)

זיינע הומאַרעסקעס זיינען דראַמאַטיזירט געוואָרן און די קאַמעדיע „יענטע“ איז געשפּילט געוואָרן מיט דערפּאָלג אין יידישן טעאַטער.

„די הומאַרעסקען, וואָס ער האט געדרוקט ביי אונז, האָבן געהאַט אַ גרויסן דערפּאָלג. אידן ביזן צוריקגעקומען אין דער רעדאקציע אין מאַי. אַ קורצע צייט שפעטער האט ער אַנגעהויבן זיין סעריע פעליעמאַנען וועגן יענטע מיט איר מאַן מענדל טעלעבענרע, און זייער בנאָק פּיני, און די סעריע איז געוואָרן אומגעהויער פאַפּולער איבער גאַנץ אַמעריקע. ער האט געשאַפן אויך אַנדערע הומאַריסטישע כאַראַקטערן, וועלכע זיינען באַרימט געוואָרן. ער זאָגט געראַטענע וויצן און שאַפט געלונגענע שפּאַסן איבערהויפּט. דערצו האט ער אַ זייער קלאַרע, לייכטע און אַנגענעמע שפּראַך, וועלכע האט אין זיך עפעס אַזעלכעס, אַז ווען ער שרייבט עטוואָס הומאַ- ריסטישעס, מוז מען לאַכן פון די ווערטער גופאַ. ער איז געוואָרן איינער פון די פאַפּולערסטע יידישע שרייבער אין אַמעריקע.“

א.ב. קאהאן

(בלעמער פון מיין לעבן, פינפטער באַנד)

אַדלער האט דורך דער גאַנצער צייט געשריבן לידער. זיינער אַ באַנד לידער איז אַרויס אין ניו-יאָרק, 1924. חוץ דעם זיינען אַרויס אין בוך- פאַרם: זכרונות פון מיין היים, באַסמאַן 1907; פריילעכע מינוטן, ניו-יאָרק 1914; יענע און אַנדערע שפּיטערדיקע, נ. י. 1914; משה קאַפּויער, נ. י. 1919; זאָלן יידן לאַכן, נ. י. 1933; היינטיקע

פליימן, לעיקוואוד 1933.

ארבעטער פון זעקסער. אויף א.ב. קאהאנא פאר-
בעטונג האט ער אנגעהויבן שרייבן פאר דעם
פארווערטס און האט אין משך פון נאענט צו
צוואנציק יאר פארעפנטלעכט הונדערטער ארטיקל-
לען וועגן סאציאל-פאליטישע פראבלעמען, וועגן
סאציאליזם און וועגן רוסלאנד.

צווערשט האט איוואנאוויטש געשריבן זיינע
ארטיקלען אויף רוסיש און מען פלעגט זיי איבער-
זעצן, אבער ער האט זיך אויסגעלערנט שרייבן
יידיש און דערנאך האט ער געשריבן די ארטיקלען
אויף יידיש. ער איז געווארן אן ערנסטער יידישער
פובליציסט.

„איוואנאוויטש האט זיך אויסגעצייכנט מיט זיינע
אייגנארטיקע און אריגינלעע געדאנקען. מיט זיין אינ-
טעלעקטועלע מוח. מיט געוואלטע שטאנדפונקטן. ער איז
געווען א גלענצנדיקער. פיל-פארביקער. פאראדאקסאלער
פובליציסט... ער האט איבערגעלאזט א וויכטיקן שפור
אין דער יידישער סאציאליסטישער אידעע-וועלט און
אין דער יידישער פובליציסטיק.“

(גרינדארי ארגאניזאציע)

אין אנהויב פון די פערציקער יארן איז ער
מיט דער הילף פון יידישן ארבעטער קאמיטעט
געקומען קיין ניו-יארק, וואו ער האט פארגעזעצט
זיין שרייבן ביזן סוף פון זיין לעבן.

איאלטי, חנוך (געגעבען 15, 1910 —), אדאפטירטער
נאמען פון חנוך קלעבארט. געב. אין סאפעמקין,
גראדנער גוב. אין די יארן פון דער ערשטער
וועלט-מלחמה עוואקואירט געווארן צוזאמען מיט
די עלטערן קיין צענטראל-רוסלאנד. 1918 צוריק-
געקומען קיין סאפעמקין, געלערנט אין א ישיבה
און געענדיקט אין ביאליסטאק א העברעאישע
גימנאזיע (1928).

אין 1929 צוועק ווי א חלוץ קיין ארץ-ישראל.
1933 געקומען קיין פאריז, וואו שמועדיג אין
פאריזער אוניווערסיטעט. 1936—1940 געווען אין
שפאניע ווי א צייטונגס-קארעספאנדענט. זיך אום-
געקערט קיין פאריז און פארלאזן די שטאט ערב
דער דייטשער אקופאציע. א קורצע צייט געווען
אין א לאגער אין פראנקרייך און אין 1942 אויסגע-
וואנדערט קיין אורוגוואי, וואו ער איז געווען א
לערער. 1947 זיך באזעצט אין ניו-יארק, א צייט
געווען א יידישער לערער און רעדאקציע-סעקרעטאר
פון אידישער קעמפער.

דעביוטירט אין 1923 אויף העברעאיש וועגן א
רייזע פון רוסלאנד קיין פוילן. דערנאך פארעפנט-

אדערשלעגער, משה יעקב (נאָועמבער 11, 1881 —
 מערץ 18, 1940), געבוירן אין אנעקס, מזרח-
גאליציע, געלערנט אין חדר, אין פאלקס-שול,
געקומען קיין אמעריקע 1899. געצויגן אויפמערק-
זאמקייט פון א.ב. קאהאן דורך א בריוו אין
פארווערטס וועגן שווערן לעבן פון די שערער-
ארבעטער. זינט 1905 געדרוקט אין פארווערטס
סקיצן פון יידישן לעבן אין אמעריקע, פובליקירט
אויך דערציילונגען אין צייטונגס, צוקונפט, פרייע
ארבעטער שטימע און אין ראטאנדינג-האל, ווארשע.

אין בוך-פארעם: זעלמעלעך, דערציילונגען
און בילדער פון דער יידישער ארעמקייט אין ניו-
יארק און אין דער אלטער היים אין גאליציע, מיט
א פארווארט פון מאַריס ראָזענפעלד (ג. י. 1910,
157 ז'). דראַמאַטיזירט זיין נאָוועלע און אומבליק
און אונטערן נאָמען „גרינבערגס מעכטער“ געשפילט
געוואָרן אין 1927 אין יידישן קונסט-מעזאָטער. די
פיעסע איז געלויבט געוואָרן פון ב. צביון אין
פארווערטס.

נאך זיין טויט האט זיין פרוי ארויסגעגעבן
זיינע א באַנד שריפטן, ג. י. 1941, 350 זייטן.

איוואנאוויטש, ס. (מאי 1, 1881 — פעברואר 24,
1944), אדאפטירטער נאמען פון שמואל פארמאנעט.
געב. אין קעשענעוו, בעסארעביע. געענדיקט א
רוסיש-יידישע האנטווערקער שול און דערנאך
שמועדיג אין אדעס און פעטערבורג.

יונגערדייט צוגעשטאנען צו דער רעוואָלוציאָ-
נערער באַוועגונג און איז געוואָרן א סאָציאַל-
דעמאָקראַט. געשריבן פובליציסטישע ארטיקלען
פאר דער אונטערעדישער מענשעוויסטישער פרע-
סע און נאך דער רעוואָלוציע פון 1905 געשריבן
פאר אלגעמיינע רוסישע צייטשריפטן.

איוואנאוויטש האט געשריבן ווי א סאציאל-
דעמאקראט-מענשעוויק און לענין האט אפם פא-
לעמיזירט מיט אים.

אין 1920 איז ער צוועק קיין בערלין און האט
מיטגעארבעט מיט די מענשעוויקעס און געשריבן
פאר זייער זשורנאל.

אין אנהויב 1923 האט אים דוד שוב, וועלכער
איז דעמאלט געווען דער רעדאקטאר פון זעקסער,
פארבעטן צו שרייבן און ער איז געווארן א מיט-

אויפגעהערט צו דערשיינען, סוף 1971, געארבעט א קורצע צייט אין אלגעמיינעם זשורנאל און דערנאך אין פארווערטס.

אין פארווערטס האט ש. איזבאן געשריבן נייעס און פון צייט צו צייט ארטיקלען.

ש. איזבאן האט ארויסגעגעבן א גרעסערע צאל ראמאנען און דערציילונגען אין בוך-פארעם: מאסק, ווילנע 1929; נאכן שמועס, ווארשע 1929; קווער, ווילנע 1936; אויף רושטאוואניעס, ווארשע 1936; צווישן התערות פויער, ניו-יארק 1942; אומלעגאלע יידן שפאלטן ימען, בוענאס-אירעס 1948; פאמיליע קארפ, צוויי בענד, בוענאס-אירעס 1949; די שמאט פון צארה, מאנטעווידעא 1955; די שפעטע יורשים, בוענאס-אירעס 1955; די קעניגין איזבל, בוענאס-אירעס 1959; יריחו, בוע-נאס-אירעס, 1966; א וואלפיש אין יפו, תל-אביב 1982.

אינהארן, דוד (1886 — מערץ 2, 1973), געב.

אין קארעליטש, נאָוואָגאָדסקער קרייז, ווייסרוס-לאַנד. זיין פאטער איז געווען אַ מיליטערישער דאקטאר אין דער צארישער ארמיי, אבער זיין זון האט ער געגעבן א רעליגיעזע דערציאונג פריער אין חדר און שפעטער אין ווילנער ישיבה. צו 13 יאר האט א. אָנגעהויבן שרייבן העברעאישע שירים, און שפעטער איבערגעגאנגען צו יידיש און פארענטלעכט לידער אין דער בונדישער אַרבעטער שטימע, נייער וועג, פעטערבוהנער פריינד, ליטע-ראַיזשע מאַנאטש-שריפט, די יידישע וועלט א.א. אין 1909 איז אַרויס אין ווילנע זיין ערשטע לידער-זאַמלונג שפילע געזאַנגען. אין די לידער דריקט ער אויס די שטימונגען און געפילן פון דער נייער יידישער יוגנט. די לידער זיינען אויך פול מיט ליריזם, ראַמאַנטיזם און בענקשאַפט.

צוליב אַנטייל אין דער בונדישער באַוועגונג איז ער אַרעסטירט געוואָרן און געזעסן אין דער ווילנער טורמע. 1912 זיך באַזעצט אין דער שווייץ, און אין 1915 האט ער זיך אומגעקערט קיין פוילן און געוואָרן אַ מיטאַרבעטער פון דער בונדישער אויסגאַבע לעבנס-פראַגן און פון אַרבעטער-לוח.

אין 1920 האט ער זיך באַזעצט אין בערלין און איז געוואָרן אַ שטענדיקער מיטאַרבעטער פון פאָרווערטס, וואו ער האט געהרוקט לידער, אַר-טיקלען, קאַרעספּאָנדענצעס און אַ ראַמאַן פון רוס-יידישן עמיגראַנטן-לעבן אין דייטשלאַנד.

לעכט דערציילונגען, ראַמאַנען און קאַרעספּאָנדענ-ציעס אין פאַרשיידענע צייטונגען און זשורנאלן אין אייראָפּע און שפעטער אין אַמעריקע.

איזלטי האט אַרויסגעגעבן אַ צאל ביכער: במחלות (העבראעיש), ראַמאַן, תרצ"ד; בום און קייט, ווילנע 1936; מאַטע און זון, מאַנטעווידעא 1943; דער האַמעל וואָס עקזיסטירט ניט, צוויי בענד, מאַנטעווידעא 1944; דער משעק און די אייביקייט, דערציילונגען, מאַנטעווידעא, 1950; יידישע שפּרימווערטער, לאַטיינישע טראַנסקריפּציע מיט ענגלישער איבערזעצונג, ניו יאָרק 1949; ווייטער פון ברוקלין, נ. י. 1958; אַן אַ פאַרהאַנג, נאַטיצן פון אַ רייזע-בוך, ניו-יאָרק 1962; דער מאַן פון לע מיל און אַנדערע דערציילונגען, תל-אביב 1974.

אין פאָרווערטס האט איזלטי פאַרענטלעכט אַ צאל דערציילונגען און אַרטיקלען, און דעם ראַמאַן אויף קרומע וועגן (1981-1982).

איזבאן, שמואל (סעפטעמבער 26, 1905), פאַר-קורצט פון איזבאָקי. געב. אין גאַסטינין, פוילן, שפעטער זיך איבערגעקליבן קיין וואַלאַלאַוועק, גע-לערנט אין חדר און אין אַ העברעאישער גימנאַזיע. אין 1921 צוזאַמען מיט די עלטערן געפאַרן קיין ארץ-ישראל.

דעביוטירט אין 1925 מיט אַ דערציילונג אַללאַס צאָרן און דערנאָך געדרוקט דערציילונגען און אַרטיקלען אין ליטעראַרישע בלעטטער, פּאָלקס-צייטונג, מאַנטעוו, ווילנער טאַג.

אין ארץ-ישראל זיך באַטייליקט אין וואַכנבלאַט ניר-וועלט, וואָס איז אַרויסגעגעבן געוואָרן פון די לינקע פּועלי ציון, מיטעדאַקטירט די פעריאָדישע אויסגאַבעס וואָס זיינען אַרויס אין ארץ-ישראל — איינב, צוויי, צווישן צוויי און דריי, דריי און פיר.

צוזאַמען מיט יעקב שטאַל און י. צ. שאַרגעל רעדאַקטירט די ליטעראַרישע זאַמלונגען שטאַמען.

אין 1937 געקומען קיין ניו-יאָרק און געדרוקט זיינע שריפטן אין צוקונפּט, אויפּקום.

אין 1943 געוואָרן אַ מיטאַרבעטער פון מאָרגן זשורנאַל און שפעטער פון מאַגאַזין-זשורנאַל, וואו ער האט געהרוקט ראַמאַנען, רעפּאָרטאַזשן און אַרטיקלען.

נאָך דעם ווי דער מאַגאַזין-זשורנאַל האט

קעגנער פון באלשעוויזם" (ה. ראנגאף). ווי א קאָ-
 רעספּאָנדענט פון פּאַרווערס האָט ער אין 1920
 באַזוכט רוסלאַנד און פון זיינע אַרטיקלען אין
 פּאַרווערס איז געווען קלאַר, אז ער האָט זיך
 באַצויגן זייער קריטיש און קעגנעריש צו דער
 קאָמוניסטישער רעגירונג. אָבער ווען עס איז פּאַר-
 געקומען די שפּאַלמונג אין דער יידישער סאַציאַל-
 ליסטישער פּעדעראַציע אין 1921, איז ער אַוועק
 פון פּאַרווערס מיט די לינקע. לאַנגע יאָרן ביז זיין
 טויט איז ער געווען רעדאַקטאָר פון דער קאָמו-
 ניסטישער פּרייהייט, מאָרגן-פּרייהייט.

צווישן זיינע ביכער געפינען זיך ווען דאָס לעבן
 רופט (וואַרשע-ניו-יאָרק 1911); אין דער וועלט
 פון געזאַנגען, וועגן פּאַעזיע און פּאַעטן (ניו-יאָרק,
 1919); די נשמה פון דער רוסישער רעוואָלוציע,
 2 בענד, איבערזעצט פון ענגליש: מ. אַשעראָוויטש,
 ניו-יאָרק, 1921; האַזורילע און יואל, דערציילונג,
 ניו-יאָרק 1927, און אַנדערע. האָט איבערזעצט פון
 דער וועלט-ליטעראַטור אַ צאל ווערק אויף יידיש
 און פון רוסיש אויף ענגליש 8 בענד פון לענינס
 ווערק. מ. אַלגין איז געווען אַ טאַלאַנטירטער שריי-
 בער, ליטעראַטור-קריטיקער און פּובליציסט. צום
 באַדויערן האָט ער ביזן סוף פון זיין לעבן געשריבן
 לויט דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי-ליניע.

אַפּטער, שמשון (מאי 15, 1907), געב. אין אַפּאַטאָוו,
 קעלצער געגנט. געלערנט אין חדר און אין ישיבה,
 און דערנאָך שטודירט אויף לערער-קורסן אין
 וואַרשע.

דעכוימירט אין דער יידישער ליטעראַטור מיט
 אַ ליד אין י. מ. ווייסענבערגס זשורנאַל אַונזער
 האַפּטענונג און מיט אַ דערציילונג אין יוגנט-פּריי-
 הייט, וואָס עס איז אַרויסגעגעבן געוואָרן פון די
 פּועלי ציון, אונטער דער רעדאַקציע פון לייב
 שפּיומאַן.

געקומען קיין קאַנאַדע אין 1929 און זיך באַ-
 זעצט אין טאָראַנטאָ, וואו עס איז אַרויס זיין
 ערשטע זאַמלונג דערציילונגען צווישן שטעט, 1936.

אין 1936 האָט אַפּטער זיך באַזעצט אין ניו-
 יאָרק און האָט געדרוקט זיינע שאַפּונגען אין
 פּאַרשידענע זשורנאַלן.

אין מאַנמאָרגן זשורנאַל האָט ער פּאַרעפּנט-
 לעכט זיינע ראַמאַנען אין אַ נייער וועלט, וואָס עס
 איז אַרויס אין בוך-פּאַרעם, און די פּרייסינגערס,

שפּעטער באַזעצט ער זיך אין פּאַריז, וואו ער
 איז געווען אַ מיטאַרבּעטער פון דער בונדישער
 אַונזער שטימע און אַרויסגעגעבן אַ צייטשריפט
 עפּאַכע.

אין 1940 איז ער געקומען קיין ניו-יאָרק, וואו
 ער האָט פּאַרעזעצט זיין מיטאַרבּעטערשאַפט אין
 פּאַרווערס."

אין פּאַרווערס האָט ער פּאַרעפּנטלעכט אַ
 גרעסערע צאל אַרטיקלען, וואו ער האָט גערופן צו
 אַ צוריקקער צו טראַדיציאָנעלער יידישקייט.

ער האָט אויך פּאַרעפּנטלעכט אין פּאַרווערס
 זיינע גאָר וויכטיקע מעמואַרן, וואָס זיינען, צום
 באַדויערן, ניט אַרויס אין בוך-פּאַרעם, פונקט ווי
 עס איז ניט אַרויס אין בוך-פּאַרעם זיין פּריער-
 דערמאָנטער ראַמאַן.

איינהאַרן האָט פּאַרעפּנטלעכט אַ גרעסערע
 צאל ביכער, צווישן זיי צו אַ יידישער טאַכטער
 (ניו-יאָרק 1917), געזאַמלטע לידער (בערלין 1925),
 זינאַלעט (פּאַריז 1930), פון בערלין ביז סאַן פּאַנ-
 ציסקאָ (וואַרשע 1930) און אביערהיים (ניו-
 יאָרק 1943).

אַלגין, מ. (מערץ 24, 1878 — נאָוועמבער 22, 1939),

פען נאַמען פון משה יוסף נאַוואָמיסקי. געב. אין
 אַ דאַרף, קיעווער געגנט. געלערנט תנ"ך און גמרא
 ביי זיין פּאַטער, גלייכצייטיק געלערנט רוסיש און
 געלייענט די העברעאישע און יידישע ליטעראַטור.

1900 קומט ער אָן אויפן יודידישן פּאַקולמעט פון
 קיעווער אוניווערסיטעט, ווערט אַקטיוו אין דער
 רעוואָלוציאָנערער באַוועגונג, שפּעטער אין בונד
 און שרייבט און רעדאַקטירט בונדישע צייט-
 שריפטן. 1907 שטודירט ער אין היידעלבערגער
 אוניווערסיטעט. 1913 באַזעצט ער זיך אין ווין,
 אָבער מיטן אויסברוך פון דער ערשטער וועלט-
 מלחמה קומט ער אָן קיין ניו-יאָרק, שטודירט אין
 קאָלאַמביע אוניווערסיטעט און באַקומט דאָרטן אַ
 דאָקטאָראַט.

אַלגין איז געווען פּאַרבונדן מיטן פּאַרווערס
 ווי אַ קאַרעספּאָנדענט זינט 1907. ווען ער איז
 געקומען קיין אַמעריקע, איז ער געוואָרן אַ שטענ-
 דיקער מיטאַרבּעטער. ער האָט געדרוקט פּובלי-
 ציסטיק, בילדער, סקיצעס און פעליעמאַנען.

„נאָך דער באלשעוויסטישער איבערקערעניש
 האָט ער זיך געשטעלט אויף דער זייט פון די

מעגשעוויק און בונדריס און איז געווען א מיטגליד פון צענטראל-קאמיטעט פון בונד אין רוסלאנד. אין 1922 איז ער ארויסגעשיקט געווארן פון רוסלאנד, געוואוינט אין בערלין און פאריז און אין 1940 געקומען קיין אמעריקע.

אין בערלין, פאריז און שפעטער אין ניו-יארק האט ער געשריבן א סך פובליציסטיק אויף רוסיש און אויף יידיש און האט מיטגעארבעט אין פאר-שיידענע יידישע צייטשריפטן — און אין דער אלגעמיינער ענציקלאפעדיע. אראנסאן האט געשריבן פון צייט צו צייט ארטיקלען פאר דעם פארווערטס. ער האט אויך געשריבן פאר אונזער צייט און פארן וועקער, וואו ער האט אפגעדרוקט זכרונות וועגן זיין יוגנט (1968).

אראנסאן האט אנגעשריבן א צאל ביכער אויף רוסיש און יידיש. גאר וויכטיק זיינען: די יידישע פראבלעם אין רוסלאנד, ג. י. 1944, און רוסיש יידישע אינטעליגענץ, בוענאס-אירעס 1962.

אש, שלום (יאנואר 1, 1880 — יולי 10, 1957). געבוירן אין קאמנע, פוילן, דער יינגסטער פון צען קינדער. געלערנט אין חדר און שפעטער פאר זיך אין בית-מדרש. צו 15-16 יאָר אָנגעהויבן לייענען השכלה-ביכער, זיך אויסגעלערנט דייטש און זיך באַקענט מיט דער דייטשער ליטעראַטור. צו 17 יאָר אַוועק פון דער היים, געוואוינט צוויי יאָר אין וואַלאַלאַוועק, זיך אויסגעוואַלטן פון שרייבן בריוו פאַר אַנדערע און דאַס האָט אים געגעבן די מעגלעכקייט „אַריינצוקוקן אין די באַהאַלטענע ווינקלעך פון לעבן“. און דאַס איז געווען זיין „העכערע שול“ — ווי ער האָט דערציילט.

באַקענט זיך מיט דער רוסישער און פוילישער ליטעראַטור, האָט ער אָנגעהויבן שרייבן צוערשט אויף העברעאיש. באַזוכט פרצן אין וואַרשע און אים געוויזן זיינע כתבים. לויט פרצעס עצה האָט ער אָנגעהויבן שרייבן אויף יידיש און אויף פרצעס רעקאָמענדאַציע אָפּגעדרוקט אין דער יוד אין 1900 זיין ערשטע דערציילונג **משהלע**. אש איז געבליבן אין וואַרשע און האָט געדרוקט דערציילונגען אין דער יוד, די יידישע פּאָליטישע און אויך אין העברעאישער איבערזעצונג אין הצפירה און הדור.

אין 1903 איז דערשינען זיין ערשטע זאַמלונג דערציילונגען אין אַ שלעכטער צייט. אַרום יענער צייט חתונה געהאַט מיט סאַמילדע שאַפיראַ, סאַכטער פון אַ העברעאישן שרייבער. אין 1904

וואָס איז דערנאָך אַרויסגעגעבן געוואָרן אין בוך-פאַרם אין ניו יאָרק 1964.

ש. אַפּטער האָט פאַרעפּנטלעכט אַ צאַל דער-ציילונגען אין פאַרווערטס, וואָס אַ גרויסער טייל פון זיי איז אַריין אין זיין בוך ווען די קונצנמאַכער וועלן קומען און אַנדערע דערציילונגען, ג. י. 1973. ש. אַפּטערס ראַטאָן די באַראַנגען **משפחה דא** פילונג האָט זיך געדרוקט אין המשכים אין פאַרווערטס אין 1981 און איז אַרויס אין בוך-פאַרעם, תל-אביב 1982.

חוץ די פריער דערמאָנטע ביכער האָט ש. אַפּטער אויך אַרויסגעגעבן דער **בוטם** און אַנדערע דערציילונגען, ג. י. 1942; אין דער רוימישער געמאַ, היסטאָרישער ראַטאָן, ג. י. 1946. דער דאָזיקער ראַטאָן איז אַרויס אין אַ העברעאישער איבערזעצונג, תל-אביב 1948. יאָרן-לאַנג געווען סעקרעטאַר און פרעזידענט פון פען-קלוב.

אַקערמאַן, הענעך (אַקטאָבער 6, 1901 — סעפטעמבער 8, 1970), נעב. אין דאָרף מאַלינעץ, בעסאַראַ-ביע. דעביוטירט מיט אַ ליד אין דער **מאַרגה**, קעשעניעוו, 1919. 1920 געקומען קיין אמעריקע און געדרוקט לידער אין **פּעדער, אויפנאַנג, גרויסער קונדס, גערעכטיקייט, אַמעריקאַנער, פרייע אַרבעטער שטימע** און קינדער-שוורנאַל.

צוזאַמען מיט ז. דאָרפמאַן און מ. שטאַרקמאַן רעדאַקטירט די זאַמלונג **רעפּלעקסן**, 1932.

אין 1932 איז אַקעמאַן געוואָרן אַ מיטאַרבע-טער פון פאַרווערטס, וואו ער האָט געדרוקט יעדן זונטיק אַרטיקלען אונטערן אַלגעמיינעם נאָמען **שמוינטענדיקע געשיכטעס פון אמתן לעבן**. אין 1934 איז ער אַריבער צום **פּאַן**, וואו ער האָט פאַרנע-זעצט שרייבן די זעלביקע געשיכטעס.

אין 1962 איז אַרויס אין תל-אביב זיין בוך **כ'ביו קיינמאַל נישט אַוועק פון דער היים**, 328 זייטן.

אַראַנסאָן, גריגאָרי (יוני 28, 1887 — סעפטעמבער 7, 1968). נעב. אין פעטערבורג. באַזוכט אַ גימנאַזיע אין האַמעל און יידישע לימודים געלערנט ביי הלל צייטלין.

אין 1908 האָט אַראַנסאָן אָנגעהויבן שרייבן אויף רוסיש און אין 1918 אַריבער אויף יידיש אין וועקער, מינסק.

אַראַנסאָן איז געווען אַ סאַציאַל-דעמאָקראַט,

די יידישע פאלקס־מאסן — האבן אים געמאכט בארימט אין דער יידישער ליטעראטור און אויך אין דער וועלט־ליטעראטור.

(מ. אַשער־אויטש)

דער סיכמוך צווישן פאַרווערטס און אַשן האָט זיך אָנגעהויבן ווען אַב. קאהאַן האָט זיך אָפּגעזאָגט צו דרוקן זיין ראַמאַן דער מאַן פֿון נצרת. קאהאַן האָט געהאַלטן, ווי עס גיט איבער הלל ראַנאַף אין זיין בוך דער גייסט פֿון פאַרווערטס, אז „אַש האָט אויף זיך גענומען די אויפגאַבן צו מאַכן מיט־אַנערסקע אַרבעט פֿאַרן קריסטנטום.“ דער פאַרווערטס האָט נאָך אַבער אַ צייט ווייטער געדורקט אַש'ס אַנדערע שאַפונגען. אַ פּולשמענ־דיקער איבערדייט איז פֿאַרגעקומען ווען עס איז אין 1939 דערשינען אין בוך־פֿאַרם די ענגלישע איבערזעצונג פֿון דער מאַן פֿון נצרת. אין 1941 האָט אַב. קאהאַן פֿאַרעפּנטלעכט אַ בוך שלום אַש'ס נייע וועג, וואו ער ווייזט אָן, אז דער ראַמאַן איז אַ קריסטלעך ווערק.

אין 1943 איז אַש געוואָרן אַ מיטאַרבעטער אין דער קאָמוניסטישער מאַרגן פּרייהייט, וואו ער האָט פֿאַרעפּנטלעכט אַ טייל פֿון זיינע קריסט־לאַגישע שריפטן. ער האָט פֿאַרלאָזן די „מאַרגן־פּרייהייט“ ווען מען האָט זיך דערוואוסט וועגן דעם אַרעסט פֿון די יידישע שרייבער אין סאַוועט־רוס־לאַנד. אַש איז געשטאַרבן אין לאַנדאָן דעם 10טן יולי, 1957.

אַשער־אויטש, מענדל (יאנואר 14, 1888 — אפריל 16,

1965). געב. אין מראַנסלינעץ, פּאָדאָליע, אוקראַינע. געלערנט אין חדר, ישיבה און אַלגעמיינע בילדונג שטודירט ווי אַן עקסטרען. אין 1909 איז ער געקומען קיין אַמעריקע.

דעביוטירט מיט לידער אין 1909 אין גרשם באַדערס זאַמלבוך שטראַלק, לעמבערג, און אין פאַרווערטס אין 1910 מיט אַ דערציילונג. אין 1914 איז ער געוואָרן אַ שמענדיקער מיטאַרבעטער. אַשער־אויטש איז אַ צייט געווען דער נייעס רע־דאַקטאָר און שפּעטער רעדאַקטאָר פֿון זונטיק פאַרווערטס.

„ביסלעכווייז האָט מען אים אַנפֿאַרטרויט שווערע אַרבעט און ער האָט געצויגן אויפּמערקזאַמקייט מיט אַלץ וואָס ער האָט געשריבן.“

(ה. ראַנאַף)

אַשער־אויטש האָט געדורקט אין פאַרווערטס דערציילונגען און אַ טייל פֿון זיי איז אַריין אין

האַט זיך אין פעטערבורגער פּריינד אָנגעהויבן דרוקן זיין ערשט גרויס ווערק דאַס שמעל, וואָס האָט אים גלייך אַרויסגערוקט אין פֿאַדערברונד פֿון דער יידישער ליטעראַטור.

אין די ווייטערדיקע עמלעכע יאָר האָט ער אָנגעשריבן אַ צאָל ראַמאַנס, וואָס זיינען געשפּילט געוואָרן אין יידישן טעאַטער. זיי זיינען אויך גע־שפּילט געוואָרן אין רוסישע, פּוילישע און דייטשע טעאַטערס. אַש האָט אין דער זעלביקער צייט פֿאַרזעצט שרייבן דערציילונגען און נאָוועלן.

אין 1908 האָט ער באַזוכט ארץ־ישראל און האָט אָנגעשריבן זיינע ריזע־אינדורוקן. אין 1909 האָט ער צום ערשטן מאל באַזוכט אַמעריקע, וואו עס איז אויפגעפירט געוואָרן זיין קאָמעדיע פֿון אַמעריקאַנער יידישן לעבן דער לאַנדמאַן. ווען ער האָט זיך צוריקגעקערט קיין אַמעריקע האָט ער פֿאַרעפּנטלעכט אין פּריינד זיין דערציילונג אַמטריקע. אין יענע יאָרן אָנגעשריבן זיין ראַמאַן מטרי און די פֿאַרזעצונג דער וועג צו זיך. ביידע ראַמאַנען גיבן זיך אַפּ מיטן לעבן פֿון דער רוסיש־יידישער אינטעליגענץ.

ערב דער ערשטער וועלט־מלחמה האָט ער זיך באַזעצט אין אַמעריקע. אַש'ס דערציילונגען זיינען געווען געדורקט פֿון צייט צו צייט אין פאַרווערטס, אַבער ווען ער האָט זיך אַריבערגעצויגן קיין אַמעריקע איז ער געוואָרן אַ שמענדיקער מיט־אַרבעטער פֿון פאַרווערטס. סיי ווען ער האָט גע־וואוינט אין אַמעריקע, סיי שפּעטער, צווישן די צוויי וועלט־מלחמות, האָט ער אין פאַרווערטס פֿאַרעפּנטלעכט, חוץ אַ גרעסערע צאָל דערצייל־לונגען, די ראַמאַנען: שלמה גביר, אַנקל מאַזעס, קידוש השם, די כּישוף־מאַטקין פֿון קאַמפּיליע, פֿאַרן מכול (פעטערבורג, וואַרשע, מאַסקווע), פּוטי אורטייל, גאַמס געפּאַנגענע, דער תּהילים ייד, דאַס געזאַנג פֿון מאָל, ביים אַפּגורט, די שיינע מאַריע. די אַלע ראַמאַנען פלעגן זיך דרוקן איין מאל אַ וואָך, שבת. צווישן איין ראַמאַן און דעם צווייטן פלעגן זיין געדורקט אַפּט זיינע דערציילונגען. די אַלע ווערק זיינען שפּעטער אַרויס אין בוך־פֿאַרעם. אַ טייל איז אַרויסגעגעבן געוואָרן פֿון פאַרווערטס.

„דאַס זיינען געווען די בעסטע יאָרן אין שלום אַש'עס שאַפּן ווי אַ יידישער שריפטשמעלער, ווי אַ יידישער קינסטלער. און די ווערק וואָס ער האָט דאָ געשריבן — די ווערק וואָס דער פאַרווערטס האָט שטענדיק מיט אַזאַ פֿאַראַד אַריינגעפירט אין די ברייטע קרייזן פֿון

באויצט א טיפן און ברייטן וויסן אין יידישער געשיכטע און אויך פון וועלט-געשיכטע... די סעריעס וואס זיינען שפעטער איבערגעדרוקט געווארן אין ביכער פארבלייבן ווי א וויכטיקער בייטראג צו דער יידישער ליטעראטור און געשיכטע... אויסער דעם אין אשע-ראוויטש איינער פון אונזערע אנגעזעענסטע פובלי-ציסטן וואס שרייבט אפט איבער פאליטישע און יידישע געשעענישן אין פראבלעמען פון טאג." (ה. ראנאף)

1

באשעוויס זינגער, יצחק — זע: זינגער יצחק-באשעוויס.

באטוויניק, בערל (דעצעמבער 24, 1885 — אויגוסט 29, 1945). געב. אין ראקאו, ווייסרוסלאנד. גע-לערנט אין חדר און אין דער ישיבת אריינגעצויגן געווארן אין דער בונדישער באוועגונג, ארעסטירט געווארן אין 1903. אויסגעוואנדערט קיין אמעריקע אין 1905 און געארבעט ביי זיין פאך: מאלן שילדן. אנגעהויבן דרוקן אין 1909 אין פארווערטס, און ארבעטעריוועלט, שיקאגא. אין א קאנקורס אויף דערציילונגען פון פארווערטס האט ער גע-וואונען א פרייז פאר דער דערציילונג **שבת אין דער פרייז**. אין 1913 געווארן א שמענדיקער מיט-ארבעטער פון פארווערטס, וואו פובליקירט דער-ציילונגען, האמאנען, פארוויילונגס-ארטיקלען. ער האט אויך געמאן פארשיידענע רעדאקציע-ארבעטן, צווישן זיי רעדאקטירט א געוויסע צייט די מע-טעראפטיילונג און געגעבן עצות אין „בינמל ברוי“.

באטוויניק האט אנגעשריבן א צאל דראמעס וואס זיינען געשפילט געווארן אין יידישן טעאטער. זיין איינציקסטער דער ווענטאריער איז געווען געדרוקט אין פארווערטס 1919 און איז שפעטער געשפילט געווארן.

אין 1912 צוזאמען מיט מיכל קאפלאן ארויס-געגעבן מיט לאטיינישע אותיות א זשורנאל **אונזער שריפט**, וואס האט ארויסגערופן א פאלעמיק אין דער פרעסע.

אין בוך-פארעם: דערציילונגען און בילדער, ג. י. 1920, 256 ז'; געקליבענע דערציילונגען, 2 בענד, ג. י. 1948, ארויסגעגעבן נאך זיין טויט פון דער פאמיליע. פסעוואדאנימען: לעד-פענסיל, ב. בראנז, א ביוזער שילינגער, א טעאטער פאטריאט.

דער זאמלונג **אומדראיקע נשמות** (ג. י. 1919). ער האט געדרוקט פארשיידענע ארטיקלען, רייזע-באשרייבונגען, אפהאנדלונגען וועגן ביכער און טעאטער, און לענגערע סעריעס, ווי: דער סוף פון **שונאי ישראל**, געשיכטע פון דער דרייפוס אפערט, יידישע פערזענלעכקייטן, געשיכטעס פון מיין לעבן, שטעט און שטעטלעך אין אוקראינע, און האמאנען ווי **בארי אנטוואנעט** און **מרים**.

אשעראוויטש האט באזוכט רוסלאנד און האט אנגעשריבן א סעריע ארטיקלען, וואו ער האט באשריבן דאס מאג-מעגלעכע לעבן און זיינע באגעגענישן מיט פארשיידענע מענטשן.

„די סעריע ארטיקלען וועגן דעם וואס ער האט געזען און געהערט אין סאוועט-רוסלאנד, וואס ער האט געדרוקט אין פארווערטס, האט געהאט א גרויסן דער-פאל און האט אים געשאפן א נאמען פון א פעאיקו און ערנסטן זשורנאליסט.“

(ד. שוב)

אשעראוויטש איז אין פארווערטס געווען דער הויפט איבערזעצער פון רוסישער בעלעטריסטיק און פון דער רוסישער מעמוארן ליטעראטור. אזוי האט ער איבערגעזעצט די מעמוארן פון ווערא פייגנער, עמא גאלדמאן, באריס סאווינקאוו. ער האט אויך איבערגעזעצט די זכרונות פון חיים ווייצמאן.

אין 1947 האט ער פובליקירט אין פארווערטס אין המשכים די געשיכטע פון פארווערטס (דער כתב-יד געפינט זיך אין יווא-ארכיוו).

א טייל פון די ארבעטן וואס אשעראוויטש האט געדרוקט אין פארווערטס זיינען ארויס אין בוך-פארם. אזוי זיינען דערשינען: דוד קעסלער און מוני וויזענפריינד (ג. י. 1930), ווי מענטשן לעבן אין סאוועט-רוסלאנד (ג. י. 1933), דער סוף פון שונאי ישראל (2 בענד, ג. י. 1942), שטעט און שטעטלעך אין אוקראינע און אין אנטערע טיילן פון רוסלאנד (2 ב., ג. י. 1948), בארי אנטוואנעט, ראמאן-ביאגראפיע (ווארשע 1937), קיניגי מרים, היסטארישער ראמאן פון הורדוסעס צייטן (ג. י. 1959).

מ. אשעראוויטש האט זיך באטייליקט אין די זאמליכער יידן אין אוקראינע, וואו ער האט פאר-עפנטלעכט א שטודיע: די השכלה ביי יידן אין אוקראינע, און דער אנהויב פון יידישן טעאטער אין אוקראינע (ניו-יארק 1961—1967).

„עס האט זיך ארויסגעוויזן אז ער (אשעראוויטש)

„ער איז געווען איינער פון די טאלאנטפולסטע פעליעטאניסטן... אין סאטירע האבן זיך ווייניק שרייבער מיט אים געקאנט פארגלייכן. אויסער טאלאנט האט ער געהאט א סך וויסן און קענטענישן.“
(ה. ראנאף)

„באראנאוו איז געווען איינער פון די גלענצנדיקסטע פעליעטאניסטן און איינער פון די בעסטע און שארפטע יידישע פובליציסטן.“

(מ. אשערזאויטש)

באראנאוו האט אפט אויסגעדרוקט מיינונגען וואס האבן גיט געשטימט מיט דעם קוק-ווינקל פון פארווערטס — אבער ער האט געהאט די מעגלעכקייט אויסצודריקן זיינע מיינונגען.

אין ניו-יארק פראקטיצירט ווי א דענטיסט. ארויסגעגעבן דער מענטש און די נאטור, ניו יארק 1906, ז' 61. פסעוודאנימען: בן אפרים, מיכאילאוו.

ער (באראנאוו) פלעגט שרייבן מיט א מערקוויר דיקו קלארן סטיל, מיט קורצע פעסטע זאצן, און מיט א שניידנדן הומאר. די דאזיקע פעליעטאנען זיינע פלעגן מאכן א רושם. ער איז געווען א געבארענער סאטיריקער...“

(א.ב. קאהאן)

באראנדעס, יוסף (יולי 3, 1867 — יוני 19, 1928).

געבארן קאמעניץ-פאדאלסק, אוקראינע. אין 1888 געקומען קיין אמעריקע. אקטיוו אין דער יידישער ארבעטער באוועגונג. מיטגרינדער פון ארבעטער-צייטונג (1889) און פארווערטס. זיך באטייליקט אין פארווערטס מיט ארטיקלען און איז שפעטער געווארן דער ערשטער רעדאקטאר פון די ארבעטער-נייעס.

„מען האט אים דעם דאזיקן וויכטיקן אמט איבער געגעבן, ווייל איז יענע צייטן איז ער געווען איינער פון די פאפולערסטע יידישע ארבעטער-פירער.“

(מ. אשערזאויטש)

שפעטער געווארן א וויכטיקער טוער אין דער ציוניסטישער באוועגונג. אין בוך-פארעם: דער יידישער פרעזידענט דייוויד איזראעלס פון פ. בארקלי איבערגעזעצט און מיט אן אריינפיר פון יוסף באראנדעס, ניו-יארק 1916.

בודין, לואיס (פעברואר 15, 1874 — מאי 29, 1952).

אדאפטירטער נאמען פון ל. בודיאנאוו. געב. אין א דארף פון קאניעווער געגנט, קיעווער גוב. געקומען קיין אמעריקע אין 1891. געארבעט אין א שאפ פון העמדער, איז געווען א לערער און שטודירט יוריספרודענץ, און אין 1898 געווארן אן אדוואקאט.

אויף ענגליש איז ארויס אן אויסקלייב פון זיינע דערציילונגען און סקיצן אונטערן נאמען „לעד פּענסיל“, איבערגעזעצט מיט אן אריינפיר פון פיליפ קלוקאף (דעטראיט, 1984, 163 זייטן).

באסקין, יוסף (אקטאבער 20, 1880 — יולי 26, 1952).

געב. אין ביאלע, מינסקער גובערניע. געלערנט אין חדר און אין ישיבות. נאך דער גרינדונג פון בונד געווארן א מיטגליד פון דער פארטיי. שפעטער אפגעפארן אין דער שווייץ, שטודירט אין זשע-געווע, לאזאן און אין נאנסי, פראנקרייך, וואו ער האט אין 1905 פארענדיקט דעם שטודיום ווי אן אינזשיניער. אין 1907 איז ער אָנגעקומען קיין אמעריקע, געארבעט ביי זיין פאך אין קליוולאנד און פּיטסבורג.

1913 זיך באזעצט אין ניו-יארק. 1914 געווארן געהילפס-סקרעטאר פון ארבעטער-דינג און אין 1916 גענעראל-סקרעטאר און אָנגעהאלטן דעם פּאָסטן ביזן סוף פון זיין לעבן.

פון 1914 האט ער געשריבן פארן ארבעטער-דינג זשורנאל דער פריינד, און אין 1923 געווארן רעדאקטאר.

באסקין האט אפט געשריבן אין פארווערטס וועגן ארבעטער-דינג פראבלעמען און אלגעמיינע פראבלעמען. ער האט אָנגעשריבן אן אויטאביא-גראפיע וואס איז פארעפנטלעכט געווארן אין באסקין יובילייבוך, נ. י. 1951.

באראנאוו, מ. (1864 — דעצעמבער 30, 1942),

אדאפטירטער נאמען פון משה גארמזדאר. געב. אין זשיטאמיר, אוקראינע. געלערנט אין חדר, נימ-נאזיע, לערער-אינסטיטוט, יוריספרודענץ אין פע-טערבורגער אוניווערסיטעט. אקטיוו אין דער רע-וואלוציאנערער באוועגונג, פארשיקט קיין איר-קומסק, סיביר. אנטלאפן קיין אויסלאנד. אין לאנדאן געדרוקט ארטיקלען אין די דארטיקע צייטשריפטן ארבעטער-פריינד, די פרייע וועלט, וואו עס איז געקומען צום אויסדרוק זיין סאציאל-דעמאקראטישע אידעאלאגיע. פון לאנדאן אוועק קיין ארגענטינע. 1895 געקומען קיין אמעריקע, מיטגעארבעט אין אַבענד-בלאט, אַרבייטער-ציי-טונג, צוקונפט און צייטגייסט.

פון 1905 ביז זיין טויט געווארן א מיטארבעטער פון פארווערטס, וואו ער האט געשריבן זיין וועכנט-לעבן ארטיקל אונטערן נאמען „פארבייגענדיק“.

לערנט אין חדרים און ישיבות. נאָר יונג געדרוקט קאַרעספּאָנדענציעס אין פעטערבוהער פּריינד. אין 1909 דעביוטירט מיט אַ ליד אין לעבן און וויפּני שאַפּט, ווילנע.

1911 געקומען קיין אַמעריקע. אַ בויער פון די יידיש-וועלטלעכע שולן און אַ לערער אין די אַרבעטער-ריינג שולן.

1918-1919 מיטערעדאַקטאָר פון יונגן יידישן קעמפּער, 1919 מיטערעדאַקטאָר פון די קיטער-וועלט. 1920-1919 פאַרוואַלטונגס-רעדאַקטאָר פון יידישן קעמפּער, 1922-1920 רעדאַקציע-סעקרעטאַר פון דער טעגלעכער די צייט. פון 1922 ביז זיין טויט מיטאַרבעטער פון פאַרווערטס, וואו געשריבן נייעס און אַמאָל אויך אַרטיקלען. זיך באַטייליקט אין דער זעליקער צייט אין פאַרשיידענע יידישע צייטשריפטן. און 1927—1932 מיטערעדאַקטאָר דעם אויפּקום.

האַט פאַרעפּנטלעכט אַ צאָל לידער וואַמלונגען און וואַמלונגען פון עסייען. צווישן זיי לידער און עסייען, צוויי בענד, נ. י. 1932; פון די שטאַמען, לידער, נ. י. 1939; פון גלות בבל ביז רוים, נ. י. 1949; הלום און וואָר, 1956; געוואַמלע לידער ליד צו ליד, 1958; יידישער הומאָר און יידישע לציב, 1963; די משלים פון דובנער מגיד, 1962. רעדאַקטאָר דוד עדעלשטאַט געדענק-בוך, 1953.

פּסעוודאָנימען: ב. י. בעלקין, ברהמני, ש. ת. העלער, אביב, ב. י. ב.

בייקער, שמעון (יולי 29, 1928 —). געב. אין בעליצע, ביי לידע, נאָוואָגורחסקער געגנט, דעמאָלט פּוילן. געלערנט ביים פּאָטער, אַ למדן, אין חדר, אין אַ יידיש-העברעאישער פּאַלקס-שול, און אין דער באַהאַנאוויטשער ישיבה. יונגערהייט געוואָרן אַקטיוו אין דער ציוניסטישער יוגנט-באַוועגונג.

נאָך דער מלחמה געקומען קיין פאַרין, שט-ירט אין אַ שול פאַר פּאַליטישע וויסנשאַפּטן און זשורנאַליזם. געאַרבעט אין ביוראַ פון יידישן וועלט-קאַנגרעס. מיטגעאַרבעט אין דער וועכנט-לעכער ציוניסטישע שטימע און אין דער טאַג-צייטונג אונטער וואָרט.

געקומען קיין אַמעריקע אין 1952 און געשריבן פאַרן טאַג-באַרגן זשורנאַל. זינט 1971 אַ מיט-אַרבעטער אין פאַרווערטס, וואו ער שרייבט אויף אַקטועלע פּאַליטיש-געזעלשאַפּטלעכע טעמעס, אַר-

זיך באַטייליקט אין דער יידישער אַרבעטער-באַ-וועגונג און מיטגעאַרבעט אין דער אַרבעטער-צייטונג, נייע-צייט, פאַרווערטס און אין דער פּערטליאַר שריפט די נייע וועלט, וואָס יעקב מילך האָט אַרויסגעגעבן אין 1910—1912 געווען אַ מיטגליד פון רעדאַקציע-קאָלעגיע פון צוקונפּט. בודין האָט געשריבן וועגן פּאַליטיש-געזעלשאַפּט-לעכע פּראַבלעמען און ליטעראַטור. געשריבן האָט ער ווי אַן אַרטאָדאָקסאַלער מאַרקסיסט.

שפּעטער האָט בודין געשריבן אויף ענגליש און האָט אַרויסגעגעבן עטלעכע ביכער. וויכטיק איז זיין די טעאָרעטישע סיסטעם פון קאַרל מאַרקס (1907).

נאָך דער שפּאַלטונג אין דער סאַציאַליסטישער פאַרטיי אין 1919 איז ער אַוועק מיט די לינקע.

בורגין, הערץ (1870 — נאָוועמבער 4, 1949).

געב. אין מאַטאַל, ווילנער גוב. געלערנט אין חדר, שפּעטער געענדיקט אַ רוסיש-יידישע שול, דעם יידישן לערער-סעמינאַר אין ווילנע. 1897 געוואָרן אַ לערער אין ריגע און גלייכצייטיק אַנטייל גע-נומען אין דער אַרבעטער-באַוועגונג. 1902 שט-ירט אין ריגע פּאַליטישעניקום, פון וואָנען אויס-געשלאָסן פאַר אַנטיילנעמען אין סטודענטישע דעמאָנסטראַציעס. 1903 פאַרשיקט געוואָרן קיין סיביר, פון וואָנען אַנטלאָפּן און אַנגעקומען קיין אַמעריקע. באַטייליקט זיך אין פאַרשיידענע יידישע צייטשריפטן און אין פאַרווערטס, וואו געשריבן פאַרשיידענע אַרטיקלען און עדיטאָריאַלס. געווען אויך אַ מיטאַרבעטער פון צייט-נייטס (1906).

ווען עס איז אויסגעבראָכן דער קאַמף נאָך דער ערשטער וועלט-מלחמה אין דער סאַציאַליסטישער פאַרטיי, האָט ער פאַרטייליקט די לינקע ריכטונג אין דער פאַרטיי.

שפּעטער איז ער אַריין אין דער קאָמוניסטי-שער פאַרטיי און האָט געדרוקט אַרטיקלען אין דער קאָמוניסטישער פּרעסע. ער האָט אַנגעשריבן עטלעכע ביכער, צווישן זיי די געשיכטע פון דער יידישער אַרבעטער באַוועגונג אין אַמעריקע, רוסי-לאַנד און ענגלאַנד, ניו-יאָרק 1915. אין מאַנסקריפט געבליבן אַ דערגאַנצער טעקסט פון זיין געשיכטע פון דער יידישער אַרבעטער-באַוועגונג.

ביאַלאַסטאַצקי, בנימין-יעקב (יוני 15, 1893 — סעפט. 23, 1962). געב. אין פּומפּיאַן, ליטע. גע-

באזעצט אין לאַנדאָן און האָט פאַרגעזעצט זיין שרייבן. זיך געדרוקט אין: **אונזער צייט, צוקונפט** און **אנדערע צייטשריפטן**.

בליט איז געוואָרן אַ שטענדיקער לאַנדאָנער קאַרעספּאָנדענט פֿון פּאַרווערטס, וואו ער האָט געשריבן פּובליציסטישע אַרטיקלען וועגן פּאָליטיש-געזעלשאַפטלעכע פּראָבלעמען. איז געבליבן אַ מיטאַרבעטער ביזן סוף פֿון זיין לעבן.

בן ישראל, שלמה (יולי 27, 1908 —), אַריגינעלער נאָמען **שלמה געלפער**. געב. אין בריסק (ברעסט ליטאָווסק). אין דער צייט פֿון דער ערשטער וועלט-מלחמה צוזאַמען מיט דער משפּחה געלעבט אין ראַגאַטשאַוו. געלערנט אין אַ חדר און אין אַ רעאַל-גימנאַזיע. אין 1920 זיך אומגעקערט קיין בריסק, וואָס איז געוואָרן אַ טייל פֿון פּוילן. גע-לערנט אין אַ תּרבות-שול.

אין 1926 אָפּגעפּאַרן קיין ארץ-ישראל, וואו ער האָט, ווי אַ חלוץ, געאַרבעט ביים טריקענען זומפּן, שפּעטער געאַרבעט אין אַ זאַלץ-פּאַבריק. אין קראַנק געוואָרן אויף מאַלאַריע און איז געפּאַרן זיך היילן אין בערלין. זיך אומגעקערט קיין ארץ ישראל אין 1931.

דעביוטירט מיט אַ יידיש ליד אין היינט, וואַרשע 1926. אין ארץ-ישראל אָנגעהויבן שרייבן אויף העברעאיש דעמעקאטיוו-דערציילונגען, וואָס זיינען געווען פּאָפּולער, ספּעציעל ביי דער יוגנט. געשריבן אַרטיקלען פאַר דער העברעאישער פרעסע, און זינט 1939 האָט ער געאַרבעט פאַר דעם קאַרעס-פּאַנדענט פֿון דער ניו יאָרק טאַימס אין קאירא. ער פלעגט אים צושיקן נייעס פֿון תּל-אביב.

1939 צוזאַמען מיט דער משפּחה אָנגעקומען קיין אַמעריקע, געוואוינט אין באַסטאָן און מיט-געאַרבעט אין דער טעגלעכער צייטונג **באַסטאָן גלאַב**.

אין אויגוסט 1940 אָנגעהויבן שרייבן פֿאַרן **פּאַרווערטס** פּאָפּולערע דעמעקאטיוו ראַמאַנען.

אין 1945 איז ער געפּאַרן פֿאַרן **פּאַרווערטס** און דעם **באַסטאָן גלאַב** קיין ארץ ישראל, עגיפּטן און מאַראַקא. באַזוכט אייראָפּע און ארץ-ישראל אין 1946-1947. שפּעטער געווען דער **פּאַרווערטס** קאַרעספּאָנדענט ביי דער ייִדישער.

אין 1950 זיך באַזעצט אין ניו-יאָרק און האָט אָנגעפירט אַ ראַדיאָ נייעס-פּראָגראַם.

טיקלען וועגן יידישע פּראָגן און רעפּאָרטאַזשן, אינ-טערוויען מיט געזעלשאַפטלעכע טוער און רייזע-פּאַרצייכענישן.

בייקער איז אַ טעגלעכער ראַדיאָ-קאָמענטאַר-טאַר, אַ קאַרעספּאָנדענט ביי די „פּאַראייניקטע פעלקער“ (יו-ען) פאַר יידישע צייטונגען אין אויס-לאַנד און איז אַ מיטגליד פֿון דעם פּאַרבאַנד פֿון יו-ען-קאַרעספּאָנדענטן.

בלום, יצחק (יוני 11, 1887 — אויגוסט 1965). אַדאַפּטירטער נאָמען פֿון י. קרוואַנאָג. געב. אין טשעכיאַווזע, גראַדנער געגנט. געלערנט אין דער שטאַטישער תּלמוד-תּורה.

1905 אויסגעוואַנדערט קיין אַמעריקע. האָט געאַרבעט אין אַ שאַפּ און שפּעטער געהאַט אַ קלייט וואו מען האָט גערייניקט קליידער. איז געווען דער מאַן פֿון דער שרייבערין ראַזע שאַמער, אַ טאַכטער פֿון ג. מ. שמו"ר.

דעביוטירט אין 1906 אין דער פּרייער אַרבע-טער שטימע און געדרוקט, פֿון צייט צו צייט, דער-ציילונגען און סקיצן אין **פּאַרווערטס**.

אַרויסגעגעבן עטלעכע זאַמלונגען דערציילונגען און לידער, אַ צייטשריפט און אַ בינמל זכרונות אין מיין ליטעראַרישער אַכסניה, מעקסיקע 1964, 34 זייטן.

בליט, לוציאַן (נאוועמבער 26, 1904 — סעפטעמ-בער 10, 1978). באַקאַנט מיט זיין פּסעוודאָנים זו. פּינמבער. געב. אין וואַרשע, געענדיקט אַ פּוילישע גימנאַזיע און שטודירט סאַציאַלע וויסנ-שאַפּטן אין אַ וואַרשעווער הויכשול.

1917 אַריינגעטראָטן אין דער בונדישער יוגנט-אַרגאַניזאַציע „צוקונפט“, געווען סעקרעטאַר פֿון איר צענטראַל-קאָמיטעט, און אין 1939 אויסגע-קליבן געוואָרן אין ביוראַ פֿון סאַציאַליסטישן יוגנט-אינטערנאַציאָנאַל.

ער האָט אָנגעהויבן שרייבן אַרטיקלען אין 1922 אין דער וואַכנשריפט **יונגזיוועקער**.

נאָכן אויסברוך פֿון דער מלחמה אין 1939 אַוועק קיין ווילנע, אַרעסטירט געוואָרן פֿון דער סאָוועטישער רעגירונג, באַפּרייט געוואָרן אין אויגוסט 1941, אַריינגעטראָטן ווי אַ פּרייוויליקער אין דער פּוילישער אַרמיי און פּאַרלאַזן רוסלאַנד מיט דער אַרמיי אין 1942. אין פעברואַר 1943 זיך

פון דער זעלביקער ציימונג. אין דער זעלביקער צייט אָנגעהויבן שרייבן יידיש און איז זיין גאַנצן לעבן געווען אַ העברעאיש-יידישער שרייבער. אין 1908 באַזוכט אַמעריקע, וואו זיך באַטייליקט אין דער יידישער פרעסע. זיך אומגעקערט קיין רוסלאַנד 1909, וואו געוואָרן דער ליטעראַרישער רעדאַקטאָר פון די נייע זעלט. ווען די ערשטע וועלט-מלחמה איז אויסגעבראָכן איז ער געקומען קיין אַמעריקע, וואו פאַרבליבן ביז 1928, דערנאָך זיך באַזעצט אין ארץ-ישראל, וואו ער איז געבליבן ביזן סוף פון זיין לעבן.

בערקאָוויטש האָט אין אַמעריקע און שפעטער אין ארץ-ישראל געשריבן דערציילונגען, האַמאַנען און דראַמעס. אין די יאָרן 1930—1937 האָט ער סיכעמאַטיש געהערקט זיינע ווערק אין פאַרווערטס. אזוי זיינען אין די זונטיק-טומערן פאַרווערטס פאַרעפנטלעכט געוואָרן מנחם מענדל אין ארץ ישראל, באַגניען, אונזערע ראשונים — זכרונות און דערציילונגען וועגן שלום עליכם און זיין דור. שפעטער זיינען די ווערק אַרויסגעגעבן געוואָרן אין בוך-פאַרעם אין ישראל. האָט אויך אָנגעשריבן אויף יידיש און העברעאיש קינדער-יאָרן, תל-אביב, 1970.

בערקאָוויטש איז געווען דער איידעם פון שלום עליכם. ער האָט איבערגעזעצט אויף העברעאיש זיינע ווערק, האָט צוגעגרייט און רעדאַקטירט די ניו-יאָרקער פאַלקס-פאַנד אויסגאַבע פון שלום-עליכעס ווערק און האָט אויך צוגעפאַסט עמלעכע פון שלום-עליכעס ווערק פאַרן טעאַטער. ער האָט אויך רעדאַקטירט דעם שלום-עליכעס בוך, ניו-יאָרק 1926.

ברכות, רחל (מעפטעמבער 23, 1880 — 1945). געב. אין מינסק, ווייסרוסלאַנד. געאַרבעט ווי אַ שניידערין, שפעטער אַ לערערין פון האַנט-אַרבעט אין דער מינסקער יידישער האַנטווערקער שול פאַר מיידלעך. דעביטירט אין 1899 מיט אַ דער-ציילונג אין דער יוד, שפעטער געדרוקט דערצייל-לונגען אין פעטערבוךגער דער פרייט, די צוקונפּט, אין פאַרווערטס.

אין פאַרווערטס פון 8טן מאי 1907 איז געווען אַנאַנסירט „אַ בריליאַנטע יידישע דערציילונג מיט אַן אויספירלעכער קריטיק“. די דערציילונג האָט געהייסן אַ מיאָסטער געדאַנק און די מחברין איז געווען רחל ברכות. אַב. קאהאַן האָט וועגן

שלמה בן ישראל איז געווען אַן אינעווייניק-סטער מיטאַרבעטער פון פאַרווערטס, וואו ער האָט געשריבן אַרטיקלען, ספעציעל וועגן ישראל און דעם נאַענטן מזרח, און פעליעמאַנען. ער פלעגט שרייבן אונטער זיין נאָמען און אונטער די פען-נעמען שלמה איזראַעלי און בן לאַרשי.

אין בוך-פאַרעם איז אַרויס אין ישראל אין 1961 זיין האַמאַן דער שכל פון נקמה. פענסיאַנירט פון פאַרווערטס יאָנואַר 1980.

בערגעלסאָן, דוד (1884 — אויגוסט 12, 1952). געב. אין אַכרימאַווע, אוקראַינע. דעביטירט אין דער יידישער ליטעראַטור מיט דער נאַוועלע אַרום וואַקזאַל, אין 1909, וואָס איז אויפגענומען געוואָרן מיט לויב פון דער יידישער קריטיק. זיין האַמאַן נאָך אַלעמען, 1913, האָט אים עטאַבלירט ווי איינער פון די וויכטיקסטע יידישע פּראָזאַיקער. זינט דעמאָלט אָנגעשריבן אַ גרעסערע צאָל ראַ-מאַנען, נאַוועלען און דערציילונגען, צווישן זיי אַפּאַנאַג, יוסף שור, ביים דניעפּער, באַנד 1 פענעקע. געלעבט אין בערלין אין 1921—1933 און זיך דעמאָלט באַטייליקט פון צייט צו צייט מיט דערציילונגען אין פאַרווערטס, צווישן זיי די נאַ-וועלע באַמאַשקאַ.

„בערגעלסאָן האָט אַפט צוגעשיקט קלענערע און גרעסערע נאַוועלען צום פאַרווערטס, וואָס מען האָט געוויינטער אַנאַנסירט ווי די ווערק פון איינעם פון די בעסטע שריפטשטעלער אין אונזער יידישער ליטע-ראַטור.“

(מ. אַשער-אַוויטש)

1934 זיך באַזעצט אין רוסלאַנד, וואו געשריבן לויט דער דאַרטיקער אידעאָלאָגיע, צווישן זיי פענעקע, באַנד 2. אַרעסטירט געוואָרן 1948 און דערשאַסן געוואָרן אויף סטאַלינס באַפעל אויגוסט 12, 1952, צוזאַמען מיט די וויכטיקסטע יידישע שרייבער און אינטעלעקטואַלן.

בערקאָוויטש, יצחק דוד (אַקטאָבער 15, 1885 — מערץ 23, 1967). געב. אין סלוצק, ווייסרוסלאַנד, וואו באַקומען אַ טראַדיציאָנעלע דערציילונג אין 1903 איז ער געקומען קיין לאַדזש, וואו זיך באַפריינדעט מיטן העברעאיש-יידישן שרייבער יצחק קאַצענעלסאָן. אין זעלביקן יאָר דעביטירט מיט אַ העברעאישער דערציילונג אין הצפּה און פאַר זיין דערציילונג משקהלי חזיר האָט ער באַ-קומען דעם ערשטן פּרויז אין אַ קאַנקורס אָנגעפירט

ליטוואק, ג. ליפסקי, ג. קווינטאווי.

גאָטעספעלד, חנא (מאי 15, 1890 — יאנואר 27,

1964). געבוירן אין סקאלע, מזרח-גאליציע. גע-
לערנט אין חדר, בית-מדרש און אין א גימנאזיע
אין טשערנאוויץ. געקומען קיין אמעריקע אין
1907 און אין זעלביקן יאר אָפּגעחרוקט א דער-
ציילונג א קהל'יק אין פאָרווערטס. 1914 איז
ער געוואָרן א שטענדיקער מיטארבעטער פון
פאָרווערטס, וואו אונטערן פּסעוודאָנים טוביה
שמיכל געשריבן יעדע וואָך א הומאָרעסקע. איז
געווען א צייט דער רעדאַקטאָר פון „שטיף-קינד“,
די הומאָריסטישע אָפּטיילונג פון פאָרווערטס.

געשריבן אויך אונטער זיין נאָמען אין
פאָרווערטס פאַרשיידענע אַרטיקלען און רייזע-
באַשרייבונגען.

גאָטעספעלד איז געווען דער מחבר פון א צאָל
פיעסן וואָס עס זיינען געשפּילט געוואָרן מיט
דערפאַלג אין יידישן טעאַטער.

צווישן זיינע פיעסן זיינען רייכע קבצנים, 1922,
געוואָלד, ווען שטאַרבט ער?, 1924, אַמעריקאַנער
חסידים, 1928, מחותנים, 1936. צווישן די ביכער
וואָס ער האָט אַרויסגעגעבן זיינען מיין רייזע
איבער גאָליציע, ג. י. 1937; אבי מען לעבט, ג. י.
1948; פון בראַדוויי ביז תל-אביב, ג. י. 1951;
וואָס איך געדענק פון מיין לעבן, ג. י. - בוענאַס-
אירעס, 1960.

גאַלדפאַרב, מאַקס (1883 — 1936 אָדער 1937).

פּסעוודאָנים פון דוד ליפּעץ. געב. אין בערדיטשעוו,
אוקראַינע, שטודירט סאַציאַלע וויסנשאַפטן אין
בריסל, בעלגיע, וואו באַקומען זיין דאָקטאָראַט.
אַנטיילגענומען אין דער אומלעגאַלער בונדישער
באַוועגונג ווי א פּראָפּאַגאַנדיסט. 1913 געקומען
קיין אמעריקע, וואו געוואָרן אַקטיוו אין דער
יידישער אַרבעטער-באַוועגונג. פון אָנהויב 1915
ביז מערץ 1917 געוואָרן אַרבעטער-רעדאַקטאָר
פון פאָרווערטס, וואו ער האָט אויך געשריבן
אַרטיקלען, נאָמיצן, נייעס און איז געווען דער
„אַמבאַסאַדאָר“ פון פאָרווערטס צו דער אַרבעטער-
באַוועגונג.

נאָך דער פעברואַר-מערץ, 1917, רעוואָלוציע
אָוועק קיין רוסלאַנד, וואו געוואָרן אַקטיוו אין
בונד. געווען דעפּוטאַט אין דער אוקראַינער
„ראַדע“ (פאַרלאַמענט), וואו ער האָט פאַרטידיקט

דער דערציילונג אָנגעשריבן א קריטישע אָפּהאַנד-
לונג, וואָס איז געווען געחרוקט אין דריי נומערן
פאָרווערטס.

נאָך יאָרן ניט שרייבן האָט זי געדרוקט א צאָל
דערציילונגען אין דער מינסקער טאַג-צייטונג
אַקטאַבער און הודש-זשורנאַל שטערן. איז אומ-
געקומען אין דער מינסקער געטאָ.

ברוין, דוד (סעפטעמבער 7, 1876 — סעפטעמבער 6,

1945). געבוירן אין אַזערקאָוו, ביי לאַדזש. 1903
געקומען קיין אמעריקע, וואו געוואָרן א וועבער
אין פעטערסאָן, ניו-דזשורזי.

פאַרעפנטלעכט אין פאָרווערטס א גרעסערע
צאָל דערציילונגען וועגן לעבן פון די יידן אין
אַמעריקע.

אין בוך-פאַרעם: מיט אויג און האַרץ, בילדער
און דערציילונגען, ניו-יאָרק 1922.

ג

גאַטליב, לעאַן (דעצעמבער 18, 1978 — יאנואר 13,

1947). געבוירן אין גראַדזשיסק, ביי וואַרשע. ביז
17 יאָר געלערנט אין ישיבות און אין דער יידישער
האַנטווערקער שול אין וואַרשע. אין 1900 אָוועק
קיין לאַנדאָן, וואו געוואָרן מיטערדאַקטאָר פון
דער אַרבעטער, יידישער אַרגאַן פון דער פּוילישער
סאַציאַליסטישער פאַרטיי. אין 1901 געקומען קיין
אַמעריקע, וואו געוואָרן א מיטאַרבעטער פון
פאָרווערטס. ער איז געווען אי אב. קאָהאַנס סעק-
רעטאַר, אי סעקרעטאַר פון רעדאַקציע.

„דורך זיינע הענט פלעגט דורכגיין די גאַנצע פּאַסט
פון דער רעדאַקציע, אַלע מאַנוסקריפּטן, אַלע בריוו, סיי
פון מיטאַרבעטער, סיי פון לעזער.“

(ה. ראַנגאָף)

גאַטליב האָט געדרוקט אין פאָרווערטס א גרע-
סערע צאָל ראַמאַנען, וואָס א טייל זיינען אַרויס
אין בוך-פאַרעם, ווי גאַלד אין בלוט, 1912, ליבעס-
זייטן, ג. י. 1912. ער האָט איבערגעזעצט פאַר-
שיידענע פיעסן פאַרן יידישן טעאַטער און פּשע-
ווישעווסקיס דער טאַנץ פון ליבע און פּויט און
די מומער. ער האָט אויך געשריבן די זכרונות
פון א צאָל יידישע אַקטיוואַרן ווי ז. מאַגולעסקאָ,
באַריס מאַמאַשעווסקי. גאַטליב האָט א לאַנגע
צייט געשריבן די עצות אין „בינטל בריוו“.

פּסעוודאָנים: ל. גראַדסקי, דער פּוילישער

פאלקסצייטונג. געדרוקט לידער אין פארשיידענע צייטשריפטן און אין דער אפטיילונג „דיכטער-אלבאם“ אין פארווערטס.

גאלדשטיין, יוסף שמעון (יולי 12, 1894 — פעברואר 18, 1978). באקאנט אויך ווי דער לוסטיקער פעסימיסט. געב. אין לאדזש. דעביוטירט אין לאדזשער טאגבלאט, וואו ער האט געשריבן הומאז-רעסקעס. אין 1925 איז ער געווארן א מיטארבע-טער פון ווארשעווער היינט, וואו ער האט זיך אויסגעצייכנט מיט זיינע הומאריסטישע שריפטן. ער האט אויך געשריבן פארן יידישן קליינקונסט-מעזער און איז געווען איינער פון די הויפט-שרייבער פאר די בארימטע קאמיקער דזשיגאן און שומאכער.

ביים אויסברוך פון דער מלחמה איז ער אנט-לאפן קיין רוסלאנד, וואו ער האט צוזאמען מיטן הומאריסט משה נודעלמאן געשריבן סאטירעס.

נאך דער מלחמה האט ער א געוויסע צייט געלעבט אין ארץ-ישראל, און איז געקומען קיין אמעריקע אין 1949. אין 1950 איז ער געווארן א מיטארבעטער פון פארווערטס, וואו ער האט גע-דרוקט הומאזעסקעס אונטערן אלגעמיינעם קעפל „א ייד צו יידן“ און מייסטערהאפטע גראמען אין דער הומאריסטישער רובריק „האט שטיף-קינד“, מיט וועלכער ער האט אנגעפירט עטלעכע יאר. ער האט זיך צוריקגעצויגן פון פארווערטס אין 1976 און האט זיך באזעצט אין מיאמי, וואו ער איז געשטארבן. א טייל פון זיינע זאכן וואס עס זיינען געווען געדרוקט אין פארווערטס זיינען אריין אין זיין בוך געגראמטע פעליעמאנטען און זכרונות, נ. י. 1976.

„זיין גרויס נאמען אלס הומאריסט האט ער זיך דערווארבן אין פוילן און שפעטער אין רוסלאנד און אין ישראל, וואו ער האט געלעבט אין די מלחמה-יארן. ער האט פיל געשריבן פארן יידישן טעאטער, זיינע הומאריסטישע סקיצן זיינען אויפגעפירט געווארן מיט גרויס דערפאג פון די בעסטע יידישע וואדעווייל-אקטיארן אין אמאליקן פוילן, און אויך אין רוסלאנד און ישראל.“

(ה. ראגנאף)

„יוסף גאלדשטיין איז א גראמען דערפירער. ער ווייסט די סודות פון אונזער שפראך-קונציקייט, און ווען ער וויל צוזאמענפירן א ווארט מיט א ווארט, וואס זאלן זיך צוזאמענקליינגען, איז ער א מאדים. אז מען לייענט זיינע לייכטע פערזן, זעט מען אז ער האט אינגאנצן באצוואונגען די מלאכה פון גראמען. נישטא

יידישע אינטערעסן. נאך דער באלשעוויסטישער איבערקערעניש געארבעט אין קריגסמיניסטעריום, שפעטער, אונטערן נאמען גענעראל פעטראווסקי פארנומען א הויכן פאסטן אין דער סאוועטישער קריגס-אקאדעמיע. ליקוידירט געווארן אין צייט פון די מאסקווער פראצעסן אין 1936 אדער 1937.

אין ניו-יארק האט ער אנגעשריבן די בראשור די ארבעטסלאזיקייט — וואס זי איז און ווי זי קאן געלייזט ווערן, נ. י. 1915, 32 זייטן; דער גרויסער קאמף פון די קלאוקמאכער, נ. י. 1916, 63 זייטן.

גאלדקארן, יצחק (אקטאבער 1, 1911 —). געב. אין שידלאוועז, קעלצער געגנט. געלערנט אין חדרים, אין א ישיבה און וועלטלעכע לימודים ביי פרי-וואטע לערערס. דעביוטירט מיט לידער אין 1930 און געדרוקט לידער און עסיען אין פארשיידענע צייטשריפטן אין פוילן.

דורכגעמאכט דעם חורבן אין א צאל ער-טער. נאך דער מלחמה מיטגעארבעט אין פאר-שיידענע צייטשריפטן וואס עס זיינען ארויסגעגעבן געווארן אין די פליטים-לאגערן. דארטן אויך ארויס-געגעבן ליטערארישע פילעטן (מינכען, 1949); לידער (מינכען, 1950).

1951 אויסגעוואנדערט קיין קאנאדע, וואו פאר-געזעצט זיין ליטערארישע אהבעט און ארויסגע-געבן עפיגערעמאטיש (מאנטרעאל, 1954).

שפעטער געוואוינט אין ניו-יארק און געארבעט אין פארווערטס, וואו ער האט געשריבן נייעס און פארשיידענע ארטיקלען. זיך צוריקגעצויגן. זיך אומגעקערט קיין קאנאדע. דרוקט אפט אין פארווערטס לידער און משלים.

הויז די פריער דערמאנטע ביכער אויך ארויס-געגעבן פון וועלטליקוואל (תל-אביב, 1963); זינגערס און זאנגערס (תל-אביב, 1971); היימישע און פרעמדע (בוענאס-איירעס, 1973); משלים (ניו-יארק 1976), און לעצטער שניט, משלים (טאראנטו, 1984).

גאלדשטיין, דוד (אפריל 15, 1868 — נאוועמבער 24, 1931). געב. אין יאגעסלאוו, סאוואלקער געגנט. געלערנט אין חדר און ישיבה. געקומען קיין אמע-ריקע אין 1885. דעביוטירט דעם 18טן פעברואר 1887 מיט א ליד אין דער ניו-יארקער יודישער

גינזבורג, איסר (אקטאבער 28, 1872 — אקטאבער 12, 1947). געבוירן אין דעוועלטאוו, קאוונער געגנט, ליטע. געלערנט אין ישיבות, אין ווילקאמיר און ווילנע, און דעמאלט אנגעהויבן ליינען די השכלה ליטעראטור. אין 1893 עמיגרירט קיין אמעריקע. שטודירט אין קארנעל אוניווערסיטעט מעדיצין און געווארן דאקטאר אין 1900. ער האט פראקטיצירט מעדיצין און אין דער זעלביקער צייט אנגעהויבן שרייבן פאר פארשיידענע יידישע צייטשריפטן און איז געווארן א שטענדיקער מיטארבעטער פון פאר-זערסט, וואו ער האט געשריבן וועגן יידישע פראב-לעמען, יידישער קולטור, יהדות, יידישער געשיכטע און וועגן דער אלטער העברעאישער ליטעראטור.

„די טעמע פלעגט ער נעמען פון א טאג פאסירונג. ער פלעגט זי אבער אויסנוצן צו שרייבן אן אפהאנדלונג פון אלגעמיינעם, פערמאנענטן יידישן אדער וויסנשאפט-לעכן אינטערעס.“

(ה. ראגאף)

צוויי האט ער אין פארווערטס פארעפנטלעכט וויין די אנטשטייאונג פון קריסטנטום און יידישע דענקער און פאעטן פון מיטלאַלטער, וואָס זיינען שפעטער ארום אין בוך-פארעם. אין בוך-פארעם זיינען אויך ארום זיינע ווערק דער תלמוד, ווארשע 1910) פארגרעסערטע אויסגאבע, ווארשע 1931; דער רמב"ם, נ. י. 1935. די לעצטע יארן פון זיין לעבן — ווען ער האט שוין נישט געקאנט שרייבן, האט דער פארווערטס איבערגעדרוקט א טייל פון זיינע פריער-געשריבענע ארטיקלען.

פסעוודאנימען: עיקר, ד"ר א. זעלדעס, דער שמעכינער.

גינזבורג, שאול (אפריל 6, 1866 — נאָוועמבער 16, 1940). געב. אין מינסק, אין אַ משפחה פון סוחרים. באַקומען יידישע דערציאונג ביי פּריוואַטע לע-רערס, געענדיקט אַ רוסישע גימנאזיע און שטודירט אויף דעם יידישן פּאַקולטעט פון פעטערבורגער אוניווערסיטעט. נאָכן ענדיקן דעם אוניווערסיטעט 1892, אַנגעהויבן דרוקן אַרטיקלען אין יידיש-רוסישן זשורנאַל וואָסכאַד. 1897 זיך באַזעצט אין פעטערבורג און פאַרגעזעצט זיין אַרבעט אין זשור-נאַל וואו ער האט געשריבן גרעסערע אפהאנדלונג-גען וועגן שרייבער און שמודיעס וועגן פארשיידענע תקופות אין דער געשיכטע פון יידן אין רוסלאנד. 1899 איז ער געווארן א מיטגליד פון דער רע-דאקציע וואָסכאַד.

צוזאמען מיט פ. מארק האט ער ארויסגעגעבן

פאקטיש קיין יידיש ווארט, וואס ער זאל נישט קאנען באגראמען.

(יעקב גלאַזשטיין)

גאַרדין, יעקב (מאי 1, 1853 — יוני 10, 1909). געב. אין מירנאָראַד, פּאַלעאָווער גוב., רוסלאַנד. געלערנט יידישע און אַלגעמיינע לימודים ביי פּריוואַטע מלמדים און לערערס. געלייענט העברע-אישע השכלה-ביכער און רוסישע און וועלט-ליטע-ראַטור. אַרום 1870 אַנגעהויבן שרייבן פאַר דער רוסישער פרעסע און מיטגעארבעט אין פאַרשיי-דענע צייטונגען. הויז אַרטיקלען געשריבן אויך דערציילונגען וועגן יידישן און נישט-יידישן לעבן. אין 1880 האט גאַרדין געגרינדעט די גייסטיק-ביבלישע ברודערשאַפט, וואָס האט אַפּגעוואָרפן די יידישע רעליגיעזע מנהגים, ריטואַל און האט אנער-קענט גאַר דעם תנ"ך, וואָס איז אויסגעטייטשט געוואָרן אין גייסט פון דער וויסנשאַפט.

די ברודערשאַפט האט עקזיסטירט אַ קורצע צייט און גאַרדין האט אימיגרירט קיין אמעריקע אין 1891. ער איז גלייך געוואָרן אַ מיטארבעטער אין דער וועכנטלעכער אַרבעטער-צייטונג, וואו ער האט פארעפנטלעכט דערציילונגען און אַ ראַמאַן „די צעבראַכענע האַרץ“.

גאַרדין האט אויך אַנגעהויבן שרייבן דראַמעס פאַרן יידישן טעאַטער און זיין ערשטע דראַמע סיביריאַ איז אויפגעפירט געוואָרן אין ניו-יאָרק אין נאָוועמבער 1891. ער האט פאַרגעזעצט שרייבן דראַמעס און אין משך פון 18 יאָר האט ער אַטגעשריבן אַרום אַכציק דראַמעס, וואָס זיינען געשפּילט געוואָרן אויף יידישע בינעס אומעטום וואו מען האט געשפּילט יידיש טעאַטער.

ער איז אויך געווען אַ צייט אַ מיטארבעטער פון פאַרווערטס, וואו ער האט געשריבן פעליע-טאַנען, סקיצן און אַרטיקלען וועגן דער געשיכטע פון דער דראַמע.

צווישן קאַהאַנען און גאַרדינען זיינען פאַר-געקומען קאַנפּליקטן, ווייל, ווי עס שרייבט הלל ראַגאָף, האט „קאַהאַן נישט געוואַלט אַנערקענען אַז גאַרדינס דראַמעס געהערן צו דער קאַמעגאַריע פון עכטער קונסט, פון אמתער ליטעראַטור.“ די קאַמפן צווישן זיי זיינען אַנגעגאַנגען יאָרן-לאַנג. ווען ל. מיללער האט געגרינדעט זיין טעגלעכע צייטונג די וואַרהייט, איז גאַרדין געוואָרן אַ מיטארבעטער.

גלען, יעקב מאיר (מאי 2, 1905 — יולי 16, 1974). אדאפטירטער נאמען פון י. מ. גלעמבאצקי. געב. אין מערעטש, ווילנער גוב. אימיגרירט קיין אמע-ריקע אין 1923. שטודירט אין קאלומביע אוניווער-סיטעט און אין אוניווערסיטעט פון ציריך, וואו ער האט געענדיקט אין 1942 ווי א דאקטאר-מעדיצין און פראקטיצירט זיין פראפעסיע אין ברוקלין.

פון 1963 ביזן סוף פון זיין לעבן איז דר. גלען געווען א מיטארבעטער פון פארווערטס, וואו ער האט געשריבן וועגן מעדיצינישע ענינים און האט געענטפערט ליענער אויף מעדיצינישע פראגעס. דר. גלען האט ארויסגעגעבן צוויי ביכער צו עטלעכע און לעבן, ניו-יאָרק תשכ"ה, די צוקער-קראַנקהייט אין אונזער צייט, ניו-יאָרק 1973.

געבינער, בנימין (יוני 25, 1898 —), געב. אין ראָוונע, וואלין, אוקראַינע. געלערנט אין חדר, אין א רוסישער גימנאזיע און שטודירט יורי אין די אוניווערזיטעטן פון אָדעס און קיעוו.

אין 1922 געקומען קיין אמעריקע, געלערנט אויף די אַרבעטער רינג לערער קורסן, זשורנאליזם און פאַרענדיקט אויף אַהוואַקאָט.

געבינער האט זיך פאַרבונדן מיט דער יידישער אַרבעטער און סאָציאַליסטישער באַוועגונג. ער איז געווען אַ לערער אין די אַרבעטער-רינג שולן, סעקרעטאַר פון יידישן סאָציאַליסטישן פאַרבאַנד, פון יידישן אַרבעטער קאָמיטעט, געהילפס-גענעראַל סעקרעטאַר און דערנאָך עקזעקוטיוו-סעקרעטאַר פון אַרבעטער רינג, ביז ער איז אַוועק אויף פענסיע אין 1970. פון 1971 ביז 1982 איז ער געווען לערער פון יידיש אין קווינס קאלעדזש.

געבינער האט אָנגעהויבן שרייבן אין איראָפּע און האט פאַרעפנטלעכט אַרטיקלען אין עמגראַנט, וואַרשע 1919, אין באַפרייאַונג, אַרגאַן פון צעירי-ציון, וואַרשע 1919—1922.

אין אמעריקע האט ער זיך באַטייליקט אין דער פריינד, חודש שריפט פון א. ר.; דער וועקער, וואָס ער האט רעדאַקטירט 1930—1934.

געבינער האט פון צייט צו צייט געשריבן אין פאַרווערטס וועגן פאַרשיידענע אַרבעטער רינג פראַבלעמען און האט אין דער צייטונג פאַר-עפנטלעכט באַשרייבונגען פון זיינע ריזעס אין

די זייער וויכטיקע זאַמלונג יידישע פּאָלקס-לידער אין רוסלאַנד, מיט אַן אַרײַנפיר, אין רוסיש, וועגן באַראַקטער און אַנטוויקלונג פון די יידישע פּאָלקס-לידער.

אין 1903 האט ער, צוזאַמען מיט שבת־ראַפּאַ-פאַרט, געגרינדעט די ערשטע טעגלעכע יידישע צייטונג אין רוסלאַנד — דער פריינד. גינבורג איז געווען דער הויפט-רעדאַקטאָר. די צייטונג איז געווען זייער אַן ערנסטע, רייך אין אינפאָרמאַציע, פובליציסטיק און ליטעראַטור. גינבורג האט צוגע-צויגן צום פריינד די בעסטע יידישע שרייבער אין רוסלאַנד. גינבורג האט אין 1905 אויך אַרויס-געגעבן דעם ליטעראַריש-געזעלשאַפּטלעכן חודש-זשורנאַל דאָס לעבן (1905, 9 נומערן) און מיט-רעדאַקטירט דעם חודש-זשורנאַל די יידישע וועלט (4 נומערן, פעטערבורג 1912). אין דעם זשורנאַל האט ער פאַרעפנטלעכט קאָפיטלען פון זיין רוסישן בוך וועגן אַנטייל פון די יידן אין דער מלחמה פון 1812.

אין 1908 האט זיך גינבורג צוריקגעצויגן פון פריינד און האט זיך אָפּגעגעבן מיט רעדאַקטירן פאַרשיידענע יידישע היסטאָרישע זאַמליכער (אויף רוסיש) און האט אָנגעשריבן אַ גרעסערע צאָל שטודיעס וואָס ער האט אויך פובליקירט אויף יידיש אין דער צוקונפֿט (ניו יאָרק 1922—1927).

אין 1930 האט גינבורג פאַרלאָזן רוסלאַנד, זיך באַזעצט אין ניו-יאָרק, וואו ער איז געוואָרן אַ שטענדיקער מיטאַרבעטער פון פאַרווערטס.

אין פאַרווערטס האט ער פאַרעפנטלעכט אַ גרעסערע צאָל סאָלידע פאַרשונגס-אַרבעטן וועגן דער געשיכטע פון די יידן אין רוסלאַנד) און שטודיעס צו דער געשיכטע פון דער יידישער קולטור אין רוסלאַנד. אַ גרויסער טייל פון די אַרבעטן וואָס שאל גינבורג האט געדרוקט אין פאַרווערטס, זיינען אַריין אין זיינע שריפטן: היסטאָרישע ווערק, 3 בענד, ניו-יאָרק 1937—1938, אַמאָליקע פעטערבורג, נ. י. 1944, און בושומדים אין צאַרישן רוסלאַנד, נ. י. 1946.

שאל גינבורג איז געווען איינער פון די חשובסטע יידישע היסטאָריקערס, וואָס האט גע-שריבן גרונט-ווערק אויף יידיש. עס איז איינע פון די גרויסע אויפמאָונגען פון פאַרווערטס, וואָס ער האט מעגלעך געמאַכט אַז שאל גינבורג זאָל פאַרזעצן זיין שרייבן אויף יידיש.

סטאק — ביי די נאווארעדעקער מוסרניקעס און זיבן יאר ביים חזון-איש.

צו 22 יאר האט ער פארלאזן די ישיבה און האט אנגעהויבן שרייבן לידער, און אין זעלבליקן יאר, 1932, האט ער פארעפנטלעכט זיינע ערשטע לידער אין ווילנער פאג, אונטער דער רעדאקציע פון זלמן רייזען. זיינע לידער האבן גלייך ארויס- גערופן אינטערעס מיט זייער פארווארצלטיקייט, אומרו, אחריותדיקייט און ווארג פארן גורל פון יידישן פאלק, און מיט זייער קינסטלערישקייט. זיי האבן געפונען אן אפקלאנג אין פוילן, אמעריקע און אין אנדערע יידישע ישובים.

גראדע האט געדרוקט לידער אין די זאמל- העפטן יונגזיילנע און ער איז אויפגענומען געווארן ווי א מיטגליד פון דער דאזיקער גאר וויכטיקער ליטערארישער גרופע. ער האט אויך געדרוקט לידער אין די ליטערארישע בלעטער, פאלקצייטונג, ווארשע, צוקונפט, ניו-יארק, און אין די זאמלביכער, רעדאקטירט פון י. אפאטאשו און ה. ליוויק.

אין 1936 איז אין ווילנע ארויס זיין ערשטע זאמלונג לידער יא און אין 1939 איז אין ווילנע ארויס זיין פאעמע מוסרניקעס. ביידע זאמלונגען זיינען אויפגענומען געווארן מיט ענטוויאזום אין דער יידישער וועלט.

אין 1940, בשעת ווילנע איז געווארן א טייל פון ליטע, איז דארטן ארויס א זאמלבוך אונטער וועגנב, אונטער דער רעדאקציע פון י. י. טרונק, נח פרילוצקי און ישראל ראבאן. גראדע האט זיך אין זאמלבוך באטייליקט מיט לידער.

ווען ווילנע איז אקופירט געווארן פון דער סאָוועטישער ארמיי, האט גראדע פארעפנטלעכט לידער אין די ווילנער און קאוונער סאָוועטיש- יידישע צייטונגען.

ווען די דייטשן האבן אטאקירט רוסלאנד אין יוני 1941, איז ער אנמלאפן און ער האט די מלחמה-יארן איבערגעלעבט אין צענטראל-אזיע. אין מאסקווע איז דעמאלט דערשינען זיין זאמלונג האט, לידער און פאעמען, 1943, 32 זייטן.

נאך דער מלחמה האט ער זיך אומגעקערט קיין פוילן, דארטן געלעבט בערך א האלב יאר און ארויסגעגעבן א פאעמע אויף די חורבות, לאדזש 1947, און דערנאך אויסגעוואנדערט קיין פראנק- רייך, וואו ער איז געווען אקטיוו אין דעם יידישן קולטור-געזעלשאפטלעכן לעבן און האט געשריבן

אייראפע, ישראל, דרום אמעריקאנישע לענדער און מעקסיקע.

געלבויס, הערש (יאנואר 1891 — יאנואר 7, 1954). געבוירן אין סאמענאוו, פאדאליער געגנט, אוקרא- אינע. 1908 געקומען קיין אמעריקע. דעביוטירט אין 1916 מיט א דערציילונג אין פרייע ארבעטער שטימע, שפעטער זיך באטייליקט אין די נייע וועלט און שרייפטן.

אי אונטער זיין נאמען, אי אונטערן פסעוודאנים ד. פ. מילגרוים, פארעפנטלעכט אין פארווערטס א זאל ראמאנען, צווישן זיי מרדכי עמינגער, וואס איז ארויס אין בוך פארעם אין ניו-יארק, 1926, און די משפחה שטיינבערג, ווארשע, 1936, 509 זייטן.

געצאף-זילבערמאן, שרה (דעצעמבער 20, 1957 —). געב. אין ניו-יארק, ביי אמעריקאנער-געבוירענע עלטערן. שטודירט אין פאלק-שול, מיטל-שול און קווינס-קאלעדזש (1978) און באקומען א מאגיסטער- דיפלאם פון קאלאמביע אוניווערסיטעט, וואו זי האט זיך ספעציאליזירט אין יידישער ליטעראטור און אנגעשריבן א שטודיע וועגן יוסף אפאטאשו ראמאן אליין.

יידישע לימודים: שלום עליכם שול, פאראיי- ניקטע מיטל-שול און צוויי יאר אין יידישן לערער- סעמינאר-הרצליה.

עטלעכע יארן געארבעט ווי אן אויפפאסער אין קעמפ המשך און צוויי יאר די הויפט-לערערין פון יידיש אין דער יידישער טאג-שול אויפן נאמען פון שלום עליכם אין מעלבורן, אויסטראליע, און איין יאר געווען א לערערין פון יידישער ליטע- ראטור אין פראהרען-קאלעדזש, מעלבורן. געשריבן און געווען ליטערארישער רעדאקטאר פון יוגנטרוף.

געארבעט אין 1978 אין פארווערטס, וואו געשריבן נייעס און ארטיקלען. ווידער אנגעהויבן ארבעטן אין פארווערטס 1982 ווי א שרייבערין פון נייעס און אויך מיטארבעטערין אין דער ענגלישער אפטיילונג פון פארווערטס. געבליבן בלויז עטלעכע וואכן, דאן אנגענומען א פאסטן אין דער בילדונגס-אפטיילונג פון ארבעטער-רינג.

גראדע, חיים (אפריל 4, 1910 — יוני 26, 1982), געב. אין ווילנע. געלערנט אלגעמיינע לימודים אין וויל- נער יידיש-וועלטלעכע שולן און טראדיציאנעלע אין די ישיבות פון ווילנע, בעלסק, אלקעניק, ביאלי-

פארעפנטלעכט געווארן אין די גאלדענע קייט
(נומער 90 און 94, 1976-1977).

חזן די פריער דערמאנטע ביכער האט גראדע
אויך ארויסגעגעבן: דורות, לידער און פאעמעס,
ג. י. 1945; פליטים, לידער און פאעמעס געשריבן
אין ראמן-פארבאנד, 1941-1945, בוענאס איירעס,
1947; דער מאמעס צוואה, לידער און פאעמעס,
ניו-יארק 1949; שיין פון פארלאשענע שטערן,
לידער און פאעמעס, בוענאס איירעס 1950; דער
מענש אין פייער, לידער און פאעמעס, ניו-יארק
1962; מוסרטיקעס, מיין קריג מיט הערש ראמינגער,
ירושלים 1969; אויף מיין וועג צו דיר, לידער און
פאעמעס מיט העברעאישער איבערזעצונג פון יוסף
אחאי און אנדערע, תל-אביב 1969.

חיים גראדע איז געקומען אין דער יידישער
ליטעראטור אגענדאן מיט יידישן וויסן, יידישער
טראדיציע, יידישן אומרו און מיט גרויס אחריות.
ער האט פרי באנומען דעם פולן באטיים וואס
עס מיינט צו זיין א שרייבער ביי א צעפייניקט
פאלק, דערצו נאך אין אזא תקופה ווי אונזערע.
גראדע איז א סיף-גאציאנאלער יידישער פאעם.
ער האט סינעטיזירט די אלטע און די נייע
יידישקייט.

אין גרויסארטיקע געזאנגען האט ער אנג-
פלעקט סיי זיינע אייגענע זוכענישן, סיי דעם גרויל
פון אונזער צייט. די טראגעדיע פון דעם יידישן
פאלק האט געפונען זיין אויסדרוק אין זיינע לידער
וואס שמעלן מיט זיך פאר א דערגרייכונג פאר
אים, פאר דער יידישער ליטעראטור און פארן
יידישן פאלק.

אין זיינע פראזע ווערק, וואס זיינען דורכגע-
דרונגען מיט פאעטישע עלעמענטן, האט ער רעס-
טאורירט דאס לעבן פון די יידן אין פוילן צווישן
די צוויי וועלט-מלחמות. ער האט פאראייביקט אין
די ראמאנען, נאָוועלן און דערציילונגען יידישע
געשטאלטן און עכטע יידישע ווערמן.

חיים גראדע האט אונז געגעבן דאס געזאנג
און וויי פון אונזער טראגישער תקופה, דאס
שווערע לעבן פון די יידן אין פוילן צווישן די צוויי
וועלט-מלחמות, די ערב-צייט, און דעם גרויל פון
די מלחמה און אומקום יארן.

גראדע האט זיין ראמאן „פון אונזער דעד ערד“
ניט פארענדיקט. צוויי בענד לידער וואס ער האט
געהאט געגרייט צום דרוק האלטן ביים דערשיינען.

און געדרוקט לידער, און ארויסגעגעבן דארטן
פארוואקסענע וועגן, לידער און פאעמעס, 1947.

אין 1948 איז ער געקומען קיין ניו-יארק ווי א
דעלעגאט צו דעם גרינדונגס-צוזאמענפאר פון
יידישן קולטור-קאנגרעס, און איז געבליבן אין
אמעריקע. ער האט דערנאך ארוםגערייזט איבער
אמעריקע און געלייענט רעפעראטן וועגן דער
יידישער ליטעראטור.

ער האט פארגעזעצט זיין שרייבן און האט
געדרוקט לידער און פאעמעס אין די יום-טוב
נומערן פון דעם יידישער קעמפער, צוקניפס און
דערנאך אין די גאלדענע קייט, תל-אביב, און
אנדערע אויסגאבן.

ארום 1949 האט גראדע אנגעהויבן שרייבן און
דרוקן פראזע אין מארגן-זשורנאל און שפעטער אין
טאג-מארגן זשורנאל. אין די צייטונגען האט ער
פובליקירט דערציילונגען און נאָוועלן וואס זיינען
אריין אין זיינע ביכער דער מאמעס שבתים
(שיקאגא 1955), דער שול-הויף (ג. י. 1958),
די עגונה (לאס-אנדזשעלעס 1961), צמח אפלאס,
2 בענד (לאס-אנדזשעלעס 1967-1968).

ווען דער טאג-מארגן-זשורנאל האט אויפגע-
הערט צו דערשיינען, איז גראדע געווארן א מיט-
ארבעטער פון פארווערטס. כרי צו באקענען די
לייענער פון פארווערטס מיט זיינע פריערדיקע
שאפטונגען, איז אין פארווערטס איבערגעדרוקט
געווארן זיין ראמאן צמח אפלאס און דערנאך האט
ער אין דער צייטונג פארעפנטלעכט א גרעסערע
צאל נאָוועלן און ראמאנען — צווישן זיי דעם
ראמאן בית הרב — און דעם אויסערגעוויינלעכן
ראמאן פון אונזער דער יער, וואו עס ווערט
געשילדערט דער פרוואו פון די לעבן-געבליבענע
צו באנייען דאס יידישע לעבן אין ווילנע. דערביי
גייט זיך אפ גראדע מיטן גורל פון די יידישע
שרייבער אין רוסלאנד און באשרייבט אויף א
קינסטלערישן, ווארהאפטליכן אופן זיינע באגענע-
נישן מיט סאָוועטישע יידישע שרייבערס.

א טייל פון די נאָוועלן וואס גראדע האט
פארעפנטלעכט אין פארווערטס איז אריין אין
די קליז און די גאס, פיר דערציילונגען, ג. י. 1974,
דער שמועז מנין, דערציילונגען, 1976. אין דער
זעלביקער צייט האט ער געשריבן לידער און פאעמעס
און דערנאך האט ער אנגעשריבן א גרויסע עפישע
פאעמע תלמידי חכמים אין דער ליטע, וואס איז

לעכט ארטיקלען אין אידישער זשורנאל, טאראנטא, אידישער קוריער, שיקאגא, דער אידישער רעקארד, סט. לואיס, און אין פארשיידענע אנגלא-יידישע זשורנאלן, און אין העברעאישע צייטשריפטן. יידיש-רעדאקטאר פון פיל-שפראכיקן ווערטערבוך, ארויסגעגעבן פון ענטיקלאָפּעדיאַ בריטאַניקאַ.

א שטענדיקער מיטארבעטער פון פארווערטס זינט 1971, וואו ער האט געשריבן וועגן יידיש-העלי-גיעזע און קולטור-פראגן, הלכה-פראבלעמען און וועגן חסידישע הויפן. מחבר פון עטלעכע ביכער אויף ענגליש וועגן יידישע ענינים.

גרעיסאָן, דזשעי (מערץ 1, 1899 — יוני 7, 1979). אדאפטירטער נאמען פון יעקב אבראמאוויץ. געב. אין באַברויסק, מינסקער גוב., געלערנט אין א חדר און אין א רוסישער שול. אין 1920 איז ער דורך סיביר געקומען קיין אמעריקע.

אין 1924 האט ער פארעפנטלעכט אין פארווערטס א סעריע ארטיקלען וועגן אטאטאן סעמיאנאוו, וואס האט דעמאלט באזוכט אמעריקע. ער האט באשריבן די קאמפן וואס דער אטאטאן האט געפירט אויפן ווייטן מזרח קעגן דער סאווע-מישער מאכט.

קורץ טאכדעם ווי די סעריע ארטיקלען האט זיך פארענדיקט דרוקן איז גרעיסאָן געווארן א שטענדיקער מיטארבעטער פון פארווערטס. ער האט געשריבן ארטיקלען פון א לייכטן כאראקטער.

„איז פארזייה פון די יארן האט ער אנגעשריבן הונדערטער אזוינע רעפארטס, וואס האבן ארויסגערופן באוואונדערונג ניט בלויז צווישן די לעזער נאר אויך אין דער פראפעסיע.“

(הלל ראָנאָף).

א קורצע צייט איז ער געווען רעדאקטאר פון דער טעאטער-אפטיילונג.

T

דימאָו, אָסיפ (1878 — פעברואַר 3, 1959), פּסעווד-דאָגים פון יוסף פּערעלמאַן. געב. אין ביאַליסטאָק. געלערנט אין א רעאל גימנאזיע און אין 1894 האט ער געעטריקט דעם וואָלד-אינסטיטוט אין פעטערבורג.

זיין ליטעראַרישע אַרבעט אָנגעהויבן אין רוסיש אין 1892. ער האָט געשריבן הומאַרעסקעס, פעליע-מאַנען, דערציילונגען און דראַמעס.

גראַס, נפתלי (דעצעמבער 15, 1886 — אפריל 8, 1956). געב. אין קאלאמיי, מזרח-גאליציע. געלערנט ביי זיין פאטער, אין חדרים, אין א פוילישער שול און באזוכט א גימנאזיע.

אין 1913 אימיגרירט קיין קאנאדע אין דריי חדשים שפעטער געקומען קיין אמעריקע. 1917 געווארן א לערער אין די שולן פון יידישן נאציא-נאלן ארבעטער פארבאנד, און שפעטער במשך פון 15 יאָר א לערער אין די ארבעטער רינג שולן. רעדאקטירט 1930-1928 קינדער-רינג און די קינדער און פרויען אפטיילונג אין דער פריינד, ארגאן פון ארבעטער רינג.

זיינע ערשטע לידער, פארעפנטלעכט אין קאנאדער אַדלער, און זינט 1915 געדרוקט לידער, מעשהלעך און עסייען אין פארשיידענע צייט-שריפטן. 1943 געווארן א מיטארבעטער פון פארווערטס, וואו געשריבן נייעס און אין 1947 אָנגעהויבן פובליקירן א סעריע „מעשהלעך און משלים“, וואס איז ארויס אין בוך-פארעם מיט צייכענונגען פון חיים גראַס, ניו יארק 1955, 463 זייטן.

ער האט ארויסגעגעבן א גרעסערע צאל לידער-זאמלונגען, ווי לידער און מעדיאציעס, 1919; לידער, 1920; לידער און באלאדן, 1925; אידן, 1929. איבערגעזעצט אויף יידיש די פינף מצילות, נ. י. 1936, און תהילים, מיט אן אריינפיר, נ. י. 1948.

גרויבאַרט, דוד (אפריל 6, 1908 — אפריל 27, 1984),

געב. אין סמאשעוו, קעלצער געגנט, פוילן. געלערנט ביי זיין פאטער, הרב יהודה ליב גרויבארט ז"ל, דער שטאטס-רב און גרויסער למדן, מחבר פון 34 ספרים. אין 1920 איז די גאנצע משפחה געקומען קיין טאראנטא. שמועזט אין בית מדרש לרבנים, שיקאגא, באקומען סמיכה. ס'האט אים געצויגן צו דער קאנסערוואטיווער שיטה און ער האט אויך באקומען סמיכה פון יידישן טעאלאגישן סעמינאר אין ניו יארק. גרויבארט האט גלייב-צייטיק שמועזט אין אלגעמיינע אוניווערסיטעטן און באקומען דאקטאראט (1949) פון אינדיאנא אוניווערסיטעט. ער איז פראפעסאר פון רבנישער ליטעראטור אין ספערטוס קאלעדזש, שיקאגא, און דער הויפט פון דעם קאנסערוואטיוון בית דין אין יענער שטאט.

אָנגעהויבן שרייבן אין 1923 און פאַרעפנט-

געלערנט אין חדר, בית-מדרש, און געענדיקט א מעכנישן צייכן-קורס אין א טעקסטיל-שול.

דעבייטירט אין 1925 מיט א דערציילונג אין לאדזשער פאלקסבלאט. פארעפנטלעכט גאנצליך, דערציילונגען און ארטיקלען אין פארשיידענע ציי-טונגען אין פוילן. אין 1930 אימגרירט קיין פאריז און האט פארגעזעצט שרייבן און פארעפנטלעכן זיינע שאפונגען אין צייטשריפטן אין ווארשע, פאריז, לאסאן, ניו-יארק.

ביים אויסברוך פון דער מלחמה איז ער דורך שפאניע און פארטונאל געקומען קיין מאראקא און פון דארטן קיין ניו-יארק.

אין 1950 איז דרוזשנאווסקי געווארן א מיט-ארבעטער פון פארווערטס און האט אין דער צייטונג פארעפנטלעכט דערציילונגען, רייזע בא-שרייבונגען, זכרונות וועגן זיינע באגעגענישן מיט שלום אשן און ז. שניאורן, ארטיקלען וועגן קונסט און וועגן לעבן פון די יידן אין מאראקא.

דרוזשנאווסקי האט אין פארווערטס פארעפנט-לעכט א גרעסערע צאל ראמאנען, צווישן זיי: דעם מעפערס מעכטער, 1951; א היז אויף וועסט ענד עוועניו, 1953; דער פארגעסענער מענטש, 1955; מארק העלערס ווידוי, 1956; די פאר-שלאסענע וועלט פון גאלדע איריס, 1970; דער שליה, 1975; פארשאלטענע און געבענטשטע, 1977; איי-שמילקייט און אין שמורעס, דער גאסט פון א וויימן וועג, די שמראף.

דרוזשנאווסקי האט אויך אנגעשריבן א צאל דראמעס, וואס זיינען געשפילט געווארן אויף דער פארווערטס ראדיא-שעה ווי דער פאלשער משפט (1952-1954), א היז אויף וועסט-ענד עוועניו (1956-1957).

דעמבלין, ב. (סעפט. 13, 1897 — יאנואר 27, 1976), פען נאמען פון יוסף טייטלבוים. געב. אין מאהזשיץ, פוילן, געלערנט אין חדר און שפעטער אין בית-מדרש. אין עלטער פון 13 יאר ארויף קיין ראדאם, וואו ער איז געווארן א היטלמאכער.

אין די יארן פון דער ערשטער וועלט-מלחמה געוואוינט און געארבעט אין ווארשע, געווען מעטיק אין בנד און אין די פראפעסיאנעלע פאראייניגען פון דער נאָרד-אינדוסטריע. סוף 1919 פארלאזן ווארשע און געלעבט ארום א יאר צייט אין פאריז. אין 1921 אימגרירט קיין אמעריקע, וואו ער איז

1901 אנגעהויבן שרייבן אויף יידיש און גע-דרוקט אין דער ראַמאַך-צייטונג, ווארשע.

אויף דער פארבעטונג פון באַריס טאַמאַשעוו-סקי איז ער אין 1913 געקומען קיין אמעריקע, וואו ער האט פארעפנטלעכט דערציילונגען, הומא-רעסקעס און דראמעס. א טייל פון זיינע דרא-מאטישע ווערק וואס ער האט אנגעשריבן אין אמעריקע האט ער געשריבן אין יידיש און אַנדערע אויף רוסיש און זיי זיינען איבערגעזעצט געווארן אויף יידיש פון ב. ריווקין. פאר דער פארווערטס ראדיא סטאנציע האט ער דראמאטיזירט א צאל ווערק.

אין פארווערטס האט א. דימאוו פארעפנטלעכט זיינע מעמוארן וואס איך געדענק, און זיי זיינען דערנאך ארויס אין בוך-פארעם, צוויי בענד, נ. י. 1943—1945.

דינגאל, (זלמן) סאלאמאן (מערץ 15, 1887 — יוני 13, 1961). געב. אין ראגאטשעוו, ווייסרוסלאנד. געלערנט אין חדר און שפעטער אין א רעגירונג-שול. שמוהירט א געוויסע צייט פאליטישע עקא-נאמיע אין אוניווערסיטעט פון בערן, שווייץ.

1908 אויסגעוואנדערט קיין ענגלאנד. פון דארטן געשריבן פארן פריינד, ווארשע; היינט, ווארשע, און מיטגעארבעט אין אברהם רייזענס דאָס נייע לאַנד, ניו-יאַרק, און נייטער זשורנאַל, פאריז. ער האט רעדאקטירט עטלעכע צייטשריפטן אין לאַנדאָן.

1916 אנגעקומען קיין אמעריקע. 1917—1919 איז ער געווען געהילפס-רעדאקטאָר פון יידישעס טאַגעבלאַט. אין די יארן 1923—1924 איז ער געווען א מיטארבעטער פון פארווערטס און רע-דאקטאָר פון דעם זונטיק-נומער. שפעטער געווען לאנגע יארן מיטארבעטער אין רעדאקציע פון טאַג. זיינע וועכנטלעכע ארטיקלען די וואָך איז יידישן לעבן האבן זיך אויסגעצייכנט מיט זייער זאכלעכקייט און באהאוונמקייט אין די ענינים וואס ער האט באהאנדלט.

דינגאל האט אויך אנגעשריבן עטלעכע דראמעס און האט איבערגעזעצט א צאל ווערק פון דער וועלט-ליטעראטור.

דרוזשנאווסקי, משה (פּעברואַר 22, 1906 — יוני 30, 1977). געב. אין טאַמאַשעוו-מאַזאַוועצק, פוילן.

ניר-יאָרקער וואָכנבלאָט און צוקונפט.

אָנגעהויבן שרייבן אין פּאַרווערטס אין יאָנואַר 1963, מיט אַן אַרטיקל „ווי איך בין געוואָרן אַ לייגענער פון פּאַרווערטס“ — אַ ביסל זכרונות לכבוד דעם 65טן יובל פון פּאַרווערטס. דערנאָך פאַרעפנט- לעכט פון צייט צו צייט אַרטיקלען אין פּאַרווערטס וועגן יידן אַמאָל און היינט אין דער היסטאָרישער וועלט, שפּאַניע און לאַטיין-אַמעריקע, און וועגן גרים.

לעצטנס אָפּגעדרוקט אַן אַרטיקל וועגן די מאַראַנען-אַפּשטאַטיקע אין מאַיאָרקע, שפּאַניע.

האַלענדער, דוד דוב, הרב (דעצעמבער 1915 —), געב. אין דיענדיש, אונגאַרן.

אָנגעקומען קיין אַמעריקע אין 1922. געלערנט אין דער מתיבתא תורה ודעת און אין דער ישיבת ר' יצחק אלחנן און באַקומען דאָרטן סמיכה פון ר' יאַשע-בער סאַלאַוויטשיק. אַלגעמיינע לימודים געלערנט אין ניר-יאָרקער אוניווערסיטעט, וואו באַקומען זיין באַקאַלאַרעאַט. געענדיקט די ברוקלין שול פאַר אַדוואָקאַטור.

פיר יאָר געווען רב אין עדת ישורון שול אין די בראַנקס און 36 יאָר אין „מאונט אידן צענטער“, לעצטנס רב אין היבֿר אַלייענס שול אין ברוקלין.

צען יאָר 1970—1979 געווען פּראָפּעסאָר פון סאַציאַלאָגיע אין לאַנג-איילאַנד אוניווערסיטעט.

אַקטיוו אין הסתדרות הרבנים, איגוד הרבנים. אין ביידע פאַרבאַנדן איז ער געווען פּרעזידענט. אַצינד פּרעזידענט פון פּועלי-אַגודת ישראל. ער איז אויך אַ מיטגליד פון דער אַגודת-הרבנים.

צוזאַמען מיט אַ דעלעגאַציע האָט ער אין 1956 באַזוכט רוסלאַנד אויף דער פאַרבעטונג פון דער רעגירונג. זינט דעמאָלט האָט ער, פּריוואַט, באַזוכט רוסלאַנד אַכט מאַל.

וועגן זיינע באַזוכן אין רוסלאַנד האָט ער געשריבן סעריעס אַרטיקלען אין מאַגאַזינאַרן-ישור- נאָל. אין דער זעלביקער צייטונג האָט ער געדרוקט אַ צייט אויף ענגליש יעדן פּריוויטק אַ הרשה באַזירט אויף דער סדרה פון דער וואָך.

זינט 1979 שרייבט ער יעדן פּריוויטק אין פּאַרווערטס „די סדרה פון דער וואָך“.

הורוויטש, יצחק אייזיק הלוי (אַפּריל 14, 1860 — יולי 3, 1924). געב. אין ווילנע. געלערנט אין חדר

פאַרכליבן ביזן סוף פון זיין לעבן.

אָנגעהויבן שרייבן אין 1916 — מיט אַ באַ- שרייבונג אין אַן אויסגאַבע פון די פּראָפּעסיאַנעלע פאַראיינען אין וואַרשע.

פון פאַרזי האָט ער געשיקט רעפּאָרטאַזשן צו די בונדישע לעבנספּראָגן אין וואַרשע.

אין ניר-יאָרק האָט ער געדרוקט דערציילונגען אין פאַרשיידענע יידישע צייטשריפטן ווי פּריווע אַרבעטער-שטימע, אידישער קעמפּער, צוקונפט, אונזער צייט און זאַמלביכער. אין משך פון די יאָרן 1939—1943 האָט ער מיטרעדאַקטירט די זאַמל- ביכער המשך.

אין פּאַרווערטס האָט ב. דעמבלין פאַרעפנטלעכט אַ צאָל דערציילונגען און האַמאַנען, צווישן זיי דעם האַמאַן אַנטיסעפּרעמדע הימלען, 1970.

ב. דעמבלין איז געווען אַ פּראָדוקטיווער שריי- בער און ער האָט אַרויסגעגעבן אַ גרעסערע צאָל ביכער: אויפן שוועל וואַרשע 1933; וועסטיסייד, ניר-יאָרק 1938; צוויי און אַ דריטער, נ. י. 1943; ערב נאַכט, תל-אַביב-ניר-יאָרק 1954; צענטקעטריקע ליכט, נ. י. 1957; אויף אייגענעם באַראָם, תל-אַביב 1961; אויף דריי קאַנטינענטן, מעקסיקע 1963; אין דער וועלט אַליין, תל-אַביב 1965; אַ פּרעמדע וועלט, תל-אַביב 1973.

ה

האַכשטיין, יהושע (אויגוסט 22, 1897 —), געב. אין ניר-יאָרק. שטודירט אין קאַלאַמביע אוניווערסיטעט און יידישע לימודים פּריוואַט. צווישן זיינע לערער איז געווען דער באַקאַנטער געלערנטער און ליטע-ראַטור-היסטאָריקער מאיר וואַקסמאַן. 1916—1918 געווען אַ יידיש-העברעאישער לערער אין האַוואַנאַ, קובאַ. נאַכדעם געווען אַ לערער פון שפּאַניש אין אַ מיטל-שול אין ניר-יאָרק. געווען לעקטאָר פון לאַטיין-אַמעריקאַנער געשיכטע אין קאַלאַמביאַ אוניווערסיטעט און אין נ. י. שטאַטישן קאַלעדזש. געווען פאַרבונדן מיטן אַמעריקאַנער יידישן קאַמי-טעט וואו ער האָט צוזאַמענגעשטעלט אַ וועכנט-לעכן נייעס-בולעטין, אויף יידיש, פאַר דער יידישער פּרעסע אין דרום-אַמעריקע.

דעביוטירט מיט קאַרעספּאָנדענציעס פון קובאַ אין טאַג, נ. י. 1917 און געשריבן אַרטיקלען, שטודיעס און זכרונות אין טאַג, מאַרגן-ישורנאָל,

איבערזעגעבענער פריינד פון אלע אונטערדריקטע און פארפאלגטע און האט זיין גאנץ לעבן געקעמפט פאר פרייהייט און פאר סאציאלער גערעכטיקייט. ער איז געווען א דעמאקראט נישט נאר לויט זיינע פאליטישע איבערזעצונגען, נאר אויך אין פערזענלעכן לעבן. ער האט קיינמאל נישט געבלאזן פון זיך און נישט גענוויסט זיך מיט זיין וויסן און מיט זיינע קענטענישן און געוואוסט האט ער א סך. זיין גאנץ לעבן האט ער נישט נאר געלערנט אנדערע, נאר ער האט אויך אליין שטר דירט און כסדר בארייכערט זיין גייסטיקן באגאוש.

יצחק אייזיק הורוויטש איז אן צווייטלעך געווען איינער פון די געבידעטסטע רוסישע יידן אין אמעריקע. און א שיינע, רייכע פערזענלעכקייט.

(דוד שוב)

הורוויץ, חיים אברהם (נאָוועמבער 15, 1893 — סעפטעמבער 18, 1952). באַקאַנט ווי חיים וויטאל. געב. אין סמארגאן, ווילנער געגנט. געלערנט אין דער לידער ישיבה, שפעטער זיך באַזעצט אין ארץ ישראל, וואו געלערנט אלגעמיינע לימודים.

אין די יאָרן 1915—1924 געלעבט אין בולגאריע און שוועדן און געשריבן פאר העברעאישע צייט-שריפטן אין וואַרשע און ניו-יאָרק. אין 1924 זיך באַזעצט אין וואַרשע, וואו פאַרגעזעצט זיין זשור-נאָליסטישע אַרבעט. אין 1937 אָנגעהויבן שרייבן קאַרעספּאָנדענציעס פאַרן פּאַרווערס. גע-קומען קיין ניו-יאָרק וואו געוואָרן אַן אינעווייניק-סער מיטאַרבעטער פון פּאַרווערס. ער האָט געשריבן אַרטיקלען וועגן פאַרשידענע צייט-פּראָגן און פאַרעפּונטלעכט אָפּהאַנדלונגען וועגן פּאָליטיש-געזעלשאַפּטלעכע טוער און שרייבער, און אויך אינערוויאירט וויכטיקע פּערזענלעכ-קייטן.

אין בוך-פאַרעם אַרויסגעגעבן: חיים א. הורוויץ (ח. וויטאל) דוד בן גוריון — ערשטער פרעמיער פון ישראל, מיט אַ פאַרוואָרט פון הלל ראַנאַף, ניו-יאָרק 1952, 243 זייטן.

הורוויץ, מאיר (סעפטעמבער 22, 1913 — יולי 28, 1983). געב. אין בערעזין, מינסקער גובערניע.

אין 1922 איז הורוויץ געקומען קיין אמעריקע, וואו ער האט געלערנט אין אלגעמיינע שולן, אין אַן אַרבעטער-רינג שול, אין יידישן לערער-סעמי-נאַר און אויף די לערער-קורסן פון אַרבעטער רינג. 1941 אַוועק דינען אין דער אַמעריקאַנער אַרמיי און דורכגעמאַכט די מלחמה ווי אַ פאַראַשוטיסט.

און פּריוואַט העברעאיש און תנ"ך. 1877 געענ-דיקט די מינסקער גימנאַזיע, שטודירט אין פעטער-בורגער אוניווערסיטעט אויפן מאַטעמאַטישן פאַ-קולטעט.

אַרעסטירט געוואָרן פאַר פּאָליטישער טעטי-קייט אין 1881 און פאַרשיקט קיין סיביר. דאַרטן אויסגעפאַרשט די געצוואונגענע אויסוואַנדערונג פון די רוסישע פּויערים און די רעזולטאַטן פאַר-עפּנטלעכט אין אַ רוסישן בוך, מאַסקווע 1888. 1887 אויסגעהאַלטן עקזאַמען אויף קאַנדידאַט פון יודידישע וויסנשאַפּטן. זיך באַזעצט אין מינסק וואו אַרנאַנזירט סאָציאַליסטישע קרייזלעך צווישן די יודישע אַרבעטער.

1890 אימיגרירט קיין אמעריקע, שטודירט אין קאָלמביע אוניווערסיטעט און אין 1893 באַקומען דאָקטאָראַט, דאַצענט אין אוניווערסיטעט פון שיקאַגאָ, און דערנאָך אָנגעהאַלטן אַ רעגירונגס-שמעלע, און שפעטער פראַקטיצירט אַדוואַקאַטור. 1905 צוריקגעפאַרן קיין רוסלאַנד, אָבער זיך אומ-געקערט קיין אמעריקע.

האַט מיטגעאַרבעט מיט דער סאָציאַליסטישער און יודישער אַרבעטער-באַוועגונג. געשריבן אַ לעג-גערע צייט אויף רוסיש — און אין 1897 אָנגעהויבן שרייבן אויף יודיש — און איז געוואָרן אַ וויכ-טיקער יודישער פּובליציסט. ער האָט אַ סך געשריבן פאַרן פּאַרווערס. בשעת ער האָט גע-אַרבעט פאַר דער רעגירונג אין וואַשינגטאָן האָט ער געשריבן אַ וועכנטלעכן בריוו פון וואַשינגטאָן.

אין 1922 האָט ער באַזוכט רוסלאַנד און ווען ער איז געקומען צוריק קיין ניו-יאָרק האָט ער פּובליקירט אין פּאַרווערס אַ סעריע אַרטיקלען וואו ער האָט באַשריבן די לאַגע אין רוסלאַנד אונטערן באַלשעוויסטישן רעזשים.

יצחק אייזיק הורוויטש האָט אַרויסגעגעבן אויף יודיש אַ צאָל וויכטיקע ווערק, צווישן זיי יודישע פּראָגן, וואו ער שרייבט וועגן אַסימילאַציע, ציוניזם, נאַציאָנאַליזם, אַנטיסעמיטיזם, אינמערנאַ-ציאָנאַליזם און וועגן יודישע פּראַבלעמען אין אַמעריקע; און שפּרייט פּראָגן פון סאָציאַליזם (2 בענד, 239 און 425 זייטן, נ. י. 1917). אין די צוויי בענד קומט צום אויסדרוק זיין קריטיק פון מאַרקסיזם.

„פון זיין פריסטער יוגנט אן איז ער (הורוויטש) געווען און איז זיין גאנץ לעבן פארבליבן א טרייער,

געשיכטע פון פארווערטס (זייט 210), איז די אימאָביאַלנאָרע פּיע איבערגעזעצט געוואָרן פאַרן פאַרווערטס פון לעאָן קרישטאָל. אין בוך פאַרעם איז עס דערשינען אין יידיש אין 1935 און עס ווערט אויפן שער-בלאט אָנגעגעבן „דערציילט פון אים אליין און איבערגעזעצט פאַרן פאַרווערטס פון א. מילמאַן.“

אַ צאָל פון הילקוויטס שטודיעס זיינען אַרויס אין יידישע איבערגעזעצונגען: די געשיכטע פון דער סאַציאַליסטישער באַוועגונג, איבערגעזעצט פון הלל האַנאַף, צוויי בענד, נ. י. 1919; די אַרבעטער און דאָס געזעק, נ. י. 1917; דער סאַציאַליזם, זיינע אָנויכטן, צילן און וועגן, שיקאַנאַ; פון מאַרקס ביז לענין, איבערגעזעצט פון ד. קאַפלאַן, נ. י. 1923.

מאַרס הילקוויט'ס מיין לעבנסגעשיכטע איז, לויט מ. אַשעראַוויטש, „אַ ווערק וואו אויפן הינדערטער גענומען פון דעם אַלגעמיינעם פאַליטישן לעבן אין אַמעריקע ווערט געגעבן אַ ברייטע שילדערונג פון פערציק יאָר סאַציאַליסטישן קאַמף.“ אין דעם אַריינפירונג פון פאַרלאַג „וועקער“ פון יידישן סאַציאַליסטישן פאַרבאַנד (נ. י. 1935) ווערט געזאַגט:

„מאַרס הילקוויט איז געווען דער דענקער, דער קלאַרסטער קאַפּ אין דער סאַציאַליסטישער באַוועגונג. פון נאַטור אַ שטילער, אין זיך פאַרשלאָסענער מענטש. האָבן אים אַ סך באַטראַכט פאַר אַ מענטש אַ טרוקענעם. איז דער ווירקלעכקייט אַבער איז ער געווען אַ אויסער-געוויינלעכער האַרציקער מענטש.“

„אַ שיינעם און בכבודיקן פלאַץ אין דעם בוך פאַר נעכט דער יידישער עמיגראַנטן און אַרבעטער לעבן, די ליידי פּיזישע און נייסטיקע, וואָס דער יידישער אַרבעטער מער אימיגראַנט האָט דורכגעמאַכט אין די ערשטע יאָרן דאָ אין האַנד, זיין העלדישער קאַמף, זיין אידע-אָליום פאַר אַ בעסערן און ליכטיקן מאַרגן.“

הירשהויט, יחיאל (סעפּט. 2, 1908 — מערץ 20, 1983), געב. אין דראַהאַביטש, מזרח גאַליציע. געלערנט אין גימנאַזיע און שטודירט אין לעמבערגער אוניווער-סיטעט וויסנשאַפֿט און פאַליטישע עקאָנאָמיע, וואו ער האָט באַקומען אַ מאַגיסטער-דיפּלאָם. שטודירט אויך אין העברעאישן פּעדאַגאָגישן אינסטיטוט אין לעמבערג.

די צייט פון דער נאַצי-דייטשער אַקאָפּאַציע דורכגעמאַכט אין פּוילן. אין 1946 עמיגרירט קיין פראַנקרייך און אין 1951 אָנגעקומען קיין ניו-יאָרק. אָנגעהויבן שרייבן אין 1929 אין פּוילישן חודש-

במשך פון דער מלחמה האָט ער געשריבן אין פאַרווערטס מלחמה רעפּאָרטאַזשן וואָס זיינען שפּעטער אַרויס אין בוך-פאַרעם — איבערלעבונגען פון אַ יידישן פאַראַשוטיסט (נ. י. 1948).

ער האָט אויך געאַרבעט ווי אַ רעפּאָרטער אין מאַנרדזשורנאַל און האָט זיך באַטייליקט אין קינדער-זשורנאַל, קינדער-צייטונג, קולטור און דער ציאונג, יידישע שפראַך און יוואָ-בלעטער.

הילקוויט, מאַרס (אויגוסט 1, 1869 — אַקטאָבער 7, 1933). אַדאַפּטירטער נאַמען פון מ. הילקאָוויטש. געב. אין ריגע, ביי אַ פאַמיליע וואו די אומגאַנג-שפראַך אין געווען דייטש. ער האָט געלערנט אין אַ רוסישער גימנאַזיע.

אין 1886 איז ער געקומען קיין אַמעריקע, באַזוכט אַ מיטל-שול און שפּעטער שטודירט יוריספרודענץ און איז געוואָרן אַן אַדוואָקאַט (1893).

ווען הילקוויט איז געקומען קיין אַמעריקע איז ער געוואָרן אַקטיוו אין דער יידישער אַרבעטער-באַוועגונג, זיך אויסגעלערנט יידיש און פלעגט אַפּט האַלטן רעדעס און לייענען לעקציעס אויף יידיש.

ער איז געווען אַ מיטגרינדער פון דער וועכנטלעכער אַרבעטער-צייטונג און האָט אין דער וואַכנשריפט געשריבן לייט-אַרטיקלען, אַרטיקלען וועגן פאַליטיש-געזעלשאַפֿטלעכע פראַבלעמען און אַ סעריע „געשיכטלעכע בילדער“. ער האָט אויך געדרוקט לידער וואָס האָבן אויסגעדריקט זיינע סאַציאַליסטישע אידעען. אין דער צוקונפֿט האָט הילקוויט געדרוקט פאַפּולער-וויסנשאַפֿטלעכע אַרטיקלען.

ער איז אויך געווען איינער פון די מיטגרינדער פון פאַרווערטס און האָט אַפּט געשריבן אַרטיקלען אויף אַקטועלע טעמעס.

הילקוויט האָט זיך דערווייטערט פון דער יידישער סביבה און ער איז געוואָרן אַקטיוו אין דער אַלגעמיינער סאַציאַליסטישער באַוועגונג, וואו ער האָט פאַרנומען זייער אַ וויכטיקן אַרם.

הילקוויט'ס מיין לעבנסגעשיכטע, וואָס ער האָט געשריבן אויף ענגליש, איז איבערגעזעצט געוואָרן אויף יידיש און איז געגאַנגען אין המשכים אין פאַרווערטס.

ווי עס שרייבט מ. אַשעראַוויטש אין זיין

פארווערטס ארטיקלען וועגן יידישע און אלגע-
מיינע פראגן און א סעריע ארטיקלען וועגן זיין
באווד אין רוסלאנד אין די צוואנציקער יארן.

הענדין, אברהם לייב (געוועמבער 25, 1895 —
מאי 22, 1980). האט געשריבן אונטערן נאמען
ל. הענדין. געבוירן אין סוראזש, טשערניגאווער
געגנט, אוקראינע. געלערנט אין חדר-מתוקן און
רוסישע פאלקס-שול. 1913 געקומען קיין אמעריקע.
געענדיקט דענטיסמן קאלעדזש אין באלטימאר.
1934 איז ער געווארן א שטענדיקער מיטארבעטער
פון פארווערטס. זיבן יאר איז ער געווען דער
רעדאקטאר פון ארבעטער ענינים.

הלל האגאף האט געשריבן, אז „הענדין איז
געווען גוט באקאנט מיט די פרוואוון פון די
קאמוניסטן צו שפאלטן דעם ארבעטער רינג און
צו פארקאפן פארשיידענע צווייגן פון דער יידישער
ארבעטער באוועגונג" און וועגן דעם האט ער
א סך דערציילט און געשריבן און האט אזוי ארום
געהאלפן אין דעם קאמף מיט די קאמוניסטן.

אין די שפעטערדיקע יארן האט הענדין געשריבן
וועגן פאליטישע און עקאנאמישע פראגן און האט
אויך געשריבן עדיטאריאלס.

העפטערמאן, אברהם, הרב (אויגוסט 19, 1897 — יולי
15, 1981). געב. אין נעמידאו, אוקראינע, געלערנט
אין בית-מדרש פון הרב צירלסאן אין קעשינעוו
און דארטן באקומען סמיכה אויף חכמות.

אין 1926 האט ער אימיגרירט קיין אמעריקע
און איז אויפגענומען געווארן אלס רב אין מאנ-
טשעסטער, ניו-העמשייר. שפעטער איז ער אויפ-
גענומען געווארן ווי א רב אין ניו-היייווען און האט
דארטן אנטהאלטן זיין שמעלע ביזן סוף פון
זיין לעבן.

אין 1950 איז ער געווארן א מיטארבעטער
פון פארווערטס, וואו ער האט וועכנטלעך געדרוקט
ארטיקלען וועגן אויסטערלישע געשעענישן אין
יידישן לעבן אויף דער אמעריקאנער פראווינץ,
האט געשילדערט טשעקאוווע יידישע טיפן, און
האט געמאלן בילדער ווי אזוי יידן האבן זיך
צוגעפאסט צום לעבן אין פארווארפענע שטעטלעך
וואו עס עקזיסטירן קליינע קהילות. א טייל פון
די ארטיקלען איז אריין אין זיין בוך אזוי לעבן
יידן, רבנים, ראביים אין פתח יידן אין אמעריק
קאנער כתרילטווקע, תל-אביב 1963, 382 זייטן.

זשורנאל נארווד, דערנאך געדרוקט ארטיקלען און
אפהאנדלונגען אין היינט, ווארשע; דער אמת,
ווארשע; דער קאמף, לעמבערג.

נאך דער מלחמה געווען גרינדער און רעדאקטאר
פון דער וואכן-צייטונג איהוד (לאדזש).

אין פארוי רעדאקטירט די ציוניסטישע שטימע,
די זאמל-העפטן זיידעראויפבו, אונזער וועג. פאר-
עפנטלעכט אין פארווער חודש-זשורנאל קיום
סעריעס-אפהאנדלונגען וועגן פראבלעמען פון וואר-
שעווער געמא-אויפשטאנד, חורבן ליטעראטור ביי
דייטשן און פאלאקן און יידן.

אין אמעריקע זיך באטייליקט אין אמעריקאנער
און צוקונפט. פון 1972 ביז זיין טויט אין הירשהויט
געווען רעדאקטאר פון דער צוקונפט און פרעזידענט
פון יידישן פען-צענטער.

אין בוך פארעם האט ער ארויסגעגעבן פינצטערע
נעכט אין פארויאק, בוענאס איירעס 1948; יידישע
נאפמאגאנאמ, בוענאס איירעס 1954; פארעפנט-
לעכט שמודיעס וועגן ד"ר יצחק שיפער און מאיר
באלאבאן, פון נאענטן עבר, 1955 און 1959, אין גאנג
פון דער געשיכטע, תל-אביב 1984.

אין פארווערטס האט י. הירשהויט פארעפנט-
לעכט א צאל דערציילונגען וואס זיינען אריין אין
זיין בוך דער ניגון פון נעכטן, תל אביב 1978;
זיין נאוועלע דער ריטמישטער איז פארעפנטלעכט
געווארן אין המשכים אין פארווערטס אין 1982.

העלד, אדאלף (מאי 17, 1885 — מאי 14, 1969).
געבוירן אין באריסלאוו, מזרח-גאליציע. געקומען
אין אמעריקע אין 1893. געלערנט אין פאלקס-שול,
מיטל-שול און געענדיקט ניו יארקער סיטי קא-
לעדזש אין 1906.

אקטיוו אין דער יידישער און אלגעמיינער
ארבעטער-באוועגונג און אין יידישן געזעלשאפט-
לעבן לעבן. 1920—1925 דירעקטאר פון האיאס
אין אייראפע. 1925—1945 פרעזידענט פון אמאל-
געמייטעד באנק. פארוואלטער פון וואוילשטאנד
אפטיילונג פון דער פרויען-קליידער יוניאן (אינ-
טערנעשאנאל). פרעזידענט פון פארווערטס-אמא-
פראיישאן און פון יידישן ארבעטער-קאמיטעט.
פארוואלטער פון פארווערטס 1912—1917 און
1962—1969.

אין די יארן 1907—1921 געווען נייעס-רעדאק-
טאר פון פארווערטס. האט אויך געשריבן אין

צוזאמען מיט יעקב מארלאוון רעדאקטירט **הומאר** און **פאטירע**, דריי בענד, ג. י. 1912, און איז געווען מיטרעדאקטאר פון **ענגליש-אידישע-ענציקלאָפּעדישעס ווערטערבוך**, ג. י. 1915.

וואַלפּסאָן, אפרים לייב (יאנואר 16, 1867 — אָקט. 1, 1946). געב. אין ריגע, לעמלאנד, געלערנט אין חדר. אין 1889 אימיגרירט קיין אמעריקע, געוואוינט אַ צייט אין פּילאדעלפּיע, וואו געארבעט ביי פּאַר-שיידענע מלאכות. שפעטער געארבעט אין די אַהמ-ניסטראַציעס פון די וואַרהייט און מאַרגן זשורנאַל. אין 1886 אָנגעהויבן דרוקן סאַטירישע לידער אין דער פּרייע אַרבעטער שטימע, אַרבעטער צייטונג, אַבער-בלאָט און אין לאַקאַלע אויסגאַבעס אין פּילאדעלפּיע. 1908 רעדאקטירט דריי נומערן פון אַ הומאַריסטישער וואַכנשריפט אין פּילאדעלפּיע.

אין משך פון 26 יאָר האָט וואַלפּסאָן פּאַר-עפנטלעכט יעדע וואָך אויף דער הומאַריסטישער זייט פון פּאַרווערטס זיינע לזטיקע לידער, וואו ער האָט זיך אָפּגערופן אויף פּאַרשיידענע געזעל-שאַפטלעכע ענינים און געשעענישן.

וויזעל, אליעזר (אָקטאָבער 14, 1928 —). געב. אין מאַרמאַראַש סיגעט, טראַנסילוואַניע. געלערנט אין אַ חדר און ישיבה.

אין 1944 פאַרשיקט געוואָרן פון די דייטשן צוזאַמען מיט אַלע יידן אין אונגאַרן אין קאַנצענטר-ראַציע-לאַגערן. ער איז געווען פאַרשיקט אין ביר-קענאַ, אוישוויץ, בונאַ און בוכענוואַלד.

נאָך דער באַפרייאַונג געלעבט אין פאַריז, וואו ער האָט געלערנט פּראַנצויזיש.

וויזעל האָט דעביוטירט מיט אַ נאַוועלע אַ באַגעגעניש און ציון אין קאַמף, פאַריז 1947, דערנאָך געדרוקט דערציילונגען, רעצענזיעס, ריזע איינדרוקן און פובליציסטיק אין אונזער וואָרט, דער וועג, טעאַטער-שפּיגל — אַלע אין פאַריז. זיך אויך געדרוקט אין מאַרגן-זשורנאַל און אַמעריקאַנער — ביידע אין ניו-יאָרק. אין אַמעריקאַנער האָט ער פאַרעפנטלעכט אַ ראַמאַן שפּילע העלדן.

אין 1956 איז וויזעל געוואָרן אַ מיטאַרבעטער אין „פּאַרווערטס“, וואו ער האָט געשריבן נייעס און פובליציסטישע אַרטיקלען.

זיין ערשט בוך אין די וועלט האָט געשוויגן איז אַרויס אין בוענאַס איירעס אין 1956 און עס ווערט פאַררעכנט ווי זיין וויכטיקסטע שאַפּונג —

הערץ, יעקב שלום (אויגוסט 6, 1893 —). געב. אין דובינקע, לובלינער געגנט. פון קינדווייז אָן געלעבט אין וואַרשע, געלערנט אין חדר, גימנאַזיע און פּרוואַט. אַרום 1914 געוואָרן אַקטיוו אין בונד. 1919—1939 רעדאקטירט צוויי וואַכן-בלאַט — סאַציאַליסטישע יוגנט-שטימע און וועקער. 1922—1939 רעדאקציע מיטאַרבעטער פון פּאַלקסצייטונג. ווען עס איז אויסגעבראַכן די צווייטע וועלט-מלחמה, אַוועק פון וואַרשע, געלעבט אין ווילנע און אין 1940 אָנגעקומען קיין ניו-יאָרק. 1941 געווען רעדאקציע מיטגליד פון חודש-זשורנאַל אונזער צייט און זינט 1977 דער רעדאקטאר.

אין אמעריקע האָט הערץ אָנגעשריבן אַ גרע-סערע צאַל ביכער, צווישן זיי: 50 יאָר אַרבעטער-רינג אין יידיש (ג. י. 1950), און די יידישע סאַציאַליסטישע באַוועגונג אין אמעריקע (ג. י. 1954), מיטרעדאקטירט אַ צאַל ביכער, צווישן זיי די פינף בענד געשיכטע פון בונד 1960, פאַר וועלכער ער האָט געשריבן אַ גרעסערע צאַל שטודיעס.

הערץ האָט געשריבן אין פּאַרווערטס פובלי-ציסטישע אַרטיקלען אין די יאָרן 1941—1948, סיי אונטער זיין נאָמען, סיי אונטערן פען-נאָמען י. האַרט. אין 1984 באַקומען די אַטראַן פרעמיע.

1

וואַהלינער, א. (נאַוו. 10, 1877 — אַפּריל 20, 1942). פען נאָמען פון אליעזר לאַנדרי. געב. אין אַלט-קאַנסטאַנטין, אוקראַינע. געענדיקט אַ יידישע פּאַלק-שול און שפעטער געלערנט ווי אַן עקסטערן אין זשימאָמיר. אימיגרירט קיין אמעריקע אין 1902.

דעביוטירט מיט לידער און פּראָזע אין 1903. וואַהלינער איז אַ געוויסע צייט — נאָך זיין אָנקומען קיין אמעריקע — געווען רעדאקטאר פון דער ליטעראַטור אַפּטיילונג פון פּאַרווערטס, האָט אויך געשריבן נייעס פאַר דער צייטונג. שפעטער האָט ער מיטגעאַרבעט און רעדאקטירט אַ צאַל צייטשריפטן אין ניו-יאָרק, באַסטאָן, מאַנטרעאַל און לאַס-אַנדזשעלעס.

ער האָט זיך ספּעציעל אויסגעצייכנט מיט זיינע פעליעטאַנען, וואָס ער האָט געדרוקט אין קונדס. אין בוך-פאַרעם האָט ער אַרויסגעגעבן גיפּס און גאַל, אַ זאַמלונג פעליעטאַנען, ג. י. 1909, און

און וועקער. אין די אלע צייטשריפטן האט ער געשריבן וועגן ארבעטער-פראגן. דורך די אלע יארן האט ער פארגעזעצט זיין הויפט-ארבעט — העלפן אהנאגזירן יוניאנס — און אנפירן מיט טרעיד-יוניאן ארבעט.

ב. וויינשטיין איז דער מחבר פון די וויכטיקע ביכער פערציק יאר אין דער יידישער ארבעטער-באוועגונג, ג. י. 1924, און די יידישע יוניאנס אין אמעריקע, ג. י. 1929.

ווייס, שמואל (מעפטעמבער 6, 1897 —), אדאפטיר-טער נאמען פון שמואל ווייסברויט. געב. אין פולאוו, לובלינער געגנט. געלערנט אין חדר. צו דרייצן יאר געווארן א שניידער-געזעל.

אין 1918 אויסגעוואנדערט קיין אונגארן, שפעטער קיין דייטשלאנד און קובא, און אין 1924 געקומען קיין ניו-יארק. זיך געלערנט אין יידישן לערער-סעמינאר און איז געווארן אקטיוו אין דער סאציאליסטישער און ארבעטער-באוועגונג. געווען אן אנטעשטעלטער אין דער קלאוקמאכער יוניאן 1944—1950.

אין 1935 האט ווייס אנטעהויבן שרייבן אין פרייע ארבעטער שטימע, וואו ער האט געשריבן וועגן טרעיד יוניאנס. 1936—1940 געווען רעדאקטאר פון די סאציאליסטישע שטימע, די צייטשריפט פון דער סאציאליסטישער פארטיי, מיטגעארבעט אין אונזער צייט, און זינט 1942 איז ער א שמענדי-קער מיטארבעטער פון וועקער, וואו ער שרייבט אין יעדן נומער אן ארטיקל וועגן פאליטיש-געזעלשאפטלעכע און ארבעטער-פראבלעמען.

ש. ווייס האט, ביי פארשיידענע געלעגנהייטן, זינט 1940 געדרוקט ארטיקלען וועגן ארבעטער-ענינים אין פארווערטס.

אין די יארן 1968—1978 איז ער געווען דער פארטרעטער פון פארווערטס אין לאס-אנדזשעלעס און ער האט געשריבן ארטיקלען וועגן יידישן קולטור-געזעלשאפטלעכן לעבן אין שטאט.

פאר דער אלגעמיינע ענציקלאפעדיע, סעריע יידן, באנד ה', האט ש. ווייס אנגעשריבן אן ארבעט וועגן דער יידישער ארבעטער-באוועגונג אין אמעריקע.

וויינרייך, מאַקס (אפריל 22, 1894 — יאנואר 29, 1969), געב. אין גאלדינגען, קורלאנד. געלערנט אין א מאדערניזירטן חדר, אין א רוסישער פרויוואטער

און פאר איינעם פון די בעסטע ווערק וועגן חורבן. אונטערן נאמען נאכט איז עס ארויס אין פראנצויז-זישע און ענגלישע איבערזעצונגען.

זינט דעמאלט האט וויזעל אנגעשריבן און ארויסגעגעבן אויף פראנצויזיש און ענגליש א גרע-סערע צאל ביכער. די מערסטע גיבן זיך אפ מיט די איבערלעבענישן אין צייט פון אומקום.

וויינזאפט, פנחס. געב. אין זבארוזש, מזרח-גאליציע. פארענדקט א פוילישע גימנאזיע. שטודירט מעדיצין אין פאריז, וואו באקומען דיפלאם פון דאקטער-מעדיצין.

ביים אויסברוך פון דער צווייטער וועלט-מלחמה ארויסגעפארן קיין קאסאבלאנקה, מאראקא. 1941 אנגעקומען קיין אמעריקע און באקומען די רעכט צו פראקטיצירן מעדיצין, און זיך ספעציאלזירט אין אינערלעכער מעדיצין. פראקטיצירט פרויוואט, דערנאך אין וועטערנאען שפיטאל אין ניו-יארק. געווען דארטן געהילף-מעדיצינישער דירעקטאר און שפעטער זעקס חדשים אממירנדיקער דירעקטאר.

אין די יארן 1961—1979 געווען פארבונדן מיטן יידישן שפיטאל פאר עלטערע מענטשן — וואס הייסט אצינד „מעטראפאליטאנער געריאטרישער יידישער צענטער“. דערנאך זיך צוריקגעצויגן פון דעם צענטער און איבערגעגאנגען צו פרויוואטער פראקטיק פון געריאטריק (מעדיצין פאר עלטערע מענטשן).

זינט 1974 א מיטארבעטער פון פארווערטס, וואו ער שרייבט אויף מעדיצינישע טעמעס און ענטפערט לייענער וועגן געזונט-פראגן.

וויינשטיין, בערנארד (יולי 10, 1866 — אפריל 23, 1946), געב. אין אדעס.

אימיגרירט קיין אמעריקע מיט אן עפיעולם גרופע אין 1882. איז גלייך געווארן אקטיוו אין דער יידישער ארבעטער-באוועגונג. פון 1888 ביז 1915, מיט הפסקות, געווען סעקרעטאר פון די פאראיי-ניקטע יידישע געווערקשאפטן.

וויינשטיין איז געווען א מיטגרינדער פון דער ארבעטער-צייטונג און איז געווען א מיטארבעטער. איבערגעזעצט פון רוסיש און צונויפגעשטעלט דעם ברויוואטער, געשריבן אויך אין אבענדיבלאט און שפעטער געשריבן פארן פארווערטס. ער איז אויך געווען א מיטארבעטער פון צייטגייסט (1905-1908)

חדר, אין א פאלקשול אין דרויע און אין א ישיבה אין ווילנע. א צייט געווען א לערער אין א דארף לעבן זיין היים-שמעטל.

1904 געקומען קיין אמעריקע. אין די יארן 1904—1909 מיטגעארבעט אין פארווערטס, וואו געשריבן נייעס, ארטיקלען, דערציילונגען און אי-בערועצונגען פון דער רוסישער ליטעראטור. שפע-טער געארבעט פאר דער טאג-צייטונג ווארהייט אין פילאדעלפיער די אידישע וועלט.

ווילק אברהם (מאי 1, 1913 —), אדאפטירטער נאמען פון ארמור הערמאן. געב. אין קאברין, בריסקער קרייז (פאלעסיע). יידישע לימודים געלערנט פרוואט. אלגעמיינע לימודים געלערנט און גראד-אירט פון א פוילישער רעגירונגס-גימנאזיע אין 1931. אין 1933 אוועק קיין זשענעווע, וואו שטודירט אויפן יורדישן פאקולטעט פון זשענעווער אוניווער-סיטעט און באקומען א דיפלאם פון מאגיסטער-יורי (1939).

אין זשענעווע אנגעהויבן זיין זשורנאליסטישע טעטיקייט ווי אן אקורעדיטירטער קארעספאנדענט אין דער פעלקער-ליגע פארן מאמענט (ווארשע) און אין 1937 ווי א קארעספאנדענט פון דער יידישער טעלעגראפן-אגענטור (איטא).

אין די מלחמה-יארן האט ער, דורך דער איטא, פארעפנטלעכט אין דער יידישער פרעסע נייעס און באריכטן וועגן דער פארניכטונג פון די יידן אין דער אקופירטער אייראפע.

סוף 1956 האט ער מיט אן אפיציעלער פוילי-שער דעלעגאציע באזוכט לאזס, וויעטנאם און קאמבאדיע. שפעטער האט ער דעם דאזיקן באזוך באשריבן אין פארווערטס. אין מערץ 1967 געקומען ווי א טוריסט קיין אמעריקע און איז געבליבן דא. אין יולי 1967 געווארן א מיטארבעטער פון פארווערטס, וואו ער שרייבט נייעס און ארטיקלען וועגן אקטועלע פאליטיש-געזעלשאפטלעכע ענינים. די לעצטע יארן איז ווילק דער נייעס-רעדאקטאר פון פארווערטס און זעצט פאר זיין אלגעמיינע זשור-נאליסטישע ארבעט.

אין די יארן 1973—1979 איז א. ווילק געווען פרעזידענט פון י. ל. פרוץ שרייבער-פאראיין.

ווינאגראד מ. (דעצ. 5, 1906 — יוני 12, 1973), געב. אין שעדלעץ, דערציגן געווארן אין וואלאמין,

גימנאזיע. 1912 אנגעקומען אין פעטערבורגער אוני-ווערסיטעט. 1923—1919 שטודירט אין בערלין און מארבורג, און אין 1923 באקומען דאקטאראט פון וועגן יידישער פילאלאגיע.

ליטערארישע טעטיקייט אנגעהויבן אין דער בונדישער צייטונג די האפענונג, ווילנע 1907, און האט א סך געשריבן און איבערגעזעצט אויף יידיש. דעצ. 1917 רעדאקטירט דעם וועקער אין מינסק. 1923 זיך באזעצט אין ווילנע, וואו געווארן א לערער אין יידישן לערער-סעמינאר. שפעטער געווען איינער פון די גרינדער פון יידישן וויסנשאפטלעכן אינסטיטוט — יווא.

אין 1919 האט וויינרייך אנגעהויבן שרייבן פארן פארווערטס און זינט דעמאלט געדרוקט פא-פולערע ארטיקלען וועגן צייט-פראבלעמען און קא-רעספאנדענציעס. אזוי איז וויינרייך געווען דער פארווערטס-קארעספאנדענט אויף דער היסטארי-שער גענווא קאנפערענץ, וואו ער האט יעדן טאג געשיקט באריכטן און ער האט געהאט שמועסן מיט מאקסיס ליטווינאוון, כריסטיאן ראקאווסקי, וואס האבן אים געגעבן ארטיקלען ספעציעל פארן פארווערטס. ער האט אויך געמאכט פארבינדונגען מיט ג. טשיטשערינען, דעם קאמיסאר פאר אויס-לענדישע ענינים און געהאט מיט אים אינטערוויען פארן פארווערטס.

וויינרייך האט געשריבן פארן פארווערטס לענ-גערע סעריעס ארטיקלען וועגן היסטארישע פיגורן און וועגן שרייבער.

זיינע קארעספאנדענציעס, ארטיקלען און אפ-האנאלוגען האט ער אונטערגעשריבן אי מיט זיין ריכטיקן נאמען, אי מיט זיינע פסעוודאנימען — שרה ברענער, יוסף פערל און א. בערמאן.

פון זיינע סעריעס אין פארווערטס זיינען ארויס אין בוך-פארעם: שמועס-מוזיק — בילדער פון דער יידישער געשיכטע אין 17טן יארהונדערט (1927) און פיר ביידע זייטן פלויט — דאס שמועס-דיקע לעבן פון אורי קאזונערן — דעם ניהיליסט (1955). זיין הויפט-ארבעט איז אבער געווען די יידישע שפראך-פארשונג. זיינע פיר בענד געשיכטע פון דער יידישער שפראך ווערן פאררעכנט פאר די וויכטיקסטע אויף דעם פעלד.

וויכנין הלל (אקט. 17, 1879 — סעפט. 13, 1942), געבוירן אין דרויע, ווילנער געגנט, געלערנט אין

וואַכנבלאָט הקול און דעם 26סטן אָקטאָבער 1877 האָט ער אין דעם ייִדישן קול לעם פאַרעפנטלעכט זיין ערשטן פעליעטאָן אין ייִדיש. ווינטשעסקי האָט אין קעניגסבערג רעדאַקטירט דעם העברעאישן זשורנאַל אַפּפּת חכמים און האָט אויך געשריבן פאַר דער צייטונג פון דער דייטשער סאַציאַל-דעמאָקראַטישער פאַרטיי פאַרווערטס.

ווינטשעווסקי איז אַרעסטירט געוואָרן אין קע-ניגסבערג אין נאַוועמבער 1878, ווייל מען האָט ביי אים געפונען בריוו פון אהרן ליבערמאַן. אין תּפּיסה איז ער געזעסן ביזן 16טן מערץ 1879 — דערנאָך איז ער אָפּגעפאַרן קיין קאַפּענהאַגען, פון דאַרטן קיין לאַנדאָן און דערנאָך קיין פאַריז, וואו ער האָט זיך באַקענט מיט פ. לאַוואַוואָן. אין סעפטעמבער 1879 איז ער צוריקגעפאַרן קיין לאַנדאָן און איז דאַרטן פאַרבליבן פּופּצן יאָר.

אין יולי 1884 האָט ווינטשעווסקי אָנגעהויבן אַרויסגעבן אַ צייטונג „דער פּוילישער יודל“ — שפּעטער געענדערט דעם נאָמען אויף די צוקונפּט. אין זיין צייטשריפט האָט ווינטשעווסקי געשריבן אונטערן נאָמען בּדּנּיך געשיכטלעכע באַשרייבונגען, דערציילונגען, פעליעטאָנען, ראַמאַנען, לידער און איבערזעצונגען.

אין 1885 האָט ער אַרויסגעגעבן אַ קליינע זאַמ-לונג לידער אונטערן נאָמען בּדּנּיך פּאַלקס-געדיכטע.

אין 1884 איז אַרויס ווינטשעווסקי בראַשור יחי אור, וואָס איז געווען די ערשטע סאַציאַל-דעמאָקראַטישע בראַשור אויף ייִדיש.

אין 1885 האָט זיך זיין צייטונג די צוקונפּט געשלאָסן. ער האָט דאָן מיט עטלעכע סאַציאַליס-טישע טוער געגרינדעט דעם חודש-זשורנאַל אַרבעטער-פּריינד, וואו ער האָט מיטגעאַרבעט ביז אַפּריל 1891, ווען די צייטשריפט איז אַריבער צו די אַנאַרכיסטן.

אין 1889 האָט ווינטשעווסקי אין אַרבעטער-פּריינד אָנגעהויבן דרוקן זיינע צעשלאָגענע גע-דאַנקען פון אַ משוגענעם פּילאָסאָף, וואָס איז באַ-שטאַנען פון סאַטירישע קאַמענטאַרן.

1891-1892 מיטגעאַרבעט אין די פּרייע וועלט. אין לאַנדאָן האָט ווינטשעווסקי אַ סך געשריבן און איבערגעזעצט, צווישן זיי ה. איבסענס דראַמע נאַראַ, וואָס איז אויפגעפירט געוואָרן פון יעקב אַדלער.

אין אָקטאָבער 1894 איז ווינטשעווסקי אָנגע-

לעבן וואַרשע, געלערנט אין חדר און אַליין שמו-דירט אַלגעמיינע לימודים. אין 1929 האָט ער אימיגרירט קיין אַמעריקע און זיך באַזעצט אין ניו-יאָרק.

אָנגעהויבן שרייבן לידער אין 1923 און זיי פאַר-עפנטלעכט אין פאַרווערטס, פּרייע אַרבעטער שטיי-מע, דאָס וואָרט און די פּעדער.

אין 1925 האָט מ. ווינאַגראַד באַגלייט אַב. קאַהאַנען אויף זיין רייזע קיין אַרץ-ישראַל, ווי זיין סעקרעטאַר. נאָך זייער צוריקקער איז ער פאַרבעטן געוואָרן צו ווערן אַ שטענדיקער מיט-אַרבעטער. אין 1926 איז ער געוואָרן דער רעדאַק-טאָר פון דער ספּעציעלער קונסט-ביילאָגע, וואָס איז געדרוקט געוואָרן יעדן זונטיק.

„... ווינאַגראַד האָט דערהויבן די קונסט-ביילאָגע פון פאַרווערטס צו אַ הויכן ניוואַ דורך זיין אויסוואַל פון בילדער און דורך זיינע טרעפּלעכע אונטערשריפטן.“ (ה. ראַנאַף)

ווינאַגראַד האָט אַרויסגעגעבן צוויי קליינע זאַמ-לונגען לידער מיינע יאָרן, ניו-יאָרק 1925, 36 זייטן, און מאַנקי, געזאַנג און פּיי, נ. י. 1929, 63 זייטן.

ווינטשעווסקי, מאַריס (אויגוסט 9, 1856 — מערץ 18, 1932), פּסעוודאָנים פון ליפּע בן ציון נאַוואַכאוויטש. געב. אין יאַנאווע, קאַוונער גוב. אין 1861 האָט זיך די משפּחה אַריבערגעקליבן קיין קאַוונע.

געלערנט אין חדר און ביי זיין פאַטער, און צוויי יאָר געלערנט אין דער רוסישער רעגירונגס-פּאַלקסשול. אַ האַלב יאָר, אין 1870, האָט ער גע-לעבט אין ווילנע, וואו ער האָט דורך מענדעלסאָנס ביאָר זיך אויסגעלערנט דייטש. זיך דערנאָך אומ-געקערט קיין קאַוונע, און פון דאַרטן איז ער אַוועק קיין אַריאַל, וואו ער האָט צוויי יאָר געאַרבעט אין אַ באַנק. דאַרטן געלייענט די ווערק פון טשער-נישעווסקי, פּיסאַרעוון און לאַוואַוואָן. אין אַריאַל האָט ער אָנגעהויבן שרייבן און אָפּגעדרוקט עטלעכע זאַכן אין העברעאישן זשורנאַל חמגיד (1873, 1874).

אין 1875 איז ער צוריקגעקומען קיין קאַוונע און דערנאָך אַוועק קיין קעניגסבערג. ווען אהרן ליבערמאַן האָט אַרויסגעלאָזן זיין אויפּרוף „אל שלומי בחורי ישׂראל“ — האָט ווינטשעווסקי זיך פאַרבונדן מיט אים און צוגעגרייט אַ ליד פאַר זיין זשורנאַל האַמת, אָבער דער זשורנאַל איז אָפּגע-שמעלט געוואָרן. ווינטשעווסקי איז אין קעניגסבערג געוואָרן אַ מיטאַרבעטער אין דער העברעאישער

מ. ווינטשעווסקי האט גרויסע פארדינסטן פאר דער יידישער ארבעטער באוועגונג, פארן יידישן זשורנאליזם און פאר דער יידישער ליטעראטור. זיינע געזאמלטע ווערק אין צען בענד, אונטער דער רעדאקציע פון ק. מרמז זיינען ארויס אין ניו-יארק אין 1928-1927.

וולאדעק, ב. (יאנואר 13, 1886 — אקט. 30, 1938), פסעוודאנים פון ברוך נחמן טשאַרני. געב. אין דוקא, מינסקער גובערניע. געלערנט אין חדר און ישיבה. זיך גענומען צו וועלטלעכע לימודים און זיך געגרייט ווי אן עקסטערן פאר א גימנאזיע אמעס-מאט. 1903 צוגעשטאנען צו דער ראדיקאל-ציונים-טישער באוועגונג. 1904 איז ער ארעסטירט גע-וואָרן. אין דער טורמע האָט ער זיך באַקענט מיט קאַליאַ טעפּער און אונטער זיין השפּעה געוואָרן אַ בוטריסט. נאָך דער באַפֿרייאַונג איז ער געוואָרן אַקטיוו און פּאַפּולער ווי אַ רעדנער.

דעביוטירט אין דער יידישער ליטעראטור מיט אַ רעפּאָרטאזש אין דער פּאַלקס-צייטונג, ווילנע 1906, דערנאָך געשריבן פאַר די בונדישע אויסגאַבן דער וועקער און די האַפּענונג. געשריבן אויף אַקטועלע טעמעס, סקיצן און אַרטיקלען אויף ליטע-ראַיִשע טעמעס. ער האָט אַנטוילגענומען אין בונדישן צוואַמענפאַר אין לעמבערג אין 1906 און אין דעם לאַנדאַנער קאָנגרעס פון דער רוסלענדישער סאַציאַל-דעמאָקראַטישער אַרבעטער-פּאַרטיי 1907.

סוף 1907 איז ער געקומען קיין אַמעריקע, וואו ער איז געוואָרן אַקטיוו אין די בונדישע גרופּעס, סאַציאַליסטישער פּאַרטיי, יידישע אַגיטאַציע ביוראָ און אין דער יידישער סאַציאַליסטישער פעדעראַציע. ער האָט פאַרעפּנטלעכט לידער, פּאַעמעס, רייזע-באַשרייבונגען, ליטעראַריש-קריטישע עסעיען, פאַר-טרעטן פון וויכטיקע פּערזענלעכקייטן, און אַרטיקל-לען וועגן פּאַליטיש געזעלשאַפּטלעכע פּראָגן אין פּאַרווערס, וועקער, וואָס ער האָט אַ געוויסע צייט רעדאַקטירט און אין דער צוקונפּט.

וולאדעק איז דערווילט געוואָרן ווי אַ מיטגליד פון ניו-יאַרקער שטאַט-ראַט אין 1917, 1921 און אין 1937.

ער איז געווען אַקטיוו אין פאַרשיידענע געזעל-שאַפּטלעכע און הילפּס-אָרגאַניזאַציעס, און אַ גרינדער און אַ פּאַרויצער פון יידישן אַרבעטער-קאַמיטעט.

קומען קיין ניו-יאַרק, וואו ער איז גלייך געוואָרן אַקטיוו אין דער יידישער סאַציאַליסטישער באַ-וועגונג און איז געוואָרן אַ מיטאַרבעטער פון טעגלעכן אַבענדיבלאַט. ער איז געווען דער רעדאַק-טאָר פון דער וועכנטלעכער צייטונג דער אמת, וואָס איז אַרויסגעגעבן געוואָרן אין באַסטאָן פון דער באַסטאָנער יידישער סעקציע פון דער סאַציאַ-ליסטישער אַרבעטער-פּאַרטיי. דער אמת איז אַרויס פון 3טן מאַי 1895 ביז דעם 17טן יאַנואַר 1896.

אין די קאַמפּן צווישן דער אַפּאָזיציע און דער פּאַרטיי איז ווינטשעווסקי מיטגעגאַנגען מיט לואי מיללערן און אַב. קאהאַנען. ער איז געווען אַ מיטגרינדער פון פּאַרווערס, וואו ער האָט מיט-געאַרבעט דריי יאָר.

אין 1902 איז ער געוואָרן רעדאַקטאָר פון דער צוקונפּט, און אין 1905 איז ער געוואָרן אַ מיט-אַרבעטער אין לואי מיללערס טעגלעכער צייטונג די וואַרהייט, אַבער אין 1906 האָט ער פּאַרלאָזן די צייטונג.

אין 1916, ווען מען האָט געפּיערט זיין 60-יאַריקן געבוירנטאָג, איז ווינטשעווסקי ווידער אַריין אין פּאַרווערס, וואו ער האָט צווישן 1916 און 1918 פאַרעפּנטלעכט זיין סעריע אַרטיקלען וואָס מיר פּעלם, וואָס שטעלט מיט זיך פאַר אַ קריטיק פון דעם יידישן ראַדיקאַליזם אין אַמעריקע.

ווינטשעווסקי האָט דעמאָלט אין פּאַרווערס געטאָן פאַרשיידענע צייטונגס-אַרבעטן, געענטפּערט די לייענער אין בריוו-קאַסטן, געשריבן הומאַ-ריסטישע זאַכן און אַרטיקלען, אַבער קאהאַנען האָט געפּילט אַז ווינטשעווסקי איז ניט פּריינדלעך צו אים און ווינטשעווסקי האָט געמוזט פּאַרלאָזן דעם פּאַרווערס אין 1921. ער האָט דעמאָלט געשריבן אַ בריוו צו דער „פּאַרווערס-געזעלשאַפּט“, וואו ער האָט געבעטן אַז מען זאַל אים געבן ווייטער אַ מעגלעכקייט צו אַרבעטן פאַר דער צייטונג, אַבער ער האָט דאָס ניט באַקומען.

בשעת עס איז פאַרגעקומען די שפּאַלמונג אין דער יידישער סאַציאַליסטישער פעדעראַציע (1921-1922), איז ווינטשעווסקי אַוועק מיט די לינקע און איז געוואָרן אַ מיטאַרבעטער אין דער פּרייהייט.

אין 1924 האָט ער באַזוכט רוסלאַנד, וואו ער איז אויפגענומען געוואָרן מיט ענטוויאַזם. ער איז פּאַראַליזירט געוואָרן אין 1927 און איז שוין ניט געקומען צו זיך.

וועלט, פון וועלכער ער איז געווען נייעס-רעדאקטאר און אויך געדרוקט ארטיקלען, פעליעטאנען און ספעציעלע רעפארטאזשן.

אין 1939 איז ער געווארן א מיטארבעטער פון פארווערטס, וואו ער האט געשריבן נייעס, פאר-עפנטלעכע ארטיקלען וועגן פאליטיש-געזעלשאפט-לעכע ענינים, סיי אידישע, סיי אלגעמיינע, ריזע באשרייבונגען פון מדינת ישראל, איראפע און אמעריקע.

ער האט אויך רעדאקטירט ספעציעלע נומערן פון פארווערטס, ווי 60 יאר פארווערטס (1957), מיט א ספעציעלער אפטיילונג געווידמעט הלל רזנאפס 50 יאר אין דער צייטונג, צען יאר מדינת ישראל (1958) און אנדערע ספעציעלע ביילאגעס.

ש. וועבער האט פארנומען פארשידענע פאסטנס אין פארווערטס, ווי נייעס-רעדאקטאר 1949—1960, פארוואלטונגס-רעדאקטאר 1968—1970, רעדאקטאר פון זונטיק-נומער.

זינט יולי 1970 איז ער דער שעה-רעדאקטאר. אונטער זיין רעדאקציע זיינען דערשינען די 75 און 80-יאריקע יוביליי-נומערן פארווערטס (1972 און 1977) און אויך דער 85-יאריקער יוביליי-נומער.

ש. וועבער האט צוגעצויגן צום פארווערטס א היפשע צאל נייע מיטארבעטער ווי שמעון בייקער, הרב דוד דוב האלענדער, דר. פנחס וויינזאפט, מי-משעל לאקעטש, פריץ מיראנסקי, הנה גארדאן-מלא-טעק, יוסף מלאטעק, דר. עזריאל נאקס, מאיר ראק, דר. אליהו שולמאן, מרדכי שמריגלער, ש. ל. שניי-דערמאן, דר. ש. לעווענבערג (לאנדאן) און אויך די איצט-פארשטארבענע חיים גראדע, משה פראנק, אהרן צייטלין, משה שמאקמאן און הרב דר. דוד גרויבארט.

באלד נאכדעם ווי ש. וועבער איז געווארן דער רעדאקטאר האט ער איינגעפירט די זייער פאפולערע זייט אין דעם זונטיק-נומער פערל פון דער יידישער פאעזיע, וואס ווערט אָנגעפירט פון חנה און יוסף מלאטעק. ער האט איינגעפירט א פעליע-טאָן פתם אזוי וואס איז דערשינען א פאר מאל א וואך. זיינע אייגענע פעליעטאנען אין דער אפ-טיילונג האט ער אונטערגעשריבן שאַוואו. אין טעגלעכן פארווערטס האט שמעון געשריבן א וועכנטלעכן ארטיקל אונטער דער איבערשריפט נאַטיצא, אין וועלכע ער האט באהאנדלט אלגעמיינע און אידישע פאליטישע און קולטור-פראַבלעמען.

וולאדעק איז כמעט די גאנצע צייט וואס ער האט געלעבט אין אמעריקע געווען פארבונדן מיטן פארווערטס. אין 1912 איז ער געווארן פארוואלטער פון דער פארווערטס ביורא אין פילאדעלפיע, אין 1916 איז ער געווארן נייעס-רעדאקטאר פון דער צייטונג און אין 1918 פארוואלטער פון פארווערטס און איז פארבליבן אדמיניסטראטאר ביזן סוף פון זיין לעבן. במשך דער גאנצער צייט האט ער פאר-געזעצט זיין שרייבן פארן פארווערטס.

„איר ווייס, אז די וואס האבן געהאט דעם מול צו קענען וולאדעק אדער געניסן פון זיין איינפלוס, גערענ-קען אים נאר מיט ליבשאפט און מיט א געפיל פון ווארעמקייט אין הארצן. אויף זיין אייגנארטיקן שטייגער האט ער מיט זיך פארגעשטעלט דאס שענסטע אין דעם גייסטיקן און קולטורעלן אויפשטייג פון דער יידישער אימיגראנטישער באפעלקערונג אין אמעריקע בכלל און אין ניו-יארק בפרט.“

(יעקב רייך, פארווערטס, סעפט. 1981 23)

וועבער, שמעון (מאי 4, 1911 —), געב. אין סטאשעוו,

קעלצער געגנט, פוילן. געלערנט גמרא ביי זיין זיידן טוביה (מארשעליק) פיאסעצקי און אויך ביי מלמדים. שפעטער אריין אין א פוילישער פאלק-שול און אויך געלערנט ביי פריוואטע לערערס.

אין 1928 האט ער צוליב זיין פאליטישער טעטיקייט געמוזט פארלאזן פוילן און איז אַוועק-געפארן קיין ארגענטינע, וואו ער איז פארבליבן ארום א יאר צייט. 1929 געקומען קיין אמעריקע, געוואוינט אין דעטראיט, וואו געארבעט ביי פאר-שידענע מלאכות און געלערנט יידישע ליטעראטור ביי דעם דיכטער עזרא קארמאן און שמועלירט ענגליש. א פאר יאר שפעטער געווארן א לערער אין א יידישער שול.

אין 1932 האט וועבער דעביוטירט אין דער מאַגאַזין פרייהייט מיט עטלעכע דערציילונגען. שפע-טער האט ער דארט געדרוקט ארטיקלען, מערסטנס קארעספאנדענציעס פון דעטראיט. אין פריילינג 1936 אָנגעקומען אין דער ג. פ. רעדאקציע אין ניו-יארק, וואו ער איז פארבליבן אַנדערהאלבן יאר. אין דער צייטונג האט ער געשריבן נייעס, ארטיק-לען און א צייט אויך געווען נייעס-רעדאקטאר.

האט איבערגעזעצט אפמאן סינקלעירס נאָ פאַי פאַראַן, וואס איז געווען געדרוקט אין המשכים.

אין 1937-1938 איז ש. וו. געווען א מיטארבעטער פון דער פילאדעלפיער טאג-צייטונג די אידישע

ווארימע אפשצונגען און באגרימונגען זיינען ארויסגעטראגן יצחק באשעוויס זינגער, יוסף מלאך טעק, ישראל ברעסלאו, מרדכי שמריגלער, וואָלף טאמבור (בוקארעסט), יעקב רייך, שמשון אפמער און הערשל אסטראף.

ווענדראַף, זלמן (יאנואר 5, 1879 — אקט. 1, 1972), פּען נאמען פון זלמן ווענדראָוסקי, געב. אין סלוצק, מינסקער געגנט, געלערנט אין חדרים, ישיבה און ביי א פּרוואַטן לערער.

אין 1900 אָנגעהויבן שרייבן אין דער יוד. אויסגעוואַנדערט קיין לאַנדאָן און מיטגעארבעט דארטן אין יידישע צייטונגען. 1905 געקומען קיין אמעריקע און מיטגעארבעט אין מאָרגןזשורנאַל און דער אַמעריקאַנער. אין 1908 צוריקגעפאָרן קיין רוסלאַנד ווי אַ קאַרעספּאַנדענט פון מאָרגןזשורנאַל. נאָך דער באַלשעוויסטישער איבערקערעניש גע-וואוינט אין מאַסקווע און איז אַ לענגערע צייט געווען דער קאַרעספּאַנדענט פון פּאַרווערטס.

איז צוזאַמען מיט אלע יידישע שרייבער אַרעס-טירט געוואָרן אין 1948 און איז אַפּגעזעסן אין אַ לאַגער. באַפרייט געוואָרן אין 1956.

ווענדראַף האָט אַרויסגעגעבן אַ גרעסערע צאַל ביכער אין ווילנע און וואַרשע, מערסטנס הומאַ-ריסטישע, וואו ער האָט אַרויסגעוויזן זיין טאַלאַנט.

אין 1967 איז אין מאַסקווע אַרויס זיין זאַמלונג דערציילונגען אונדזער גאַס. אין דעם בוך זיינען אַרײַן זײַנע בעלעטריזירטע זכרונות וועגן זיין יוגנט און בילדער פון יידישן לעבן אין לאַנדאָן און אין אמעריקע.

וועפּרינסקי, ראַשעל (אַפריל 16, 1895 — יולי 1, 1981), געב. אין אייוואַנקאָוו, לעבן קיעוו. שפּעטער מיט די עלטערן זיך באַזעצט אין קיעוו, וואו זי האָט געלערנט אין אַ רוסיש-יידישער פּאַלקס-שול. אויס-געוואַנדערט קיין אמעריקע אין 1907. אין 1918 דעביוטירט מיט אַ ליד אין די נייע וועלט און זינט דעמאָלט געדרוקט לידער און דערציילונגען אין פאַרשיידענע צייטשריפטן און אין פּאַרווערטס.

אין 1954 האָט זי אָנגעהויבן צו דרוקן אין פּאַרווערטס אַ סעריע בעלעטריזירטע ביאָגראַפיעס פון איזאדאָראַ דאַנקאָוו, היינריך היינע, ראַשעל, גאַנעו, טשאַיקאָוסקי, א.א. די סעריע האָט זיך גע-צויגן עטלעכע יאָר.

זינט דער „פאַרווערטס“ איז געוואָרן אַ וואַכנצייטונג (דעס 4טן פעברואַר, 1983) שרייבט ער די עדיטאָר-יאַלס קאָמענטאַרן און נאָמיצן פון דער רעדאַקציע.

מיט עטלעכע יאָר צוריק האָט ש. וועבער אייני-געפירט אין פּאַרווערטס די מאַדערנע אַרטאָגראַפיע.

אין דעצעמבער 1981 האָט אַ זשורי פון יידישן קולטור-קאָנגרעס און פאַרשטייער פון יידישע שריי-בער און קולטור-געזעלשאַפטלעכע אַרגאַניזאַציעס צוגעטיילט ש. וועבערן די אַמהאַן ליטעראַטור-פרעמיע. אין דער מאַטיווירונג ווערט, צווישן אַנדערן, געזאָגט, אַז „די זשורי האָט אויך גענומען אין באַטראַכט וועבערס קלאַרן, שאַרפּן סטיל אין זיינע אַרטיקלען, וואָס שמעלט אים אַוועק ווי איינעם פון אונזערע בעסטע זשורנאַליסטן אין דער יידישער פרעסע.“ ער צייכנט זיך אויס מיט זיין שאַהפּער פּאַלעמיק און מיט קוראָזש צו נעמען אַ פעסטע שמעלונג אין זיינע קאַלומס און אויך אין די לייט-אַרטיקלען צו פּאַליטישע פּראָגנאָ, אַפילו ווען זיי זיינען גיט שמענדיק פּאַפּולער. ער פאַר-טיידיקט זיין שטאַנדפּונקט מיט ליידנשאַפט און מיט דער מאַטיווירונג אַז אַ צייטונג דאַרף פירן, גיט נאָכטאַנצן.

ש. וועבער איז אַקטיוו באַטייליקט אין דער יידישער קולטור-אַרבעט און ער איז אַ קעמפּער פאַר אונזער שפּראַך און פאַר דער מזרח-אייראָ-פעאישער יידישער קולטור-ירושא. ער פאַרטרעט אַפט דעם פּאַרווערטס ביי פאַרשידענע קאָנפּערענצן און צוזאַמענפאַרן, וואָס האָבן אַ שייכות צו דער אויפּהאַלטונג און פאַרשפּרייטונג פון יידיש. אין דער ענגלישער פרעסע און פעריאָדיק, ווי די ניו יאָרק טאַימס, מיאַמי העראָלד און אין אַ גאַנ-צער ריי אַנדערע צייטונגען און אין פּרעזענט טענעס (פּערטליאַר שריפט פון דעם אַמעריקאַנער יידישן קאָמיטעט) זיינען דערשינען אינטערוויוס מיט וועבערן וועגן דעם פּאַרווערטס און וועגן דעם צושטאַנד פון יידיש. אַרטיקלען וועגן וועבערן זיינען אויך דערשינען אין די העברעאישע צייטונגען אין ישראל און אין לעצטע נייעס, די פרעסע (אַרגענ-טינע) אונזער וואָרט (פאַרזי) אידישער קעמפּער (וואַכנשריפט, ניו-יאָרק) און קולטור און לעבן, אַהאַצן פון אַרבעטער רינג.

אין מאַי 1981 האָט די פּאַרווערטס געזעלשאַפט (אַסאָסייעיאָן) געווידמעט איר הודשלעכע פאַר-זאַמלונג צו וועבערס 70-יאָריקן געבוירנטאָג. מיט

ארטיקלען; האָט ער אויסגענוצט „זיין ברייטן און טיפן וויסן פון געשיכטע, פאליטישע און סאציאלע וויסנשאפטן און ליטעראטור... מיט דער פעדער איז ער מייסטנס א לערער, אן אויפקלערער, א קולטור-טרענער" (ה. ראַגאַף).

זאַמעטקין, מיכאיל (1859 אָדער 1860 — מערץ 7, 1935), געב. אין אָדעס. געלערנט אין דער אָדעסער קאַמערן-שול. 1877-1878 געהערט צום ערשטן קרייזל פון יידישע סאציאליסטן. זיי האָבן געגרינדעט אַן אומלעגאַלע שול צו לערנען יידישע יונגע-לייט רוסיש און סאציאליזם. 1882 אָנגעקומען מיט דער דריטער גרופע פון עפיעולם קיין אַמעריקע, זיך באַזעצט אין ניו-יאָרק און לאַנגע יאָרן געאַרבעט ביי נייען העמדער.

זאַמעטקין איז געווען אַ פּיאַניר און אַ בויער פון דער יידישער אַרבעטער-באַוועגונג אין אַמע-ריקע. ער איז געווען אַקטיוו ווי אַ לעקטאָר, אַג-יטאַטאָר און זשורנאַליסט. ער איז געווען איינער פון די גרינדער פון די פאַראייניקטע יידישע געווערקשאַפטן.

איז געווען אַ מיטאַרבעטער פון דער וועכנט-לעכער אַרבעטער-צייטונג, פון דער טאַג-צייטונג אַבער-בלאַט און איז געווען איינער פון די גרינדער פון פאַרווערטס. 1900-1901 געווען מיטערדאַקטאָר פון פאַרווערטס.

זאַמעטקין איז געווען אַן אַקטיווער זשורנאַליסט און האָט געשריבן אַ סך אי וועגן טאַג-טעגלעכע פּראָגנ, אי טעאָרעטישע אַרטיקלען וועגן סאציאליזם. ער האָט אויך געשריבן האַלב-בעלעטריסטישע מעשהלעך און אַלעגאָריעס, וואָס האָבן געטראָגן אַ סאציאליסטיש-פּראָפּאַגאַנדיסטישן כאַראַקטער. ער האָט אויך געשריבן און געהאַלטן לעקציעס וועגן ליטעראַטור.

ווען עס זיינען אָנגענאַמען די דיסקוסיעס וועגן סאציאליזם און דער נאַציאָנאַלער פּראָגע, איז זאַמעטקין אַרויסגעטראָטן און געשריבן ווי אַן אינטערנאַציאָנאַליסט און איז געווען קעגן יענע יידישע סאציאליסטן וואָס האָבן אַנטוויקלט אויך אַ נאַציאָנאַלע פּראָגראַם.

זאַמעטקין האָט איבערגעזעצט אַ צאַל ווערק אויף יידיש, צווישן זיי ניקאָליי טשערנישעוויסקיס ראַמאַן וואָס טוט מען? (אַרויס אונטער דער רעדאַקציע פון דר. ק. פאַרענבערג, נ. י. 1917).

ראַשעל וועפּרינסקי איז געווען די פּרוי פון מאַני לייבן. זי האָט זיך כאַפּריינדעט מיט די יונגע און האָט אָנגעשריבן אַ האַמאַן וואו זי שילדערט די שרייבער וואָס האָבן זיך אידענטיפיצירט מיט די יונגע. דער האַמאַן, ווען הענט קרייצן זיך, איז אַרויס אין תל אביב אין 1971.

זי האָט אַרויסגעגעבן אַ בוך מאַני לייב צו ראַשעל וועפּרינסקי; ברייט 1918—1953, תל-אביב, 1980.

פון אירע לידער זיינען אַרויס אין בוך-פאַרעם: רוף פון פּוילן, לידער, נ. י. 1926; די פּאָלימערע, לידער, תל-אביב, 1964; נאַכט-פּייערן, תל-אביב, 1976; לידער, תל-אביב, 1979.

T

זאַלאַוויץ, נחמן-נאַטאַניעל (אויגוסט 22, 1892 — מערץ 1, 1971), געב. אין ביאַליסטאָק.

געקומען קיין אַמעריקע ווען ער איז געווען זייער יונג און „איז אויפגעהאָדעוועט געוואָרן אויף דער יידישער איסט-סייד. האָרט האָט ער באַקומען זיין אַמעריקאַנער און זיין יידישע דערציאונג" (ה. ראַגאַף). יונגערהייט איז ער געוואָרן אַ מיט-אַרבעטער אין מאַרגן-זשורנאַל, וואו ער האָט גע-שריבן באַריכטן און רעפּאָרטאַזשן. שפעטער איז ער געוואָרן אַ שטענדיקער מיטאַרבעטער אין פאַרווערטס, וואו ער איז פאַרבליבן איבער פּופציק יאָר. דאַרט האָט ער זיך אַנטוויקלט ווי אַ פּעאיקער צייטונגסמאַן. „קיין געביט פון אַמעריקאַנער לעבן איז אים ניט געווען פּרעמד און ער האָט אין אַ פּאָפּולערער שפּראַך באַקענט דעם יידישן אימיר-גראַנט מיט דער פאַרשיידנאַרטיקייט פון דעם לעבן אין דעם נייעם לאַנד" (פאַרווערטס, מערץ 3, 1971).

זאַלאַוויץ האָט געשריבן אין פאַרווערטס פּאַפּו-לערע אַרטיקלען וועגן פּאָליטיש-געוועזענעלשאַפטלעכע און קולטור ענינים. ער האָט געדרוקט לענגערע סעריעס וועגן פּערזענלעכקייטן אין דער געשיכטע פון אַמעריקע און אין אַמעריקאַנער זשורנאַליזם. האָט אויך געשריבן וועגן טאַג-פּראָגנ און אַרטיקלען וועגן מענטשלעכע פּראָבלעמען (היומען אינטערעס), וואָס האָבן אינטערעסירט דעם ברייטן עולם. די לעצטע יאָרן געשריבן עטלעכע מאָל אַ וואָך וועגן טעלעוויזיע און טעלעוויזיע-פּראָגראַמען. אין זיינע

העברעאיש און ער האט פארעפנטלעכט עטלעכע דערציילונגען אין דער ווארשעווער העברעאישער צייטונג הצפירה. ער איז אבער באלד איבער-געגאנגען אויף יידיש.

אין 1925 האט ער זיך באטייליקט אין א קאנקורס וואס די ליטערארישע בלעטער האט ארויסגערופן. ער האט אריינגעשיקט א דערציילונג און אונטערגעשריבן מיטן פען-נאמען צע. די דער-ציילונג אויף דער בלעטער האט געוואונען דעם ערשטן פריז און זי איז געדרוקט געווען אין ליטערארישע בלעטער, נומער 60, 26סטער יוני 1925. זיין ערשטע דערציילונג וואס ער האט אונטערגעשריבן מיטן פסעוודאנים י. באשעוויס האט געהייסן וויבער און איז פארעפנטלעכט געווארן אין ליטערארישע בלעטער, נומער 80, 13טער נא-וועמבער, 1925. ער איז געווארן א מיטארבעטער פון די מאג-צייטונגען היינט און עקספרעס, וואו ער האט געדרוקט פארשיידענע זאכן.

באשעוויס זינגער האט אין פוילן פארעפנטלעכט זעכצן דערציילונגען. זיי זיינען געווען געדרוקט, חוץ אין ליטערארישע בלעטער אויך אין זאמלבוך ווארשעווער שריפטן, 1926-1927, אין חודש-זשור-נאל די יידישע וועלט (ווארשע, 1928) און אמאל אין א יובל, נומ. 1 און 2, ווארשע 1931.

אין 1932 איז ער געווארן א מיטעדאקטאר פון דעם חודש-זשורנאל גלאבוס. דער אַנדערער רעדאקטאר איז געווען אהרן ציימלין.

אין גלאבוס האט באשעוויס זינגער פארעפנט-לעכט אין המשכים זיין נאָוועלע דער שמן פון גאָרי, וואָס האט אים גלייך באקאנט געמאכט אין דער יידישער וועלט און אים אַרויסגעשטעלט ווי אַ שרייבער פון ערשטן ראַנג.

אין דער נאָוועלע ווערן געשילדערט די נאָכ-ווייענישן פון די כמעלניצקי פאָגראַמען 1648-1649, די שבת-צבי באַוועגונג און די דעמאָראַליזאציע וואָס די באַוועגונג האט אַריינגעבראַכט אין דעם יידישן לעבן. דער שמן פון גאָרי צייכנט זיך אויס מיט דעם אַריגינעלן סטיל, מיט דעם יאָדערדיקן יידיש און מיטן פּראַוואַ צו שרייבן אין גוסס פון דעם יידיש פון זיבעצעסן יאָרהונדערט.

דער שמן פון גאָרי איז אַרויס אין בוך-פאָרעם אין וואַרשע, מיט אַ הקדמה פון אהרן ציימלין, אין 1935. אַ צווייטע אויפלאַגע פון דער שמן פון גאָרי — און אַנטרערע דערציילונגען, איז אַרויס אין ניר-

זילבערצווייג, זלמן (מעפט. 27, 1894 — יולי 25, 1972), געב. אין אַזאַרקאָוו, ביי לאַדזש. געלערנט אין אַ חדר מתוקן, אין דער לידער ישיבה און אויף האַנדלס-קורסן.

אין 1922 האט ער אָנגעהויבן זאַמלען מאַטע-ריאַלן וועגן יידישן טעאַטער און פון דעם איז אַרויסגעוואַקסן זיין לעקסיקאָן פון יידישן טעאַטער, זעקס בענד, 1931—1969. זילבערצווייג איז געווען דער מחבר פון אַ גרעסערער צאַל ביכער וועגן יידישן טעאַטער און האט געדרוקט אַרטיקלען און אַפּהאַנדלונגען אין פאַרשיידענע צייטשריפטן אין אייראָפּע און אין אַמעריקע.

ער האט אַרומגעוואַנדערט אין פאַרשיידענע לענדער, ער האט באַזוכט אַמעריקע אין 1926, 1927 און האט זיך באַזעצט אין 1937.

ער איז געווען אַ קאַרעספּאַנדענט פון פאַרווערטס אין אַרץ-ישראל, וואו ער האט געלעבט עטלעכע יאָר. זיינע קאַרעספּאַנדענציעס האט ער אונטער-געשריבן מיטן פען-נאמען ש. גלות.

זינגער, יצחק באַשעוויס (יולי 14, 1904 —), גע-בוירן אין לענטישין, פוילן. זיין פאָטער איז געווען אַ רב. זיין מוטערס נאָמען איז געווען בת-שבע און פון דעם שטאַמט זיין פסעוודאָנים — באַשעוויס. זיין עלטערער ברודער איז געווען י. זינגער, און זיין שוועסטער אַסתר קרייטמאַן איז אויך געווען אַ שרייבערין.

ווען יצחק איז אַלס געווען פיר יאָר האט זיך די משפּחה אַריבערגעקליבן קיין וואַרשע, וואו זיין פאָטער איז געווען אַ מורה-הוראה און האט אָנגעפירט מיט אַ בית-דין וואו ער האט געפּסקנט שאלות און זיך בכלל אָפּגעגעבן מיט רבנישע אָנגעלעגנהייטן.

יצחק האט געלערנט אין אַ חדר און אין דעם „תּחכּמוני“ ראַבינער-סעמינאַר.

אין 1917 איז יצחק צוזאַמען מיט זיין מוטער און יונגערן ברודער משה אַוועקגעפאַרן קיין ביל-גאָרי, וואו עס האט געוואוינט זיין זיידע פון דער מוטערס צד. ער איז אויך געווען אַ רב. אין בילגאָרי איז יצחק פאַרבליבן ביז אָנהויב די צוואַנציקער יאָרן. ער האט זיך אומגעקערט קיין וואַרשע, וואו ער איז געוואָרן אַ קאַרעקטאַר אין די ליטעראַרישע בלעטער.

באשעוויס זינגער האט אָנגעהויבן שרייבן אויף

יארק אין 1943 (שפעטער אויך ארויס אין ירושלים, 1972).

באשעוויס זינגער האט אויך פארעפנטלעכט רעצענזיעס וועגן ביכער, ארטיקלען וועגן שרייבער און אינטערוויען מיט שרייבער און קינסמלער, אלע אין ליטערארישע בלעטער און אין גלאזבוס.

אין ווארשע האט ער זיך אויך אפגעגעבן מיט איבערזעצונגען פון דער וועלט-ליטעראטור. ער האט איבערזעצט אויף יידיש: פאן, פון קנוט האמסון, ווילנע 1928; וואגלער, פון קנוט האמסון, ווילנע 1928; וויקטאריא, פון קנוט האמסון, ווילנע 1929; מעטע טראפ, די מאדערנע פרוי, פון קארין מיכאעלס, ווארשע 1929; ראמעין ראלאן — דער מענטש און זיין ווערק, פון סטעפאן צווייג, ווארשע 1929; אויפן מערבי-פראנט קיין גייעס, פון עריך מאריא רעמארק, ווארשע 1929; אין אפגרינג פון תאוה, פון ג. ד'אנוציא, ווארשע 1929; דער צויבער-בארג, פון מאמאס מאן, ווארשע-ווילנע 1930; און דער וועג אויף צוריק, פון ע. מ. רעמארק, ווילנע 1931.

אין 1935 איז באשעוויס זינגער געקומען קיין אמעריקע, וואו עס איז שוין געווען זיין ברודער י. י. זינגער, וועלכער איז געווען א מיטארבעטער פון פארווערטס. באשעוויס זינגער האט אנגעהויבן צו שרייבן ווי אן אויסערלעכער מיטארבעטער פון פארווערטס. ער האט געשריבן לייכטע צייטונגס-ארטיקלען, פעליעמאנען און האט אנגעפירט א ספעציעלע רובריק כדאי צו וויסן, וואס ער האט אונטערגעשריבן מיטן נאמען ד. סעגאל. אנדערע ארטיקלען, און שפעטער רעצענזיעס וועגן ביכער האט ער אונטערגעשריבן מיטן נאמען י. וואר-שאוסקי.

אין יענער צייט האט ער אנגעהויבן צו דרוקן אין פארווערטס זיין ראמאן וועגן יעקב פראנקן — דער זינדיקער משיח. דער ראמאן איז געווען (ווי עס שרייבט מ. אשעראוויטש) אין א געוויסן זין א פארזעצונג פון דער שפן פון גאריי. דעם ראמאן דער זינדיקער משיח האט ער נישט פארענדיקט. ער האט פארגעזעצט זיין זשורנאליסטישע ארבעט אין פארווערטס און פון צייט צו צייט האט ער אפגע-דרוקט א דערציילונג.

ביים סוף פון 1945 האט ער אנגעהויבן דרוקן אין וועכנטלעכע המשכים, יעדן שבת, דעם ראמאן די פאמיליע מושקאט, און פון דעמאלסט אן האט ער פארעפנטלעכט אין פארווערטס א גרעסערע

צאל ראמאנען, דערציילונגען און בעלעטריזירטע זכרונות. אזוי האט ער פובליקירט אין פארזעצונגען: דער הויף, שאמנס איבערן האדסאן, א שיה קיין אמעריקע, דער שארלאמאן, דער פארלוירענער שבט, דער פעטער פון אמעריקע, שוים, בונטאר, דער מאן פון הלומות, גלויבן און צווייפל, דער קנעכט, דער קונצן-מאכער פון לובלין, יארמע און קיילע (ניט פארענדיקט), דער בעלית-שובה, שונאים, נשמה-עקספעדיציעס, דער קעניג פון די פעלדער, פארלוירענע נשמות, די משפחה, דער וועג אהיים, און צענדליקער גרעסערע און קלענערע דערציילונג-גען, וואס בלויז א קליינע טייל פון זיי איז ביז איצט דערשינען אין ביכער-אמלונגען אויף אידיש.

אין פארווערטס האט ער אויך פארעפנטלעכט די בעלעטריזירטע זכרונות מיין טאמנס בית דין שטוב און פיגורן און עפיווארן פון ליטעראטור פאראיין.

חוץ אין פארווערטס האט ער אויך געדרוקט דערציילונגען אין סביבה, די גאלדענע קייט, צוקונפט און אין אנדערע שריפטן. ער האט אנגע-שריבן א גרעסערע צאל קינדער-דערציילונגען, וואס נאר א קליינער טייל פון זיי איז פארעפנטלעכט געווארן אין אידישן אריגינאל.

זיין ראמאן די פאמיליע מושקאט איז דראמא-טיזירט געווארן און איז אויפגעפירט געווארן אין יידישן טעאטער. די דערציילונג יענמל דער ישיבה בחור איז דראמאטיזירט געווארן אויף ענגליש און איז געשפילט געווארן אויף ענגליש אויף בראדוועי. פון דער דערציילונג איז אויך געמאכט געווארן א פילם.

חוץ דער שפן אין גאריי זיינען ארויס אין בוך-פארעם אויף יידיש זיינע פאלגנדיקע ווערק: די פאמיליע מושקאט, ניו-יארק 1950; מיין טאמנס בית דין שטוב, ג. י. תשי"ו, 1956 (א צווייטע אויפ-לאגע איז דערשינען אין ירושלים אין 1979); גימפל תם און אנדערע דערציילונגען, ג. י. 1963; דער קנעכט, ג. י. 1967; דער קונצן-מאכער פון לובלין, תל-אביב 1971; מעשיות פון הינטערן אויוון, תל-אביב 1971; דער בעלית-שובה, תל-אביב 1974; דער שפיגל און אנדערע דערציילונגען, ירושלים 1975, און די נאבעל רעדע, אין אידיש און ענגליש, ג. י. 1979.

אין דער יידישער ליטעראטור פארנעמט באשע-וויס זינגער אן ארט אויבנאן און ער ווערט פאר-

בענקשאפט נאר משיח'ן, גערולד צו ווארטן און א טיפע אפשאצונג פון מענטשלעכער אינדיווידואליטעט. ס'איז פאראן א שטילער הומאר אין יידיש, א דאנקבארקייט פאר יעדן טאג וואס מען בלייבט לעבן, פאר יעדן ברעקל הצלחה, פאר יעדער באגעגעניש מיט ליבשאפט. יידיש איז נישט גאווה'דיק, נישט זיכער מיט נצחון. יידיש פאדערט נישט און קעמפט נישט, נאר קומט-איבער, לעבט-אדורך, שמוגלט זיך אדורך צווישן די כוחות פון צעשטערונג, וויסנדיק דערביי אז גאט'ס פלאן פאר דער באשאפונג איז ערשט אין סאמע אנהויב.

אין דער באגרינדונג פאר געבן באשעוויס זינגערן די נאָבעל פרעמיע ווייזט-אָן די שוועדישע אַקאַדעמיע אויף זיינע „וואַרצלען אין דער פּויליש-יידישער קולטור-טראַדיציע“ דורך וועלכער ער „ברענגט צום לעבן דעם אַוניווערסאַלן מענטשלעכן צושטאַנד אַ דאַנק זיין „ליידיגשאַפטלעכער דערצייל-לערישער קונסט“.

די נאָבעל-פרעמיע איז דורך י. ב. זינגערן פאַר-וואַנדלט געוואָרן אין אַ „יידישער וואַך“ אין שטאַק-האַלם. דאַס זיינען געווען פּיערונגען נים בלויז פון דער יידישער ליטעראַטור, נאָר אויך פון יידיש לעבן.

י. באַשעוויס זינגער'ס ווערק זיינען איבערזעצט אויף נאָענט צו צוואַנציק (אויף ענגליש זיינען שוין אַרום העכער דרייסיק ביכער, אַכער טייל פון זיי זיינען דופליקאַציעס) צווישן זיי העברעאיש, פראַנ-צויזיש, דייטש, שוועדיש, רוסיש, נאָרוועגיש, דע-ניש, איטאַליעניש, פּויליש, יאַפּאַנעזיש און אַנדערע.

וועגן זיינע שאַפונגען זיינען דערשינען ביכער אויף אַ סך שפראַכן און טויזנטער אַרטיקלען, אַפּהאַנדלונגען און אינטערוויען אין זשורנאַלן און צייטונגען כמעט אין דער גאַנצער ציוויליזירטער וועלט.

צווישן זיינע כיבודים געפינען זיך די לאַמעד-פרעמיע און די לייזויק-פרעמיע און צענדליקער ערן-דאָקומאַנטן פון אַמעריקאַנער און אויסלענד-דישע אַוניווערסיטעטן, וואו ער טרעט אַרום מיט לעקציעס. ער פאַרנעמט אויך אַ פאַסטן ווי אַ לערער אין דער קונסט פון שרייבן אין דעם מיאַמי אַוני-ווערסיטעט.

זינגער, ישראל יהושע (נאַוועמבער 30, 1893 — פעברואַר 10, 1944), געב. אין בילגאָריי, לובלינער גובערניע. געלערנט אין חדרים אין ראַדזימין, ביים רבין און אין גערער ישיבה אין וואַרשע. אין דער זעלביקער צייט געלייענט די יידישע און העברע-

רעכנט ווי איינער פון די גרויסע קינסמלער פון אונזער צייט. באַלד ווי עס זיינען דערשינען זיינע ערשטע שאַפונגען, ספּעציעל נאָכן שטן פון גאַריי, איז ער אנערקענט געוואָרן ווי אַ גרויסער מייסטער-סטיליסט. ווען עס איז צום ערשטן מאל דערשינען אויף ענגליש זיין דערציילונג גימפל תם (פאַרטיין רעווי, 1953, אין דער איבערזעצונג פון סאַל בעלאָו) האָט ער אַנגעהויבן צו קריגן גרויס אַטען אויך אין דער ענגליש-דענדיקער וועלט.

ביסלעכווייז האָט מען זיינע שאַפונגען איבער-געזעצט אין אַ סך שפראַכן און זיין רוים איז געשטיגן. אין 1978 האָט די שוועדישע אַקאַדעמיע אים צוגעטיילט די נאָבעל-פרעמיע פאַר ליטעראַטור, די העכסטע אנערקענונג וואָס אַ שרייבער קען באַקומען. דאַס איז געווען דער ערשטער פאַל ווען אַ יידישער שרייבער, וועלכער שאַפט אויף יידיש, האָט באַקומען די דאָזיקע וועלט-אויסצייכענונג. דערמיט האָט די יידישע ליטעראַטור און דאַס יידישע לשון געקראָגן דעם גרעסטן כבוד, וואָס איז אַ שטאַלץ פאַר יעדער ליטעראַטור.

באַשעוויס זינגער האָט אַליין אויך אַרויסגע-הויבן די יידישע שפראַך ווען ער האָט זיין נאָבעל-רעדע אין דער שוועדישער אַקאַדעמיע אַנגעהויבן אויף יידיש מיט די ווייטערדיקע שורות:

„דער גרויסער כבוד וואָס די שוועדישע אַקאַדעמיע האָט מיר אַנגעטאָן איז אויך אַן אנערקענונג פון יידיש — אַ שפראַך פון גלות, אַן אַ לאַנד, אַן גרענעצן, נישט אונטערגעשטיצט פון קיין שום רעגירונג; אַ שפראַך, וואָס פאַרמאָגט כמעט נישט קיין ווערטער פאַר וואָפּן אַמוניציע, מיזיטערישע איבונגען און טאַקטיק; אַ לשון וואָס איז געוואָרן פאַראַכטעט סיי פון גוים און סיי פון רוב עמאַנציפּירטע יידן. דער אמת איז, אַן וואָס די גרויסע רעליגיעס האָבן געפּריידיקט, האָבן די יידן אין געטא פּראַקטיצירט. זיי האָבן נישט געהאַט קיין גרע סערע פּרייד ווי לערנען וועגן מענטשן און מענטשלעכע באַציוונגען. וואָס זיי האָבן אַנגערופן תּוּרָה, תּלְמוּד, מוֹסֵר, קבֵּלָה. די געטא איז געווען נישט בלויז אַן אַרט פון אַנטרינונג פאַר אַ פאַרפּאַלנטער מינאַריטעט, נאָר אויך אַ גרויסער עקספּערימענט אין שלום, זעלבסט-דיסציפּלין און הומאַניזם. רעשטלעך דערפון עקזיסטירן ביז היינט צו טאָג, נישט געקוקט אויף דער גאַנצער ברוטאַליטעט, וואָס רינגלט זיי אַרום...“

און אין דעם טעקסט, וואָס ער האָט געלייענט אויף ענגליש, האָט ער אויך געזאָגט:

„פאַר מיר איז יידיש ענג פאַרבונדן מיט יענע וואָס האָבן גערעדט דאַס דאָזיקע לשון. מ'קאַן געפינען אין גייסט פון יידיש וואָרע פּרייד, לוסט צום לעבן, די

אישע ליטערעטור.

אין עלטער פון 18 יאָר זיך באַזעצט אין וואַרשע וואו געאַרבעט ביי פאַרשיידענע אַרבעטן, זיך אויך פאַרנומען מיט מאַלעריי.

אַנהויב 1918 אַוועק קיין קיעוו וואו ער האָט פאַרעפנטלעכט אַ צאל נאַוועלעס אין דער מאַג-צייטונג **נייע צייט** און די וויכטיקע זאַמליכער **באַנינען** און **אויפגאַנג** (קיעוו 1919). סוף 1921 זיך אומגעקערט קיין וואַרשע און אַפגעדרוקט אין **רינגען** זיין דערציילונג פערל, וואָס האָט אַרויס-גערופן אַ גרויס אינטערעס. ווען אַב. קאַהאַן האָט איבערגעלייענט די דערציילונג האָט ער זי איבער-געדרוקט אין פאַרווערטס און אַנגעשריבן וועגן איר אַ באַנייטערטע אַפשאַצונג (1923) און קאַהאַן האָט אים פאַרבעטן מיטצואַרבעטן אין פאַרווערטס.

י. י. זינגער האָט מיט יאָרן שפּעטער אין אַן אַרטיקל אין פאַרווערטס געשריבן אַז: „אַב. קאַהאַן איז געווען דער ערשטער מענטש וואָס האָט מיר געגעבן פאַר מיין אַרבעט אַנערקענונג און באַלוינונג.“

אונטערן נאָמען ג. קיפּער האָט זינגער אין פאַרווערטס פאַרעפנטלעכט קאַרעספּאָנדענציעס וועגן יידישן לעבן אין פּוילן. אין 1924 האָט ער באַזוכט גאַליציע און האָט אַנגעשריבן אַ לענגערע סעריע אַרטיקלען וועגן האַרטיקן יידישן לעבן. אין 1926 האָט ער געמאַכט אַ ריזע קיין סאַוועטן-פאַרבאַנד און האָט אַנגעשריבן פאַרן פאַרווערטס אַ רייע אַרטיקלען וועגן דער נסיעה.

אין דער זעלביקער צייט איז זינגער געווען אַקטיוו אין יידישן ליטערערישן לעבן אין וואַרשע, געווען מיטגרינדער און אַ צייט מיטעדאַקטאָר פון צענטראַל-אַרגאַן פון דער יידישער ליטערעטור **ליטעראַרישע בלעטער** און איינער פון די הויפט איניציאַטאָרן פון דער באַנייטער די יידישע וועלט. און חוץ דעם האָט ער פאַרעפנטלעכט דערציילונגען און קריטישע אַרטיקלען אין פאַרשיידענע צייט-שריפטן אין פּוילן.

פאַר אַ צייט האָט י. י. זינגער זיך צוריקגעצויגן פון דער ליטערעטור און האָט זיך אַפגעגעבן נאָר מיט שרייבן זיינע פאַפולערע קאַרעספּאָנדענציעס אין פאַרווערטס. אַבער נאָך אַ באַגעגעניש מיט אַב. קאַהאַנען אין בערלין אין 1931 האָט ער אַנגעהויבן שרייבן און דרוקן אין פאַרווערטס אין

המשכים **יאשע קאלב**, און מאָריס שוואַרץ האָט דעם ראַטאָן דראַמאַטיזירט און אין אַקטאָבער 1932 האָט ער מיט **יאשע קאלב** געעפנט דעם נייעם סעזאָן פון יידישן קונסט טעאַטער.

אין 1933 האָט זיך זינגער באַזעצט אין ניו-יאָרק, וואו ער האָט אַפגעדרוקט אין המשכים אין פאַרווערטס זיינע ראַמאַנען: די **ברידער אשכנז**, **חבר נחמן**, די **משפחה קאַרנאַווסקי**, אין די **בשר** און זיינע זכרונות **פאַמירונגען פון לעבן**.

אַלע ראַמאַנען, חוץ אין די **בשר**, זיינען אַרויס אין בוך-פאַרעם אין וואַרשע און אין ניו-יאָרק. פאַמירונגען פון לעבן איז אַרויס אין בוך-פאַרעם אונטערן נאָמען פון אַ וועלט וואָס איז נישטאָ **מער**, ג. י. 1946. זיין סעריע אַרטיקלען וועגן רוסלאַנד איז אַרויס אין בוך-פאַרעם אונטערן טיטל **ניירוסי** **לאַנד**, בילדער פון אַ ריזע אין סאַוועטן-פאַרבאַנד, וואַרשע 1928.

י. י. זינגער איז איינער פון די סאַמע וויכטיק-סטע יידישע פּראָזע-שרייבער. זיינע שאַפונגען שטעלן מיט זיך פאַר גרונט-ווערק פון דער יידישער פּראָזע.

זינגער, **שמואל דוד** (יוני 25, 1903 — נאָו. 20, 1973), געב. אין סאַטשאַווימאַזאָוויצעק, ביי לאַדזש. גע-לערנט אין חדר און בית-מדרש.

1920 געקומען קיין אַמעריקע, אויפגענומען קורסן אין פיטסבורגער אוניווערסיטעט, און גע-לערנט אין יידישן לערער-סעמינאַר. לאַנגע יאָרן געווען אַ לערער אין די אַרבעטער רינג שולן.

דעביוטירט מיט לידער, דערציילונגען און עסייען אין 1925 און זינט דעמאָלט פאַרעפנטלעכט אַרטיק-לען וועגן שרייבער און ביכער אין פאַרשיידענע יידישע צייטשריפטן. אַ צייט געווען ליטעראַרישער רעדאַקטאָר פון **אונזער וועג**, ניו-יאָרק-טאַראַנאַ.

פון צייט צו צייט געשריבן אין פאַרווערטס פאַרשיידענע אַרטיקלען און ספּעציעל וועגן יידישע שרייבער און ביכער.

אַ טייל פון זיינע אַפּהאַנדלונגען זיינען אַריין אין זיין בוך **דיכטער און פּראָזאַאיקער**, ג. י. 1959.

זיסקינד, **מאָריס** (יאַנואַר 15, 1872 — סעפ. 5, 1958), געב. אין קאַוונע. געלערנט אין דער ישיבה אין סלאַבאָדקאַ.

1889 געקומען קיין אַמעריקע אין זיך באַזעצט

1649), געב. אין באברויסק, וויסרוסלאנד. צו 16 יאר אנגעקומען אין ווילנער צייכן-שול. נאכן ענדיקן אין 1899 אוועק קיין אדעס, אבער צוליב זיין קורצער ראייה ניט געקאנט זיך ווייטער פארנעמען מיט מאלעריי.

אין 1901 דעביוטירט מיט לידער אין יוד. זינט דעמאלט פארעפנטלעכט לידער, פעליעטאנען און הומארעסקעס.

אין 1906 אנגעקומען קיין אמעריקע. אין 1908 האט ער געגרינדעט אין ניו-יארק דעם הומאריס-טיישן וועכנטלעכן זשורנאל דער קיבעצער, און אין 1909 דעם קונדס. אין 1910 צוריקגעפארן קיין אייראפע, געווארן א מיטארבעטער פון מאמענט (ווארשע) און רעדאקטירט די וועכנטלעכע הומאריסטישע אפטיילונג דער קרומער שפיגל.

פון אייראפע האט טונקעל אפט געשיקט הומאריסקעס צום פארווערטס.

אין 1941 איז ער געקומען קיין אמעריקע און איז געווארן א שמענדיקער מיטארבעטער פון פארווערטס, וואו ער האט געשריבן הומארעסקעס.

טרייסטער, לייזער (אפריל 15, 1905 — יאנואר 22, 1981), געב. אין אפט (אפאטאו), פוילן. געלערנט אין חדר, ישיבה און רעאל גימנאזיע.

אין 1927 אויסגעוואנדערט קיין מאנאטא, קאנאדע, געווארן א לערער אין די יידישע שולן. 1937 זיך באזעצט אין ניו-יארק און זיך ווייטער פארנומען מיט לערעריי.

דעביוטירט אין 1928 מיט א דערציילונג, און זינט דעמאלט האט ער פארעפנטלעכט דערציילונגען און ראמאנען אין פארשיידענע צייטונגען און צייטשריפטן.

אין 1933 אין ארויס זיין ראמאן אין די שפילע פטג (ווארשע), שפעטער זיינען ארויס: אריבער די ברעגן (ניו-יארק 1942), דער פאסטער-קעניג, א ביבלישע טראגעדיע אין 5 אקטן (ג. י. 1955), די וויזע ביי דער ווייסל (ג. י. 1971), ביי די פויכן פון נדיאק (ג. י. 1978). די דראמע דער פאסטער קעניג איז אויפגעפירט געווארן פון מאריס שווארצן אין 1955.

טרייסטער האט געדרוקט אין פארווערטס דעם ראמאן דער שליה פון אבות לאנד און אורי דער מאברע (1981).

אין שיקאגא. זינט 1905 איז ער געווען אקטיוו אין דער יידישער ארבעטער-באוועגונג.

אנגעהויבן שרייבן אין באלטימאָרער וואַסנבלאָט דער אַרבעטער, 1891. שפעטער געדרוקט ארטיקלען אין יידישער קורירער, יידישע ארבעטער-וועלט (שיקאגא) און אין פארווערטס. פון 1920 איז ער געווען דער רעדאקטאר פאר ארבעטער ענינים (לעבאר עדימאר) פון דער שיקאגער אויסגאבע פון פארווערטס.

זעצער, שמואל צבי (אקט. 1876 — אקט. 10, 1962), געב. אין וואהאיל, וואלינער גובערניע. באקומען א טראדיציאָנעלע דערציילונג. ער איז געווען א יוגנט-פריינד פון דעם העברעאישן שרייבער מ. ז. פייער-בערג און צוזאמען האבן זיי געלערנט.

זעצער האט געלעבט א קורצע צייט אין זשי-מאסיר, וואו ער איז געווען א לערער, דערנאך האט ער זיך באזעצט אין ווארשע און געשריבן פאר דער העברעאישער מאג-צייטונג הצפירה. ער האט אין ווארשע אויך אנגעהויבן שרייבן יידיש און האט איבערגעזעצט אויף יידיש אויסדערוויילטע שריפטן פון אהר-העם, ווארשע 1911.

אין 1912 איז זעצער געקומען קיין אמעריקע וואו ער האט אנטוויקלט א שעפערישע ליטעראטור-רישע ארבעט. ער האט געשריבן וועגן חסידים, קבלה און יידישן מיסטיציזם און האט איבערגע-זעצט א טייל פון זוהר אויף יידיש.

ער האט פארעפנטלעכט א צאל ארטיקלען אין א צאל צייטשריפטן און האט ארויסגעגעבן אן אייגענע שריפט דאס ווארט-ביבליאָטעק, וואו ער האט זיך אפגעגעבן מיט דער פארשונג פון יידישער געשיכטע, עטיק, פילאסאפיע, הלכה און מיסטיק. ער האט אויך ארויסגעגעבן א צאל ביכער, צווישן זיי ספורי מעשיות — וואונדער מעשיות פון רבי נחמן בראסלאווער, ג. י. 1929.

זעצער האט געדרוקט שמודיעס אין פארווערטס, וואו ער האט אין 1919 פארעפנטלעכט די געשיכטע פון די יידן אין פוילן.

אין 1961 האט זיך זעצער באזעצט אין ישראל און איז געשטארבן אין חולון.

ט

טונקעל, יוסף — „דער טונקעלער“ (1881 — אויג. 9,

אָדער אין אַ זשורנאַל. קויפן ביי אים אַ ליד אָדער אַן אַרטיקל.

(ב. אַשער־אויפֿיש)

יונין, וואָלף (פּעברואַר 29, 1908 — מאי 31, 1984), אַדאַפּטירטער נאָמען פֿון זײַ האַכמאַן. געב. אין אירקוטסק, סיביר. די משפּחה האָט זיך אומגעקערט פֿון דאַרמין קיין פּוילן און געלעבט אַ צייט אין ביזלסק, לעבן ביזליסטאָק. יונין האָט דאַרמין אָנגעהויבן אַרבעטן ביי אַ שמיד, שפּעטער זיך געלערנט שלאָסעריי אין אַ האַנטווערקער שול אין ביזליסטאָק.

אין 1928 אַרויסגעגעבן אין ביזליסטאָק אַ זאַמלונג 7 לידער. אַרום יענער צייט עטלעכע מאָל באַזוכט ווילנע, זיך באַקענט מיט משה קולבאַקן און מיט די שרייבערס פֿון דער גרופּע יונגזיילנע. אין יאָר 1930 איז ער געקומען קיין אַמעריקע. געאַרבעט ביי פאַרשיידענע אַרבעטן און אין די מלחמה-יאָרן אָנגעפירט מיט אַ ייִדישער ראַדיאָ-פּראַגראַם. אין 1943 געוואָרן אַ מיטאַרבעטער פֿון פּאַג, וואו ער האָט געשריבן נייעס און אָנגעפירט אַ רובּריק שפּראַכזוינקל, וואו ער האָט פאַרעפנט-לעכט פּאַלקס-זוערטלעך, אידיאַמאַטישע אויסדרוקן און פּאַלקלאַר-מאַטעריאַלן.

ווען דער פּאַג-אַר-זשורנאַל האָט זיך גע-שלאָסן, געוואָרן אַ מיטאַרבעטער פֿון פּאַרווערס, וואו ער האָט הויך דעם שפּראַכזוינקל פאַרעפנט-לעכט אין די זונטיק נומערן אַ ווערטערבוך פֿון די העברעאישע ווערטער און אויסדרוקן אין ייִדיש. וואָלף יונין האָט געדרוקט לידער אין איניז, צוקונפֿט און האָט פאַרעפנטלעכט אין פּאַג (1950-1951) טיילן פֿון זיין ראַמאַן אין פּערזן דער 13טער שבת.

אין בוך-פאַרעם: לידער, נ. י. 1936, 63 זייטן, דער 13טער שבת, ראַמאַן אין פּערזן, נ. י. 1956, 127 זייטן.

יעפּרויקין, זלמן (אַפּריל 18, 1895 — אָקט. 1, 1966), געב. אין וועקשנע, ליטע. צו פינף יאָר צוזאַמען מיט דער פּאַמיליע אַרבעתגעפּאַרן קיין לובאַווע. זיך געלערנט אין אַ חדר-מתוקן און פאַרענדיקט אַ רעאַליגיאָנאַזיע ווי אַן עקסטערן, און אַ ייִדישן לערער-סעמינאַר אין ריגע.

נאָך דער ערשטער וועלט-מלחמה געוואָרן אַקטיוו אין ליבאַווע, וואו ער האָט, צוזאַמען מיט יודל

יהואש (1872 — יאַנואַר 10, 1927), פֿען נאָמען פֿון שלמה בלומבאַרטען. געב. אין ווערזשבאלאווע, סוואוואַלקער געגנט, אויף דער גרעניץ צווישן אַמאַ-ליקן רוסלאַנד און דייטשלאַנד.

געלערנט אין חדר, ביים פּאַטער און ביי פּרי-וואַטע מלמדים תנ"ך און גמרא. אַ קורצע צייט געלערנט אין דער וואַלאַזשינער ישיבה, דערנאָך געלערנט פרעמדע שפּראַכן און זייערע ליטעראַטורן. אימיגרירט קיין אַמעריקע אין 1890.

דעביוטירט מיט לידער אין י. ל. פרעסע זאַמל-ביכער ייִדישע ביבליאָטעק, בענד 1 און 2, וואַרשע 1891. אין אַמעריקע אָנגעהויבן דרוקן זיינע לידער אין 1891 אין פּאַלקס-אַדוואַקאַט. פֿון דעם 16טן סעפטעמבער 1900 ביז דעם 23סטן סעפטעמבער 1905 געדרוקט יעדע וואָך לידער אין פּאַרווערס און אין די פּאַרווערס אַלמאַנאַכן.

יהואש איז געווען איינער פֿון די סאַמע וויכ-טיקסטע ייִדישע פּאַעטן אין אַמעריקע. ער האָט איבערגעזעצט אויף ייִדיש דעם תנ"ך, וואָס שטעלט מיט זיך פאַר איינע פֿון די גרעסטע דערגרייכונגען אין דער ייִדישער קולטור.

יוד, נחום (אויגוסט 1, 1888 — פּעברואַר 19, 1966), אַדאַפּטירטער נאָמען פֿון נחום יערוסאַלימשיק. געבוירן אין באַבער, מאַהילעווער געגנט. געלערנט אין חדר און אַלגעמיינע לימודים ביי פּרווואַטע לערער און ווי אַן עקסטערן דורכגעמאַכט אַ גימ-נאַזיע. זיינע ערשטע לידער פאַרעפנטלעכט אין זאַמלבוך ניסן, וואַרשע 1913. אין 1916 אָנגעקומען קיין אַמעריקע. פאַרעפנטלעכט זיינע לידער אין פאַרשיידענע צייטשריפטן.

לאָנגע יאָרן געווען אַן איגעווייניקסטער מיט-אַרבעטער פֿון פּאַרווערס, וואו פאַרעפנטלעכט אין די זונטיק נומערן זיינס אַ ליד אָדער פּאַבל. געמאַן אויך פאַרשיידענע צייטונגס-אַרבעט און צוגעגרייט צום דרוק דאָס בינאַליבריוו.

„און וואָס שייך דעם פּאַעט נחום יוד... האָט זיין פאַרבינדונג מיטן פּאַרווערס, ווי אַ שטענדיקער מיט-אַרבעטער אין רעדאַקציע, פאַר אים געשאַפן די מעגלעכ-קייט זיך מער אַפּצוגעבן מיט זיינע לידער — די מעגלעכקייט און אויך דעם געמיט, וואָס ער האָט ניט געקענט האַבן פּריער, ווען ער האָט געדאַרפט אַרויסקוקן דערויף אַז מען זאַל אַמאַל ערנעזן אין אַ צייטונג.

נאך זיין צוריקציען זיך ווי קאסירער פון פארווערטס אין 1959 זיך אפגעגעבן מיט דער ביבליאגראפיע פון דער יידישער ליטעראטור.

אין יעפים ישורין יובלבוך, ג. י. 1960, איז דא א ביבליאגראפיע פון די זאמליכער וואס ער האט רעדאקטירט און א ביבליאגראפיע פון זיינע ביבליאגראפיעס. אין 1965 איז ארויס זיין 100 יאר מאדערנע יידישע ליטעראטור. זיין ארכיוו געפינט זיך אין ירושלים.

כ

כאנין, נחום (יאנואר 29 1886 — אויגוסט 10, 1965), געב. אין כלאפעניש, מינסקער געגנט. געלערנט אין חדר און אין א תלמוד תורה. שפעטער זיך אפגעגעבן מיט אליין-בילדונג. יונגערהייט געווארן אקטיוו אין דער בונדישער באוועגונג אין ארשע, באריסא, מינסק, יעקאטערינאסלאוו, לובלין און ווארשע. ארעסטירט געווארן און געזעסן אין טור-מעס אין פארשידענע שטעט און שפעטער פאר-משפט געווארן אויף קאמארגע. איז געווען 7 און א האלב יאר אין טורמעס און קאמארגע אין סיביר.

פון דארטן אנטלאפן און געקומען קיין אמעריקע אין 1912. געווארן אקטיוו אין דער יידישער ארבע-טער באוועגונג. אין 1921—1936 גענעראל סעקרע-טאר פון יידישן סאציאליסטישן פארבאנד. פרעזי-דענט פון ארבעטער רינג 1930—1932, 1936—1952 בילדונגס-דירעקטאר פון א. ר. און דערנאך גענעראל סעקרעטאר פון א. ר.

געדרוקט אין יעדן נומער וועקער, א בריוועלע צו א פריינד, אין קולטור און דערציאונג געפירט די אפטיילונג פון „מיינ שרייבטיש“.

כאנין האט אפט געשריבן ארטיקלען אין פארווערטס וועגן פאליטישע ענינים, קולטור-פראגן. אין 1929 האט ער באזוכט רוסלאנד און האט אין פארווערטס פארעפנטלעכט א סעריע ארטיקלען „סאוויעט רוסלאנד — ווי איך האב איר געזען“. אונטערן זעלביקן נאמען איז די סעריע ארויס אין בוך-פארעם, פארלאג וועקער, ג. י. 1929.

כהן, צבי (יולי 18, 1885 — ?), געבוירן אין ליוויטש, ווארשעווער געגנט. געלערנט אין חדר און אין בית-מדרש, שפעטער זעלמלעכע לימודים. 1920 געקומען קיין אמעריקע און שטודירט אין

און מענדל מארקן געגרינדעט א פאלקס-הויז פאר יידישער קולטור און א יידישע שול.

סוף 1921 געקומען קיין ניו-יארק וואו געווארן א לערער אין ארבעטער-רינג שולן, דערנאך במשך פון לאנגע יארן געווען דירעקטאר פון דער ארבע-טער-רינג מיטל-שול, פון ארבעטער-רינג זומער-קעמפ פאר קינדער, ווי אויך פון די ארבעטער-רינג לערער-קורסן. פון 1953 ביזן סוף פון זיין לעבן געווען דער בילדונגס-דירעקטאר פון ארבעטער-רינג זיין ליטערארישע ארבעט האט ער אנגעהויבן אין 1919 ווען ער האט רעדאקטירט די בונדישע וואכנשריפט די שמים אין ליבאווע, לעטלאנד. אין אמעריקע געדרוקט ארטיקלען און אפהאנדלונגען אין דער וועקער, דער פריינד און אין שול-אלמאנאך (פילאדעלפיע 1935).

יעפרויקין איז געווען דער מיטערע-דירעקטאר פון קולטור און דערציאונג און פון דער קינדער-צייטונג, ביידע ארויסגעגעבן פון א. ר.

פון צייט צו צייט פארעפנטלעכט ארטיקלען אין פארווערטס און אין 1961 געדרוקט א סעריע ארטיקלען — ריזע-באשרייבונגען וועגן דעם אלגע-מיינעם און יידישן לעבן אין רוסלאנד.

יעפרויקין האט ארויסגעגעבן א גרעסערע צאל לערן-ביכער וואס ווערן באנוצט אין די יידיש-וועלטלעכע שולן. ער האט אויך ארויסגעגעבן יידן גיבן זיך ניט אנטער — ריזע איינדרוקן פון א באזוך אין די לענדער פון די קאמוניסטישע פאלקס-דעמאקראטיעס (ניו-יארק 1966).

ישורין יעפים (חיים) (יולי 9, 1885 — אקט. 25, 1967), געבוירן אין ווילנע, געלערנט אין א יידיש-רוסישער מלוכה-שול, דערנאך געענדיקט א גימנאזיע. געווען אקטיוו אין בונד. 1906-1907 געלעבט אין פאריז, פון וואנען געקומען קיין אמעריקע. די גאנצע צייט מעטיק אין דער יידישער ארבעטער-באוועגונג. 1921—1959 קאסירער פון פארווערטס, אקטיוו אין ארבעטער-רינג, ארבעטער-קאמיטעט, פארווערטס-אסאסיעישאן, ארט, מיטגרינדער פון ווילנער הילפס-קאמיטעט, פון צייט צו צייט געשריבן ארטיקלען אין פארווערטס און דארטן פארעפנט-לעכט ביבליאגראפיעס פון אב. קאהאן און הלל ראגאף. אין דעם ספעציעלן נומער פארווערטס פון 25סטן מאי 1947 פארעפנטלעכט יידישע שרייבער אין 50 יאר פארווערטס, מיט געבורט-און שויסן-דאטעס.

פאדעמישן אהומערנרונט; פאליטישע און ביאגראפישע עמאפן אין מיין לעבן, ניר-יארק, 1965. צווישן די פארשיידענע ארבעטן אין בוך גייען אריין „יידן אין דער רעוואלוציאנערער באוועגונג אין רוסלאנד“ און אפהאנדלינגען וועגן רפאל אבראמאווטש און אב. קאהאן.

כמעלניצקי, מלך (מאי 5, 1885 — מערץ 28, 1946), נעב. אין קאנסטאנטינאָוקע, קיעווער גוב. אין 1897 איז די משפחה אריבערגעפארן קיין גאליציע.

כמעלניצקי האָט געלערנט אין חדרים און שפע-טער אין אַ גימנאזיע אין לעמבערג און שמוהירט מעדיצין אין ווינער אוניווערסיטעט. אין 1912 באקומען זיין האַקסער-דיפלאָמע, פראַקטיצירט מעדיצין אין ווין ביז 1938.

זינט 1904 האָט ער פאַרעפנטלעכט לידער און אַרטיקלען אין פאַרשיידענע יידישע אויסגאַבעס אין גאליציע און אין ווין. אין 1919 האָט ער אָנגעהויבן דרוקן אַרטיקלען אין פאַרווערטס איבער מעדיצינישע פראַגעס.

אין 1939 איז כמעלניצקי אָנגעקומען קיין ניו-יאַרק וואו ער האָט פאַרגעזעצט זיין מיטאַרבעט אין פאַרווערטס און האָט געענטפערט ליינער וועגן זייערע געזונט פראַבלעמען. זיין לעצטער אַרטיקל, „דער טערמאַמעטער מיט וועלכן מען מעסט פיבער ביי קראַנקע“, איז געווען געדרוקט אין פאַרווערטס דעם 31סטן מערץ 1946, דריי טעג נאָך זיין טויט.

הגם מלך כמעלניצקי האָט זיין גאַנצן דערוואַק-סענעס לעבן פראַקטיצירט מעדיצין, האָט ער אין דער זעלביקער צייט זיך אָפגעגעבן מיט זיינע ליטעראַרישע שאַפונגען. ער האָט געשריבן לידער, עסייען און האָט איבערגעזעצט אויף יידיש לידער פון פאַרשיידענע פּאַעסן. אַן אויסקלייב פון זיינע לידער, פּאַעמעס און איבערזעצונגען, אונטערן נאָמען דו און אומרו איז אַרויס אין ניר-יאַרק אין 1948 מיט „אַ וואָרט פון אַ תלמיד“ פון מלך ראַוויטש און אַ ביאָגראַפיש-קריטישער עסיי פון מענדל נייגרעשל.

ל

לאַנג, הערי (הערץ), (דעצעמבער 10, 1888 — יוני 20, 1970), נעב. אין שקד, קאָוונער געגנט. געלערנט אין חדרים און אין דער ישיבה אין סלוצק.

דראַפּסי-קאלעדזש וואו באַקומען דאָקטאָראַט פאַר זיין שמויע וועגן די קאַרטימער.

דעביוטירט אין העברעאיש אין 1907 מיט אַ דערציילונג, דערנאָך געאַרבעט אין פאַרשיידענע צייטונגען אין לאַדזש און אין וואַרשע. אין ניר-יאַרק געאַרבעט אין מאָרנזשורנאַל (1921) אידישעס מאַנטשלאַט (1922—1928) און אין מאַג, וואו ער האָט פאַרעפנטלעכט „הונדערט מעשיות אַן אַ סוף“. אין 1930 געוואָרן אַן אינעווייניקסטער מיטאַרבע-טער אין פאַרווערטס ביזן סוף פון זיין לעבן.

אין פאַרווערטס האָט ער געדרוקט יעדן זונטיק, אונטערן נאָמען שמואל וויניצער, „מערקווירדיקע געשיכטעס“. אויך פאַרעפנטלעכט אין די שבת נומערן פאַרווערטס אַ סעריע אַרטיקלען וואָס זיינען אַרויס אין בוך פאַרעס אונטערן נאָמען די פּילאָ-זאַפּיע פון אידענטיטעט: די אָנטיקלונג פון אידישן געראַנק דורך אַלע צייטן, צוויי בענד, נ. י. 1958, אויך געדרוקט אין פאַרווערטס 1959—1961 אַ גרוי-סע סעריע „די העלדן פון דער וועלט-געשיכטע“, וואָס איז אַרויס אין צוויי בענד אין תל-אביב אין 1961. האָט אויך אַרויסגעגעבן אַ צאָל דראַמעס „דער רבי פון קאַצק (1950), דער רבי פון באַרדיר-פּישעוו (1953) און אַ היסטאָרישן ראַמאַן שוורחישע דורות (1950).

כינאי, מאַרק (מאיר) (אָקטאָבער 21, 1884 — 1968), נעב. אין אַ וואַלד, סוואַרזשער געגנט, אוקראַינע. געלערנט אין חדרים און אין אַ רוסישער פּאַלקס-שול. 1899 אַוועק קיין ווילנע, וואו געוואָרן אַ שריפטזעצער. אַקטיוו אין דער רוסלענדישער סאַ-ציאַל דעמאָקראַטישער באַוועגונג און געאַרבעט אין אומלעגאַלע דרוקערייען. אַרעסטירט געוואָרן, געזעסן אין טורמעס און סיביר, פון וואָנען אַנטלאָפן עטלעכע מאל.

1913 געקומען קיין אַמעריקע, זיך באַזעצט אין שיקאַגאָ, געאַרבעט ווי אַ שריפטזעצער און געשריבן פאַר רוסישע צייטונגען. אין 1922 געוואָרן אַ מיט-אַרבעטער פון פאַרווערטס, וואו געשריבן עדי-טאַריאַלן און אַרטיקלען וועגן פּאַליטיש-געזעל-שאַפטלעכע פראַבלעמען.

אין 1934 באַזוכט רוסלאַנד און האָט אָנגעשריבן אַ לענגערע סעריע אַרטיקלען וועגן זיין רייזע. אַ צייט געווען אַ מיטערדאָקטאָר פון דער וועקטור. אין בוך פאַרעס איז אַרויס: פון צאָרישן אין

1930 דעביומירט מיט א קינדער-דערציילונג אין קינדער-זשורנאל. דערנאך געשריבן דערציי-לונגען, רייזע-איינדרוקן, געדרוקט אין פארווערטס, פרייע ארבעטער שטימע, צוקונפט און אנדערע.

אין די יארן 1974—1979 געדרוקט אין פארווערטס קארעספאנדענציעס פון מיאמי ביטש וועגן דער הארטיקער יידישער קולטור-טעטיקייט. האט ארויסגעגעבן עטלעכע ביכער.

לאקעטש, מיטשעל (סעפטעמבער 21, 1911 —), געב. אין נאווידוואר, לעבן ווארשע. זיינע עלטערן זיינען געווען ארבעטער. געלערנט אין א פוילישער פאלקס-שול, געענדיקט א רעגירונגס גימנאזיע אין קאליש און גראדואירט פון דעם וואלענבערג אינ-זשענירן-אוניווערסיטעט, ווארשע 1933, און גע-ארבעט אין א פאבריק פון פלאסטיקס. געווען אקטיוו אין בונד און אין דער פוילישער סאציאל-ליסטישער פארטיי (פ. פ. ס.).

אנגעהויבן שרייבן פארן יוגנטיזשעקט און פאר דער פאלקס-צייטונג אין ווארשע אויף וויסנשאפט-לעכע טעמעס. זיך באטייליקט אין קאנקורס וועגן יוגנט וואס דער ייווא האט דורכגעפירט און גע-וואונען א פרעמיע.

ווען די מלחמה איז אויסגעבראכן איז ער אנטלאפן פון ווארשע און איז אין 1940 ארעסטירט געווארן. צוזאמען מיט זיין פרוי און קינד פארשיקט געווארן קיין ארכאנגעלסק, באפרייט געווארן אין 1942, און אין דעם זעלביקן יאר ארויס פון רוסלאנד מיט גענעראל אנדערסעס פוילישער ארמיי. שפע-טער אריין אין דער ענגלישער ארמיי וואו געדינט ביז 1947. געקומען קיין ניו-יארק אין 1947 און איז געווען פארבונדן זינט 1951 מיט דער פארוואלטונגס און אינזשיניערן אפטיילונג פון דער „אינטערנעשא-נאל לעידים גארמענט ווארקערס יוניאן“. אין 1972 האט ער באקומען א מאגיסטער-דיפלאם פון דעם פאקולטעט פון געשעפטס-אדמיניסטראציע פון בער-נארד בארוך קאלעדזש.

לאקעטש איז דער מחבר פון צוויי ביכער אויף ענגליש ארבעטערשאפט און מעכנאלאגיע, 1973 און פארווערטס אויף סטימולן, 1976.

איז א שמענדיקער מיטארבעטער פון פארווערטס זינט 1973. וואו ער שרייבט וועגן פאליטישע-קא-נאמישע און סאציאלע פראבלעמען. ער איז אויך א מיטארבעטער פון אונזער צייט, דער וועקטור און

1904 אימיגרירט קיין אמעריקע, געארבעט אין שאפ און שפעטער געווארן א שטובן מאלער. 1908 אנגעהויבן שרייבן אין דער פרייע ארבעטער שטימע וועגן ארבעטער פראבלעמען און וועגן דער טרעיד-יוניאן באוועגונג. געדרוקט אויך סקיצן אין צייט-גייט, א וואכנשריפט וואס דער פארווערטס האט ארויסגעגעבן. האט זיך אויך געדרוקט אין די צייטשריפטן וואס עס האבן ארויסגעגעבן די יידישע יוניאנס.

אין 1917 געווארן א שמענדיקער מיטארבעטער פון פארווערטס. געדרוקט ארטיקלען וואו ער האט באהאנדלט פראבלעמען פון דער יידישער ארבעטער באוועגונג אין אמעריקע. געווען א צייט דער רעדאקטאר פון דער ארבעטער-אפטיילונג אין פארווערטס. האט אין דער צייטונג אויך פאר-עפנטלעכט סעריעס ארטיקלען „יידישע פאלקס-מעשיות פון די געטאס אין מיטלאטער“ און וועגן דער אינקוויזיציע אין שפאניע. האט אויך געשריבן פארטעמן פון אמעריקאנער ארבעטער-פירער און א סעריע ארטיקלען וועגן זיין רייזע אין רוסלאנד (1933-1934) וואס האט ארויסגערופן גרויס אינ-טערעס און איז איבערגעזעצט געווארן אין עטלעכע שפראכן.

אין פארווערטס האט ער אויך פארעפנטלעכט צוויי ראמאנען „די אומגליקלעכע כלה פון סאפאלק סטריט“ און „דער קאמף פאר א מאמע“. ביידע זיינען דראמאטיזירט געווארן און זיינען געשפילט געווארן אין יידישן טעאטער.

האט א צייט רעדאקטירט די ליטעראטור-זייט און דעם ספעציעלן נומער וואס איז ארויס לכבוד דעם 50-יאריקן יוביליי פון פארווערטס.

א קורצע צייט געווען רעדאקטאר פון וועקטור. אין 1950 זיך באזעצט אין לאס-אנדזשעלעס, אבער פארגעזעצט זיין מיטארבעט אין פארווערטס.

אין כרך פארעס ארויס אויף אמעריקאנער וועגן (נ. י. 1925) און א באנד מעמוארן פון דורות, ארויסגעגעבן פון זיין טאכטער (נ. י. 1974).

לאסאווין, לייזער (מאי 19, 1906 —), געב. אין אדעס. אין עלטער פון 8 יאר אויסגעוואנדערט מיט זיינע עלטערן קיין ביירוט, לבנון. געלערנט אין חדר און אין דער אליאנס שול, און „קאלעדזש לאאיק“. אין 1926 אימיגרירט קיין אמעריקע, געלערנט אין יידישן לערער-סעמינאר און אין סיטי-קאלעדזש.

קולטור און לעבן.

ליבין, ז. (1872 — אפריל 16, 1955), פסעוודאנים פון ישראל זלמן הרוויץ. געבוירן אין הארקא, מאהיליעווער גוב. געלערנט אין חדרים און פרוואט. זיך אויסגעלערנט רומיש, אימיגרירט קיין לאנדאן אין 1891 און דעם זעלביקן יאר קיין ניו-יארק.

אָנגעהויבן שרייבן אין דער אַרבעטער־צייטונג אין 1892. געשריבן פעליעמאָנען, סקיצן און דער-ציילונגען. געוואָרן אַ מיטאַרבעטער פון פּאַרווערטס, וואו געאַרבעט איבער אַ האַלבן יאָרהונדערט. אין פּאַרווערטס טאַקע פאַרעפנטלעכט זיינע רירנדיקע שילדערונגען פון דעם לעבן אין דער אימיגראַציע-תּקופה און וועגן דער שווערער אַרבעט אין די שוויץ-שעפּער. אָנגעשריבן אַ גרעסערע צאָל פּיעסן וואָס זיינען געשפּילט געוואָרן אין יידישן מעאַטער אין אַמעריקע און אייראָפּע.

אין בוך-פאַרם זיינען אַרויס: געקליבענע סקיצן, אַרויסגעגעבן פון פּאַרווערטס, נ. י. 1907; געקלי-בענע שריפטן, נ. י. 1910; געקליבענע שריפטן, 2 בענד, היברו פּאַבלישינג קאָ., נ. י. 1912; געזאַמלטע ווערק, פיר בענד, אַרויסגעגעבן פון פּאַרווערטס 1915-1916; דערציילונגען, סקיצן, פעליעמאָנען, פאַרלאַג וועקער, נ. י. 1943, און אויך אַרויסגעגעבן אין בוך-פאַרעם אַ צאָל דראַמען.

„זיינס (ליבינס) אייגנאַרטיקער, גוטמוטיקער הומאַר און טראַגיקאַמיוס האַבן זיינע דערציילונגען פאַרשאַפט אַ גרויסע פּאָפּולאַריטעט. זיי זיינען ניט סתם שטיפּע רישע מעשהלעך, זיי זיינען קונסט. אַ גרויסע צאָל פון זיי געהערן צו די אַוצרות פון דער יידישער ליטעראַטור. שפּעטער, ווען בעל־מחשבות האָט שוין געשריבן זיינע קריטישע איבערבליקן און ער איז באַקאַנט געוואָרן מיט ליבינס ווערק, האָט ער וועגן זיי אויסגערריקט די זעלביקע מיינונג.“

(א.ב. קאהאַן)

ליבערמאַן, דוד (מאיר), (פּעברואַר 15, 1903 —), געב. אין בערדיטשעוו, אוקראַינע. געלערנט אין חדר. אימיגרירט מיט די עלטערן קיין אַמעריקע אין 1912. פאַרגעזעצט זיינע יידישע לימודים אין אַ וועלטלעכער יידישער שול. שטודירט אין ניו-יאַרקער אַוניווערסיטעט און אין קאָלאַמביע אַוני-ווערסיטעט וואו באַקומען אַ מאַגיסטער-דיפּלאָם אין פּאַליטישע וויסנשאַפטן (1940).

אין 1919 געוואָרן אַן אָנגעשטעלטער אין דער געשעפט אַפּטיילונג פון פּאַרווערטס און אין 1929

געוואָרן אַ שמענדיקער רעדאַקציע מיטאַרבעטער. ליבערמאַן האָט געשריבן נייעס און פאַרשיידענע צייטונגס-אַרטיקלען און אַפּהאַנדלונגען וועגן אַמע-ריקאַנער יידישן לעבן און בכלל וועגן יידישער דעמאָגראַפּיע. ער האָט אויך פאַרן פּאַרווערטס אינטערוויואַירט באַקאַנטע יידישע און ניט-יידישע פּערזענלעכקייטן. אין 1953 איז געווען געדרוקט אין פּאַרווערטס זיין וויסנשאַפטלעכע גאַנצעלע „צוויי טעג אויף דער לבנה“.

זיך צוריקגעצויגן פון דער אַרבעט אין 1973, אָבער האָט אויך זינט דאָן געשריבן ספּעציעלע אַרטיקלען ביי יום טוב געלעגנהייטן. איינע אַזאַ אַרגומענטלעכע אַרבעט זיינע איז געווען וועגן יידישע נאַכעל-לאַרעאַסן.

ליבערמאַן'ס אַרטיקלען און אַפּהאַנדלונגען האָבן זיך שמענדיק אויסגעצייכנט מיט דער גרינדלעכער פאַרשונגס-אַרבעט, וואָס ער האָט אין זיי אַריינגע-לייגט און מיט זיינע טיפּע קענטענישן פון דעם געביט וואָס ער האָט באַשריבן.

ליבערמאַן, חיים (יאַנואַר 10, 1890 — מאַי 16, 1963), געב. אין קאַלק, אַ דאַרף לעבן דאַמבראַוויץ, וואַלין. געלערנט אין חדרים און אין אַ תּלמוד-תּוּרה.

1905 אימיגרירט קיין אַמעריקע, געאַרבעט ביי פאַרשיידענע מלאכות און שפּעטער אין דער אַדוואַ-קאַטן-ביוראַ פון אַברהם שאַמער.

אין 1906-1907 אָפּגעדרוקט עטלעכע אַרטיקלען וועגן יידישער דערציילונג אין אידישעס מאַגעזינאַט, אָנגעפירט אין דער צייטונג אַ קינדער-אַפּטיילונג און אין 1910 געוואָרן רעדאַקציע-סעקרעטאַר. שטודירט אין סיטי-קאָלעדזש און באַקומען זיין באַקאַלאַראַט פון קאָלאַמביע אַוניווערסיטעט אין 1926.

ליבערמאַן איז געווען אַ לערער אַ לערער אין דער ערשטער נאַציאָנאַל-ראַדיקאַלער יידישער שול. מיט-גרינדער פון יידישן לערער-סעמינאַר, וואו ער איז געווען אַ לערער פון דער יידישער ליטעראַטור. 1920 געוואָרן אַ מיטאַרבעטער פון דער טעגלעכער די צייט. נאַכן אַונטערגאַנג פון דער צייטונג אַוועק קיין דייטשלאַנד וואו שטודירט ליטעראַטור און פּילאָסאָפּיע. ער האָט זיך אַומגעקערט קיין אַמע-ריקע אין 1924 און איז געוואָרן אַ מיטאַרבעטער פון פּאַרווערטס, וואו ער האָט געשריבן ביזן סוף פון זיין לעבן.

ליבערמאן האט אין דער זעלביקער צייט פאר-
עפנטלעכט ארטיקלען, מערסטנס וועגן ליטעראטור.
אין פארווערטס האט ליבערמאן געשריבן לייט-
ארטיקלען, א צייט געווען דער רעדאקטאר פון די
זונטיק נומערן און מיט דעם אנהייב פון דער
צווייטער וועלט-מלחמה האט ער געדרוקט זיין
צוויי-שפאלטיקן קאלום, פריער יעדן טאג און נאכ-
דעם דריי מאל א וואך, וואס איז געלייענט געווארן
מיט גרויס אינטערעס.

(ה. ראגאף)

ליטוואק, א. פסקוודאניס פון חיים יאנקל העלפאנד
(1874 — סעפטעמבער 20, 1932). געבוירן אין
ווילנע. געלערנט אין חדרים און אין ישיבות,
געלערנט רוסיש און א סך געלייענט. אין יאר
1893 זיך פארבונדן מיט די יידישע סאציאל-
ליסטישע קריזילעך און שפעטער געווארן אקטיוו
אין בונד ווי א לערער, רעדנער, לעקטאר און רע-
דאקטאר. ער איז ארעסטירט געווארן און פארשיקט
קיין סיביר. 1904 זיך אומגעקערט פון דארטן און
ווייטער געווארן אקטיוו. אין צייט פון דער ערשטער
וועלט-מלחמה, אפריל 1915, געקומען קיין אמעריקע
וואו געווארן אקטיוו אין דער יידישער ארבעטער-
באוועגונג. נאך דער רעוואלוציע פון פעברואר
1917 צוריקגעפארן קיין רוסלאנד. צוליב זיין קעג-
נערשאפט צו די קאמוניסטן, פארלאזט רוסלאנד.
געלעבט א פאר יאר אין ווילנע און ווארשע, וואו
פארגעזעצט זיינע ליטערארישע און פאליטישע
ארבעטן. 1925 געקומען קיין אמעריקע, וואו פאר-
בליבן ביזן סוף פון זיין לעבן.

אין יענע יארן 1925—1932 פלעגט ליטוואק פון
צייט צו צייט אפדרוקן ארטיקלען אין פארווערטס
וועגן פארשיידענע געזעלשאפטלעכע פראבלעמען.
ווי עס שרייבט ה. ראגאף האט אים דער
פארווערטס געגעבן א געלעגנהייט צו שרייבן אזוי
אפט ווי ער האט געוואלט, אבער ער האט ניט
תמיד אויסגענוצט די דאזיקע געלעגנהייט.

ליטוויץ, א. (1862 — מערץ 6, 1943), פסקוודאניס
פון שמואל הורוויץ. געב. אין מינסק. געלערנט אין
חדר און דערווארבן זיך וויסן ווי אן אויטאדידאקט.
זיין ערשטן ארטיקל, „ארץ ישראל און אירע העלדן“,
פארעפנטלעכט אין דער יוד אין 1898 (קראקע).

אין 1901 געקומען קיין אמעריקע, וואו ער
איז געווארן אן אפטער מיטארבעטער פון
פארווערטס און פארשיידענע צייטשריפטן, וואו

אין זיינע קאלומס, וואס זיינען אפט געשריבן
געווארן אין א שארפן פאלעמישן און טעמפע-
ראמענטפולן טאן, איז ער ארויסגעטראפן ווי א
קעמפער פאר רעליגיעזער יידישקייט. ער האט
אנגעפירט קאמפן קעגן קאמוניזם, קעגן אסימיל-
לאציע, קעגן די קריסטלעכע ראמאנען פון שלום
אשן, קעגן דער פראסאָוועטישער שמעלונג פון
ב. צ. גאלדבערג, קעגן די נטורי-קרתא צוליב זייער
קעגנערשאפט צו מדינת-ישראל, קעגן חיים זשיט-
לאָוסקין.

אין די קאלומס, וואס זיינען געדרוקט געווען
אין צייט פון דער מלחמה, האט ער געגעבן א
טעגלעכן איבערבליק איבער דעם לויף פון די
קאמפן.

אין די קאלומס, וואס זיינען געדרוקט געווען
אין צייט פון דער מלחמה, האט ער געגעבן א
טעגלעכן איבערבליק איבער דעם לויף פון די
קאמפן.

חיים ליבערמאן האט ארויסגעגעבן א גרעסערע
צאל ביכער וועגן ליטעראטור. א טייל פון דעם
מאטעריאל פון די קאלומס איז אריין אין זיינע
ביכער און בראשורן, ווי: ווען די וועלט האט
געברענגט, 1939—1946, צוויי בענד, נ. י. 1947;
שלום אש און קריסטענמוב, נ. י. 1950; יידישע
קווילונגס — וועגן דער נסיעה פון ב. צ. גאלד-
בערג אין 1946 אין סאָוועטן-פארבאנד, נ. י. 1947,
דער רבי און דער שטח, נ. י. 1959; פארארט,
נ. י. 1962.

אין 1955 האט ליבערמאן באזוכט ישראל און
האט אין פארווערטס פארעפנטלעכט א סעריע
ארטיקלען.

„ביי חיים ליבערמאן איז דאס שרייבן ניט קיין
מלאכה נאר א דינסט. דאס אויפשרייבן פון אן ארטיקל
נעמט ביי אים א סך ווייניקער צייט און ענערגיע ווי
דאס צוגרייטן און אנוואמלען פון דעם מאטעריאל. עס
זיינען געווען פאלן ווען ער האט אפגעגעבן עטלעכע
וואכן אויף צוגרייטן דעם שטאף פאר איינעם אדער
צוויי קאלומס.

„עס דארף אבער געזאגט ווערן, אז פאר יעדן קאלום
וואס האט דערוועקט צארן ביי געוויסע לעזער האט

סיגעלער פאראיין פון פרויען-קליידער ארבעטער).

ליכטענשטיין האט געדרוקט דערציילונגען אין וואלפלאוועקער שטימע, 1922; וואלפלאוועקער וואכני-בלאט און אין די יארן 1926—1939 געדרוקט פון צייט צו צייט ארטיקלען אין דער ווארשעווער פאלקס-צייטונג וועגן דער יידישער פראפעסיא-נעלער באוועגונג.

אין ניו-יארק געדרוקט, אונטערן פסעוודאנים ז. ליכט און אונטער זיין פולן נאמען דערציילונגען און דערנאך ארטיקלען וועגן סאציאלער פארור-כערונג, און פראבלעמען פון עלטערע מענטשן אין פארווערטס.

ליליפוט (קרעטשמער) גבריאל הירש (מאי 15, 1883 — יוני 5, 1938). געב. אין ריגע, לעמלאנד. געלערנט אלגעמיינע לימודים אין א פרויוואטער שול און יידישע ביי זיין פאטער. געווען אקטיוו אין דער רעוואלוציאנערער באוועגונג און געזעסן א צייט אין טורמעס.

זשורנאליסטישע טעטיקייטן אנגעהויבן אין דער בונדישער פרעסע אין רוסלאנד 1905-1906. געקומען קיין אמעריקע סוף 1906. געארבעט אין פארשיידענע צייטונגען און שפעטער אין פארווערטס, וואו אויך געווען א געוויסע צייט נייעס-רעדאקטאר.

אין 1921, בשעת דער שפאלטונג אין דער יידישער סאציאליסטישער פעדעראציע, האט ער צוזאמען מיט א גרופע שרייבער פארלאזן דעם פארווערטס, געארבעט א קורצע צייט אין דער טעגלעכער פועלי-ציוניסטישער צייטונג די צייט, און אין 1922 געווארן א מיטארבעטער אין דער פרייהייט, וואו פארעפנטלעכט איבערזעצונגען פון פארשיידענע ראמאנען. דארטן אויך געדרוקט א ראמאן דער רייטער פארויב. אין 1932 צוריקגעקומען אין פארווערטס ווי אן אינעווייניקסטער מיטארבע-טער. ער האט געשריבן ארטיקלען אויף אקטועלע טעמעס און וועגן ארבעטער-פראבלעמען.

ליעסין, אברהם (מאי 19, 1872 — נאוו. 5, 1938), אריגינעלער נאמען וואלף. געב. אין מינסק, ביי עלטערן וואס האבן געשטאמט פון רבנים און תלמידי חכמים. באקומען א טראדיציאנעלע דער-ציאונג און צו אכט יאר האט ער שוין געלערנט במדא און האט ארויסגעוויזן גרויס התמדה אין לערנען. ער האט געלערנט אין די ישיבות פון

געדרוקט לידער, סקיצעס, פובליציסטיק און פאפולער-וויסנשאפטלעכע ארטיקלען. אין 1905 האט זיך ליטוויא אומגעקערט קיין רוסלאנד. ער האט גע-וואוינט אין ווארשע און ווילנע און האט פארגע-זעצט זיין ליטערארישע און געזעלשאפטלעכע אר-בעט. 1909—1912 ארויסגעגעבן אין ווילנע דעם חודש-זשורנאל לעבן און וויסנשאפט, וואו ער האט פארעפנטלעכט זיינע אפגאנדלונגען און עסייען וועגן יידישע שרייבער. האט געדרוקט ארבעטן פון די יונגע יידישע שרייבער ווי דוד איינהארן, לייב נידום און ש. ניגער. אין דער זעלביקער צייט האט ער געשריבן פאר דער טאג-צייטונג דער פרייה. ער האט באזוכט א צאל שמעט און שמעט-לעך אין פוילן, גאליציע און ליטע, וואו ער האט געזאמלט מאטעריאלן וואס זיינען באארבעט גע-ווארן און זיינען אריין אין זיינע זעקס בענד יידישע נשמות, ניו-יארק 1916-1917.

אין 1914 האט ער זיך אומגעקערט קיין אמע-ריקע און האט אפט געשריבן פארן פארווערטס און אנדערע צייטשריפטן.

ליטוויא האט געשריבן וועגן יידישער דער-ציאונג, קאאפעראטיוון און פראדוקטיוואציע, און האט געקליבן פאלקס-מעשיות און פאלקס-לידער. די מאטעריאלן געפינען זיך אין ארכיוו פון מע-לאגישן סעמינאר. די דריי בענד יידישע נשמות אין אמעריקע" זיינען געבליבן אין מאנוסקריפט און געפינען זיך אין ארכיוו פון יווא.

ליטוויא איז געווען אויך איינער פון די וויכטיקסטע מיטארבעטער פון פארווערטס אין די ערשטע יארן פון דער עקזיסטענץ פון דער צייטונג.

ליכטענשטיין, זלמן (דעצ. 5, 1903 — סעפט. 5, 1978), געב. אין מלאווע, פוילן. געלערנט אין חדר און שפעטער אין א פוילישער מלוכה-גימנאזיע אין וואלפלאוועק. געווען דארטן סעקרעטאר פון דער בונדישער אהאניאציע 1926—1939, געווען פון צייט צו צייט סעקרעטאר פון יידישע פראפעסיא-נעלע פאראייניגן אין ווארשע.

1939 אנטלאפן פון פוילן און אין 1940 געקומען קיין אמעריקע. געווען א מיטארבעטער אין יידישן ארבעטער-קאמיטעט, שפעטער געהאלפן גרינדן די קלובן פאר עלטערע מענטשן און איז געווען פאר-בונדן מיט דער אפטיילונג פאר פענסיאנירטע מיטגלידער פון דער אינטערנאציאנאל (פראפע-)

סיבות זיינען געווען פארשיידענע — ווי די אונ-
טערשיידן אין זייער כאראקטער, ליעסינס סענסי-
טיוויטעט, עמפּינדלעכקייט און קאהאנס אומגעדולד.
אַבער ליעסין איז געבליבן אַ מיטאַרבּעמער פון
פּאַרווערסס ביז ער איז געוואָרן רעדאַקטאָר פון
דער צוקונפּט אין 1913. ער האָט פּאַרוואַנדלט די
צוקונפּט אין איינעס פון די בעסטע יידישע זשור-
נאַלן אין דער וועלט. ער האָט געדרוקט די שאַפּונ-
גען פון די וויכטיקסטע יידישע שרייבער אין
אַמעריקע און אייראָפּע. ער האָט אין יעדן נומער
געקאָמט זיין לייט-אַרטיקל און זיינע לידער.

ביי זיין לעבן האָט ליעסין ניט אַרויסגעגעבן
קײן זאַמלונגען פון זיינע ווערק, אַבער נאָך זיין
טויט זיינען אַרויס : לידער און פּאַעמען, דריי בענד,
נ. י. 1938; זכרונות און בילדער, נ. י. 1954.

„ליעסינס בעסטע נאַציאָנאַלע לידער און פּאַעמען,
זיינע בעסטע אַפּהאַנדלונגען וועגן יידישע יום-טובים,
יידישע היסטאָרישע פּערזענלעכקייטן און מאַרטירער,
און אַ סך פון זיינע בעסטע עסייען וועגן יידישקייט
זיינען געדרוקט געווען אין פּאַרווערסס אונטער קאהאַנס
רעדאַקציע, און זיי זיינען „געפּיטשורט“ געוואָרן מיט
דער געהעריקער פּראַמינענץ . . . מיר אַלע אין רעדאַקציע
האַבן געהאַט גוואַדריקן רעספּעקט פאַר זיעסינען, פאַר
זיין הויכער מאַראַלער פּערזענלעכקייט און פאַר זיין
רײזיקן טאַלאַנט. פיל פון אונז האָבן געטאַן אַלעס
מעגלעכעס אַפּצושאַפּן די שלעכטע שטימונג צווישן
אים און קאהאַנען . . .“

(ה. ראָגנאָף)

לעוויטין, בנימין (סעפט. 25, 1890 — אויגוסט 3,
1943), געבוירן אין פּאַטשעפּ, טשערניגאָווער געגנט,
אוקראַינע. געלערנט אין חדרים, ישיבות און אין אַ
פּאָך-שול.

1906 געקומען קיין אַמעריקע, פאַרענדיקט די
אינזשיניערן שול פון אַהייז סטעיט אוניווערסיטי.
אַ צײַט פּראַקטיצירט זיין פּראַפּעסיע.

1916 געוואָרן אַ מיטאַרבּעמער פון פּאַרווערסס,
וואו געשריבן אַרטיקלען וועגן פּאַליטישע פּראַב-
לעמען. 1923—1929 געווען דער נײַעס-רעדאַקטאָר,
דערנאָך דער רעדאַקטאָר פון דער טעאַטער-אַפּ-
טיילונג.

לעוויטין האָט באַזוכט רוסלאַנד און ער האָט
אַנגעשריבן אַ גרעסערע צאָל אַרטיקלען וועגן זיין
רײזע און ער האָט געגעבן אַן אַפּשאַצונג פון דעם
סאָוועטישן רעזשים.

ווילקאַמיר, סלאַבאָדקע און וואַלאַזשין, וואו ער האָט
געשטאַמט פאַר אַן עילוי.

אין דער וואַלאַזשינער ישיבה האָט ער זיך
פאַראינטערעסירט אין השכלה און האָט מיט
עטלעכע ישיבה בחורים געשמועסט וועגן השכלה,
אַמונה און אַלגעמײנע פּראַבלעמען. ער איז אויסגע-
שלאָסן געוואָרן פון דער ישיבה און איז אַוועק
קיין ווילנע. דאַרמין האָט ער געלערנט וועלטלעכע
לימודים. צווישן זיינע לערער איז געווען מ. מ.
ראָזענבוים.

אין ווילנע האָט זיך ליעסין באַגעגנט מיט די
רעוואַלוציאָנערע קרייזלעך און ווייל ער איז געווען
טיף פּאַרוואַרצלט אין יידישן לעבן און אין לומדות,
האָט ער אַנגעהויבן שאַפּן אַ סינטעז צווישן סאַציאַל-
ליזם און יידישקייט.

ווען ער האָט זיך צוריקגעקערט קיין מינסק
איז אויפגעקומען אַרום אים אַ קרייז פון יונגע
יידישע סאַציאַליסטן וואָס איז געווען באַקאַנט ווי
די וואַלאַזשינערס. אַרום יענער צײַט האָט ליעסין
אַנגעהויבן שרייבן לידער, וואָס זיינען געווען דורכ-
געהונגען מיט רעוואַלוציאָנערע אידעען. די לידער,
אין אַ העקטאָגראַפירטן ביכל, זיינען פאַרשפּרייט
געוואָרן געהיים.

ליעסין איז געקומען קיין אַמעריקע אין 1897
און איז געוואָרן אַקטיוו אין דער יידישער סאַציאַל-
ליסטישער באַוועגונג און אַ מיטאַרבּעמער פון
פּאַרווערסס. ער איז אַפילו אַ צײַט געווען אַ מיט-
רעדאַקטאָר פון דער צײַטונג.

אין פּאַרווערסס האָט ליעסין געדרוקט זיינע
לידער און פּאַעמעס, פובליציסטישע אַרטיקלען און
אַפּט לייט-אַרטיקלען. חוץ דעם האָט ער געדרוקט
מאַנאַגראַפיעס וועגן פאַרשיידענע תקופות און הע-
ראַישע קאַפיטלען אין דער יידישער געשיכטע.
ער האָט מיט באַנייטערונג געשריבן וועגן בונד
און אין דער זעלביקער צײַט האָט ער געפּאָדערט
פון בונד אַ מער פּאָזיטיווע באַציאָנונג צו יידישע
נאַציאָנאַלע פּראַבלעמען און קעגן דער טעאַריע
פון נײַטראַליזם לגבי דער עקזיסטענץ פון דעם
יידישן פּאָלק וואָס אַ צאָל בונדיסטן האָבן רעמאַלט
אַנטוויקלט.

ווען אב. קאהאַן האָט ענטזילטיק איבערגענומען
די רעדאַקציע פון פּאַרווערסס (1903) זיינען אויפ-
געקומען קאַנפליקטן צווישן אים און ליעסינען. די

עפנטלעכט געווארן אונטערן נאמען „זכרונות פון מיין לעבן“. די זכרונות האבן זיך געדרוקט יעדן זונטיק במשך פון דריי יאר.

די זכרונות זיינען איבערגעזעצט געווארן אויף ענגליש און העברעאיש און זיינען ארויס אין בוך-פארם (העברעאיש 1935, ענגליש 1920—1932).

לעווענבערג, שניאור (יוני 4, 1907 —), געב. אין קורסק, רוסלאנד. 1920 אריבערגעפארן קיין ריגע, לעטלאנד. שטודירט אין א מיטל שול אין ריגע און אין 1933 געענדיקט דעם יורדישן פאקולטעט פון ריגער אוניווערסיטעט.

אין 1928 געווארן א מיטארבעטער פון דער ריגער טאג-צייטונג **פרימארגן**. 1934—1936 מיט-ארבעטער פון **דאס ווארט**, ווארשע, און אנדערע צייטשריפטן. 1936 אויסגעוואנדערט קיין לאנדאן, וואו מיטגעארבעט אין דער טאג-צייטונג **די צייט**. אין די יארן 1949—1951 א מיטארבעטער אין **פארווערטס**. באגייט זיין מיטארבעטערשאפט אין דעז. 1979, וואו ער שרייבט קארעספאנדענציעס פון לאנדאן.

לענעמאן, לעאן (אפריל 6, 1909 —), געב. אין ווארשע. געלערנט אין דער יידיש-העברעאישער גימנאזיע פון מ. קרינסקי. שטודירט אויפן פעדע-גאגישן פאקולטעט פון ווארשעווער אוניווערסיטעט און אין הויכשול פאר זשורנאליסטיק, וואס ער האט פארענדיקט אין 1931.

פון מערץ 1931 ביזן אויסברוך פון דער מלחמה געווען א מיטארבעטער אין דער **כאמענט** און **ראדיא** (ביידע ווארשע).

די מלחמה-יארן איבערגעלעבט אין רוסלאנד. 1944—1946 געלעבט אין מאסקווע, וואו ער איז געווען רעדאקטאר פון דער פוילישער פרעסע אנגעטור און קארעספאנדענט פון דער יידישער טעלעגראפן אנגעטור (איטא).

זיך אומגעקערט קיין פוילן אין אפריל 1946 און אין 1947 אוועק קיין פאריז.

לענעמאן האט פון פאריז געשריבן קארעספאנ-דענציעס פאר א גרעסערער צאל יידישע צייט-שריפטן אין ישראל, ארגענטינע, קאנאדע, בראזיל, אויסטראליע, אויך געשריבן פארן **פארימארגן** זשורנאל אין ניו-יארק. זינט 1960 איז ל. לענעמאן דער פאריזער קארעספאנדענט פון **פארווערטס**,

לעווין, זבולון (יולי 18, 1877 — יאנואר 22, 1935), געבוירן אין קעלם, קאוונער געגנט, ליטע. געלערנט אין חדר, ווילנער ישיבה און אין א פאלקסשול. געקומען קיין אמעריקע אין 1893, צום ערשטן זיך פארנומען מיט פעדלעריי, נאך געווארן א שריפט-זעצער אין **פארווערטס**.

זיין ערשטע דערציילונג איז פארעפנטלעכט געווארן אין **פארווערטס** אין 1897. ער האט א צייט געדרוקט דערציילונגען און פעליעמאנען. נאך אן איבעררייס אנגעהויבן דרוקן דערציילונגען סמאביל אין 1912. ער האט אויך געשריבן איינצאקטערס וואס זיינען געשפילט געווארן פון הראמאטישע קרייזן. אין 1918 פרעמירט געווארן פון י. ל. פריץ שרייבער-פארהאין פאר זיין איינצאקטער **פארווערטס** אויף **פראצע**.

ארויסגעגעבן אין בוך-פארם **קאפלאוויץ** און **אנדערע דערציילונגען**, ג. י. 1919, 256 זייטן; זיי זיינען מאן און ווייב און **אנדערע דערציילונגען**, ג. י. 1919, 256 זייטן; **קאמעדיען**, ג. י. 1920, 192 זייטן; **20 דערציילונגען**, ג. י. 1923, 224 זייטן; **אין לעבן**, ג. י. 1926, 287 זייטן. כמעט אלע דער-ציילונגען האבן זיך פריער געדרוקט אין **פארווערטס**. ער האט זיך אויך באנוצט מיטן פען-נאמען **לעשיץ**.

לעווין, שמריהו (1867 — יוני 9, 1935), געבוירן אין סוויסלאמש, ווייסרוסלאנד. געלערנט אין חדר, ישיבה, רעאל-שול און שטודירט אין די אוניווער-סיטעטן פון קעניגסבערג און בערלין. געווען רע-בינער אין גראדנע, יעקאטערינאפאל און ווילנע. 1906 אויסגעקליבן געווארן ווי א דעפוטאט פון דער דומע.

אין 1903 גענומען שרייבן פאר דער פעטער-בורגער טעגלעכער צייטונג **דער פריינד**, שפעטער מיטגעארבעט אין די נייע וועלט און דאס יידישע פאלק.

אין די יארן פון דער ערשטער וועלט-מלחמה געלעבט אין אמעריקע, וואו מיטגעארבעט אין דער יידישער פרעסע און ספעציעל אין דער טאג-צייטונג **ווארהייט**. נאך דער מלחמה געווען פאר-בונדן מיטן „קרן היסוד“ און אין שליחות פון פאנד באזוכט א סך לענדער. אין 1924 זיך באזעצט אין חיפה און געלעבט דארטן ביזן סוף פון זיין לעבן. אין 1928 האט דער **פארווערטס** אים פארבעטן צו שרייבן זיינע זכרונות און זיי זיינען פאר-

אין 1917, נאך דער פעברואר רעוואלוציע, געפינט ער זיך אין קיעוו, וואו ער איז געווען א מיטגרינדער פון דער פאראייניקטער יידישער סא-ציאליסטישער ארבעטער פארטיי ס. ס. און י. ס. (ציאניסטיש-סאציאליסטיש און סיימיסטיש), וואס איז בא-קאנט געווען ווי „פאראייניקטע“. ל. איז געווען א מיטגליד פון דער רעדאקציע פון דער מאגאצינע פון די נייע צייט, וואס איז ארויסגעגעבן געווארן פון דער פארטיי. ער האט געשריבן ארטיקלען אויף אקטועלע פאליטיש-געזעלשאפטלעכע טעמעס.

1920 האט ער זיך באזעצט אין בערלין, וואו ער איז געווארן דער פארטרעטער און דער קארעספאנדענט פון פארווערטס. ער האט געשיקט וויכטיקע נייעס מעלעגראפיש און האט סיסטעמא-טיש געשריבן ארטיקלען. ער האט דערהויפט גע-שריבן וועגן דעם לעבן פון די יידן אין רוסלאנד. די מאטעריאלן פון די ארטיקלען האט ער אויסגענוצט פאר זיינע ביכער דער אמת וועגן די יידן אין רוסלאנד (בערלין 1925), צווישן לעבן און טויט, צען יאר יידיש לעבן אין סאָוועט־רוסלאַנד (1930). אין בערלין האט ער חוץ פארן פארווערטס געשריבן אויך פאר אנדערע שריפטן. ער האט רעדאקטירט צוזאמען מיט ב. ברוצקוס, יעקב סעגאל בלעטער פאר יידישער דעמאגראפיע, סטא-טיסטיק און עקאנאמיק (1923—1925) און רעדאק-טירט שריפטן פאר עקאנאמיק און סטאטיסטיק, ארויסגעגעבן פון ייווא 1928 און באנד צוויי 1932. אין בערלין האט ער אויך ארויסגעגעבן דאס יידישע פאלק אין ציפערן (1922). ער איז געווען איינער פון די איניציאטארן פון ייווא, מיטער-דאקטאר און מיטארבעטער פון דער אלגעמיינער ענציקלאָפּעדיע.

ווען די נאציס האבן איבערגענומען די מאכט איז לעשמשינסקי ארעסטירט געווארן. א דאנק די באמייאונגען פון דעם פארווערטס איז ער באפרייט געווארן, געלעבט אין פראג, ריגע און אין 1934 זיך באזעצט אין ווארשע און האט רעדאקטירט די צייטשריפט די יידישע עקאנאמיק (1934—1937).

1938 געקומען קיין ניו-יארק, וואו ער האט פארגעזעצט זיין ארבעט אין פארווערטס און האט זיך באטייליקט אין אנדערע צייטשריפטן, און ארויסגעגעבן א צאל ביכער און בראשורן וואס זיינען ארויס אין ניו-יארק און בווענאס-אירעס.

אין 1959 האט ער זיך באזעצט אין ישראל, וואו ער איז פארבליבן ביזן סוף פון זיין לעבן.

וואו ער שרייבט וועגן אלגעמיינעם און יידישן לעבן אין פראנקרייך, און אפט וועגן אלגעמיינע אייהאפעאישע פראבלעמען.

ל. לענעמאן איז דער מחבר פון: דער השבון בלייבט אפן (וועגן די באציאונגען פון פאליצקן צו יידן בעת דער היטלער-תקופה), בווענאס-אירעס, 1958, און א בוך אויף פראנצויזיש: די טראגעדיע פון די יידן אין סאָוועט־פאראייניקטע פארט, פאריז א יידיש יינגל פון וויטעבסק — מארק שאגאל, פאריז 1983. אין בוך גייט אריין לענעמאנס אפהאנדלונג וועגן שאגאל אין יידיש און פראנצויזיש און שאגאלס אויטאביאגראפיע אין יידיש און פראנצויזיש.

לעשמשינסקי, יעקב (יוני 26, 1876 — מערץ 22, 1966), געב. אין האראדיטש, קיעווער געגנט, אין א שטרענג-דעליגינעזער משפחה. געלערנט אין חדר און פאר זיך. 1896 אָנגעקומען קיין אָדעס, וואו געגעבן העברעאישע שמונדן און זיך געגרייט ווי אַן עקסטערן אָפּצוגעבן עקזאמענס פארן גימנאזיע קורס.

געוואָרן אַקטיוו אין דער ציוניסטישער באַ-וועגונג. 1901 אַוועק קיין בערן, שטודירט אין אַוניווערסיטעט, זיך באַקענט מיט דער ליטעראַטור פון די רוסישע פּאָליטישן, צוריקגעקערט קיין רוסלאַנד און איז געוואָרן אַקטיוו אין די ציוניסטיש-רעוואָלוציאַנערע קרייזן אין וואַרשע און יעקאַמע-רינאַסלאָוו. זיך באַטייליקט אין דער באַראַטונג פון די אַרבעטער-ציוניסטישן, ווילנע 1903. נאָכן זעקסטן ציוניסטישן קאָנגרעס זיך אָנגעשלאָסן אַן די טעריטאָריאַליסטישן, שפעטער איינער פון די גרינדער פון דער טעריטאָריאַליסטיש-סאָציאַליסטישער פּאַרטיי ס. ס. (1904) און איז געווען אַקטיוו אין דער פּאַרטיי אַ לאַנגע צייט.

אין 1903 פאַרעפּנטלעכט אין העברעאישן זשורנאַל השלוח אַן אַרבעט: „סטאַטיסטיק פון אַ שטעטל“, און פון דעמאלט אַן אָנגעהויבן זיין אַקטיוו וויטעט ווי אַ פּאַרשער און פּובליציסט. אין 1904 פאַרעפּנטלעכט אין פּרעסע יידישע ביבליאָמעק אַן אַרבעט „די יידן אין לאַנדאָן“. אין דער צוקונפּט, נ. י. 1906, פאַרעפּנטלעכט אַן אויספאַרשונג „דער יידישער אַרבעטער אין רוסלאַנד“. נאָך דער ערשטער רוסישער רעוואָלוציע (1905) מיטגעאַרבעט אין די זשורנאַלן פון דער טעריטאָריאַליסטיש-סאָציאַליסטישער פּאַרטיי. אין 1910 אַרויסגעשיקט געוואָרן פון רוסלאַנד, געלעבט אין זשענעווע און שטודירט סאָציאַלע וויסנשאַפטן אין דאַרמין אַוניווערסיטעט.

מאני לייב איז לאנגע יארן געווען טיילווייז א מיטארבעטער אין פארווערטס. ער האט געדרוקט אין די זונטיק-נומערן א גרעסערע צאל אריגינעלע און איבערגעזעצטע לידער און האט רעדאקטירט דעם „כינטל כריוו“ און באארבעט ארטיקלען פון דער ענגלישער פרעסע. (אין 1934-1933 האט ער יעדן טאג אונטערן פסעוודאנים בעוורעמאן פאר-עפנטלעכט אין טאג קורצע ארטיקלען וועגן ארבע-טער-פראבלעמען).

אין 1946 האט מאני לייב אויפגעגעבן די ארבעט אין שאפ און איז געווארן א שמענדיקער מיט-ארבעטער פון פארווערטס, וואו ער האט געדרוקט סיסטעמאטיש זיינע לידער און געשריבן פארשיידענע צייטונגס-ארטיקלען.

מארינאו, יעקב (דעצ. 3, 1869 — נאוו. 27, 1964), געב. אין סערניק, פאלעסיע. געלערנט אין חדר און ביי זיין פאטער, און צו 13 יאר איז ער געווארן א שמיד. אין 1893 געקומען קיין אמעריקע.

דעכויטירט מיט א ליד אין מ. ווינטשעווסקיס צייטונג אמת, באסטאן, 12טן יולי 1895.

ער האט געדרוקט לידער אין ארבעטער-צייטונג און נאכדעם ווי דער פארווערטס איז געגרינדעט געווארן, א לענגערע צייט אין פארווערטס, ספע-ציעל אין דער אפטיילונג „דיכטער-אלבאם“.

מוראוטשיק, אברהם-חיים (סעפט. 1880 — אפריל 7, 1950), געב. אין קיעוו. באקומען א טראדיציאנעלע יידישע דערציאונג, דערנאך געענדיקט א רוסישע גימנאזיע אין קיעוו.

1905 געקומען קיין אמעריקע, שטודירט סאציאל-לאגיע אין קאלאמביע אוניווערסיטעט און איז געווען אקטיוו אין דער יידישער סאציאליסטישער און פראפעסיאנעלער באוועגונג.

געשריבן ארטיקלען וועגן עקאנאמישע פראב-לעמען אין ווארהייט, די נייע ווארהייט, די צייט, פארווערטס און גערעכטיקייט.

זינט 1922 געווען א קארעקטאר אין פארווערטס, וואו ער האט פון צייט צו צייט אויך געשריבן ארטיקלען וועגן עקאנאמישע און פינאנץ-פראגן.

מוראוטשיק, רחל (1885 — אפריל 19, 1953), פרוי פון אברהם-חיים מוראוטשיק. געב. אין קיעוו,

ח

מיימאן, בן ציון (מערץ 2, 1877 — ?), געבוירן געווארן אין קרוואציע-אזיערע, פאדאליע, אוקראי-איינע. געלערנט אין חדר און ביי פרוואטע לערער. 1890 געקומען קיין אמעריקע, געוואוינט אין פילאדעלפיע און שטודירט אין אוונט אין טעמפל אוניווערסיטעט.

1915—1939 געלעכט אין וואשינגטאן וואו גע-ווען דער פארווערטס קארעספאנדענט. נאכן פאר-לאזן וואשינגטאן (1939) זיך באזעצט אין ניו-יארק און איז געווארן אן אינעווייניקסטער מיטארבעטער פון פארווערטס, וואו ער האט פארגעזעצט שרייבן וועגן אמעריקאנער פאליטישע פראגן. אין 1950 פענסיאנירט געווארן און זיך אומגעקערט קיין וואשינגטאן.

זיינע „בריוו פון וואשינגטאן“ זיינען געווען זייער פאפולער און זיינען געלייענט געווארן מיטן גרעסטן אינטערעס.

„אויב איר וועט אמאל בלעטערן דעם פארווערטס פון די צוואנציקער און דרייסיקער יארן, וועט איר דארט געפינען ארטיקלען און אפהאנדלונגען מאכע אונטער-געשריבן „בן ציון“ און אנדערע „ב. מיימאן“, וואס האבן א פערמאנענטן ווערט און וואס קענען זיין נוצלעך פאר דעם שרייבער פון געשיכטע, סאי אמעריקאנישע, סאי יידישע, אויפן צעמל פון די ארטיקלען זיינען דא פארטרעטן פון היסטארישע פערזענלעכקייטן און אינ-טערוויס וועגן די וויכטיקסטע פראבלעמען פון יענער צייט און וועגן יידישע אנגעלעגנהייטן.“

(הלל ראגאן)

מאני לייב (דעצ. 20, 1883 — אקטאבער 4, 1953), פען נאמען פון מ. ל. בראהינסקי. געב. אין ניעזשין, טשערניגאווער געגנט, אוקראינע. געלערנט אין חדר און אליין-בילדונג. זיך באמייליקט אין דער רעוואלוציאנערער באוועגונג און איז ארעסטירט געווארן. אין 1904 אוועק קיין ענגלאנד און פון דארטן אנגעקומען אין 1905 קיין אמעריקע. גע-ארבעט לאנגע יארן אין שעפער ווי א קאמפאזש-מאכער.

זיין ערשטע ליד פארעפנטלעכט אין פארווערטס און דערנאך געדרוקט לידער אין די זשורנאלן און זאמליכער וואס עס האבן ארויסגעגעבן „די יונגע“. ער האט זיך אנטוויקלט ווי איינער פון די סאמע וויכטיקסטע פאעטן פון דער דאזיקער גרופע, פאר-נומען א הויפט-ארט אין דער יידישער ליטעראטור.

„יעקב מיכד איז געווען איינער פון די געביידעטע סאציאליסטן אין אמעריקע. ער איז ניט געווען קיין פלינקער זשורנאליסט, ער איז אבער געווען א דענקער מענטש, וועלכער האט אפט געהאט זיין אייגענעם צוגאנג צו פארשיידענע געזעלשאפטלעכע פראגן...“ (דוד שוב)

מיללער, לואיס ע. (אפריל 30, 1866 — מאי 22, 1927), אדאפטירטער נאמען פון ל. באנרעם. געב. אין ווילנע, באקומען א וועלטלעכע דערציאונג, אריינגעצויגן געווארן אין דער רעוואלוציאנערער באוועגונג און ארום 1880 געמוזט פארלאזן רוסלאנד. געלערנט אין בערלין, די שווייץ און פאריז. אין 1886 איז ער געקומען קיין אמעריקע, ביימאג געארבעט אין שאפ און ביינאכט שטודירט יודיס-פרודענץ.

מיללער איז אין דער זעלביקער צייט געווארן אקטיוו אין דער סאציאליסטישער און אין דער טרעיד-יוניאן באוועגונג. שוין אין 1889 איז ער געווען א דעלעגאט צום קאנגרעס פון סאציאליסטישן אינטערנאציאנאל אין פאריז, וואו ער האט אפגעגעבן א באריכט וועגן דער סאציאליסטישער באוועגונג אין אמעריקע.

אין 1890 איז ער געווען א מיטגרינדער פון דער וועכנטלעכער יודישער סאציאל-דעמאקראטישער ארבייטער-צייטונג, און איז געווען א מיטארבעטער וואו ער האט סיסטעמאטיש געשריבן וועגן פאליטיש-געזעלשאפטלעכע פראבלעמען.

אין 1894 ווען עס איז געגרינדעט געווארן דאס מעגלעכע אבענדר-בלאט, איז ער געווארן א נאענטער מיטארבעטער. נאך דער שפאלטונג אין דער סאציאליסטישער באוועגונג איז ער ארויף מיט דער אפאזיציע און איז געווען א מיטגרינדער פון פארווערטס, וואו ער האט געשריבן ארטיקלען און לייט-ארטיקלען. ווען דער רעדאקטאר פון פארווערטס אב. קאהאן האט רעזיגנירט, איז לואיס מיללער געווארן א צייט דער רעדאקטאר.

מיללער האט געשריבן פאלעמישע ארטיקלען וואו ער האט גאנץ אפט גערעדט א שארפע שפראך. ער האט אויך געשריבן וועגן מעאטער און וועגן פארשיידענע נייע אויפפירונגען אויף דער יודישער בינע.

ווען קאהאן האט א צווייטן מאל פארלאזן דעם פארווערטס, איז מיללער געווארן א מיטגליד פון

באקומען א יודישע דערציאונג און געענדיקט א רוסישע גימנאזיע.

1905 אימיגרירט מיט איר מאן קיין אמעריקע, שטודירט סאציאלאגיע אין קאלאמביע אוניווערסיטעט. זי איז געווען טעטיק אין דער סאציאליסטישער באוועגונג און ארום די שלום-עליכס-שולן. האט געלייענט רעפערעסן איבער סאציאלע פראגן פאר די צווייגן פון ארבעטער-רינג. געהרוקט ארטיקלען איבער פרויען ענינים און שילדערונגען וועגן ווירקלעכע געשעענישן אין דער ווארהייט און נייע ווארהייט.

דערנאך מיטגעארבעט אין פארווערטס, וואו זי פלעגט שרייבן יעדן זונטיק ארטיקלען אויף דער פרויען-זייט.

זיך אויך באנוצט מיט איר מידלשן פאמיליען-נאמען בעלקין.

מילך, יעקב (דעצ. 4, 1866 — אויגוסט 18, 1945), אדאפטירטער נאמען פון יעקב זייערמילך. געב. אין ווארשע, געלערנט אין חדר און נאכדעם חסידות און קבלה. שפעטער אנגעהויבן ליינען השכלה ליטעראטור, באקאנט געווארן מיט ווארשעווער משכילים, צווישן זיי מיט בנימין פייגענבוים.

אין 1891 אימיגרירט קיין אמעריקע. דורך פייגענבוים זיך באקענט מיט דער יודישער ארבעטער באוועגונג.

אין אקטאבער 1891 דעביוטירט מיט אן ארטיקל „דער סאציאליזם אין רוסיש-פוילן“, אין דער ארבייטער צייטונג, וואו ער האט דערנאך געדרוקט ארטיקלען, פעליעמאנען און אין א סעריע ארטיקלען אויסגעטייטשט אויף א פאפולערן אופן דעם מארקסיזם. געווען א מיטגרינדער פון דער צוקונפט, וואס ער האט א געוויסע צייט רעדאקטירט. אין 1910 האט ער ארויסגעגעבן עטלעכע נומערן פון א פערמיליאנערשע די נייע וועלט.

י. מילך איז געווארן א געשעפטסמאן, אבער ער איז זיין גאנץ לעבן געווען א געזעלשאפטלעכער טוער און שרייבער. ער האט געשריבן פאר פארשיידענע צייטשריפטן און א צייט געשריבן אויך פארן פארווערטס.

מילך איז געווען דער מחבר פון א צאל ביכער צווישן זיי: די אנטשטייאונג פון פארווערטס, נ. י. 1936, און אויטאביאגראפישע סקיצן, נ. י. 1946.

אין קאנאדע, וואו ער זעצט פאר שרייבן זיינע משלים און לידער און דרוקט זיי אין פארשיידענע צייטשריפטן ווי די גאלדענע קייט, צוקונפט.

מיראנסקי איז א מיטארבעטער פון פארווערטס, וואו ער דרוקט אפט אין די זונטיק נומערן משלים און לידער.

אין בוך-פארעם זיינען ארויס: א ליבט פאר א גראשן, מאנטרעאל 1951; שורות שירה, תל-אביב 1974; צווישן שמייכל און פרער, מאראנטא 1979; יום פארוואגט, תל-אביב 1983.

מלאטעק, יוסף (יולי 25, 1918 —), געב. אין פראשעוויץ, קעלצער געגנט. 1925 געקומען מיט זיינע עלטערן קיין ווארשע, וואו זיך געלערנט אין א יידיש-וועלטלעכער שול. געווען אקטיוו אין דער בונדישער קינדער ארגאניזאציע סקיה.

אין 1930 האט ער אנגעהויבן דרוקן לידער אין דער קליינער פאלקס-צייטונג און שפעטער אין קינדער-פריינד און יוגנט-וועקער (ווארשע). אין 1936 איז ער געווארן א מיטארבעטער אין דער פאלקס-צייטונג, וואו ער האט געשריבן וועגן ארבע-טער אנגעלעגנהייטן.

נאכן אויסברוך פון דער צווייטער וועלט-מלחמה אנטלאפן קיין ווילנע. איז אין ווילנע געווען א פרא-אספיראנט פון ייווא. אין די יארן 1941—1945 האט ער געלעבט ווי א פליט אין שאנכאי, געדרוקט לידער אין זאמלבוך אין וועג (1941) און אין וואכנבלאט אונדזער וועלט.

פון שאנכאי אויסגעוואנדערט קיין קאנאדע, וואו ער איז געווען אין די יארן 1947—1949 א לערער אין דער יידישער מאג-שול אין קאלגארי. 1949 איז מלאטעק געקומען קיין ניו-יארק, געווען א לערער אין די ארבעטער-דינג שולן, האט פארגעזעצט זיין בילדונג אין יידישן לערער-סעמי-נאר און אויפגענומען קורסן אין דער נייער שול פאר סאציאלער פארשונג.

אין 1952 איז מלאטעק געווארן עקזעקוטיוו-עקערעטאר פון די ארבעטער-דינג שולן אין ניו-יארק און אין יאר 1966 איז ער געווארן בילדונגס-דירעקטאר פון ארבעטער-דינג און רעדאקטאר פון קולמור און דערציאונג, וואס איז אין 1967 פאר-וואנדלט געווארן אין קולמור און לעבן. זינט 1966 איז ער אויך רעדאקטאר פון דער קינדער-צייטונג.

דער רעדאקציע קאלעניע וואס איז באשטאנען פון אברהם ליעסין, מ. יאפע, דר. יוליוס האלפערן און וויליאם עדלין.

אין פארשיידענע צייטן, ווען דער פארווערטס האט געהאט פינאנציעלע שוועריקייטן, איז לואיס מילערן געלונגען צו שאפן פאנדן און ארויס-ראטעווען די צייטונג פון א קאמאסטרעפע.

ווען קאהאן האט ווידער אנגענומען דעם פאסטן פון רעדאקטאר, זיינען פארגעקומען קאנפליקטן צווישן אים און ל. מילערן. מילערן האט קריטיק קריט קאהאנען פאר איינפירן צו פיל יידישקייט אין פארווערטס און פאר קאהאנס שארפער קריטיק אויף יעקב גארדינס פיעסע פהרת המשפחה (1904). ווי א רעזולטאט פון די קאמפן האט מילערן פאר-לאזן דעם פארווערטס און האט געגרינדעט א נייע מאג-צייטונג די ווארהיים (1905). שפעטער, ווען ער איז פון דער ווארהיים אוועק, צוליב זיין שמע-לונג צו דער מלחמה, האט ער געגרינדעט אין 1916 מילערס וואכנבלאט און דערנאך די צייטונג דער פירער. אין 1925 האט ער פרובירט נאך אמאל און האט געגרינדעט א נייע מאג-צייטונג די נייע ווארהיים, וואס איז אונטערגעגאנגען דעם זעלביקן יאר. ער האט דערנאך א צייט געשריבן ארטיקלען אין מאג.

מילערן איז געווען דער מחבר פון עמלעכע פיעסעס וואס זיינען געשפילט געווארן אין יידישן טעאטער. ער איז אויך דער מחבר פון נייע און אלטע פאלעסטינא, ניו יארק 1912. אין בוך-פארעם איז אויך ארויס זיין דראמע דער מסור, נ. י. 1914.

מיראנסקי, פריץ (פערבואר 24, 1908 —), געב. אין ווילנע. געלערנט אין חדר און יידישער פאלקס-שול. דעכיוטירט מיט משלים אין מאג, ווילנע, אין 1934, און איז געווארן א מיטגליד פון דער גרופע „יונג-ווילנע“. פארעפנטלעכט משלים אין די זאמלונגען יונג-ווילנע, נומ. 2 און 3, 1935-1936, ליטערארישע בלעטער, ווארשע, עטיוודן, ווילנע.

נאכן אנפאל פון דייטשלאנד אויף רוסלאנד — אנטלאפן פון ווילנע, געלעבט אין סאמארקאנד, וואו ער האט געארבעט אין אן ארמעל.

נאך דער מלחמה, 1945-1946, געלעבט אין א פליטים-לאגער אין דייטשלאנד, וואו געווען מיט-רעדאקטאר פון אונדזער לעבן. 1949 זיך באזעצט

דירעקטאָר פון ייווא, 1944—1951. געארבעט ווי מוזיק-דירעקטאָר אין בויבעריק, קינדער-דינג און אַרבעטער-דינג שולן, זינט 1979 אַרכיוויסט אין ייווא.

פאַרעפנטלעכט אַ צאָל שטודיעס וועגן יידישן פאַלקלאָר און צוגעגרייט די מוזיק פאַר יידישע פאַלקס-לידער מיט מעלאָדיעס פון י. ל. כהן, רעדן פון מאַקס וויינרייך, פאַר אליקום צוגווערס ווערק, רעדן. מרדכי שעכטער, און צוזאַמען מיט מלכה גאַמליב רעדאַקטירט 26 געטאַלידער (1968) און „מיר זיינען דאָ“, פערציק געטאַלידער.

1970 אָנגעהויבן, צוזאַמען מיט איר מאַן יאַסל מלאַמעק, אונטערן נאַמען א. פאַרשער, צו דרוקן אין פאַרווערטס די „פערל פון דער יידישער פאַע-זיע“ (זע: מלאַמעק, יוסף).

מעדעס, וולאַדימיר (יולי 22, 1879 — יאָנ. 9, 1923), געב. אין ליבאַווע, וואו זיינע עלטערן וואָס זיינען געווען איינזואוינער פון מינסק האָבן זיך געפונען אויף וואַקאַציע.

זיין פאַטער, אַ מיליטערישער דאַקטאָר, האָט אים אָפגעשמוט און ער איז דערצויגן געוואָרן אין אַ רוסיפיצירטער סביבה און אין פראַוואַסלאַוונעס גייסט. געענדיקט די גימנאַזיע אין מינסק און שטודירט אין קיעווער אוניווערסיטעט. 1899 אויס-געשלאָסן צוליב אַנטייל אין אַ סטרייק פון סמו-דעגנמן. געזעסן אין קיעווער טורמע און צוריק-געקערט קיין מינסק אונטער פאַליציי השגחה. 1900 אַריין אין בונד און אָנגעפירט מיט געהיימע קרייזן און געשריבן פאַר דער אונטערערדישער בונדישער פרעסע. 1901 אַרעסטירט געוואָרן. פאַרשיקט קיין סיביר און אַנטלאָפן אין דער שווייץ. שטודירט אין בערנער אוניווערסיטעט. אַקטיוו ווי אַ רעדנער און שרייבער און סעקרעטאַר פון דער צענטראַל-ביוראָ פון די אויסלענדישע בונדישע גרופעס.

מעדעס האָט זיך באַטייליקט אין פאַרשיידענע צוזאַמענפאַרן פון בונד און אין די קאַנגרעסן פון דער רוסלענדישער סאַציאַל-דעמאָקראַטישער אַרבע-טער-פאַרטיי. אין 1906 איז ער אויסגעקליבן געוואָרן ווי אַ מיטגליד פון צענטראַל-קאָמיטעט פון בונד.

אין 1905—1907 איז ער געווען אין רוסלאַנד און זיך באַטייליקט אין דער בונדישער אַרבעט און אין דער בונדישער פרעסע.

אין די יאָרן 1952—1967 אָנגעפירט מיט דער ראַדיאָ-פראַגראַם פון דעם אַרבעטער-דינג.

מלאַמעק האָט געדרוקט אַרטיקלען אין דער פריינד, דער וועקער, צוקונפט, קולטור און דער-ציאונג, קולטור און לעבן און אין פאַרווערטס.

צוזאַמען מיט חנה גאַרדאַן-מלאַמעק אָנגעהויבן אין יולי 1970, אונטערן נאַמען א. פאַרשער, צו דרוקן אין פאַרווערטס „פערל פון דער יידישער פאַעזיע“. אין דער אָפטיילונג ווערן סיסטעמאַטיש נעפאַרשט און געדרוקט פאַלקס-לידער, לידער פון אומבאַקאַנטע פאַעטן, פאַרשיידענע וואַריאַנטן פון לידער און עס ווערט אָנגעפירט אַן עפנטלעכע קאַרעספּאָנדענץ מיט די לייענער וועגן די ענינים. עס ווערן אויך איבערגעדרוקט לידער לכבוד די יאַרצייטן פון פאַרשטאַרבענע פאַעטן און לידער פון ניי-דערשיגענע ביכער.

עס זיינען דאָ ספּעציעלע רובריקן: „ווער איז דער מחבר?“, וואו עס ווערן געגעבן עטלעכע שורות פון לידער און די לייענער ווערן געבעטן צו ענטפערן ווער עס זיינען די מחברים, און „קעסטל-דעמענישן“.

די אָפטיילונג „פערל פון דער יידישער פאַעזיע“ איז ביז 1978 געגעבן געוואָרן יעדן זונטיק, און זינט דעמאָלט ווערט זי געגעבן יעדע צווייטע וואָך.

לעצטנס האָט י. מלאַמעק, אונטערן פען-נאַמען א. האַמער, איינגעפירט אַ נייע אָפטיילונג, „אין דער וועלט פון יידיש“, וואָס דרוקט זיך יעדע צווייטע וואָך אין פאַרווערטס.

אַ טייל פון דעם מאַטעריאַל פון דער זייט „פערל פון דער יידישער פאַעזיע“ איז אַריין אין בוך פערל פון דער יידישער פאַעזיע, תל-אביב 1974. מלאַמעק איז דער מחבר פון עטלעכע טעקסט-ביכער און דער נאַראַטאָר פון עטלעכע גראַמאַטאָן-פלאַמעס מיט יידישע לידער. לעצטנס מיטגליד פון דער רעדאַקציע קאַלעניע פון „צוקונפט“.

מלאַמעק-גאַרדאַן, חנה (אַפריל 9, 1922 —), געב. אין גיז-אַרק, באַקומען באַקאַלאַווראַט פון האַנטער-קאַלעדזש, נ. י. 1946, שטודירט יידישע לינגוויסטיק און יידישן פאַלקלאָר אויף די גראַדואיר-קורסן אין לאַס-אַנדזשעלעסער אוניווערסיטעט און אויף די קורסן פאַר פאַלקלאַריסטיק, ייוואַ.

סעקרעטאַר און אַסיסטענט פון וויסנשאַפּטלעכן

מינע וויסנשאפטן און פילאסאפיע. זיך באטייליקט אין דער אומלעגאלער בונדישער באוועגונג. אין 1918 געהאלפן אויפבויען די גראדנער קהילה און געווען וויצע-פארזיצער.

סוף 1920 אוועק קיין בערלין, וואו שמודירב געשיכטע און תנ"ך וויסנשאפטן אין בערלינער אוניווערסיטעט. הארטן האט ער צוזאמען מיט רפאל אבראמאוויטשן ארויסגעגעבן א שמודיע לייענבוך צו דער געשיכטע פון ישראל (1923). באזירט אויף די סאמע לעצטע אנטדעקונגען. ער האט אין יענער צייט אנגעשריבן א גרעסערע צאל שמודיעס וואס זיינען פובליקירט געווארן אין פאר-שיידענע צייטשריפטן אין בערלין און ווארשע. אין בערלין האט ער זיך באטייליקט אין דער גרינדונג פון יווא און אין דער גרינדונג פון דוכנאו-פאנד, וואס האט צוגעגרייט די אויסגאבע פון דער אלגעמיינער ענציקלאפעדיע.

אין 1933 האט ער פארלאזן בערלין און זיך באזעצט אין פאריז, וואו ער האט אנגעשריבן א גרעסערע צאל וויכטיקע ארבעטן פאר דער אלגע-מינער ענציקלאפעדיע. צוזאמען מיט א. טשערי-קאווער, בן אדיר, פ. קורסקי האט ער רעדאקטירט דעם הרימן באנד היסטארישע שריפטן פון יווא (וילנע-פאריז 1939).

סוף 1940 געקומען קיין ניו-יארק, וואו פארגע-זעצט זיין ארבעט אין דער „אלגעמיינער ענציקלא-פעדיע" און געשריבן פארשיידענע אפהאנדלונגען וואס זיינען פובליקירט געווארן אין צוקונפט, יידישער קעמפער, קולטור און דערציאונג. ער האט רעדאקטירט דעם בוך אליהו הנביא (נ. י. 1955) און דער יידישער געדאנק אין דער נייער צייט" (נ. י. 1957).

אין 1947 איז מענעס געווארן א שמעטיקער מיטארבעטער פון פארווערטס, וואו ער האט פאר-עפנטלעכט וואך איין, וואך אויס, ארטיקלען וועגן יידישע פראבלעמען. ער האט געשריבן פון א פראדיציאנעלן צוגאנג, אבער אין דער זעלביקער צייט האט ער אפגעשאצט די וויכטיקייט פון די מאדערנע יידישע געזעלשאפטלעכע באוועגונגען ווי ציוניזם, סאציאליזם און אויטאנאמיע. ער האט געגלויבט אז אין היינטיקן יידישן לעבן דארפן ווירקן הארמאניש צוזאמען רעליגיע, ציוניזם און יידישער סאציאליזם.

אין 1912-1913 האט מעדעס געלעבט אין ווין און מיטרעדאקטירט די לעבנספראגן (ווארשע) און די צייט, פעטערבורג.

אין 1913 האט ער זיך צוריקגעקערט קיין רוסלאנד, איז ארעסטירט געווארן און איז געווען אין פארשיידענע טורמעס. ער איז באפרייט געווארן אין 1915 ווען די דייטשן האבן פארנומען ווארשע.

נאך ארום 1906 האט זיך מעדעס פאראינמע-רעסירט מיט דער נאציאנאלער פראגע און ער האט פאחמולירט די טעאריע פון נייטראליזם בנוגע דער צוקונפט און גורל פון יידישן פאלק. אבער ארום 1910 האט ער זיך אנגעהויבן צוריקציען פון נייטראליזם און האט אנגענומען א פאזיטיווע שמע-לונג צו דער יידישער נאציאנאלער פראגע און איז ארויסגעקומען פאר קולטורעלער אויטאנאמיע.

מעדעס האט זיך שפעטער אויסגעלערנט רעדן יידיש און אין 1910 האט ער געהאלטן זיין ערשטע רעדע אויף יידיש. דערנאך האט ער אנגעהויבן שרייבן יידיש און איז געווארן א וויכטיקער יידישער פובליציסט. ער האט געדרוקט זיינע ארטיקלען אין דער באנייטער לעבנספראגן, וואס איז ארום אין ווארשע.

מעדעס איז געווארן אקטיוו אין דער באוועגונג פאר דער וועלטלעכער יידישער שול און איז געווען א מיטגליד פון ערשטן קאמיטעט פאר יידישע וועלטלעכע שולן.

בשעת די גרויסע דיסקוסיעס וועגן דער שמע-לונג פון בונד צום באלשעוויזם, האט ער גענומען א קעגנערישע שמעלונג צום באלשעוויזם און צו דער קאמוניסטישער דיקטאטור אין רוסלאנד.

סוף 1920 פארלאזט ער פוילן, קומט קיין ניו-יארק, וואו ער ווערט א מיטארבעטער אין פארווערטס, וואו ער האט געשריבן פובליציסטישע און לייט-ארטיקלען און זיינע זכרונות, וואס שמעלן מיט זיך פאר א קלאסיש ווערק אין דער יידישער מעמוארן-ליטעראטור.

די מעמוארן אונטערן נאמען פון מיין לעבן, זיינען דערשינען אין צוויי בענד אין ניו יארק אין 1923.

מענעס, אברהם (יאנואר 29, 1897 — אקט. 18, 1969), געב. אין גראדנע. געלערנט אין חדר, אין גראדנער און מירער ישיבה און שמודירב פרוואט אלגע-

פעלדער", „אויף אמעריקאנער ערד“, „ביטרים און בעז“, „סילוויא און העלען“.

אין בוך-פארם זיינען ארויס א צאל ביכער און צווישן זיי אויפן זיידנס פעלדער (ניו-יארק 1953), גאָטס באַשעפּענישן, וואָס איז געווען גער דרוקט אין פאַרווערטס איז דערשינען אין בוך-פאַרם אין ניו-יאַרק 1958. מעצקער האָט רעדאַקטירט צוויי זאַמלונגען פון בינמליבריוו אויף ענגליש, וואָס זיינען אַרויס אין 1971 און 1981.

]

נאַוויק, פּסח (סעפטעמבער 7, 1891 —), געב. אין ברעסט-ליטאָווסק (בריסק דליטא). געלערנט אין חדר, ישיבה און פריוואַט רומיש. אין 1907 אַריין אין בונד.

1913 געקומען קיין אמעריקע — סעקרעטאַר פון דער רעדאַקציע פון די נייע וועלט, וואָס איז געווען דער אַרגאַן פון דער יידישער סאַציאַליסטישער פעדעראַציע.

נאָך דער רעוואָלוציע פון פעברואַר 1917 זיך אומגעקערט קיין רוסלאַנד, וואו געווען טעטיק אין בונד. צוריקגעקומען קיין אמעריקע, טעטיק אין דער יידישער סאַציאַליסטישער פעדעראַציע און מיטגעאַרבעט אין פאַרווערטס. נאָך דער שפּאַלמונג אין דער פעדעראַציע אַוועק מיט די לינקע.

1921-1922 געאַרבעט אין אידישער קוריער, שיקאַגאָ. זינט דער גרינדונג פון פרייהיים מיטאַר-בעטער און שפעטער רעדאַקטאָר.

נאַקס, עזריאל (מאי 3, 1907 —), געב. אין ראַגאַ-טשאַוו, מאַהיליעווער גוב. אין עלטער פון זיבן יאָר געקומען קיין אמעריקע, וואו זיין פאטער איז שוין געווען זינט 1909.

געלערנט אין דער תלמוד-תורה און אין די אלגעמיינע שולן אין ניו-העיזען, קאָנעטיקוט. שמו-דירט אין סיטי-קאלעדזש און אין קאלאָמביע אוני-ווערסיטעט, וואו ער האָט זיך ספּעציאַליזירט אין פילאָסאָפיע. באַקומען זיין דאָקטאָראַט אין 1936 פאַר זיין דיסערטאַציע „די עסמעטישע טעאָריעס פון קאַנט, העגל און שאַפּענהאַוער“, וואָס איז אַרויס אין בוך-פאַרם אין 1937.

בשעת ער האָט שמוּדירט איז ער אין דער

אן אויסקלייב פון די אַרטיקלען וואָס אברהם מענעס האָט פאַרעפנטלעכט אין פאַרווערטס זיינען אַריין אין זיינע ביכער: שבת און יום טוב: סאַציאַלע גערעכטיקייט, השבון הנפש, גאולה אין גאַנג פון יידישן יאָר (תל-אביב 1973) און יידן און יידישקייט, צוויי בענד (ירושלים 1974). אין די צוויי בענד זיינען אויך אַריין עסייען וואָס זיינען פובליקירט געוואָרן, אויסערן פאַרווערטס, אויך אין אַנדערע צייט-שריפטן.

מעצקער, יצחק (1901 — אָקט. 9, 1984), געב. אין קאַזאַטשינאַ, לעבן באַזשטשאַוו, מזרח גאַליציע. געלערנט אין חדר און רעאַל-גימנאַזיע אין באַזש-טשאַוו. אין 1920 געקומען קיין בערלין און זיך געלערנט אין דער הומבאלדט הויכשול. אימיגרירט קיין אמעריקע אין 1924. געאַרבעט כּי פאַרשיידענע מלאכות און בינאַכט געלערנט אין יידישן לערער סעמינאַר. אין 1932 געוואָרן אַ לערער אין די אַרבעטער-רינג שולן.

אין 1924 פאַרעפנטלעכט אַ דערציילונג אין פאַרווערטס און דערנאָך געדרוקט דערציילונגען, נאַוועלן און מעשיות פאַר קינדער אין פאַרשיידענע צייטשריפטן. אין אַפריל 1933 פאַרעפנטלעכט אין פאַרווערטס, אין עטלעכע פאַרזעצונגען, „בלינדע פאַסאַזשירן — אַ באַזונדערע געהיימניספולע וועלט“ און אב. קאהאַן האָט אַנגעשריבן אַ לענגערן אַרטיקל וועגן דער באַשרייבונג.

אין 1942 געדינט אין דער אמעריקאנער אַרמיי און פאַרעפנטלעכט אין פאַרווערטס אַ צאל אַרטיקלען וועגן לעבן אין דער אַרמיי. אין 1944 איז מעצקער געוואָרן אַ שטענדיקער מיטאַרבעטער פון פאַרווערטס, וואו ער האָט געדרוקט קינסט-לערישע שאַפונגען און געטאַן פאַרשיידענע צייט-מונגס-אַרבעטן. ער האָט רעדאַקטירט מאַנוסקריפטן, אַנגעפירט די אַפּטיילונג וואָס האָט זיך אָפּגעגעבן מיט אויפזוכן קרובים פון די לעבן-געבליבענע, אויפ-גענומען ניי-געקומענע, באַשריבן זייערע איבערלע-בענישן, רעדאַקטירט דעם „בינמל-בריוו“ און פאַר-עפנטלעכט אַרום הונדערט דערציילונגען, אַ סעריע „מעשיות וועגן חיות און פויגל“, באַריכטן וועגן פאַרהאַנדלונגען אין דעם יידישן געריכט, און פאַר-שיידענע אַרטיקלען וועגן מענטשלעכע באַציאונגען אין טאַג-טעגלעכע פאַמיליען פראַבלעמען. ער האָט אויך פובליקירט אין פאַרווערטס אַ צאל ראַמאַנען, ווי „די אייביקע שטימע“ (1942), „אויפן זיידנס

נאָכן אויסברוך פון דער צווייטער וועלט-מלחמה אַוועק פון וואַרשע, געלעבט אַ צייט אין ווילנע און אין 1941 געקומען קיין מאַנטרעאל וואו ער האָט געאַרבעט פאַרן יידישן אַרבעטער-קאָמיטעט. שפעטער געוואוינט אין דעמאָיס און אין 1952 זיך באַזעצט אין ניו-יאָרק, וואו ער האָט געוואוינט ביזן סוף פון זיין לעבן.

ד. ל. ניימאַרק האָט שוין געשריבן קאַרעספּאַנ-דענציעס פאַרן פּאַרווערטס אין די צוואַנציקער יאָרן. ווען ער האָט זיך באַזעצט אין דעמאָיס איז ער געוואָרן אַ שטענדיקער מיטאַרבעטער פון דער דעמאָיסער אויסגאַבע פון פּאַרווערטס, וואו ער האָט געשריבן לאַקאַלע נייעס און וועגן לאַקאַלע ענינים. אין ניו-יאָרק איז ער געוואָרן אַן אינער-לעכער מיטאַרבעטער פון פּאַרווערטס. האָט גע-שריבן נייעס, אַרטיקלען וועגן צייט-פּראָגנ און האָט סיסטעמאַטיש געשריבן וועגן יזכור-ביכער.

ניימאַרק האָט אויך געשריבן אין אונזער צייט און אין וועקער. ער האָט זיך אָפּט באַזעצט מיט די פּען-נעמען אריה, ר. פּעדער און ד. שעדלעצער.

ו

סאַנדלער, פּיליפּ (פּייוול יונה), (אויגוסט 28, 1905 דעצ. 22, 1979), געב. אין זאַסליע, ווילנער גוב. געלערנט אין יידישע און רוסישע פּאַלקס-שולן.

1923 אַנגעקומען קיין אַמעריקע און זיך באַזעצט אין פּילאַדעלפּיע. געאַרבעט ביי שניידעריי און זיך געלערנט אין די אַוונטן. פון פּילאַדעלפּיע געשריבן קאַרעספּאַנדענציעס פאַר דער מאָרגן-פּרייהייט.

אַ צייט נאָך די אַרעסטן פון די יידישע שרייבער אין רוסלאַנד, פּאַרלאָן די מאָרגן-פּרייהייט און איז שפעטער געוואָרן אַ מיטאַרבעטער און נייעס-רעדאַקטאָר פון מאָגן-מאַרגן-זשורנאַל. נאָך דעם ווי די צייטונג האָט אויפגעהערט צו דערשיינען, איז ער געוואָרן אַ מיטאַרבעטער פון פּאַרווערטס, וואו ער האָט געשריבן נייעס, געווען פון צייט צו צייט דער נייעס-רעדאַקטאָר און געשריבן אַרטיקלען וועגן צייט-פּראָגנ און וועגן אַמעריקאַנער יידישער געשיכטע.

סאַפּיר, שאול (דעצ. 15, 1895 — אויגוסט 15, 1974), געב. אין ווילנע. געלערנט אין חדר אין דער קצבישער קלויז און אין דער לידער ישיבה.

זעליקער צייט געווען אַ לערער אין די שלום-עליכם שול, אַ טוער פון דער סטודענטן-ליגע ביי דער יידישער קולטור-געזעלשאַפּט און אַ לעקטאָר.

אַ לענגערע צייט געווען דירעקטאָר פון דעם ענגליש-רעדנדיקן סעקטאָר פון אַרבעטער-דינג און רעדאַקטאָר פון דער אַפיציעלער שריפט דחי קאַל, וואו ער האָט לאַנגע יאָרן אויך געשריבן אַ קאַלוס וועגן יידישע ענינים.

1947—1951 איז ער געווען פּראָפּעסאָר פון פּילאַסאָפּיע אין אוניווערסיטעט פון אַהייאָ און פון 1951 ביז 1975 אין ניו-יאָרקער אוניווערסיטעט.

די גאַנצע צייט איז דר. נאַקס געווען אַקטיוו אין יידישן קולטור-געזעלשאַפּטלעכן לעבן און אַרום 10 יאָר, 1968—1978, געווען פּרעזידענט פון יידישן קולטור-קאָנגרעס. ער האָט עטלעכע מאַל באַרייזט אַמעריקע און געלייענט רעפּעראַטן און האָט גע-האַלטן לעקציעס אויך אין אַרגענטינע, אויסטראַליע און דרום-אַפּריקע, בראַזיל.

ע. נאַקס האָט פּאַרעפּנמלעכט אַרטיקלען אין וועקער, צוקונפּט, פּרייע אַרבעטער שטימע. זינט 1968 איז ער אַ שטענדיקער מיטאַרבעטער פון פּאַרווערטס, וואו ער שרייבט סאַציאַל-פּילאַסאָפּיע אַפּהאַנדלונגען אויף אַ פּאַפּולערן אופן וועגן אַלגע-מיינע און יידישע פּראָבלעמען.

ער איז געווען אַ מיטגליד פון דער רעדאַקציע-קאָלעגיע פון פּנקס פאַר דער פּאַרשונג פון דער יידישער ליטעראַטור און פּרעסע, בענד 1, 2 און 3, ניו-יאָרק, 1965, 1972, 1975; אין לעקסיקאָן פון דער נייער יידישער ליטעראַטור, באַנד אַכט, ניו-יאָרק 1981. ער האָט געשריבן פאַר פאַרשיידענע אַנגלאַ-יידישע און אַלגעמיינע פּילאַסאָפּיע צייטשריפטן.

ע. נאַקס איז אויך דער מחבר פון בוך אַ ראַכאַי אין אַמעריקע — אַ קריטישע ביאָגראַפּיע פון אייזיק מ. ווייס, באַסטאָן 1957 (ענגליש).

ניימאַרק, דוד לייב (דעצ. 11, 1891 — סעפט. 10, 1960), געב. אין שעדלעץ, פּוילן. געלערנט אין חדר און אין אַ ישיבה. יונגערהייט געוואָרן אַקטיוו אין יידישן קולטור-לעבן און איז אויפגעטראָגן מיט רעפּעראַטן אויף ליטעראַרישע טעמעס. 1916 גע-וואָרן אַקטיוו אין בונד. 1924 זיך באַזעצט אין וואַרשע, וואו ער איז געוואָרן אַ שטענדיקער מיטאַרבעטער פון דער טעגלעכער בונדישער פּאַלקס-צייטונג.

אין חדר ביי פרוזאטע לערערס העברעאיש און רוסיש. 1920 געקומען קיין אדעס און דעם זעלבניקן יאר אַוועק קיין רומעניע. א יאר שפעטער, אין 1922, אנטקומען קיין אמעריקע.

דעבויטירט אין 1921 מיט א דערציילונג אין דער מאגאזינע דער איד, קעשענעוו. אין אמעריקע געדרוקט דערציילונגען אין מאגאזינע דער אמעריקאנער, אויפקום און צוקונפט. אין פארווערטס האט סיגאלאווסקי פארעפנטלעכט א צאל דערציילונגען.

אין בוך-פארס ארויסגעגעבן א צאל ביכער, צווישן זיי: אין קריג, נוארק, 1942; פויער, ניו-יארק, 1944; דער אוצר, דערציילונגען, נוארק, 1949; נאכן שטורעם און אנדערע געקליבענע דערציילונגען, ראטשעסטער, 1958.

זינט 1964 רעדאקטירט ער די צייטשריפט אונזער אייגן ווינקל, וואס שפעטער איז דער נאמען געענדערט געווארן אויף אונזער אייגן ווארט.

סילווער לואיס (לייב), (מאי 20, 1908 —), געב. אין זאכאדאוו, ביאליסטאק. געלערנט אין חדר און תחכמוני-גימנאזיע אין ביאליסטאק. 1925 אימיגרירט קיין אמעריקע, געענדיקט א מיטל-שול און דעם יידישן לערער-סעמינאר.

פארעפנטלעכט א שמודיע „די געשיכטע פון דעם צווייטן עלטסטן יידישן ישוב אין אמעריקע — אלבאני“ אין „יארכוך פון אמאפטייל“, נ. י. 1938.

אין די יארן 1939-1940 פארעפנטלעכט אין פארווערטס א סעריע ארטיקלען וועגן יידן אין אמעריקע. געדרוקט ארטיקלען אין קולטור און דערציילונג וועגן יידישער דערציילונג אין אמעריקע.

אין בוך-פארס: יידן אין אמעריקע, עפיוארן און פארווערטס, בוך 1 1654—1681, נ. י. 1955.

סמאלאר, באָריס (בער), (יוני 27, 1897 —), געב. אין ראָזנע, וואָלין. געלערנט ביי זיין פאָטער יידישע און וועלטלעכע לימודים און רוסיש. געענדיקט האַנדלס-קורסן.

זשורנאליסטישע טעטיקייט אָנגעהויבן מיט קארעספּאָנדענציעס אין וואַרשעווער היינט. אין צייט פון דער ערשטער וועלט-מלחמה באַזוכט די ערטער אַרום דעם פּראַנט און פאַרעפּנטלעכט אַ

אימיגרירט קיין אמעריקע אין 1916. געוואוינט אין סיאטעל, ספרינגפילד (מאסאטשוסעטס), וואו ער איז געווען א העברעאישער לערער. שפעטער געווען א שול-דירעקטאר אין ברוקלין. 1922—1926 שטודירט אין קאלומביע אוניווערסיטעט.

אין 1913 האט סאפיר דעבויטירט מיט א העברעאישער דערציילונג אין הזמן (ווילנע). אין אמעריקע זיך געדרוקט אין אדישעס מאגאזינע, אין דער אמעריקאנער און אין מארגן-זשורנאל, וואו ער האט פארעפנטלעכט א גרויסע צאל היסטארישע ראמאנען. אין 1950, ווען דער מארגן-זשורנאל האט זיך פאראייניקט מיטן מאגאזינע, איז ער געווארן א מיטארבעטער פון פארווערטס, וואו ער האט געדרוקט היסטארישע ראמאנען און א וועכנטלעכע רובריק „בארימטע מענטשן און עפיוארן אין דער יידישער געשיכטע“.

זיינע ראמאנען האבן זיך געדרוקט אין פארווערטס אויך נאך זיין טויט. א גרעסערע צאל פון זיינע ראמאנען זיינען דערשינען אין בוך-פארס און זיי זיינען געלייענט געווארן מיט גרויס אינטערעס.

סווערדלין, נתן (1907 — יוני 9, 1981), געב. אין קופישאק, ליטע. די פאמיליע האט זיך באזעצט אין ווילנע און ער האט געלערנט אין א גימנאזיע און אין ווילנער אוניווערסיטעט. געווען א שפעט-דיקער מיטארבעטער פון דער טעגלעכער צייטונג די צייט, ווילנע. 1936 אימיגרירט קיין ניו-יארק, געווען א לערער און שטודירט אין ניו-יארקער אוניווערסיטעט.

אין 1945 געווארן א שטענדיקער מיטארבעטער אין מאגאזינע שפעטער אין מאגאזינע זשורנאל. ער האט געשריבן פארשידענע צייטונגס-ארטיקלען און איז געווען דער רעדאקטאר פון דער טעאטער-זייט, האט געשריבן קורצע נאטיצן וועגן טעאטער און אקטאָרן און רעצענזיעס וועגן אויפפירונגען אין יידישן טעאטער און וועגן פילמען.

ווען דער מאגאזינע זשורנאל האט אויפגעהערט צו דערשיינען אין 1971 איז ער געווארן א טייל-וויזער מיטארבעטער פון פארווערטס, וואו ער האט געשריבן נייעס.

סיגאלאווסקי, נח (אקטאבער 15, 1901 —), געב. אין א דארף לעבן ליפאָוועץ, קיעווער גוב. געלערנט

אמעריקע, וואו ער איז געווארן אקטיוו אין דער יידישער ארבעטער-באוועגונג.

אנגעהויבן שרייבן אין 1904 אין אומלעגאלע בונדישע אויסגאבעס, דערנאך אין דער וועקער, פאלקסצייטונג (ווילנע).

סיגעל האט געלעבט אין קענזעס סיטי, אין ניו-יארק, דערנאך זיך באזעצט אין שיקאגא.

אין 1911—1913 מיטגעארבעט אין אידישער קוריער, שיקאגא, וואו געדרוקט ארטיקלען, דער- ציילונגען און סקיזן. אין 1919 אויך אנגעהויבן שרייבן פארן פארווערטס און איז געווארן רע- דאקטאר פון שיקאגער אויסגאבע פון פארווערטס.

סעגאלאוויטש, זוסמאן (פעב. 26, 1884 — פעב. 19, 1949), געב. אין ביאליסטאק. געלערנט אין פרי- וואט-שולן און אין דער היים.

דעביוטירט אין דער יידישער ליטעראטור אין 1904. פארעפנטלעכט לידער אין פארשיידענע צייט- שריפטן און זאמליכער. זיין פאעמע קאזימירש (קאזימיעזש), 1912, האט ארויסגערופן גרויס ענטוויאזם, פונקט ווי זיין פאעמע רייזעלע דעם שוהטם, וואס איז געלייענט און געוונגען געווארן.

די יארן פון דער ערשטער וועלט-מלחמה האט ער איבערגעלעבט אין אדעס, קרים און קאווקאז, און א יאר צייט, 1916-1917, געדינט אין דער רוסישער ארמיי. ער האט די גאנצע צייט געשריבן לידער און זיי פארעפנטלעכט אין די זאמליכער אונטערזייטונג, אדעס; קונסט-רייזען, כארקאוו; מופ, מאסקווע.

אנהויב 1919 זיך אומגעקערט קיין פוילן, בא- זעצט אין ווארשע, און האט געשריבן לידער, דערציילונגען, ראמאנען, רייזע-איינדרוקן.

צווישן די צוויי וועלט-מלחמות איז סעגאלע- וויטש געווארן איינער פון די פאפולערסטע און באליבסטע יידישע שרייבערס אין פוילן. ער איז געלייענט געווארן פון מאסן יידן, ספעציעל פון דער יוגנט, וואס האט אים באמראכט ווי זייער שרייבער. זיינע ראמאנען די ווילדע צילקע, ראמאנ- טישע יארן, דאס אנארכיסטישע מיידל, אייביק איינזאם האבן אים באשאפן אן אנגעזעענעם ארט אין דער יידישער ליטעראטור.

סעריע ארטיקלען „יידישע העלדן“ אין אדעסער אונזער לעבן.

1918 צוריקגעקומען קיין האלונד און רעדאק- טירט לאקאלע רוסישע מאג-צייטונגען. פארעפנט- לעכט אין ווארשעווער באמנעט א סעריע דער- ציילונגען „פון אוקראינישן תחום“.

סוף 1920 אימיגרירט קיין אמעריקע, זיך בא- זעצט אין שיקאגא און שטודירט אין נארט-וועסטערן אוניווערסיטעט, מיטגעארבעט אין שיקאגער וואכ- בלאט דער אידישער רעקארד און אין דער מאג- צייטונג די צייט, ניו-יארק.

1924 האט ער זיך באזעצט אין ניו-יארק, געווארן א מיטערדאקטאר און קארעספאנדענט פון דער יידישער טעלעגראפן אגענטור, און שפעטער געווארן דער רעדאקטאר. מיטגעארבעט אין דער טעלעכער ענגלישער צייטונג ניו יארק ווארלד. 1930 באזוכט רוסלאנד און געשריבן קארעספאנ- דענציעס פאר דער צייטונג וועגן דעם עקאנאמישן לעבן פון די יידן אין רוסלאנד. 1932 און 1936 געשריבן קארעספאנדענציעס פון בערלין. 1937 ארויסגעשיקט געווארן פון בערלין, זיך אומגעקערט קיין אמעריקע און מיטגעארבעט אין א גרעסערער צאל יידישע צייטונגען אין אמעריקע, ארגענטינע און אייראפע.

זינט די צוואנציקער יארן האט סמאלאר גע- דרוקט ארטיקלען אין פארווערטס און שפעטער געווארן א שמענדיקער מיטארבעטער, וואו ער שרייבט א וועכנטלעכן ארטיקל וועגן אלגעמיינע יידישע פראבלעמען און וועגן דעם יידישן געמיינדע לעבן אין אמעריקע.

ב. סמאלאר האט ארויסגעגעבן א צאל קינדער- מעשיות וואס זיינען ארויס אין אדעס, כארקאוו, ווארשע, בערלין, ניו-יארק, אויף ענגליש האט ער ארויסגעגעבן סאָוועטישע יידן היינט און מארגן, ניו-יארק 1971, און אין דינסט פון מיין פאלק, באל- טימאר 1982.

סיגעל, יעקב שמואל (פעברואר 13, 1889 — ?), געב. אין פלינסק, ווארשעווער געגנט. געלערנט אין תדר, בית-מדרש און אין א רוסיש-פוילישער פאלקסשול און שפעטער ווי אן עקסערן. 1904—1906 געווען מעטיק אין בונד. 1906 אנגעקומען קיין

מיטארבעטערין פון פארווערטס, וואו זי האט גע-
דרוקט דערציילונגען און איינאקטערס, ווי „א די
ליבע“ (יוני 11, 1921), „די גרינע“ (אקטאבער 18,
1921), „אייפערזוכט“ (יאנואר 23, 1922).
אין בוך-פארם: געקליבענע שריפטן, נ. י. 1913.

ספיוואק, חיים (דעצ. 25, 1861 — אקט. 16, 1927),
פארקירצטער נאמען פון חיים הייקל ספיקאווסקי.
געב. אין קרעמענטשוג, אוקראינע. געלערנט אין
חרד, בית-מדרש און אין א רעאל גימנאזיע.

אוימגירט מיט דער קיעווער גרופע פון „עם-
עולם“ קיין אמעריקע אין 1882. באשעפטיקט ביי
פארשיידענע ארבעטן און אין 1886 זיך באזעצט
אין פילאדעלפיע און האט אויסגעשטודירט אויף
דאקטער-מעדיצין. פארנומען וויכטיקע שטעלעס אין
פאליקליניק אין פילאדעלפיע 1894-1895 און פרא-
פעסאר פון מעדיצין אין דער דענווער שול פאר
מעדיצין (1900—1907). איז געווען פארבונדן מיטן
דענווער סאניטאריום אין די יארן 1904—1927.

ח. ספיוואק האט אנגעהויבן שרייבן אין רוסיש
קארעספאנדענציעס פאר נייערעלנאציא כראניקא
וואסכאדא, און פאר דער ניויארקער יידישער
פאלקס-צייטונג, 1888. שפעטער האט ער געדרוקט
ארטיקלען אין פארווערטס וועגן קראנקהייטן, גע-
שיכטע פון מעדיצין אין תנ"ך, תלמוד און געשריבן
וועגן מעדיצין און היגיענע אין א סעריע ארטיקלען
„ווי אזוי צו פארלענגערן דאס מענטשלעכע לעבן“.

אין פארווערטס האט ער אויך געשריבן וועגן
יידיש, וועגן יידישן פאלקלאר וואס האט צו טאן
מיט מעדיצין.

ח. ספיוואק האט זיך א סך אפגעגעבן מיט
פארשן יידיש און צוזאמען מיט יהואשן האט ער
ארויסגעגעבן דעם קלאסישן אידיש ווערטערבוך,
— „אנטהאלט אלע העברעאישע און כאלדעאישע
ווערטער, אויסדרוקן און איינגעמען וואס ווערן
געברויכט אין דער אידישער שפראך...“ נ. י.
1911, צווייטע אויפלאגע נ. י. 1926.

ספיוואק האט פארעפנטלעכט נאך פארשידענע
ארבעטן וועגן יידיש ווי „דער קאפ — א רשימה
פון ווערטער, אויסדרוקן, ווערטלעך און שפריכ-
ווערטער וואס ווערן געברויכט אין פארבינדונג
מיטן ווארט קאפ“, פארעפנטלעכט אין צייטשריפט,
מינסק 1926, און „אלטע און נייע ווערטער אין

אין די מלחמה-יארן האט ער געלעבט אין
ארץ-ישראל, וואו ער האט געשאפן זיין גרויסע
פאעמע וועגן חורבן דארטן. ער האט געשריבן נאך
א גאנצע רייע פאעמעס און לידער וועגן די אומקום-
יארן. זיי זיינען אריין אין די ביכער: דארטן, נ. י.
1946; איצטער, נ. י. 1948. וועגן זיינע וואנדע-
רונגען ביז ער האט דערגרייכט ארץ-ישראל, האט
ער געשריבן אין זיין בוך געברענטע מריט, בוע-
נאס-אירעס 1947.

אין 1948 איז סענאלאוויטש געקומען קיין אמע-
ריקע. ער איז געווארן א מיטארבעטער פון
פארווערטס, וואו ער האט געשריבן לירישע אר-
טיקלען און א סעריע „מיינע זיבן יאר אין תל-
אביב“, וואס איז ארויס אין בוך-פארם אין בוענאס
אירעס אין 1949.

סעיקין, בנימין מ. (1887 — פעברואר 17, 1957),
אריגינעלער נאמען ב. קאזאטשינא. געב. אין טול-
טשין, אוקראינע. אימיגרירט קיין אמעריקע אין
1906. געענדיקט אויף דאקטאר-מעדיצין אין 1917
און פראקטיצירט זיין פראפעסיע.

דר. סעיקין האט געשריבן ארטיקלען וועגן
מעדיצין און געענטפערט אויף מעדיצינישע פראגן
פריער אין מאג און דערנאך אין פארווערטס. ער
האט געשריבן אויף א יאדערדיקער שפראך און
ער פלעגט דערקלערן אויף א קלארן און פשוטן
אופן די סאמע קאמפליצירטע מעדיצינישע ענינים.

אין בוך-פארם איז ארויס שוין נאך זיין טויט:
אייטער געזונט, נ. י. 1959.

סערדאצקי, יענטע (סעפט. 15, 1877 — מאי 1, 1962),
געב. אין אלעקסאנד, ביי קאוונע. געלערנט אין א
חרד פאר טיידלעך און פריוואט ביי ישיבה-
בחורים.

אין 1905 דעביוטירט מיט א דערציילונג אין
דער מאג-צייטונג דער וועג (ווארשע), אונטער דער
רעדאקציע פון בעל-מחשבות. אין דער זעלביקער
צייטונג געדרוקט נאך א דערציילונג און איז
דערמוטיקט געווארן פון י. ל. פראצן.

1907 געקומען קיין אמעריקע און פארעפנטלעכט
דערציילונגען, סקיצן און דראמאטישע בילדער אין
פארשיידענע צייטשריפטן.

י. סערדאצקי איז אין משך פון יארן געווען א

עהרענרייך, חיים (מאי 10, 1900 — מאי 31, 1970),
געב. אין סוכארי, מאהילעווער גוב., ווייסרוסלאנד.
געלערנט אין חדר און רוסיש-יידישער שול.

1910 געקומען מיט די עלטערן קיין אמעריקע,
געלערנט אין א פאבליק סקול, מיטל-שול און געווען
דער ערשטער תלמיד פון דער ערשטער יידיש-
נאציאנאלער ראדיקאלער שול אין ניו-יארק, גע-
לערנט אין יידישן לערער-סעמינאר, אין שטאטישן
אניווערסיטעט און איז א צייט געווען א לערער
אין א יידישער שול.

אונטער דער השפעה פון יואל ענטין זיך פאר-
אינטערעסירט מיטן יידישן טעאטער און שטודירט
אין דער אמעריקאנער דראמאטישער אקאדעמיע.
אנגעהויבן שרייבן לידער און געדרוקט די לידער
1918-1919 אין גרויסן קונדס.

1922 געווארן א מיטארבעטער פון פארווערטס,
געשריבן נייעס און רעפארטאזשן, און אין 1925
כאשטימט געווארן פארן רעדאקטאר פון דער
טעאטער-זייט פון פארווערטס. האט געשריבן אפ-
האנדלונגען וועגן יידישע און ניט-יידישע טעאטער-
פארשטעלונגען און נייעסן וועגן יידישע אקטיארן
און יידישן טעאטער.

געדרוקט לייכטע פעליעטאנען אונטערן פסעווי-
דאנים הערמאן קווינס, און פאפולערע געשיכטעס
וועגן פאמיליע-פראבלעמען אונטערן פען-נאמען
סירני גארדאן, (באזירט אויף די מאטעריאלן פון
דער יידישער ביורא וואס גיט זיך אפ מיט די
פראבלעמען פון פארלאזענע פרויען). פאר און נאך
דער צווייטער וועלט-מלחמה עמלעכע מאל באזוכט
איראפע און פארעפנטלעכט אין פארווערטס זיינע
ריזע-כאשרייבונגען.

אין בוך-פארם איז ארויס זיין בוך לענדער און
מענטשן, נ. י. 1957, פאר וועלכן ער האט באקומען
די ב. סראוויטש פרעמיע.
נאך זיין טויט זיינען ארויס זיינע זאמלונגען:
פארבליבענע ווערטער, תל-אביב 1974 און פיגורן
און פראפילן, תל-אביב 1976. די מערסטע זאכן
וואס זיינען אריין אין די ביכער זיינען פריער
געדרוקט געווען אין פארווערטס.

עלבוים, משה (נאוו. 16, 1906 — יאנואר 27, 1969),
געב. אין ווארשע. געלערנט אין חדרים, ראדזימי-
נער ישיבה און קהילה שול, בילדונג און מלאכה.

יהואשעס חומש", פילאלאגישע שריפטן, באנד צוויי,
ווילנע 1928.

ספיוואק, יונה (יאנואר 1, 1886 — פעב. 27, 1937),
געב. אין זשארניטש, קיעווער גוב. געלערנט אין
חדרים און אויך באקומען אן אלגעמיינע בילדונג.

1907 האט ער אימיגרירט קיין אמעריקע, מיט-
געארבעט אין אידישער קוריער און אידישער
רעקארד, שיקאגא. אין 1919 איז ער געווארן א
מיטארבעטער פון דער שיקאגער אויסגאבע פון
פארווערטס, וואו ער האט געשריבן פארשידענע
ארטיקלען און א לענגערע סעריע „די לעבנס-
כאשרייבונג פון שלמה מימון“.

ספיוואק האט אנגעשריבן עמלעכע דראמעס,
צווישן זיי „ר' נחמן בראסלאווער, אין געשטאלט
פון זיין מעשה מיט זיבן בעמלער“, וואס איז ארויס
אין בוך-פארם אין ווילנע, 1932.

ו

עדיסאן, יצחק (פערבואר 9, 1918 —), אדאפטירטער
נאמען פון יצחק ערליכסאן. געב. אין וויעזשנינסקי-
סמראכאוויצע, ביי קעלין, פוילן. געלערנט אין חדרים
און אין א פראפעסיאנעלער שול. זיך ספעציאלזירט
אויף די כעמישע פראצעסן ביים אויסארבעטן
לעדער.

די מלחמה צייט איבערגעלעכט אין רוסלאנד,
וואו ער איז ארעסטירט געווארן און פארשיקט
געווארן אויף ארבעט אין די וועלדער פון צפון-
רוסלאנד. נאך דער באפרייאונג פון לאגער —
אריינגעטראטן אין דער פוילישער ארמיי. 1944
צוריקגעקומען קיין פוילן. אין 1947 געקומען קיין
פאריז און זינט 1957 אין אמעריקע.

דעכיוטירט אין דער יידישער ליטעראטור אין
1947 און זיך געדרוקט אין אונזער וואָרט, פארוי;
די צייט, לאַנדאָן; דער אמעריקאנער, ניו-יארק.

אין פארווערטס האט יצחק עדיסאן פארעפנט-
לעכט עלטערן און קינדער, דער געהאנגענער און
דער באן בראַנן איבער סאָוועטי-רוסלאַנד — א
סאטירישער ראָמאַן.

י. עדיסאן האט ארויסגעגעבן אין בוך-פארעם
מיינע פיר יאָר אין סאָוועטי-פאראַבאנד, פאריז 1953,
און פוילן נאך דער באפרייאונג, פאריז 1956.

עלבערג, יהודה (מאי 15, 1912 —), געב. אין זגיערזש, ביי לאדזש. זיין פאטער איז געווען א רב, באקאממען א רעליגיעזע דערציאונג און געווארן א וועבער-מייסטער.

1940—1943 געווען אין ווארשע און זיך בא-טייליקט אין דער ווידערשטאנד-באוועגונג אין ווארשעווער געטא.

עלבערג איז געווען א מיטגרינדער פון דער לאדזשער צייטונג דאָס נייע לעבן. אין 1944-1945 איז ער געווען סעקרעטאר פון דער רעדאקציע, 1946 אוועק קיין פאריז און אין 1948 געקומען קיין ניו-יאָרק ווי א דעלעגאט צו דער גרינדונגס-קאנפערענץ פון אליוועלמען יידישן קולטור-קאנגרעס. געלעבט א צייט אין ניו-יאָרק און שפעטער זיך באזעצט אין מאנטרעאל.

דעביוטירט מיט א דערציילונג אין לאדזשער פאָלקס-בלאָט, 1932. נאך דער מלחמה געדרוקט דערציילונגען און רעפארטאזשן אין פארשיידענע צייטשריפטן אין אייראפע און אמעריקע, ווי דאָס נייע לעבן און יידישע שריפטן (לאדזש), מאָרגן זשורנאַל, יידישער קעמפער, די צוקונפט (ניו-יאָרק) און קיום (פאריז).

זיין ערשטע זאמלונג דערציילונגען אונטער קופערנע הימלען איז ארויס אין ארגענטינע אין 1951. שפעטער האָט ער ארויסגעגעבן נאך א ריי ביכער.

עלבערג האָט פארעפנטלעכט אין פאָרווערטס די פאָלגנדע ווערק: „א מענטש איז נאָר א מענטש“, „קלמן קאליקעס אימפעריע“, ביידע ארויס אין בוך-פארם; „ביי די טייכן פון פוילן“, „תהום“ און „אויפן שפיץ פון א מאַסט“, וואָס איז שוין פריער ארויס אין בוך-פארם. אַלע נאָוועלן און דערציילונגן גען פון עלבערגן שילדערן דאָס יידישע לעבן אין פוילן פארן חורבן, אין צייט פון חורבן און טייל-ווייז נאך דער קאטאסטראַפע. באַקומען דעם מאַג-גער-פרייז.

עליזאַוויץ, י. — געשריבן נייעס און אַרטיקלען אין פאָרווערטס און אין דער זעלביקער צייט שמוּדירט מעדיצין (1906).

ווען ער האָט אָנגעהויבן פראַקטיצירן מעדיצין האָט ער געענדערט זיין נאָמען אויף י. עלזוויץ.

צו צוועלף יאָר אַריבערגעפאָרן קיין לאַדזש. אין 1920 אָנגעהויבן דרוקן הומאַרעסקעס אין לאַדזשער פאָלקס-בלאָט. 1921—1925 געוואוינט אין לעמבערג און מיטגעאַרבעט אין דער בונדישער אַרבעטער-שטימע. 1925 צוריקגעפאָרן קיין לאַדזש און געוואָרן אַ שטענדיקער מיטאַרבעטער פון לאַדזשער פאָלקס-בלאָט. 1928 מיטגעהאַלפן מ. בראַדערזאָנען גרינדן דעם קליינקונסט מעאַטער „אַרט“ און געשריבן פאַר דעם מעאַטער מעקסטן. 1932—1939 מיט-אַרבעטער פון אונזער עקספרעס, וואַרשע.

ווען די מלחמה איז אויסגעבראָכן איז ער אוועק קיין ווילנע, און אין 1941 איז ער אָנגעקומען קיין שאַנכאַ וואו ער האָט געגרינדעט אַ קליינקונסט-מעאַטער. 1945 מיטגרינדער און מיטרעדאַקטאר פון אונזער וועלט, אין שאַנכאַ, און געשריבן קאַרעס-פאַנדענציעס פאַרן פאָרווערטס. 1948 אָנגעקומען קיין ניו-יאָרק. אָנגעהויבן אַרבעטן פאַרן מאָרגן זשורנאַל. 1954 געוואָרן אַ שטענדיקער מיטאַרבעטער פון פאָרווערטס, וואו ער האָט געשריבן אַרטיקלען און שפעטער געוואָרן נייעס-רעדאַקטאר. יעדן מיט-וואָך האָט ער געשריבן אַ פעליעטאָן אויף היינט-צייטיקע יידישע און אַלגעמיינע פראַבלעמען.

עדלין, וויליאַם (מאי 3, 1878 — נאָו. 30, 1947), געב. אין פּרילוק, פּאַלמאַווער גוב. אין 1891 אימיר-גירט קיין אמעריקע, געלערנט אין אַן אַלגעמיינער שול און אויפגענומען קורסן אין סטענפאָרד אוני-ווערסיטעט, קאַליפּאָרניע.

1896 אָנגעקומען קיין ניו-יאָרק און מיטגעאַרבעט אין אַבענריבלאָט. אין די יאָרן 1902-1903 איז עדלין געוואָרן אַ מיטגליד פון דער רעדאַקציע-קאַלעגיאַע פון פאָרווערטס (די אַנדערע מיטגלידער זיינען געווען אברהם ליעסין, מ. יאפע, יוליוס האַלפערין, דר. מיניץ) און אַ געוויסע צייט געווען דער רע-דאַקטאָר. ער האָט דעמאָלט יעדן מאָנטיק, אין דער אַפּטיילונג „אין דער וועלט פון דראַמע און מוזיק“ געדרוקט אַן אַרטיקל.

אין 1904 געוואָרן מיטאַרבעטער פון מאָרגן זשורנאַל. נאָך דער גרינדונג פון טאַג אין 1914 געוואָרן אַ נאָענטער מיטאַרבעטער און שפעטער געווען לאַנגע יאָרן דער רעדאַקטאָר.

עדלין איז מחבר פון בוך וועלט-באַרימטע אַפּערעס, נ. י. 1907.

עמלעכע יאר, ארום 1905-1906, איז ענטזן גע-
ווען א מיטארבעטער פון פארווערטס, וואו ער האט
געשריבן ארטיקלען און נייעס.

¶

פאט, יעקב (יולי 19, 1890 — אפריל 26, 1966),
געב. אין ביאליסטאק. געלערנט אין חדר און דער-
נאך אין די מוסר-ישיבות פון סלאבאדקע און סלוצק.
שפעטער אויסגעהאלטן ווי אן עקסטערן דעם
עקזאמען פון א גימנאזיע-קורס.

דעביוטירט מיט א דערציילונג אין העברעאיש
אין דער הצפירה אין 1905. 1907 אריבער צו יידיש
און האט במשך פון זיין שרייבערישער טעטיקייט
פארעפנטלעכט קינדער מעשיות, דערציילונגען,
ראמאנען, קינדער-פיעסעס, ריזע-באשרייבונגען,
קריטיק, עסייען און ארטיקלען. זיינע שאפונגען
זיינען פובליקירט געווארן אין פארשיידענע צייט-
שריפטן ווי ראמאנצייטונג, אייראפעאישע ליטע-
ראטור, אונזער לעבן, טעאטעריאלע (ווארשע)
און דער פריינד (פעטערבורג).

געווען רעדאקציע-מיטגליד פון די צייטשריפטן
דער זועג און אונזער זועג, וואס זיינען ארויסגע-
געבן געווארן פון די טעריטאריאליסטן-סאציאליסטן
(ס.ס., 1907—1919). שפעטער געווארן מיטארבעטער
פון דער בונדישער פאלקסצייטונג, פון דער וואכנ-
שריפט פאר ליטעראטור ביכער-וועלט (ווארשע).
ער האט געשריבן קארעספאנדענציעס פאר דער
ניו-יארקער פרייהייט און האט דארט געדרוקט א
ראמאן. שפעטער געשריבן קארעספאנדענציעס פארן
פארווערטס.

אין 1938 איז י. פאט געקומען קיין אמעריקע
ווי א מיטגליד פון א דעלעגאציע פון דער יידישער
ארבעטער-באוועגונג און צוליבן אויסברוך פון דער
מלחמה איז ער פארבליבן אין ניו-יארק. ער איז
געווארן זייער אקטיוו אין דעם יידישן געזעל-
שאפטלעכן און קולטור-לעבן, איז געווארן דער
עקזעקוטיוו-סקרעטאר פון דעם יידישן ארבעטער-
קאמיטעט, א מיטגרינדער פון יידישן קולטור-
קאנגרעס, איינער פון די איניציאטארן פון לעקסיקאן
פון דער נייער יידישער ליטעראטור, פון דער
סעריע יידן פון דער אלגעמיינער ענציקלאפעדיע,
רעדאקטאר פון די פיר בענדער פון נאענטן עבר
(י. 1955—1958).

עמיאט, ישראל (יאנואר 15, 1909 — מערץ 7, 1978),
אריגינעלער נאמען ישראל גאלדוואסער. געב. אין
אסטראו-מאזאוויצעק, פוילן. געלערנט אין ישיבות
און פריוואט וועלטלעכע לימודים. געלייענט יידישע,
העברעאישע און פוילישע ליטעראטור.

דעביוטירט מיט לידער אין 1926 אין ווייסענ-
בערגס זשורנאל אונזער האפענונג. געדרוקט לידער
און פראזע אין רעליגיעזע זשורנאלן און אויך אין
ליטערארישע בלעטער, שריפטן (ווארשע).

מלחמה-יאָרן געלעכט אין רוסלאנד, אין קא-
זאכסטאן. שפעטער אין ביהא-בידזשאן, וואו ארעס-
טירט געווארן אין 1948 און איז געזעסן אין
טורמעס און לאגערן ביז 1953. נאך דער באפרייאונג
געלעכט א צייט אין ביהא-בידזשאן. אין 1957
אוועק קיין פוילן און שפעטער זיך באזעצט אין
ראטשעסטער (נ. י.), וואו געווען זייער אקטיוו אין
יידישן קולטור-לעבן.

ער איז געווארן א מיטארבעטער פון פארווערטס
און אין די חדשים פעברואר-אפריל 1959 האט
ער פארעפנטלעכט א לענגערע סעריע ארטיקלען
וועגן זיינע איבערלעבענישן אין ביהא-בידזשאן און
זיינע ארעסטן, אונטערן נאמען „דער ביהא-בידזשא-
נער ענין“. די סעריע איז ארויס אין בוך-פארם
(ראטשעסטער, 1960). עמיאט האט אויך געדרוקט
סיסעמעמאיש אין פארווערטס דערציילונגען, לידער
און ארטיקלען וועגן שרייבער און ביכער. א טייל
פון די ארטיקלען זיינען אריין אין זיין בוך אין
מיטלע יארן (ראטשעסטער 1963). דער ביהא-
בידזשאנער ענין איז ארויס אויף ענגליש אין 1981.

ענטזן יואל (נאו. 1875 — פעברואר 26, 1959),
געב. אין פאהאסט, מינסקער גוב. געלערנט אין
חדר, שפעטער געלערנט גמרא און העברעאיש
ביי זיין עלטערן ברודער.

1891 אימיגרירט קיין אמעריקע, געלערנט אין
דער אונט-שול פאר אימיגראנטן. 1896—1898 גע-
ווען א פרייער צוהערער אין קאלאמביע אונט-
ווערסיטעט.

אין 1896 האט י. ענטזן אנגעהויבן שרייבן פארן
אבענד-בלאט, וואס איז דעמאלט רעדאקטירט גע-
ווארן פון פיליפ קראנצן. פון יענער צייט אן איז
ענטזן געווארן זייער אקטיוו ווי א שרייבער,
רעדאקטאר, לעקטאר, טעאטראל, לערער און קול-
טור-בויער און מחבר פון א צאל ביכער.

ראטור אין אמעריקע, ארויס אין קיעוו אין 1935. נאך זיין צוריקקומען קיין ניו-יארק געווארן ווידער א שטענדיקער מיטארבעטער פון דער מאָרגן־פרייהייט.

אין 1950 האָט ער פארלאזט די מאָרגן־פרייהייט און אַ לענגערע צייט געשריבן נייעס אין פאָרווערטס. האָט אויך פארעפנטלעכט אין פאָרווערטס אַ גרע-סערע צאל אַרטיקלען.

פאָמעראַנג האָט אַרויסגעגעבן אַ צאל ביכלעך ווי אַ מיידל פון מינסק, נ. י. 1942; קאַווקאַז, נ. י. 1943; צעריסענע קיימן, נ. י. 1943; אינזשענערן פון נשמות, נ. י. 1943; אַ רייזע אין דער צוקונפט, נ. י. 1944, און אַ שטודיע די פאָוועטישע הרוגי מלכות, בוענאַס-אירעס 1962.

פֿיין מאַקס (אַפריל 30, 1866 — מערץ 2, 1928), געב. אין ליבאַוויטש, מאָהילעווער גוב. אין עלטער פון ניין יאָר איז ער אַריינגעגעבן געוואָרן אין וועליזש ווי אַ לערן־ינגל אין אַ דרוקעריי.

אין 1888 איז ער אָנגעקומען קיין ניו-יאָרק, געאַרבעט ביי פאַרשיידענע פאַכן, ווי שניידעריי און דרוקעריי.

מ. פֿיין האָט געהאַלפן גרינדן די יוניאָנס פון יידישע אַרבעטער. געווען סעקרעטאַר פון די פאַר-איניקטע יידישע געווערקשאַפֿטן און פון יידישן סאַציאַליסטישן פאַרבאַנד און טעטיק אין דער הילפס-אַרבעט פאַר די יידישע מלחמה-געלימענע.

פֿיין איז געווען איינער פון די גרינדער פון פאָרווערטס און אַ געוויסע צייט מיטרעדאַקטאָר און האָט אָפֿט געשריבן אין פאָרווערטס וועגן אַרבעטער פראָגן.

פֿען, אַשר (דעצ. 18, 1912 — דעצ. 22, 1979), געב. אין הייסין, פּאַדאַליער גוב. געלערנט אין חדר, אין אַ סאָוועטישער שול און געהיים ביי פֿרוואַטע מלמדים.

אויסגרייט קיין קובאַ און דעביוטירט מיט אַ ליד אין זשורנאַל יונגע שפּראַצונגען, אַרויסגעגעבן פון דער גרופע „יונג-קובאַ“. מיטגעאַרבעט אין אויפבאַנג און אין האַוואַנער לעבן.

1933—1936 געווען דער קובאַנער קאַרעספּאַנ-דענט פון פאָרווערטס. 1936 אויסגעוואַנדערט קיין

זינט זיין באַזעצן זיך אין אמעריקע האָט ער מיטגעאַרבעט אין דער וועקער, צוקונפט, וואו ער איז געווען אַ צייט אַ מיטרעדאַקטאָר, און אין פאָרווערטס.

אין 1945 האָט פאַט באַזוכט די פליטים-לאַגערן אין דייטשלאַנד און פוילן און האָט פאַרעפנטלעכט אַ סעריע אַרטיקלען אין פאָרווערטס וועגן זיין רייזע. די אַזויקע אַרטיקלען האָבן געמאַכט אַ טיפן איינדרוק אויף די ליינער. אַרויס שפּעטער אין בוך-פאַרם אונטערן נאַמען אַש און פייער (נ. י. 1946).

סיי ווי אַ שרייבער, סיי ווי אַ טוער האָט יעקב פאַט געגעבן אַ גרויסן צושטייער צו דעם יידישן לעבן פריער אין אייראָפּע און שפּעטער אין אַמע-ריקע.

י. פאַט האָט אַרויסגעגעבן אַ גרעסערע צאל ביכער ווי: שמועסן מיט יידישע שרייבער (נ. י. 1954), שמועסן מיט שרייבער אין ישראל, ניר-יאָרק 1960; די לערערין אַפּת, בוענאַס-אירעס 1956; בונדיסמן, ווילנע 1926; אויף קידוש השם, וואַרשע 1928; אויף די וועגן פון באַנינגען, וואַרשע 1930.

פּאַמעראַנג, אַלעקסאַנדער (מאי 11, 1901 — יאַנואַר 9, 1965). געב. אין גראַדנע, געלערנט אין חדר און אין די יאָרן 1913-1914 אין די ישיבות פון שטולמשיין און מיר. 1917-1918 געלערנט אויף די העברעאישע קורסן און אין רוסישע גימנאַזיעס אין אַסטראַ-גאַוואַשאַנסק און מינסק, אין 1921 אָנגע-קומען קיין אמעריקע. געווען אַ תלמיד אויף די לערער-קורסן פון אַרבעטער רינג.

דעביוטירט אין 1919 מיט אַ ליד צום ערשטן יאַרצייט פון לייב ניידום. אין ניו-יאָרק רעדאַקטירט די ליטעראַרישע זאַמלונגען יונגיקוּזניע, 1924-1925. געווען מיטגליד פון די רעדאַקציע-קאַלענדיעס פון די זשורנאַלן האַמער, סיגנאַל און יתגמ, און זיך באַטייל-ליקט אין פרייהייט, מאָרגן־פרייהייט, איקאָר און ניי-לעבן.

1933—1935 געווען אַן אַספּיראַנט אין אינסטי-טוט פאַר יידישער פּראַלעטאַרישער קולטור אין קיעוו, וואו ער האָט אָנגעשריבן זיין אַרבעט: פּראַלעטאַרע, עטיודן און מאַטעריאַלן צו דער געשיכטע פון דעם קאַמף פאַר אַ פּראַלעטאַרישער ליטע-

אמעריקע און ביז 1946 געוואוינט אין פילאדעלפיע, וואו ער איז געווען א מיטארבעטער פון דער טאג-צייטונג אידישע וועלט.

אין 1945 געווארן א שמענדיקער מיטארבעטער פון טאג און שפעטער פון טאג-מארגן-וועלט. אין 1964 איז פען געווארן אן אינעווייניקסטער מיט-ארבעטער פון פארווערטס, וואו ער האט געשריבן נייעס, געווען א צייט נייעס-דעסקטאר. ער האט אויך געשריבן ארטיקלען וועגן יידישן לעבן און אינטערוויען מיט באקאנטע פערזענלעכקייטן. האט ארויסגעגעבן עטלעכע ביכער.

פענקין, יעקב (יאנואר 13, 1879 — פעב. 4, 1968), געב. אין קאלינקאווע, קיעווער גוב. צוזאמען מיט די עלטערן אימיגרירט קיין אמעריקע אין 1890 און זיך באזעצט אין קאנעטיקאט, וואו זיין פאטער האט פרובירט גרינדן א פארם-קאלאניע. שפעטער האט זיך די משפחה אריבערגעקליבן קיין ניו-יארק, וואו פענקין האט בייטאג געארבעט אין א שאפ און שטודירט ביינאכט. אין 1905 האט ער פאר-ענדיקט א שול פאר ירויספרודעניץ און איז געווארן אן אדוואקאט.

ער איז געווען אקטיוו אין דער יידישער און אלגעמיינער ארבעטער-באוועגונג און איז אויסגע-קליבן געווארן ווי א ריכטער אין שטאט-נעריכט אין 1918 און איז געבליבן אויפן פאסטן ביז 1928. אין 1934 איז ער באשטימט געווארן ווי א ריכטער אין פאמיליען-געריכט.

פענקין האט געשריבן פון צייט צו צייט אר-טיקלען אין פארווערטס. אין 1925 האט ער באזוכט מזרח-איראפע און האט פארעפנטלעכט אין פארווערטס ארטיקלען וועגן זיין רייזע. (עס איז ניט קלאר צי די אלע ארטיקלען האט ער געשריבן אין יידיש אדער זיי זיינען איבערגעזעצט געווארן). פעסקין, שמואל דר. (1871 — מאי 22, 1932), געב. אין ווילנע. געלערנט אין חדר, פארענדיקט א רעאל-גימנאזיע און שטודירט אויף אינזשינער אין בעלגיע.

1891 אימיגרירט קיין אמעריקע, שטודירט מעדי-צין און האט לאנגע יארן פראקטיצירט ווי א דאקטער-מעדיצין.

ש. פעסקין איז געווען אקטיוו אין דער יידישער ארבעטער-באוועגונג ווי א שרייבער און א לעקטאר.

ער האט געשריבן פארן פארווערטס ערנסטע פובלי-ציסטישע ארטיקלען וועגן סאציאלע פראגן, דער קאאפעראטיווער באוועגונג, דעליגיע און פראבלע-מען פון סאציאליזם. ער איז געווען אן אנהענגער פון רעווידירן די מארקסיסטישע טעאריע און אין א סעריע ארטיקלען אין פארווערטס האט ער אנגעפירט א דעבאטע מיט מ. זאמעטקינען וועגן „עקספראריאציע מיט אנטשעדיקונג אדער עקס-פראפריאציע אן אנטשעדיקונג“. פעסקין האט גע-האלטן, אז מען דארף די קאפיטאליסטן קאמפענסירן פאר דער עקספראפריאציע פון זייער אייגנטום, ווייל אויב ניט וועט דאס פירן צו קאנטר-רעווא-לוציע און צו בלוט-פארגיסונג, און די געווינסן פון דער קאנפסקאציע וועלן זיין אין געפאר.

ש. פעסקין איז געווען דער רעדאקטאר פון דער וואכנבלאט צייט-גייסט, וואס דער פארווערטס האט ארויסגעגעבן אין די יארן 1905—1908.

אויף די עלטערע יארן האט ער אין פארווערטס געשריבן ארטיקלען וועגן מעדיצין און האט גע-ענטפערט אויף אנפראגעס וועגן געזונט.

פעסקין האט ארויסגעגעבן אויף יידיש עטלעכע בראשורן. צווישן זיי: סטרייקס און זייער נוצלעכ-קייט פאר די ארבעטער, ניו-יארק 1904. פערלאוו, יצחק (פעב. 11, 1911 — נאוו. 16, 1980), געב. אין ביאלא-פאדליאסק, פוילן. געלערנט אין א חדר, ישיבה און גימנאזיע.

דעביוטירט מיט לידער אין ליטערארישע בלע-טער, ווארשע 1928, און פארעפנטלעכט לידער און פראזע-שאפונגען אין פארשיידענע צייטשריפטן אין פוילן און אנדערע לענדער. אין פוילן, פאר דער צווייטער וועלט-מלחמה, ארויסגעגעבן א צאל לידער זאמלונגען, צווישן זיי אונטערנאנג, לידער, 1932; עסמראדע, לידער, 1934, און א ראמאן בלאג-זישענדע קאיאסן, 1936.

די מלחמה יארן האט פערלאוו איבערגעלעבט אין רוסלאנד, וואו ער האט געשפאן מאטעריאל פאר די יידישע אקטיווארן וואס האבן דעמאלט געשפילט אין פארשיידענע געגנטן פון דעם סאוועטן פארבאנד.

נאך דער מלחמה זיך אומגעקערט קיין פוילן, געלעבט אין לאדזש און שפעטער אוועק אין די לאגערן פון דער שארית-הפליטה אין דייטשלאנד, זיך באטייליקט אין די צייטונגען וואס עס זיינען

פארענבערג האָט ער איבערגעזעצט דער טעאָלאָג
ניש-פּאָליטישער טראַקטאַט, פון ב. שפינאָזא.

9

פּאָגעל, ישראל (אירווינג), (יוני 10, 1912 —),
געב. אין בראַד, גאליציע. געלערנט אין זיין פאָ-
טערס חדר. פון 1917 ביז 1921 געלעבט מיט זיינע
עלטערן אין ווין. אימיגרירט קיין אמעריקע אין
1923, געלערנט אין אַ מיטל-שול און אויפגענומען
קורסן אין דער „נייער שול פאר סאָציאלער פאָר-
שונג“ און אין שטאָטישן קאלעדזש.

אָנגעהויבן אַרבעטן אין פאַרווערטס אין 1930.
ספּעציאַליזירט זיך אין שרייבן וועגן אַרבעטער-
פראָבלעמען. אין 1951 איז ער געוואָרן דער רע-
דאַקטאָר פון דער אַרבעטער-זייט (לעיבאַר-עדיטאָר)
וואו ער האָט געשריבן סיסטעמאַטיש וועגן גע-
שעענישן אין די יוניאָנס, וועגן יוניאָד-טוער און
וועגן טאַג-טעגלעכע פראָגן פון די אַרבעטער.
פּאָגעל דערמאָנט אָפט אין זיינע אַרטיקלען
די אַמאָליקע טוער אין דער סאָציאַליסטישער
פאַרטיי, אין „רענד-סקול“ און דער ראַדיקאַלער
סביכה.

ער האָט זיך אויסגעצייכנט אין די קאַמפן קעגן
די קאָמוניסטן אין די יוניאָנס און קעגן זייער פּרואַוו
צו באַהערשן די יוניאָנס.

פּאָגעלמאַן, לאַזאַר (מאי 27, 1888 — סעפט. 10,
1970), אַדאַפּטירטער נאַמען פון אליעזר פייגעלמאַן.
געב. אין נעסוויזש, מינסקער גוב. געלערנט ביי זיין
פאָטער וואָס האָט געגרינדעט אַ חדר-מתוקן אין
שטאָט. שטודירט ווי אַן עקסטרען און אין 1906
אַריין אין זיכעטן קלאַס פון אַ גימנאַזיע וואָס ער
האַט פאַרענדיקט אין וואַרשע אין 1908 מיט אַ
מעדאַל. אָנגעקומען אויף דעם יודידישן פּאָקולטעט
פון דער וואַרשעווער אוניווערסיטעט און געענדיקט
אין 1912. שטודירט דערנאָך אין פעטערבורג אין
פּסיכאָ-נעווראָלאָגישן אינסטיטוט. שפעטער געווען
אַ לעקטאָר אויף הייך-קורסן וועגן דער רוסישער
ליטעראַטור.

אין דער צייט פון דער רעוואָלוציע געווען אַ
לעדער אין אַלגעמיינע שולן אין וויטעכסק, סלוצק
און אין זיין היימ-שטאָט נעסוויזש.

אַרויס אין די לאַגערן און אַרויסגעגעבן דאַרפן
אונזער רעגנבוין, לידער, מינען 1948; אונזער
ליקווירמה, לידער, מינען 1946; עקזאָרס, לידער,
דאַרט 1948.

1949 אויסגעוואַנדערט קיין ישראל, וואו ער איז
געווען זייער פראָדוקטיוו. ער האָט אָנגעשריבן און
אַרויסגעגעבן אַ צאל ראַמאַנען, זאַמלונגען דער-
ציילונגען, צווישן זיי: די מענטשן פון עקזאָדוס,
בוּענאַס-איירעס, 1949; דער צוריקגעקומענער, 1952;
אין אייגענטום לאַנד, 1952; מאַטילדע לעבט, 1954
(אַלע בוּענאַס איירעס), פּלאַראַ אינגבער, תל-אביב
1959; מיינע זיבן גומע יאָר, תל-אביב 1959.

ווען ער איז נאָך געווען אין ישראל האָט
פּערלאָו געדרוקט אין פאַרווערטס ראַמאַנען און
אַ זייער דערפּאָלגרייכע סעריע הומאַריסטישע באַ-
שרייבונגען פון די מלחמה-יאָרן אין סאָוועטן-
פאַרבאַנד.

אין 1961 איז פּערלאָו געקומען קיין אמעריקע,
וואו ער איז גלייך געוואָרן אַן אינעווייניקסטער
מיטאַרבעטער פון פאַרווערטס. ער איז געווען דער
רעדאַקטאָר פון דער טעאַטער-זייט און פון „שטיף-
קינד“. ער האָט אויך געשריבן פעליעמאַנען, עסייען
און פּאָפּולערע אַרטיקלען און ראַמאַנען. צווישן
די ראַמאַנען וואָס ער האָט פאַרעפנטלעכט אין
פאַרווערטס זיינען געווען מיינע זיבן גומע יאָר,
די קעניגין פון די זחמפן און דער עלנדער דור.
פּערלאָו האָט אויך געשריבן פאַרן טעאַטער
מאַנאַלאָגן, לידער, סקעטשן און פיעסעס.

פּערלמאַן, נ. (1897 — ?), געב. אין רוסלאַנד.
געלערנט אין חדר און שפעטער באַקומען העכערע
בילדונג און געלערנט שפּראַכן.

געקומען קיין אמעריקע אין 1910 און געשריבן
אַרטיקלען און דערציילונגען. אַ לענגערע צייט
געווען אַ מיטאַרבעטער פון פאַרווערטס, וואו ער
האַט געדרוקט דערציילונגען אַריגינעלע, אָבער
מערסטנס איבערגעזעצטע. ער האָט זיך באַזעצט
אין ישראל וואו ער איז געשטאַרבן.

פּערלמאַן האָט איבערגעזעצט אַ צאל ראַמאַנען
אויף יידיש, ווי: פאַר אַדמען, פון דזשעק לאַנדאָו;
דער אויפשטאַנד פון די מלאכים, פון אַנאַטאָל
פראַנס; מומטער און זון, פון ראַמאַן ראַלאַן (אַלע
אַרויס אין ניו-יאָרק) און צוזאַמען מיט דר. ק.

נליד פון רעדאקציע פון גערעכטיקייט, 1936—1951
און 1951—1958 רעדאקטאר פון גערעכטיקייט.

ער איז געווען א מיטארבעטער פון פארווערטס,
וואו ער האט געשריבן וועגן יוניאן-פראבלעמען און
ארבעטער-פראגן.

פאָרעם, לייב (יולי 1902 —), געב. אין זאמאשטש.
געלערנט אין חדר און אין א שטאטישער שול.

אנהויב 1921 געקומען קיין אמעריקע און האט
געארבעט אין א שאפ.

דעביוטירט אין דער פרייהייט אין 1922 מיט
א רעפארטאזש און דערנאך הארטן געדרוקט
סקיצן פון יידישן לעבן אין פוילן און אמעריקע.
שפעטער איז פאָרעם אין פארשיידענע צייטן געווען
א מיטארבעטער פון פארווערטס, וואו ער האט
געשריבן נייעס, סעריעס ארטיקלען, ווי די סעריע
וועגן בארימטע פראצעסן, אונטערן פען-נאמען
פ. עלמאר, ריזע-באשרייבונגען און ראמאנען.

אין בוך-פאָרם האט ער ארויסגעגעבן: ראָבט,
דערציילונגען, נ. י. 1926; בוזשע ריינארסקי, נ. י.
1938; קארמען און אנדערע דערציילונגען, מעקסיקע
1939; פּרענקלין ד. רחובעלט, ביאָגראַפיע, נ. י. 1945.

פוקס, אברהם משה (אָקט. 17, 1890 — 1974),
געב. אין יעזיערנא, ביי זלאטשעוו, גאליציע. גע-
לערנט אין חדר און אין דער באַראַן הירש שול.

דעביוטירט אין 1911 מיט א דערציילונג אין
פאָלקס־פריינד, סאנאק, גאליציע. פארעפנטלעכט
דערציילונגען אין גרשום באדערס און משה פראס-
טינג פאָלקס־קאלענדארן, לעמבערג, און אברהם
ריזענס דאָס נייע לאַנד (ניו-יאָרק).

אין 1912 האט פוקס אימיגרירט קיין אמעריקע
און האט געדרוקט אין פארווערטס דערציילונגען.

1914 צוריקגעפארן קיין אייראָפע, געלעבט אין
זיין, וואו ער האט פארגעזעצט זיין ליטעראַרישע
ארבעט.

אין די יאָרן 1921—1945 איז פוקס געווען א
שטענדיקער מיטארבעטער פון פארווערטס, וואו ער
האט אונטערן נאמען מאסקוה געשריבן פארשיידנ-
ארטיקע קארעספאָנדענציעס און ארטיקלען, און
פון צייט צו צייט א דערציילונג.

אין 1938, ווען די דייטשן האָבן פארנומען

אין 1921 אימיגרירט קיין אמעריקע, שטודירט
יוריספרודענץ אין פאָרדהאם אוניווערסיטעט און
געענדיקט ווי אן אַדוואָקאַט אין 1927.

פאָגעלמאַן איז געווען א לערער אין די אַרבע-
טער-רינג שולן און מיטגעארבעט אין דער טאַג-
צייטונג די צייט. נאָך דעם ווי די צייטונג האט
אויפגעהערט צו דערשיינען, האט ער אין
פאָרווערטס פארעפנטלעכט א לענגערע סעריע אַר-
טיקלען וועגן זיינע איבערלעבענישן אין רוסלאַנד
אונטער דעם רעזשים פון די באַלשעוויקעס. די
אַרטיקלען האָבן אַרויסגערופן אן אינטערעס און
אַב. קאַהאַן האט אים פארבעטן צו שרייבן אַפט.
אין 1927 איז ער געוואָרן אן אינעווייניקסטער
מיטארבעטער פון דער צייטונג.

פאָגעלמאַן האט אין פאָרווערטס געשריבן וועגן
פאָליטיש-געזעלשאַפטלעכע פראַבלעמען, וועגן גע-
שיכטע, ליטעראַטור און טעאַטער. ער האט אויך
פארעפנטלעכט א סעריע פון איבער פופציק מאַנאַ-
גראַפיעס וועגן א גאַנצער רייע באַרימטע פיגורן
אין דער געשיכטע פון אמעריקע. ער האט אויך
געדרוקט א סעריע ריזע-באשרייבונגען און א
סעריע אַרטיקלען וועגן זיין באַזוך אין ישראל
אין 1951.

ווען הלל ראַגאַף איז געוואָרן רעדאקטאר אין
1951, איז פאָגעלמאַן געוואָרן דער פאָרוואַלמונגס-
רעדאקטאר פון פאָרווערטס, און ווען ראַגאַף איז
אוועק אויף פענסיע, אין 1962, איז פאָגעלמאַן
געוואָרן דער רעדאקטאר. ער האט דעם פאָסטן
אַנטעוואַלטן ביז 1968, ווען ער איז פענסיאַנירט
געוואָרן.

פאָגעלמאַן האט אויך געדרוקט אַרטיקלען אין
דער וועקער, אין צוקונפֿט, און אין 1939-1940
געווען א מיט־רעדאקטאר פון דער צוקונפֿט.

פאָרבער, שמעון (אויגוסט 4, 1884 — פעב. 20, 1960),
געב. אין גאיאנדו, לעבן ביאליסטאָק. געלערנט
אין חדר און ישיבה. אַריינגעצויגן געוואָרן אין דער
פאָרטיי סאָציאַליסמן-דעוואָלוציאַנערן. אין 1902
אַנגעקומען קיין לאַנדאָן און געוואָרן אַקטיוו אין
דער אַנאַרכיסטישער באַוועגונג. 1904 אימיגרירט
קיין אמעריקע, געארבעט ביי שניידעריי.

פאָרבער איז געווען א מיטגליד פון דער רע-
דאקציע פון דער פרייע אַרבעטער שטימע און מיט-

ארבעטער און קאאפעראטיווער באוועגונג אין פוילן. מיטגעארבעט אין פוילישע וויסנשאפטלעכע צייט-שריפטן. געהערט צו דער רעדאקציע-קאלעגיע פון דער „געשיכטע פון דער טרייד יוניאנישער בא-וועגונג פון פוילישע מעטאל-ארבעטער“ און פאר-עפנטלעכט אן ארבעט וועגן דער געשיכטע פון די מעטאל-ארבעטער אין די דייטשע געביטן, וואס זיינען געווארן א טייל פון פוילן.

פארלאזט פוילן מיט זיין משפחה סוף 1968 און אין מאי 1969 זיך באזעצט אין ניו-יארק. פאר-עפנטלעכט א רייע ארטיקלען אין תל-אביבער לעצטע נייעס און אין ניו-יארקער אונזער צייט, אונטערן פסיוודאנים בן עזר. מיטארבעטער פון פארווערטס זינט יאנואר 1970. שמענדיקער מיט-ארבעטער פון אונזער צייט, וועקט און קולטור און לעבן.

אין פארווערטס שרייבט פינאסיסטעמאטיש אפהאנדלונגען וואו ער אנאליזירט און באהאנדלט פארשיידענע פאליטיש-געזעלשאפטלעכע און עקא-נאמישע פראבלעמען.

פייגענבוים, בנימין (אויגוסט 12, 1860 — נאָוועמבער 10, 1932). געב. אין וואַרשע אין אַ חסידישער משפּחה. געלערנט אין חדר און ישיבה. אַרום 1882 האָט ער זיך פאַראַינטערעסירט מיט דער השכלה און איז געוואָרן אַ לייגענער פון דער השכלה-ליטעראַטור.

אין 1884 איז ער אַוועק קיין אַנטווערפן און איז געוואָרן אַקטיוו אין דער סאַציאַליסטישער באַוועגונג און געשריבן פאַר דער פּלעמישער צייטונג פון דער בעלגישער סאַציאַליסטישער פאַרטיי. אין 1886 האָט ער אָנגעהויבן שרייבן קאַרעספּאָנדענציעס פאַר דער פּעטערבורגער יודי-שער וואַכנשריפט יודישעס פּאָלקסבלאַט.

אויף דער פאַרבעטונג פון פּיליפּ קראַנץ איז פייגענבוים געקומען קיין לאַנדאָן, וואו ער איז געוואָרן אַ מיטאַרבעטער פון דער אַרבעטער-פּריינד און האָט אין 1891 אָנגעהויבן דרוקן אין דער ניו-יאַרקער אַרבעטער-צייטונג „בריוו פון מעבר-לים“, און האָט אַרויסגעגעבן עטלעכע בראַשורן ווי גאַולה און ווי אַזוי קומט אַ איד צו סאַציאַל ליזנזם?

יולי 1891 איז פייגענבוים געקומען קיין ניו-

עסטרייך, איז פוקס ארעסטירט געווארן. נאך עטלעכע וואכן ארעסט איז ער באפרייט געווארן. ער האט זיך באזעצט אין פאריז און פון דארטן געשריבן פארן פארווערטס ארטיקלען וועגן די רדיפות אויף יידן אין עסטרייך. פון פראנקרייך האט פוקס אימיגרירט קיין ענגלאנד און האט פארגעזעצט זיין מיטארבעט אין פארווערטס.

אין 1950 איז ער אַוועק קיין ישראל, וואו ער איז געבליבן ביזן סוף פון זיין לעבן.

אין בוך-פאָרם זיינען אַרויס די פּאָלגנדיקע ווערק פון א. מ. פוקס: **איינזאמע**, לעמבערג 1912; **אויפן בערגל**, וואַרשע 1924; **אונטערן טריק**, 1924; **די נאכט און דער טאָג**, ניו-יאַרק 1961. אין די זאַמ-לונגען זיינען אַריין דערציילונגען וואָס זיינען פריער געווען געדרוקט אין פארווערטס.

פינא, ישראל (אפריל 7, 1914 —). געב. אין אַטוואַצק, לעבן וואַרשע. געלערנט אין חדר, אין אַ וועלטלע-כער יידישער שול און געענדיקט אַ פוילישע פּאָלקס-שול. געאַרבעט ווי אַן עלעקטריקער. ביים אויסברוך פון דער מלחמה מאַביליזירט אין דער פוילישער אַרמיי, זיך געפונען אין האַוועע ווען די שטאַט איז געוואָרן פאַרנומען דורך דער סאַוועטישער אַרמיי, עיוואַקואירט קיין רוסלאַנד. דאַרט געאַרבעט און זיך געלערנט, פאַרענדיקט אין צענטראַל-אַזיע אַ רוסישע מיטל-שול און אָנגעהויבן שטודירן אין אַ פעדאַגאָגישן אינסטיטוט.

נאָך דער מלחמה צוריקגעקומען קיין פוילן, געאַרבעט און שטודירט אין וואַרשעווער אוניווער-סיטעט, פאַרענדיקט דעם פּאָקולטעט פון געשיכטע מיט אַ מאַגיסטער-דיפּלאָם. שפּעטער שטודירט אין פעדאַגאָגישן אינסטיטוט אין אפאלע, דאַרט באַ-קומען דעם מיטל דאַקטאָר פון הומאַניסטישע וויסנ-שאַפטן. געאַרבעט אין יידישן קאַמיטעט אין דער שטאַט קאַטאַוויץ, שפּעטער אין דער יידישער קאַל-פּעראַטיווער באַוועגונג אין אויבערשליעזיע, געווען דירעקטאָר פון אַן עקאָנאָמישער שול, דערנאָך געאַרבעט אין שלעזישן וויסנשאַפטלעכען אינסטיטוט פון דער פוילישער וויסנשאַפטס-אַקאַדעמיע ווי אַ שרייבער און וויסנשאַפטלעכער פאַרשוונגס-אַרבע-טער. פאַרעפנטלעכט אין דער פוילישער שפּראַך אַ ריי ביכער וועגן דער סאַציאַלער און פּאָליטישער געשיכטע און אויך וועגן דער געשיכטע פון דער

באקומען טראדיציאנעלע און אלגעמיינע בילדונג. אין 1918 זיך באזעצט אין ווארשע.

דעביוטירט מיט לידער אין 1921. זינט דעמאלט געדרוקט לידער, דערציילונגען און עסייען אין פאר-שיידענע צייטשריפטן, צווישן זיי: **כאליאסטרע, ביכער-וועלט, ליטערארישע בלעטער, פארויב**. זיך פארנומען מיט זשורנאליסטיק און מיטגעארבעט אין אונזער עקספרעס, ווארשע.

ער האט זיך אויך אפגעגעבן מיט איבערזעצן א גרעסערע צאל ווערק, צווישן זיי דאס געזאנג פון ליבע און טויט, 1925, און דאס שטורכושיע לעבן פון לאזיק רויטשוואניעק, פון איליא ערענבורג, 1929.

נאכן אויסברוך פון דער צווייטער וועלט-מלחמה אוועק קיין ווילנע און דערנאך איבער סיביר אונגע-קומען קיין שאנכאי, וואו ער האט איבערגעלעבט די מלחמה. דארטן געווען רעדאקטאר 1941—1943 פון אונזער לעבן. נאך דער מלחמה אונגעקומען אין 1947 קיין אמעריקע, וואו ער האט פארגעזעצט זיין ליטערארישע ארבעט.

פון 1949 ביזן סוף פון זיין לעבן געווען אן אינעווייניקסער מיטארבעטער פון פארווערטס, וואו ער האט געשריבן נייעס און ארטיקלען.

פענסטער, ברוך (מערץ 22, 1902 — מערץ 11, 1974), געב. אין זאמער, א דארף ביי פולמוסק, פוילן. געלערנט אין חדר און ישיבת. 1920 איז ער אונגע-קומען קיין אמעריקע, געארבעט ווי א שטריקער-ארבעטער. דעביוטירט מיט א ליד אין דער פרייהייט, 1922, און זינט דעמאלט ביז 1950 געווען אן אינעווייניקסער מיטארבעטער פון דער צייטונג, וואו ער האט פארעפנטלעכט לידער, דערציילונגען און ארטיקלען וועגן אקטועלע פראגן.

האט אונגעשריבן צוזאמען מיט נ. בוכוואלדן טעאטער-שפילן „א בונט מיט א סטאטשקע“ און מיט כאווער-פאווערן „א גאלדפאדען-חלום“.

פארלאזן די מאָרגן-פרייהייט אין 1950 און אין 1957 געוואָרן א מיטארבעטער פון פארווערטס. געשריבן פארשיידענע ארטיקלען און איז א צייט געווען נייעס-רעדאקטאר. געווען אויך דער דע-דאקטאר פון פאקטן און מיינונגען, דעם בולעטין פון יידישן ארבעטער-קאמיטעט.

יארק, וואו ער האט פארגעזעצט זיין שרייבן פאר דער ארבעטער-צייטונג און איז געוואָרן אקטיוו אין דער יידישער ארבעטער-באוועגונג. ווען עס איז געגרינדעט געוואָרן דאָס אַבערבלאָט איז ער גע-וואָרן א נאָענטער מיטארבעטער און איז שפעטער געוואָרן א מיטארבעטער פון פארווערטס.

צוליב געוויסע חילוקי דעות איז ער אויף א צייט אוועק פון פארווערטס און האט געארבעט ווי א נייעס-שרייבער פארן מאָרגן-זשורנאל. אָבער ער האט זיך צוריקגעקערט אין פארווערטס און איז געוואָרן איינער פון די הויפט-מיטארבעטער, וואו ער האט געשריבן פובליציסטישע ארטיקלען וועגן אקטועלע פראגן און לייט-ארטיקלען.

פייגענבוים איז געווען אן אינטערנאציאנאליסט און א קאסמאפאליט און האט זיין גאנצן לעבן באקעמפט אלע יידישע נאציאנאלע באוועגונגען, סיי דעם ציוניזם סיי דעם בונדזיסם.

ער איז געווען דער מחבר פון א גרעסערער צאל ביכער און בראַשורן וואָס זיינען דערשינען אין לאַנדאָן, ניו-יאָרק, וואַרשע און לעמבערג.

פייגענבוים האט אין זיינע ארטיקלען געקעמפט קעגן דער יידישער רעליגיע, קעגן יידישע מנהגים און בכלל קעגן יידישן לעבנס-שטייגער. „אפיקורסות איז ביי פייגענבוים געווען א טייל פון זיין אלגעמיינער סאציאליסטישער וועלט-אנשוואונג“ (ה. ראַנגאָף).

פינקעל, בנימין (ארום 1890 — ?), געב. אין ווארשע. געלערנט אין חדר און בית מדרש. אין 1908 גע-קומען קיין אמעריקע.

דעביוטירט מיט א הומאָרעסקע אין דער טעג-לעכער וואַרהייט אין 1911. געשריבן לידער, גע-דרוקט אין פארשיידענע צייטשריפטן. געארבעט ווי א זשורנאליסט אין דער וואַרהייט.

געווען לאנגע יארן א מיטארבעטער פון פארווערטס, וואו חוץ זשורנאליסטישע ארבעט גע-דרוקט פעליעמאָנען, הומאָרעסקעס און קאמישע סצענעס.

זיך באנוצט מיט די פסעוודאָנימען יוסף מאָר-שאלעק און ביגלען.

פלאַקסער, מנחם (אפריל 8, 1898 — אויגוסט 3, 1978), געב. אין אַסטראַלענקא, לאַמושער גוב.

העברעאישער צייטונג החבצלת (ירושלים) און אין המליץ אין הצפירה.

ער האט דעביוטירט אין יידיש אין דער ארבעי-טעריפריינד, לאנדאן 1896, און א קורצע צייט געווען דער רעדאקטאר.

פון 1899 ביז 1904 האט פרומקין געלעבט אין ניו-יאָרק, וואו ער איז געווען א שטענדיקער מיט-ארבעטער פון פאָרווערטס. שפעטער געלעבט אין פאָריז, לאנדאן און צוריק אין ניו-יאָרק. האט א סך ווערק איבערגעזעצט אויף יידיש און האט אָנגע-שריבן אין פּרילינג פון יידישן סאָציאַליזם, 1940.

פרענק, משה (מאי 10, 1908 — אָקטאָבער 17, 1977), געב. אין ניו-יאָרק. געלערנט עלעמענטאר שול, מיטל-שול און שפעטער שטודירט אין דזשאָרדזש וואַשינגטאָן אוניווערסיטעט אין וואַשינגטאָן, וואו ער האט באַקומען זיין באַקאלאווער-דיפּלאָם, 1936, און אין אמעריקאַנער אוניווערסיטעט, וואַשינגטאָן, וואו ער האט באַקומען זיין מאַגיסטער דיפּלאָם אין 1937. זיין יידישע בילדונג האט ער באַקומען אין יידיש-וועלטלעכע שולן און האט גראַדואירט פון דעם יידישן לערער סעמינאַר.

אין 1935 האט זיך מ. פרענק באַזעצט אין וואַשינגטאָן, וואו ער איז צום ערשטן געווען א לערער אין דער אַרבעטער-רינג שול. שפעטער האט ער געאַרבעט ווי אַן עקאָנאָמיסט פאַר דער אָפּטיי-לונג פון עקאָנאָמיע ביי דער רעגירונג. אַן ענלעכן פאַסן האט ער פאַרנומען ביי דער אויסלענדישער עקאָנאָמישער אַדמיניסטראַציע פון דער פּעדעראַלער רעגירונג. במשך פון 21 יאָר איז ער געווען אַן אַדמיניסטראַטיווער געהילף ביי אַ צאָל קאָנגרעס-לייט.

לאַנגע יאָרן איז מ. פרענק געווען דער וואַשינגטאָנער קאַרעספּאָנדענט פון מאַג און שפעטער מאַג-מאַגאַזין-זשורנאַל. ווען די צייטונג האט זיך גע-שלאָסן, איז פרענק געוואָרן דער וואַשינגטאָנער קאַרעספּאָנדענט פון פאָרווערטס, וואו ער האט געשריבן וועגן דער פּאָליטישער סצענע אין וואַ-שינגטאָן און בכלל וועגן פּאָליטישע פּראָגן.

פרענק האט באַזוכט ישראל און אַנגעשריבן אַ בוך: מדינת ישראל אין אַנזעע פּענ, רעפּאָרטאַזשן, תל-אביב 1972.

פּענסטער, רייזל (אַפּריל 20, 1910 — אָקט. 27, 1981), געב. אין ביטען, גראַדנער גוב. אימיגרירט קיין אמעריקע אין 1923, געלערנט אין אַ מיטל-שול און אין יידישן לערער סעמינאַר.

דעביוטירט מיט אַ דערציילונג „דעם זיידנס תהילים“ אין 1931 אין מאָרגן-פרייהייט, און דער-נאָך געדרוקט דערציילונגען, סקיצן, ריזע-בילדער און אַרטיקלען אין פאַרשיידענע זשורנאַלן, ווי יידישער קעמפּער, יידישע קולטור און מאַג, וואו געדרוקט צוויי ראַמאַנען „דער זיג פון ליבע“ און „אַמאַל איז געווען אַ שמעל“.

אין פאָרווערטס האט רייזל פּענסטער געדרוקט אַ ראַמאַן „דער וועג צוריק“, 1971, און אַ סעריע „איינדרוקן פון אַ ריזע אין ישראל“, אונטערן פּסעוודאָנים רייזל משאַרנעס.

אין בוך-פאַרם: זון אויף באַרג, דערציילונגען, נ. י. 1951.

פּראַנק, משה צבי (דעצ. 24, 1897 — אַפּריל 12, 1975), געב. אין רעזשיצע, ביי האַמעל, ווייסרוס-לאַנד. באַקומען אַ יידישע און אַלגעמיינע דער-ציאונג. אין 1913 געקומען קיין מאַנטרעאַל, וואו שטודירט אין מעק-גיל אוניווערסיטעט. אַ לענגערע צייט געווען אַ העברעאישער לערער.

פּראַנק האט געשריבן אויף העברעאיש, יידיש און ענגליש. זיך באַטייליקט אין קאַנאַדער אַדלער, מאַנטרעאַל, יידישער זשורנאַל, מאַראַנטאָ, הדואר און אַנגלאַ-יידישע צייטשריפטן אין קאַנאַדע און ניו-יאָרק. ער האט אַ לענגערע צייט געשריבן אין פאָרווערטס פובליציסטישע אַרטיקלען און אַפּהאַנד-לונגען וועגן העברעאישע ביכער. בשעת ער האט געלעבט אין ישראל האט ער געדרוקט קאַרעספּאַנ-דענציעס אין פאָרווערטס.

אומגעקומען אין אַן אויטאָמאָביל-קאַטאַסטראַפּע.

פרומקין, אברהם (אַפּריל 1873 — אַפּריל 29, 1940), געב. אין ירושלים. אין 1889 איז ער שוין געווען אַ לערער פון אַראַביש אין בעלקינדס שול אין יפו. 1890 אַוועק קיין קאַנסטאַנטינאָפּאָל, וואו ער האט שטודירט מערקיש און יודיספרודענץ.

פרומקין האט אַנגעהויבן שרייבן אויף העברע-איש און האט געדרוקט מאַמרים אין זיין פּאַטערס

זיין מיטארבעט, וואו ער שרייבט זיינע שבתדיקע שמועסן און אפט וועגן ביכער און שרייבער.

צאנזן איז א זייער פראדוקטיווער שרייבער און ער האט ארויסגעגעבן א גרעסערע צאל ראמאנען, זאמלונגען, דערציילונגען און עסייען. ער האט אויך אנגעשריבן א וויכטיקן ראמאן ארמאפאנוס קובא צוריק אהיים, אין פינף בענד, 1968—1981. עס איז א היסטארישער ראמאן וואס נעמט ארום דאס יידישע לעבן פון די צייטן פון דעם צווייטן בית-המקדש ביזן חורבן און אויפקום פון מדינת-ישראל.

ער איז אויך דער מחבר פון: פולער העברעאיש-יידישער ווערטערבוך, צוויי בענד, תל-אביב 1960, און פולער יידיש-העברעאישער ווערטערבוך, תל-אביב 1982.

צביון, ב. (מאי 1, 1874 — אקט. 14, 1954). פסעוור-דאנים פון בן ציון האפמאן. געבוירן אין קרוג, קורלאנד. האט געלערנט אין חדר אין ליטווישן שמעטל וואסקי און שפעטער אין פארשיידענע ישיבות, צווישן זיי אין בויסקער בית-המדרש, און אין ווילנע. צו 18 יאר געקראגן סמיכות אויף הוראה. 1892 געווארן א מיטגליד פון א סאציאליסטישן פראפאגאנדע קרייזל. אין 1896 זיך באזעצט אין ריגע און אנגעהויבן שמודיהן אין דארטיקן פאלי-מעכניקום. שפעטער שמודיהן אין בערלין, בערו, קארלסרוהע, וואו ער האט באקומען זיין דיפלאם ווי אן אינושעניער. זיין דאקטאר-טיטול האט ער באקומען אין דער שווייץ.

דעביוטירט אויף העברעאיש מיט ארטיקלען אין המליץ, 1895, אויף יידיש אין 1901 אין דער אידר-שער ארבעטער, ארגאן פון אויסלענדישן קאמיטעט פון בונד, וואס איז ארויס אין זשענעווע. די מעמע פון ארטיקל איז געווען וועגן דער נויטיקייט פון א נאציאנאלער פראגראם פארן בונד. אין 1907 געווען דער קארעספאנדענט פון פארווערטס אויפן פינפטן ציוניסטישן קאנגרעס אין באזעל. מיטגעארבעט אין דער אומלעגאלער בונדישער פרעסע און אין פע-טערבורגער פריינד, וואו געשריבן פעליעטאנען. אנהויב 1906 זיך באזעצט אין ווילנע, וואו מיט-געארבעט אין די לעגאלע בונדישע צייטונגען און געשריבן פארן פארווערטס און פארן צייטגייסט, די וועכנטלעכע צייטונג פון פארווערטס.

סוף 1908 זיך באזעצט אין אמעריקע, געארבעט ווי אן אינושעניער און דערנאך זיך אפגעגעבן מיט

פרענק איז געווען אקטיוו אין יידישן קולטור-געזעלשאפטלעכן לעבן. אין 1940-1941 האט ער מיטגעהאלפן דעם יידישן ארבעטער-קאמיטעט ביים באקומען וויזעס קיין אמעריקע פאר די סאציאליסטישע טוערס און יידישע שרייבער וואס זיינען שטעקן-געבליבן אין איראפע בשעת דער מלחמה.

צ

צאנזן, מרדכי (אפריל 1, 1906 —), געב. אין סאקא-לאו-פארלאסק, שעדלעצער געגנט, פוילן. באקומען יידישע און אלגעמיינע בילדונג.

דעביוטירט אין 1928 אין אויסגאנג און פאלקס-צייטונג, ווארשע. געדרוקט רעפארטאזשן, דער-ציילונגען, ראמאנען, קרימישע ארטיקלען אין וואכנשריפט פאר ליטעראטור, פארויס, ליטערא-רישע בלעטער, יוגנט-וועקער און פאלקסצייטונג אין ווארשע. ארויסגעגעבן אין בוך-פארם ויאטלעכ, דערציילונגען, 1933 און אויף זומפיקער טרד, ראמאן 1935.

ווען די מלחמה איז אויסגעבראכן איז ער אנט-לאפן קיין ווילנע, פון דארטן אין 1940 געקומען קיין יאפאן און אין 1941 געקומען קיין ארץ-ישראל.

אין 1947 באזוכט פוילן און אנגעשריבן פארן פארווערטס א סעריע ארטיקלען וועגן דעם חורבן פון די יידן אין פוילן. (אונטערן נאמען איבער שטיין און שטאק איז עס ארויס אין בוך-פארם, תל-אביב 1961). פון דעמאלט אן, מיט קורצע איבעררייסונגען, איז צאנזן דער שמענדיקער פארווערטס קארעס-פאנדענט אין ארץ-ישראל. ער שרייבט אין זיינע קארעספאנדענציעס וועגן פאליטיש-געזעלשאפט-לעכע פראבלעמען, וועגן טאג-מעגלעכע ענינים.

אין 1949 האט צאנזן געגרינדעט די לעצטע נייעס, וואס איז ארויס דריי מאל א וואך אונטערן נאמען לעצטע נייעס און דריי מאל א וואך אונטער אן אנדער נאמען. זינט 1957 גייט זי ארויס זעקס מאל א וואך אונטערן נאמען לעצטע נייעס. אין דער צייטונג שרייבט ער יעדע וואך אן ארטיקל אונטערן נאמען „שבתדיקע שמועסן“, וואו ער באהאנדלט די סאמע וויכטיקסטע פראבלעמען פון דער וואך. צאנזן האט אויך רעדאקטירט א לענגערע צייט אן אילוסטרירטע וואכנבלאט.

די לעצטע נייעס איז אפגעקויפט געווארן פון דער ארבעטער פארטיי, אבער צאנזן זעצט פאר

ב. צביון האָט אָנגעשריבן אַ צאָל וויכטיקע ביכער, צווישן זיי: אַסטראָנאָמיע (ג. י. 1918), דאָס לעבן פון חיות (ג. י. 1919) און מיון ריזע קיין ארץ־ישראל (וואַרשע 1923). ער האָט רעדאַקטירט דעם זאַמלבוך מוזיזנט יאָר פינסק און פּופּציק יאָר קלאַזקמאַכערס יוניאָן (ג. י. 1936) און האָט אָנגעשריבן אַ גרעסערע שמוּדיע „די ייִדישע אַרבעטער באַוועגונג אין די פאַראייניקטע שטאַטן פון אַמעריקע“ (צוזאַמען מיט לאַזאַר קלינג) פאַר דער אַלגעמיינער ענציקלאָפּעדיע, סעריע „ידון“, באַנד ג, (ג. י. 1948). ער איז אויך געווען מיט־רעדאַקטאָר פון דעם וויכטיקן ענגליש־ייִדישן ענציקלאָפּעדישן ווערטערבוך (ג. י. 1915).

צוקערמאַן, רחמיאל (מערץ 26, 1942 —), געב. אין ניר־זאַרק. געלערנט אין ברוקלין קאַלעדזש און באַ-קומען מאַגיסטער־דיפּלאָם אין קאַלאַמביע אוניווערסיטעט. ייִדישע לימודים געלערנט אין ייִדישן לערער־סעמינאַר.

באַקומען פאַרשיידענע סטיפּענדיעס און איז געווען אַ פאַקולטעט־וויסנשאַפּטלער אין קאַלאַמביע 1966-1965, 1961-1960 פאַרשונגס־געהילף צו אוריאַל ווינרייך לינגוויסטישע אַפּטיילונג, קאַלאַמביע אוניווערסיטעט. 1964-1963 געפאַרשט מערב־ייִדיש אין עלזאַס, פראַנקרייך, אונטער דער השגחה פון קאַלאַמביע. 1976-1967 אינסטרוקטאָר פון פראַנצויזיש, רוסיש און ייִדיש אין ברוקלין קאַלעדזש. עטלעכע זומער סעמעסטערס געווען אַ לערער פון ייִדיש אין קאַלאַמביע.

פאַרעפנטלעכט אַ צאָל שמוּדיעס אויף ייִדיש און ענגליש וועגן ייִדיש. די שמוּדיעס זיינען פּובלי-קירט געוואָרן אין די גאַלדענע קייט, יוגנט־רוף, צוקונפּט, ייִדישע שפראַך און אין ענגליש אין פעלד פון ייִדיש. ער גרייט צו: „ייִדיש־ענגלישער פראַזע-לאַגישער ווערטערבוך“.

אין מאי 1981 אָנגעהויבן אַרבעטן אין פאַרווערטס ווי אַ שרייבער פון נייעס און ספּעציעלע באַרויכטן.

צייטלין, אהרן (יוני 3, 1898 — סעפט. 28, 1973), געב. אין אוואַראַרְאוויטשי, ווייסרוסלאַנד, זון פון הלל צייטלין. די קינדער־יאָרן פאַרבראַכט אין האַמעל און איז שטאַרק באַווירקט געוואָרן פון דער קולטור־אַטמאָספּערע אין זיין פאַטערס הויז. שפּעטער געוואוינט אין ווילנע און אין 1907 זיך אַריבער־געקליבן קיין וואַרשע, וואו ער האָט געענדיקט

זשורנאַליזם. 1909 געווען דער רעדאַקטאָר פון דער ערשטער טעגלעכער העברעאישער צייטונג אין אַמעריקע היום, ערשטער רעדאַקטאָר פון דער פריינד, הודש־זשורנאַל פון אַרבעטער־רינג (1910—1912), פון וואַכנבלאַט די נייע פאַסט, אַרגאַן פון קלאַזקמאַכערס, רעדאַקציע מיטגליד פון דער ציר קונפּט.

אין 1915 איז צביון געוואָרן אַ מיטאַרבעטער פון פאַרווערטס, וואו ער איז געוואָרן איינער פון די וויכטיקסטע שרייבער פון דער צייטונג. נאָך דער שפּאַלטונג פון דער ייִדישער סאַציאַליסטישער פעדעראַציע, אין 1921, אַוועק פון פאַרווערטס און ווען ס'איז געגרינדעט געוואָרן די פרייהייט, מיט־געאַרבעט דאָרט אַ קורצע צייט. צביון האָט גאָר גיך באַנומען דעם כאַראַקטער פון קאַמוניזם און ער האָט פאַרלאָזן די פרייהייט און איז געוואָרן צוריק אַ מיטאַרבעטער פון פאַרווערטס, ביזן סוף פון זיין לעבן.

צביון האָט געשריבן אין פאַרווערטס צוויי אַרטיקלען אַ וואָך און איין לייט־אַרטיקל. אין זיין קאַלום (רובריק) „צייט־נאַטיצן“ פלעגט ער שרייבן וועגן אַקטועלע פּאָליטישע פראַגן און יעדן שבת פלעגט ער אין זיין רובריק „אידישע אינטערעסן“ געבן אַן אַנאַליז וועגן ייִדישע פּאָליטישע און געזעל־שאַפּטלעכע פראַבלעמען. געשריבן האָט ער אַפט מיט הומאָר, אַבער ערנסט, גרינדלעך און מיט גענויער באַקאַנטשאַפּט וועגן די ענינים וואָס ער האָט באַהאַנדלט. אפילו די לייענער וואָס זיינען גיט תמיד מסכים געווען מיט זיינע מיינונגען אָדער אַנאַליז — האָבן אים געלייענט מיט אינטערעס און האָבן זיך באַצויגן מיט דרך ארץ צו אים און צו זיין שרייבן.

אַ טייל פון זיינע עסייען און אַרטיקלען וואָס ער האָט געשריבן פאַרן פאַרווערטס און פאַר אַנדערע צייטשריפטן זיינען אַריין אין זיין בוך פאַר פּופּציק יאָר — געקליבענע שריפטן, רעדאַקטירט פון ח. ש. קאַזדאַן, וועלכער האָט אָנגעשריבן אַ גרעסערע אַפּהאַנדלונג דאָס לעבן און שאַפּן פון ג. צביון (ניר־זאַרק 1948).

צביון איז געווען רעדאַקטאָר פון גערעכטיקייט (1929—1954), די צייטשריפט פון דער „אינטער־געשאַנאַל“ (דאַמען באַקליידונגס יוניאָן). ער האָט אין דעם זשורנאַל אַפט געדרוקט שאַפּונגען פון ייִדישע שרייבערס.

1892 אימיגרירט קיין אמעריקע, געארבעט אין שעפער.

קאברין האט דעבוטירט אין דער יידישער ליטעראטור מיט אן איבערזעצונג פון א דערציילונג פון גליעב אוספענסקי (1894) און האט דערנאך פארעפנטלעכט אריגינעלע דערציילונגען אין ארבעי מערצייטונג און אבער-בלאט, און איז געווארן א פראפעסיאנעלער שרייבער. אין זיינע דערציילונגן גען האט ער געשילדערט האס יידישע לעבן אין רוסלאנד און אמעריקע, אבער האט זיך שפעטער אפגעגעבן מערסטנס מיטן לעבן אין אמעריקע. ער האט אויך געשריבן ראמאנען און דראמעס פארן יידישן טעאטער.

אין די ערשטע יארן פון פארווערטס האט ער אין דער צייטונג פארעפנטלעכט דערציילונגען און ראמאנען. שפעטער איז קאברין איבערגעגאנגען צום מאג און די לעצטע יארן פון זיין לעבן איז ער געווארן א מיטארבעטער פון דער מארגן פרייהייט.

קאהאן, שושנה (יוני 25, 1895 — נאוו. 2, 1965), געב. אין לאדזש. פרוי פון לאזאר קאהאן.

ווען זי איז נאך געווען זייער יונג האט זי אנגעהויבן שפילן אין יידישן טעאטער און איז געבליבן פארבונדן מיטן יידישן טעאטער ביזן סוף פון איר לעבן.

זי האט אנגעהויבן שרייבן ארום 1912 אין לאדזשער מאגבלאט. שפעטער האט זי מיטגעאר-בעט אין אנדערע יידישע צייטונגען, וואו זי האט געדרוקט ראמאנען און ארטיקלען וועגן פרויען-פראגן. זי האט אויך געשריבן פיעסן און איבער-געזעצט דראמעס וואס זיינען געשפילט געווארן אין יידישן טעאטער.

די יארן פון דער צווייטער וועלט-מלחמה האט זי איבערגעלעבט אין שאנכאי. אין 1947 איז זי געקומען קיין ניו-יארק און איז געווארן א שמענ-דיקע מיטארבעטערין פון פארווערטס, וואו זי האט פארעפנטלעכט א גרעסערע צאל ראמאנען אונטערן נאמען ראח שושנה. האט אויך אנגעפירט א טעג-לעכע אפטיילונג, די פרוי און די היים" אונטערן פען-נאמען מטרי ראח.

גימנאזיע. 1920-1921 געלעבט אין ארץ-ישראל און זיך צוריקגעקערט קיין פוילן.

דעבוטירט אין דער יידישער ליטעראטור אין 1914 מיט „די מטרוניתא“, א קבלה-שאפונג, בא-זירט אויף א מאטיוו פון ר' חיים וויטאל. זינט דעמאלט האט ער געשריבן לידער, דראמעס, פעליע-מאנען, פילאסאפישע עסייען און א האמאן, וואס ער האט פארעפנטלעכט אין פארשידענע צייטונג-גען, זשורנאלן און זאמליכער. 1932—1934 האט ער רעדאקטירט דעם ליטערארישן חודש-זשורנאל גלאבוס, ווארשע.

צייטלין האט זיך באזעצט אין אמעריקע ערב דער צווייטער וועלט-מלחמה, וואו ער האט פאר-געזעצט זיין ליטערארישע ארבעט. ער האט גע-דרוקט יעדן פרייטיק אין מארגן-זשורנאל און שפע-טער אין מאג-מארגן-זשורנאל אן עסיי וועגן צייט-פראבלעמען. נאך דעם ווי דער מאג-מארגן-זשורנאל האט אויפגעהערט צו דערשיינען, האט ער פאר-געזעצט שרייבן זיין פרייטיקדיקע עסיי אין פארווערטס.

אן אויסקלייב פון די האזיקע וועבנטלעכע ארטיקלען און עסייען, אונטער נאמען ליטערארישע און פילאסאפישע עסייען, איז דערשינען אין ניו-יארק אין 1980. אהרן צייטלינס ווערק זיינען דער-תל-אביב. איז בוך-פארם אין ווארשע, ניו-יארק און תל-אביב.

צייטלין פארנעמט זייער א חשובן ארט אין דער יידישער ליטעראטור מיט זיין אלזייטיקער שאפונג, מיט זיין פארטייטער יידישער פארוואנדלטיקייט, זיינע זוכענישן און זיין אפטער פאראייניקונג פון מיסציוזם, אפאקאליפטיק מיט א מאדערנער פארם. ער האט אויך געשריבן אויף העברעאיש און ער איז פאררעכנט ווי א וויכטיקער שרייבער אין דער העברעאישער ליטעראטור.

ק

קאברין, לעאן (מארץ 15, 1872 — מארץ 13, 1946), געב. אין וויטעבסק, רוסלאנד. געלערנט אין חדר און רוסיש פרוואט. יונגערהייט אנגעהויבן לייענען די רוסישע ליטעראטור און באוויקט געווארן פון דעם רוסישן רעאליזם. זיינע ערשטע פרוואוון צו שרייבן דערציילונגען האט ער געמאכט אויף רוסיש, אבער האט ניט געדרוקט.

זיין פילזויטיקע ליטערארישע און זשורנאליסטישע ארבעט הויכט זיך אן אין 1890 ווען עס איז דערשינען די וואכנצייטונג **ארבעטער-צייטונג**, וואס ער איז געווען איינער פון אירע הויפט גרינדערס און מיטארבעטערס.

אין **ארבעטער-צייטונג** האט קאהאן געשריבן ארטיקלען, דערציילונגען, לידער און א וועכנטלעכע דרשה באזירט אויף דער מדה פון דער וואך. אין די דרשות וואס ער האט אונטערגעשריבן, "דער פראלעטארישער מגיד" און אין די ארטיקלען, "פון א ווארט — א קווארט", האט קאהאן באהאנדלט פארשידענע פראבלעמען און צייט-פראגן. ער האט אויך פאפולאריזירט מארקס, דארוויינען און האט איבערגעזעצט עמיל זאלאס **זשערמינאל** און דער-ציילונגען פון וויקטאר הוגא, טאמאס הארדי, א. טורגעניעוו, וויליאם האועלס און מאקס נאדווי.

אין **ארבעטער-צייטונג** האט ער אויך פארעפנט-לעכט זיין דערציילונג **רפאל נעריץ** (1894). עס איז א דערציילונג וועגן א פשוטן יידן, א סטאליער און ווי אזוי ער פאסט זיך צו צום נייעם לעבן. ער שילדערט רפאלס געראנגל און ווי אזוי פון א בעלה-הכית פאר זיך ווערט ער אין אמעריקע פארוואנדלט אין א פראלעטאריער וואס ארבעט ביי יענעם. דערביי איז דאָרט איינגעוועכט סאציאל-ליסטישע פראפאגאנדע.

ער האט דעמאלט אויך אנגעשריבן די צוויי **שידוכים** (1894) און **יעקל דער יענקי** (1895), וואס ער האט פריער געהאט אנגעשריבן אויף ענגליש, און אין 1900 האט ער פארעפנטלעכט די **נשמה יתירה**, וואו ער קאמבינירט עכטע בעלעטריסטיק מיט סאציאליסטישער פראפאגאנדע.

אין דער זעלביקער צייט האט קאהאן געשריבן אויף ענגליש רעפארטאזשן און דערציילונגען, וואס זיינען געווען געדרוקט אין וויכטיקע אמעריקאנער זשורנאלן. זיין ראמאן **יעקל** האט ער געשריבן אויף ענגליש און איז ארויס אין 1896. ער האט געצויגן די אויפמערקזאמקייט פון דער אמעריקאנער קריטיק און פון אמעריקאנער שרייבער. א צאל פון זיינע דערציילונגען זיינען דעמאלט איבערגעזעצט געווארן אויף רוסיש און האבן זיך געדרוקט אין רוסישע זשורנאלן אין פעטערבורג.

קאהאן איז געווען א מיטארבעטער פון דער **צוקונפט** און אין די יארן 1893—1897 איז ער

קאהאן, אב. (יולי 7, 1860 — אויגוסט 31, 1951). געב. אין פאדעבערעזע, ווילנער גוב. זיין פאטער איז געווען א פרומער ייד, א מלמד און שפעטער א בוכהאלטער. קאהאן האט געלערנט אין א חדר, אין א ישיבה און ביים פאטער האט ער געלערנט העברעאיש. שפעטער איז ער געגאנגען אין א צייכן-שול און אין א רוסיש-יידישער רעגירונגס-שול.

אין 1877 איז ער אנגעקומען אין דעם רוסיש-יידישן לערער אינסטיטוט און איז געווארן פעטיק אין א קרייז פון יידישע רעוואלוציאנערן. נאכן פאר-ענדיקן דעם אינסטיטוט אין 1881 איז ער געווארן א לערער אין א יידיש-רוסישער קרוין שול אין וועליזש, וויטעבסקער גוב.

צוליב די רעוויזיעס וואס די פאליציי האט ביי אים דורכגעפירט און צוליב דער געפאר ארעסטירט צו ווערן, איז ער אנטלאפן קיין מאליעוו וואו ער האט זיך געטראפן מיט געזעלשאפטלעכע טוער און ער איז געוואויר געווארן וועגן דער באוועגונג צו פארן קיין אמעריקע כדי דארט צו גרינדן קאמוניסטישע קאלאניעס. פרילינג 1882 האט ער פאר-לאזן רוסלאנד און אין בראד האט ער זיך געטראפן מיט די פירער פון אן „עס-עולם" גרופע און מיט זיי אפגעפארן קיין אמעריקע.

אין ניר-יארק האט קאהאן אויפגעגעבן דעם געהאנק פון בויען קאמוניסטישע קאלאניעס און אנגעהויבן ארבעטן ביי ציגארן און דערנאך ביי בלעכעריי. ער האט זיך גיך אויסגעלערנט ענגליש און אין 1883 איז ער שוין געווארן א לערער און געלערנט אימיגראנטן ענגליש.

קאהאן איז געווארן אקטיוו אין דער סאציאליסטישער באוועגונג און אין דער ערשטער יידישער סאציאליסטישער ארגאניזאציע אין אמעריקע — „פראפאגאנדע פאראייניגט" — וואס האט אנגעפירט זיין ארבעט אויף רוסיש. קאהאן האט פארגעשלאגן מען זאל אנפירן די פראפאגאנדע צווישן די יידישע ארבעטער אויף יידיש, און ער אליין האט געהאלטן די ערשטע סאציאליסטישע העדע אויף יידיש אין אמעריקע. קאהאן האט געהאלפן גרינדן די ערשטע יידישע יוניאן אין אמעריקע, „די פראגרעסיווע שניידער יוניאן".

אין יוני 1886 האט קאהאן צוזאמען מיט טש. ראיעווסקין ארויסגעגעבן א סאציאליסטיש וואכנ-בלאט **די נייע צייט**, פון וועלכער עס זיינען ארויס דריי נומערן.

דעמאלט אן איז ער געבליבן רעדאקטאָר בײַ זײַן טױט.

מיט אַרטיקלען האָט זײַך קאַהאַן באַטייליקט אין פּאַרווערטס אויך אין דער צײַט ווען ער איז נײַט געווען דער רעדאקטאָר פֿון דער צײַטונג.

קאַהאַן האָט מיט זײַן ענערגיע, ווילן און מי אויפגעבױט דעם פּאַרווערטס ווי די גרעסטע פּאַפּר-לערסטע ייִדישע צײַטונג מיט אַ סאַציאַליסטישער אַרײַנטאַציע. די צײַטונג האָט אַי אַפּגעשפּיגלט, אַי געהאַלפֿן פּאַרמירן דאָס ייִדישע לעבן אין אַמע-ריקע און איז געוואָרן אַ וויכטיקער פּאַקטאָר נײַט בלױז אין דעם ייִדישן, נאָר אויך אין אַלגעמײַנעם לעבן אין אַמעריקע.

דער פּאַרווערטס האָט אויך געדינט ווי אַ בריק צווישן דעם ייִדישן ישובֿ אין אַמעריקע און די ייִדן אין אײראָפּע און האָט תּמיד מאַכיליזירט די ייִדישע מאַסן אין אַמעריקע לטובֿת די ייִדן אין אײראָפּע און שפּעטער פּאַר ישראֵל. דער פּאַרווערטס איז געווען אײנע פֿון די סאַמע ערשטע צײַטונגען אין אַמעריקע וואָס האָט אַנטפלעקט דעם אַמתן פּרצוף פֿון באַלשעוויזם און פֿון דעם סאַוועטישן רעזשים.

אונטער אַב. קאַהאַנס רעדאַקציע האָט דער פּאַרווערטס געהאַלפֿן בויען ייִדישע יוניאָנס און די ייִדישע אַרבעטער-באַוועגונג בכלל.

קאַהאַן האָט הויך רעדאַקטירן דעם פּאַרווערטס געהרוקט אין דער צײַטונג אַרטיקלען וועגן אַקטור-עלע פּראָבלעמען און וועגן ליטעראַטור און טעאַטער. ער האָט זײַך באַפּרייט פֿון זײַן פּריערדיקן צוגאַנג אַז ליטעראַטור דאַרף פּראָפּאַגאַנדירן סאַציאַליס-טישע אידעען, און האָט געפּאָדערט נאָר רעאַליזם. אין זײַנע אומצאַליקע אַרטיקלען וועגן ליטעראַטור האָט ער געלויבט יענע שרײַבער וואָס האָבן געשריבן אויף אַ רעאַליסטישן שטייגער. ער אַליין האָט פּאַרגעזעצט שרײַבן בעלעטריסטיק. אין 1913 האָט ער אַנגעשריבן אַ רעאַליסטישע דערציילונג פּעננײַטס חתנים. ער האָט אויך אַנגעשריבן נאָך צוויי האַמאַנען אויף ענגליש, דער רױטער טעראָר און דער ווייטער (1907) און דער אויפשטייג פֿון דייוויד לעווינסקי (1917). דאָס לעווינסקי בוך ווערט באַ-טראַכט ווי אַ קלאַסיש ווערק אין דער אַמעריקאַנער ליטעראַטור. דעם האַמאַן האָט לעאַן קרישטאַל

געווען רעדאַקטאָר. דאָרט האָט ער פּאַרעפּנטלעכט, צווישן אַנדערע אָפּהאַנדלונגען, אויך „קריטישע שטודיען פֿון זשאַנגאַנישע מייסטערװערק“ (1896), וואו ער ווייזט אַרויס זײַן אינטערעס פּאַר ליטע-ראַטור. י. ל. פּרצן האָט ער געלויבט פּאַר זײַן אײראָפּעאַשיקייט און פּאַר זײַנע אידעען און מענ-דעלען און שלום עליכמען פּאַר זײַנע רעאַליזם. שלום עליכמעס דערציילונגען, האָט קאַהאַן געשריבן, פּאַרמאַגן פּערל און זײ וואַלטן געווען נאָך קינסט-לערישער און הולקאַמענער ווען דער קינסטלער וואַלט געווען דורכגעדרונגען מיט די אידעען פֿון סאַציאַליזם.

קאַהאַן איז אין 1891 געווען אַ דעלעגאַט צום קאָנגרעס פֿון סאַציאַליסטישן אינטערנאַציאָנאַל, וואָס איז אָפּגעהאַלטן געוואָרן אין בריסל. דאָרט האָט ער פּאַרגעשלאָגן אַ רעזאָלוציע אַז דער קאָנגרעס וואָל פּאַרדאַמען דעם אַנטיסעמיטיזם. נאָך אַ קאַמף איז אַנגענומען געוואָרן אַ רעזאָלוציע וואָס האָט פּאַרדאַמט אַי אַנטיסעמיטיזם, אַי פּילאַ-סעמיטיזם.

אין אַקטאָבער 1894 האָבן די אַרויסגעבערס פֿון דער אַרבעטער צײַטונג אַנגעהויבן אַרויסגעבן אַ טעגלעכע צײַטונג דאָס אַבערדיבלאַט.

די זונטיק אויסגאַבע איז געבליבן ביים אַלטן נאָמען און אַב. קאַהאַן איז געוואָרן דער רעדאַקטאָר.

צוליב די קאַמפֿן אין דער סאַציאַליסטישער פּאַרטיי, וואָס זײַנען דער עיקר געווען איבער די דיקטאַטאָרישע מעטאָדן פֿון דעם פּאַרטיי-פירער דעניעל דע לעאַן, איז פּאַרגעקומען אַ שפּאַלטונג אַ גרופּע פֿון 52, אַנגעפירט פֿון אַב. קאַהאַן און לואי מילער, האָט זײַך אָפּגעריסן און באַשלאָסן אַרויסצוגעבן אַן אײגענע צײַטונג אונטערן נאָמען פּאַרווערטס. דער ערשטער נומער איז דערשינען דעם 22טן אַפּריל 1897. קאַהאַן איז געוואָרן דער רעדאַקטאָר. זײַן ציל איז געווען צו שאַפֿן אַ פּאַפּולערע צײַטונג פּאַרן אימיגראַנטישן עולם און כדי צו פּראָפּאַגאַנדירן סאַציאַליזם.

אין דער רעדאַקציע און פּאַרוואַלטונג פֿון דער צײַטונג זײַנען פּאַרגעקומען קאַנפּליקטן וועגן דעם באַראַקטער און אויפנאַבן פֿון פּאַרווערטס און קאַהאַן האָט פּאַרלאָזן די רעדאַקציע אין אויגוסט 1897 ביז מערץ 1902. אַ צווייטן מאַל איז ער אַוועק אין האַרבסט 1902 ביז אַקטאָבער 1903. פֿון

אין די מעמוארן שילדערט קאהאן זיין לעבן און דערציילט וועגן זיינע אקטיוויטעטן ביז אן ערך 1914. זיי גיבן א פול בילד פון דעם יידישן לעבן פריער אין אייראפע און דערנאך אין אמעריקע.

קאהאן האט אפט באזוכט אייראפע און האט געדרוקט זיינע ריזע-באשרייבונגען אין פארווערטס. ער האט באזוכט ארץ-ישראל אין 1925 און 1929 און האט ארויסגעגעבן זיינע ריזע-באשרייבונגען אין בוך-פארם — פאלעסטינע, א באזוך אין יאר 1925 און 1929, נ. י. 1934.

פון זיינע איבערזעצונגען אויף יידיש זיינען ארויס אין בוך-פארם: 5. טאלסטאן, קרייצער סענאטא, נ. י. 1911, איבערגעדרוקט 1914, און פארגעסערטע אויפלאגע 1918, און טאלסטאס דער טויט פון איוואן אוליאש, נ. י. 1918.

אב. קאהאן איז געווען א צענטראלע פיגור אין אמעריקאנער יידישן לעבן. ער האט געהאלפן אויס-פורעמען די אמעריקאנער יידישע געמיינדע. זיין השפעה איז געווען גרויס אויף דער יידישער ארבעטער-באוועגונג, יידישער פרעסע און אויף דער אנטוויקלונג פון דער יידישער ליטעראטור און מעצאער אין אמעריקע.

אב. קאהאנס לערניארן אין דעם רוסיפיצירטן ווילנער לערער-אינסטיטוט האבן איבערגעלאזן א דויערנדיקע השפעה אויף אים. די נעגאטיווע בא-ציאונג צו יידיש פון דעם אינסטיטוט האט אנט-וויקלט אין אים א ניט צו פריינדלעכע שמעלונג צו יידיש. אבער אפט האט ער ארויסגעוויזן א פאזיטיווע באציאונג צו יידיש. אבער אין פראקטי-שער טאג-טעגלעכער ארבעט, ווי א רעדאקטאר און שרייבער, האט ער א סך אויפגעטאן פאר יידיש און פאר דער יידישער ליטעראטור.

„אב. קאהאן און דער פארווערטס זיינען געווען איינס ניט דערפאר ווייל דער פארווערטס איז געווען „זיינער“, ווייל ער איז געווען דער באלעבאסט פון פארווערטס, נאר ווייל ער האט איבערצייגט די אמתע באלעבאסט פון פארווערטס, די פארווערטס-אסאסיאציע, אז ער בא-זיצט די אלע אייגנשאפטן וואס זיי האבן געפאדערט פון זייער רעדאקטאר, אז ער באזיצט אי די גייסטיקע אי די מאראלישע קוואליפיקאציעס; אז ער איז אן אויפריכטיקער סאציאל-דעמאקראט, א פראקטישער אר-דעאטיסט, אז ער איז ערלער אין זיינע מיינונגען און האנדלונגען, און אז ער איז א פעאיקער פובליציסט און צייטונגס-כאן. אב. קאהאן איז געווען זיין גאנצן לעבן דער רעדאקטאר פון פארווערטס בלויז דערפאר ווייל ער

איבערגעזעצט אויף יידיש און עס איז פארעפנט-לעכט געווארן אין המשכים אין פארווערטס.

פון סעפטעמבער 1905 ביז יולי 1908 האט דער פארווערטס ארויסגעגעבן די וואכנשריפט דער נייטר גייסט, וואס קאהאן האט רעדאקטירט. עס איז געווען אן ערנסטע, סאציאל-געזעלשאפטלעכע און ליטערארישע צייטשריפט.

קאהאן האט צוגעצויגן צום פארווערטס די וויכ-טיקסטע יידישע פובליציסטן און בעלעטריסטן. ער האט סיסטעמאטיש געדרוקט די ווערק פון שלום אש, י. י. זינגער, אברהם רייזען, זלמן שניאור, יונה ראזענפעלד, ז. ליבין, ז. לעווין — און א געוויסע צייט לעאן קאברין, יעקב גארדין, מארים האזענ-פעלד, דוד בערגעלסאן.

קאהאן איז געווען א שמארקע פערזענלעכקייט, וואס האט רעדאקטירט דעם פארווערטס לויט זיין סמיל און געשמאק. ער האט געהאט אפט קאנ-פליקטן מיט שרייבער ווי יעקב גארדין, יונה ראזענ-פעלד, מארים ראזענפעלד — און דערהויפט מיט שלום אשן, ווען ער האט געבראכט אין דער רעדאקציע זיין ראמאן דער נוצרי, וואס איז געווען דאס ערשטע פון זיינע ווערק וועגן קריסטנטום. קאהאן האט געהאלטן, אז א יידישע צייטונג מאך אזעלכע ווערק גיט דרוקן.

קאהאן האט זיך אפגעגעבן חוץ מיט שרייבן בעלעטריסטיק אויך מיט פארשיידענע פארשערישע ארבעטן. אזוי האט ער אנגעשריבן און ארויסגעגעבן די היסטאריע פון די פאראייניקטע שטאטן, צוויי בענד, נ. י. 1910—1912; ראשעל, א ביאגראפיע, נ. י. 1938; שלום אש'ס נייטר וועג, נ. י. 1941.

ער האט אויך ארויסגעגעבן א צאל ביכלעך און די בעלעטריסטישע שאפונגען, צווישן זיי: רפאל נעריצק, נ. י. 1890, פארגעסערטע אויסגאבע, נ. י. 1912; די נשמה יתירה און פעננים חתנים (ארום 1914).

פון גרויס באדייטונג זיינען זיינע מעמוארן בלעטער פון מיין לעבן, 5 בענד, נ. י. 1926—1931 (ערשטע פיר בענד ארויס אויך אין קלעצקיין-פארלאג, ווילנע 1926—1928. די ערשטע צוויי בענד זיינען ארויס אין א פארקירצטער פארם אין אן ענגלישער איבערזעצונג, אונטער דער רעדאקציע פון לעאן סמיי, פילאדעלפיע 1969).

לערער-סעמינאר אין באַלטימאָר. אין דער זעלביקער צייט האָט ער שטודירט אין הוּשאַנס האַפּקינס אוניווערסיטעט, וואו ער האָט באַקומען זיין דאָקטראָט. זיין דיסערטאָציע האָט ער געשריבן וועגן אַראַבישע עלעמענטן אין דעם יידיש פון דעם אַלמן ישוב אין ארץ-ישראל (אַרויס אין בוך-פאַרם אין ירושלים 1966).

נאָך זיין באַקומען דעם דאָקטראָט האָט זיך קאָסאָווער אומגעקערט קיין ניו-יאָרק, וואו ער האָט אַ געוויסע צייט געאַרבעט פאַרן אַמעריקאַנער יידישן קאָמיטעט און דערנאָך איז ער געוואָרן אַ פּראָפּעסאָר פון העברעאיש אין ברוקלין קאָלעדזש. קאָסאָווער האָט געדרוקט אַרטיקלען אין די ליטעראַרישע בלעטטער, וואָרשע און אין פּאָג און שפּעטער אין פּאַרווערס, וואו ער האָט געשריבן וועגן ישראל און וועגן ביכער.

ער האָט אָנגעשריבן אַ גרעסערע צאָל שטודיעס, צווישן זיי לעקסיקאָן פון מפרשים און פירושים אין יהושע הערות צום תנ"ך; געשיכטע פון דער העברעאישער פּרעסע; יידישע מאַכלים, וואָס נאָך אַ טייל איז פּובליקירט געוואָרן און דער כתב-יד וואָרט נאָך אויף אַ גוואַל.

הגם קאָסאָווער איז געווען אַן ערנסטער וויסנ-שאַפּטלער, וואָס האָט גרינדלעך אויסגעפּאַרשט די ענינים וועגן וועלכע ער האָט געשריבן, האָט ער אָבער געשריבן אויף אַ פּאָפּולערן און זאַכלעכן אופן, פשוט, אָן אַנשטעל. ער איז געווען אַ זייער געניטער פּאַרטייטשער און אויסמיטשער, וואָס האָט מיט הצלחה מסביר געווען אַן ענין. דעריבער האָט מאַקע דער עולם געלייענט מיט אינטערעס זיינע אַרטיקלען וואָס ער האָט געשריבן אין פּאַרווערס. די דאָזיקע אַרטיקלען זיינען געווען זאַכלעך, פּאָפּולער-געשריבן און האָבן געגעבן די גויטיקע אינפּאַרמאָציע.

קאָספּע, אברהם (יולי 1861 — יוני 2, 1929), אַריגי-געלער נאָמען מינץ. געב. אין טשעריקאָוו, באַליע-ווער גובערניע. געלערנט אין חדר, ישיבה, רוסי-שער פּאַלקס-שול און געענדיקט גימנאַזיע אין ווילנע.

1882 אַוועק מיט אַ גרופּע פון „עם עולם“ קיין אַמעריקע. צוריקגעקומען קיין רוסלאַנד און שמו-דירט אויף דעם נאַטור-וויסנשאַפּטלעכן פּאַקולמעט

האַט געדינט געטריי די אידעאָלן און פּרינציפּן פאַר וועלכע דער פּאַרווערסט איז געגרינדעט געוואָרן, ווייל ער האָט געמאַכט פון פּאַרווערסט דעם שטאַרקסטן כוח פון פּראָגרעס און קולטור אין דעם לעבן פון די יידישע מאַסן, וועמען ער האָט געדינט.

(הלל ראַבנאָף)

קאַטין, משה (1864 — יוני 14, 1941), געב. אין באַליעוו, רוסלאַנד. באַקומען אַ יידישע און אַלגע-מיינע דערציאונג. עטלעכע יאָר געווען אַ לערער אין קאָוונע.

אימיגרירט קיין אַמעריקע אין 1888. ער האָט אָנגעהויבן שרייבן אין 1889. איז געווען צוזאַמען מיט הלל זאַלמאַראָוו, ה. לואיס און י. א. מעריסאָן אין דער רעדאַקציע-קאָמיטעט פון דער אַנאַרכיס-טישער וואַכנשריפט וואָרהייט, 1889.

קאַטין האָט אויך געשריבן אין די פרייע אַרבע-טער שטימע, פרייע געוועלשאַפּט און יאָרן שפּעטער רעדאַקטאָר פון די אידישע וועלט, פּילאַדעלפיע.

אין די יאָרן 1902—1905 איז קאַטין געווען אַ מיטאַרבעטער פון פּאַרווערסט, וואו ער איז אויך אַ צייט געווען דער ליטעראַרישער רעדאַקטאָר. ער האָט דעמאָלט אַ סך איבערגעזעצט פאַרן פּאַרווערסט. ווען לואי מיללער האָט געגרינדעט די טעגלעכע צייטונג די וואָרהייט, איז ער געוואָרן אַ מיטאַרבעטער.

משה קאַטין האָט באַרייכערט די יידישע ליטע-ראַטור מיט זיין פּובליציסטיק און מיט זיינע איבער-זעצונגען פון ראַמאַנען און דראַמעס.

קאָסאָווער, מרדכי (1908 — דעצעמבער 3, 1969),

געב. אין ווילנע. געלערנט אין אַ יידיש-וועלטלעכער עלעמענטאַר שול און שפּעטער, 1926, געענדיקט די יידישע רעאַל-גימנאַזיע. גלייך נאָכדעם איז ער אַוועקגעפאַרן קיין ארץ-ישראל, וואו ער האָט פאַר-ענדיקט אַ לערער-סעמינאר און האָט דערנאָך שמו-דירט אין העברעאישן אוניווערסיטעט. אין ארץ-ישראל איז ער געווען טעטיק למוכת יידיש און דער יידישער ליטעראַטור.

אין 1938 האָט ער אימיגרירט קיין אַמעריקע, געאַרבעט אין יוואָ, אין דער רעדאַקציע פון פּאָג, און שפּעטער געוואָרן אַ לערער אין העברעאישן

ער האָט אָפּט געשריבן אין פּאַרווערס וועגן
מוזיק. אַ צייט אָנגעפירט מיט דער מוזיק-אַפּטיי-
לונג פון דער צייטונג.

קאַץ איז געווען אַ פּאַרלעגער און ער האָט
אַרויסגעגעבן בויגנס מיט יידישע לידער.

קאַרנבליט, זיסל (סעפט. 28, 1872 — מאי 1, 1929),
געב. אין טשאן, וואָלינער גוב. געלערנט אין חדר
און פרוואַט פּרעמדע שפּראַכן. 1892 אימיגרירט
קיין אַמעריקע.

דעביוטירט מיט לידער און דערציילונגען אין
דער אַרבעטער-צייטונג, געדרוקט לידער און דער-
ציילונגען אין דער צוקונפּט, פרייע געזעלשאַפּט,
פרייע אַרבעטער שטימע.

קאַרנבליט איז געווען אַן אינעווייניקסטער
מיטאַרבעטער פון פּאַרווערס, וואו ער איז געווען
נייעס-רעדאַקטאָר, געדרוקט דערציילונגען, אַרטיק-
לען, טעאַטער-רעצענזיעס און אָפּהאַנדלונגען וועגן
טעאַטער. ער האָט אויך פאַרעפנטלעכט אין
פּאַרווערס אַרום דרייסיק ראַמאַנען, פון וועלכע
„... אייניקע האַבן אַ געוויסן ליטעראַרישן ווערט“
(זלמן רייזען), צווישן זיי „הינטער די קוליסן —
ראַמאַן פון יידישן טעאַטער לעבן“, פּאַרווערס
1924.

קאַרנבליט האָט אָנגעשריבן אַ גרעסערע צאַל
פיעסן וואָס עס זיינען געשפילט געוואָרן אין יידישן
טעאַטער. איינע פון זיינע גאָר באַקאַנטע פיעסן איז
„דער טיגער“, וואָס איז געשפילט געוואָרן מיט
גוים דערפאַלג.

קאַרנבליט האָט אַרויסגעגעבן אַ בוך, די דראַ-
מאַטישע קונסט, לעקציעס און דיסקוסיעס, ג. י.
1928.

קאַרפּילאָוו, מרים (1888 — מאי 9, 1956), געב. אין
מינסק, און באַקומען אַ יידישע און אַלגעמיינע
דערציאונג. 1905 אימיגרירט קיין אַמעריקע און
לאנגע יאָרן געלעבט אין ברידזשפּאָרט, קאָנעטיקאַט.

1906 דעביוטירט און געדרוקט דערציילונגען,
פעליעטאַנען, דראַמעס, ראַמאַן און לידער. האָט
זיך געדרוקט אין דאָס יידישע פּאָלי, פרייע אַרבע-
טער שטימע, וואַרהייט, טאַג, צוקונפּט און אין

פון פעטערבורגער אוניווערסיטעט (1888). אין 1894
געקומען צום צווייטן מאל קיין אַמעריקע, וואו
ער איז שוין געבליבן ביזן סוף פון זיין לעבן.
שמועזירט מעדיצין און פּראַקטיצירט זיין פּראַ-
פעסיע.

ד.ר. קאַספּע איז געווען פאַרבונדן מיט דער
יידישער אַרבעטער-באַוועגונג און האָט געשריבן
אין אַבטער-בלאָט, די נייע צייט, צוקונפּט, און אַ
געוויסע צייט געווען מיט-רעדאַקטאָר (1892).

ער איז יאָרן-לאַנג געווען אַ מיטאַרבעטער פון
פּאַרווערס, וואו ער האָט געשריבן מערסטנס
איבער נאַטור-זויסנשאַפּט.

ד.ר. קאַספּע איז געווען איינער פון די סאַמע
געבילדעטסטע יידישע סאַציאַליסטישע לעקטאָרס.
ער איז געווען אַ מיטגליד פון דער פּאַרווערס-
אַסאַסיאַציע, פון דער יידישער סאַציאַליסטישער
פעדעראַציע און אַ סימפּאַטיקער פון בונד.

נאָך דער שפּאַלמונג אין דער פעדעראַציע איז
ער אַוועק מיט די לינקע און געשריבן אַ קורצע
צייט פאַר דער פרייהייט.

ד.ר. קאַספּע האָט אַרויסגעגעבן אַ צאַל ביכער
וועגן אַסטראָנאָמיע, כעמיע, געאָלאָגיע.

קאַפּלאַן, דן (1879 — נאָוועמבער 15, 1958), געב.
זעלווע, גראַדנער געגנט.

געווען אַקטיוו אין דער אַרגאַניזאַציע פון בונד
אין וואַרשע, וואו ער איז אין 1898 אַרעסטירט
געוואָרן און געזעסן אין מאַסקווער טורמע.

1900 אימיגרירט קיין אַמעריקע. געדרוקט לידער
אונטערן נאָמען צדוק הכהן. 1908 געוואָרן אַ מיט-
אַרבעטער פון פּאַרווערס, וואו ער איז געבליבן
כמעט ביזן סוף פון זיין לעבן. אין פּאַרווערס
געשריבן נייעס, פּאָפּולער-זויסנשאַפּטלעכע אַרטיק-
לען, טעאַטער רעצענזיעס און אַרטיקלען וועגן
פּאָליטישע פּראַגן. אַ צייט צוגעגרייט די זונטיק
אויסגאַבע פון פּאַרווערס. 1921—1923 רעדאַקטאָר
און רעדאַקציע-סעקרעטאַר פון דער וועקער.

קאַץ, יוסף פּנחס (1878 — יולי 6, 1945), געב. אין
מעזשיבזש. אוקראַינע. אויסגעוואַנדערט קיין אַמע-
ריקע יונגערהייט.

שאול, ליטע. געלערנט אין חדר און אין דער שטאטישער יידיש-רוסישער שול.

סוף 1893 אָנגעקומען קיין אמעריקע, וואו ער האט אויסגעשטודירט ווי א פארמאצעווט (1901). דעכויטירט מיט א ליד אין די אידישע גאזעטן (יידישע גאזעטן) 1893. נאך דער גרינדונג פון פארווערטס האט ער א לענגערע צייט געדרוקט לידער און ספעציעל אין דער אפטיילונג „דיכטער אלבאם“.

קיסין, י. י. (אויגוסט 5, 1886 — יוני 25, 1950), אדאפטירטער נאמען פון יקותיאל גארטצקי. געב. אין גראדנע. אין 1892 אריבער מיט די עלטערן קיין קאָוונע. געלערנט אין חדר און אלגעמיינע לימודים ביי פריוואטע לערער. געקומען קיין אמעריקע אין 1904. געדרוקט לידער, דערציילונגען, עסייען און ליטעראריש-קריטישע ארטיקלען. מיטגעארבעט אין די נייע וועלט, צוקונפט, וואו א געוויסע צייט געווען סעקרעטאר פון רעדאקציע. ארום 1924 געווארן א שטענדיקער מיטארבעטער פון פאר-ווערטס, וואו געשריבן נייעס, ארטיקלען און גע-דרוקט לידער.

קיסין האט איבערגעזעצט אויף יידיש די ווערק פון עדגאר אלען פאָ. פ. קראפאטקין, מ. גארקי, א. פושקין, לערמאנטאָוו. אין זיין אַנטאָלאָגיע לידער פון דער מלחמה, נ. י. 1943, גייען אריין לידער פון א גרעסערער צאל יידישע פאעטן און פון ניט-יידישע. א טייל פון די פרעמד-שפראכיקע לידער האט ער איבערגעזעצט. איז אויך געווען מיטרעדאקטאר פון ליטע, ב' 1, נ. י. 1951.

נאך זיין טויט האט זיין זון, ד"ר ס. גארן, ארויסגעגעבן זיין זאמלונג ליד און עסיי, נ. י. 1953, 320 זייטן.

קראָניץ, פיליפ (אָקט. 13, 1858 — גאָנו. 27, 1922), פסעוודאָנים פון יעקב ראַמבראָ. געב. אין ראַדאָק, אוקראַינע, אָבער די משפחה איז אריבער קיין אַשמענע, ווילנער גוב, וואו ק' האט געלערנט אין א רוסישער שול און ביי פריוואטע מלמדים. 1872 אָנגעקומען אין זשיטאָמירער ראַבינער שול, 1873 אריבער אין קרעמענשטאָדער רעאַלימאָנאָיע, געענדיקט 1879, דערנאָך שטודירט אין טעכנאָלאָ-נישן אינסטיטוט אין פעטערבורג.

פארווערטס. צווישן די ראמאנען וואס זי האט געדרוקט אין פארווערטס איז געווען „אירע מענער“ (1936).

קארפילאוו האט ארויסגעגעבן אין בוך-פארם עטלעכע ביכער. צווישן זיי: מאַג-בוך פון אַן עלנדע מיידל, אָדער דער קאַמף קעגן פרייער ליבע, נ. י. 1918, אַ פּראָווינק צייטונג, נ. י. 1923. פון אירע דראמעס זיינען דערשינען אין די שטורעם טעג, נ. י. 1909.

קויפמאן, לאַלאַ (1887 — דעצעמבער 24, 1964), טאכטער פון שלום עליכם. געענדיקט קיעווער גימנאזיע און שטודירט אין זשענעווער אוניווער-סיטעט.

אין אמעריקע האט זי אָנגעהויבן שרייבן און האט פארעפנטלעכט אין פארווערטס א סעריע זכרונות וועגן איר פאטער. אין פארווערטס האט זי אויך במשך פון הרייסיק יאר פארעפנטלעכט א סך קורצע דערציילונגען און סקיצן. אין אנהויב האט זי אירע דערציילונגען געשריבן אויף רוסיש און זיי זיינען איבערגעזעצט געווארן — אָבער שפעטער האט זי די דערציילונגען אליין געשריבן אויף יידיש.

קויפמאן, מיכאל, דר. (אויגוסט 19, 1881 — מערץ 23, 1946). געב. אין ליפאָן, בעסאָראַביע. מאן פון לאַלאַ קויפמאן און איידעם פון שלום עליכם.

באקומען אַ טראַדיציאָנעלע דערציאונג, גע-לערנט גמרא און קבלה. געענדיקט דאָקטאָר-מעדיצין. אין 1922 איז ער געקומען קיין אמעריקע און פראַקטיצירט מעדיצין אין נואַרק, ניו-דזשערזי.

דעכויטירט מיט אַ דערציילונג אין 1905 און געדרוקט דערציילונגען, לידער און פעליעמאָנען אין אונטער-וועגנס (אָדעס) און שפעטער אין פרייע אַרבעטער-שטימע, ניי-יורק, צוקונפט, פעדער, שיקאַגאָ. פארעפנטלעכט אַן אויטאָריזירטע איבער-זעצונג פון ח. נ. ביאַליקס שירי עם אין קונדס.

אין פארווערטס האט מיכאל קויפמאן פאר-עפנטלעכט איבער הונדערט דערציילונגען.

קייזער, וויליאַם (1872 — יאנואר 3, 1940), געב. אין

קאנטער. ער האט זיך געמראפן מיט א סך יידישע שרייבערס און אין זיינע ארטיקלען אין אמעריקאנער האט ער געשריבן וועגן די באגעגענישן.

נאך זיין צוריקקער קיין אמעריקע האט ער פארגעזעצט זיין ליטערארישע און זשורנאליסטישע ארבעט. אין 1914—1918 רעדאקטירט דעם ארגאן פון ארבעטער-דינג דער פריינד, און איז ארום יענער צייט געווארן א מיטארבעטער פון פאר-ווערטס, וואו ער האט געשריבן פובליציסטישע ארטיקלען וועגן געזעלשאפטלעכע פראבלעמען.

פיליפ קראנץ איז געווען דער מחבר פון א גרעסערער צאל פאפולער-וויסנשאפטלעכע ביכער, „וואס האבן געשפילט אן אומגעהויערע ראלע אין דער אויפקלערונג פון די יידישע פאלקס-מאסן.“ (זלמן רייזען). צווישן זיינע ביכער זיינען דא ביאגראפיעס פון וויכטיקע פערזענלעכקייטן, די קולטור-געשיכטע (1900), די געשיכטע פון די גרויסע סע פראנצויזישע רעוואלוציאן (1903), גאנץ אמעריקע (1915), הימל און ערד — אסטראנאמיע פארן פאלק, נ. י. 1918.

ער האט אויך אנגעשריבן עטלעכע ארבעטן וועגן דער יידישער ליטעראטור און פרעסע אין אמעריקע.

„ער (קראנץ) איז געווען אן איינפאכער, זייער אנגענעמער מענטש. ער האט מיט אלעמען גערעדט מיט פריינדלעכקייט. זיין שמייכל און איבערהויפט זיין פריי-לעכקייט איז געווען צוציענד. . . ביי אונז זיינען שטענדיק אנטוויקלט געווארן די ווארעמסטע באציאונגען. . . אבער איז דער פראגע ווי אזוי די צייטונג (ארבעטער-צייטונג) דארף ארויסגעגעבן ווערן, איז צווישן אונדז געווען א תהום. יעדן מאל ווען איד האב פאר אים פארגעלייגט מיין מיינונג, האט ער מיר אויסגעהערט פריינדלעך, אבער אזוי ווי איד וואלט ריידן וועגן אן ענין איז וועלכן ער האט קיין אינטערעס ניט.“

(א.ב. קאהאן)

דאס מוז זיין איינע פון די סיבות פארוואס קראנץ איז געווארן אזוי שפעט א מיטארבעטער פון פארווערטס.

קרישטאל, לעאן (1894 — אויגוסט 21, 1959), געב. שאהאגראד, פאדאליע, געלערנט אין חדר און ביי פריזאמע לערער. אימיגרירט קיין אמעריקע אין 1914, געארבעט אין א שאפ און בינאכט שמודירט אינזשינירינג אין קופער-יוניאן.

צוליב זיין פארבינדונג מיט דער רעוואלוציאן-געווער באוועגונג איז ער אין 1877 ארעסטירט געווארן און געזעסן א יאר אין טורמע. נאכן אטענ-טאט אויפן צאר אלעקסאנדער 2טן, אין 1881, איז ער אנטלאפן קיין פאריז, וואו ער איז געווען דער מיטגרינדער פון יידישן ארבעטער-פאראיין.

ליטערארישע ארבעט אנגעהויבן אין 1880 מיט ארטיקלען אין די רוסי-יידישע צייטשריפטן. 1883 איז ער אנגעקומען קיין לאנדאן און איז אין 1884 געווארן א מיטארבעטער פון מ. ווינשעווסקיס פוילישער אידל. ער איז געווען מעטיק אין דער לאנדאנער ארבעטער-באוועגונג, און אין 1889 דעלעגאט צום קאנגרעס פון סאציאליסטישן אינ-טערנאציאנאל. אין לאנדאן רעדאקטירט די וואכנ-שריפט ארבעטער-פריינד (1886-1885). אין לאנדאן האט ער אויך איבערגעזעצט עטלעכע סאציאליסטישע בראשורן אויף יידיש.

1890 איז קראנץ אנגעקומען קיין ניו-יארק, וואו ער איז פארבעטן געווארן צו זיין דער רעדאקטאר פון דער ארבעטער-צייטונג. ער האט די וואכנשריפט רעדאקטירט און געשריבן מעארע-טישע ארטיקלען וועגן סאציאליזם און האט איבער-געזעצט א צאל ראמאנען, צווישן זיי פלאבערס סאלאמבא. 1892—1894 רעדאקטירט די צוקונפט.

אקטאבער 1894 איז די ארבעטער-צייטונג פאר-וואנדלט געווארן אין א טעגלעכער צייטונג אונ-טערן נאמען דאס אבער בלאט און קראנץ איז געווארן רעדאקטאר. ער איז געווען אקטיוו אין דער ארבעטער-באוועגונג און אין 1900 איז ער געווען א דעלעגאט צום קאנגרעס פון צווייטן אינטערנאציאנאל.

קראנץ האט אין 1904-1905 ווידער רעדאקטירט די צוקונפט און מיטגעארבעט אין פארשידענע ציי-טונגען און זשורנאלן און האט שמודירט כעמיע אין קאלאמביע אוניווערסיטעט. א צייט איז ער געווען דער רעדאקטאר פון די אינטערנאציאנאלע ביבליאטעק פארלאג קאמפאני, וואס האט ארויס-געגעבן א גרעסערע צאל ביכער אויף יידיש.

1906-1907 פארבראכט אין אייראפע, וואו ער האט רעדאקטירט די פראלעטארישע וועלט, די צייטשריפט פון דער פוילישער סאציאליסטישער פארטיי. ארוםגעפארן איבער רוסלאנד ווי דער קארעספאנדענט פון באהנדל-זשורנאל און אמערי-

לידער ישיבה. 1910 אימיגרירט קיין אמעריקע. געלערנט אין באסטאנער אוניווערסיטעט. 1915 אָנגעהויבן שרייבן אויף ענגליש און פארעפנטלעכט לידער, דערציילונגען און ארטיקלען.

1921 געוואָרן אַ מיטאַרבײַער פֿון פּאַרווערס, געשריבן פאַרשידענע אַרטיקלען, אַ האַפּט און אַ סעריע בילדער „קיידי די יענקי“. אָנגעשריבן אַ צאָל פּיעסן וואָס זיינען געשפּילט געוואָרן אין ייִדישן טעאַטער.

אין פאַרווערס געשריבן אויך אונטער די נע- מען ל. מאַלקעס און ר. שאַיעווסקי.

ראַגאַף הלל (דעצ. 11, 1882 — נאָו. 30, 1971). געב. אין בערעזין, ווייסרוסלאַנד. אין עלטער פֿון אַכט יאָר, אין 1890, געקומען מיט די עלטערן קיין אמעריקע. געלערנט אין דער ר' יצחק אלחנן ישיבה און אין אַלגעמיינע שולן, און גראַדואירט דעם ניו-יאָרקער יטאַמישן קאַלעדזש אין 1906.

1905 אָנגעהויבן זיין זשורנאַליסטישע אַרבעט אין ענגליש און אַ יאָר שפּעטער, אין 1906, אויף ייִדיש, ווען ער איז געוואָרן אַ מיטאַרבײַער פֿון פּאַרווערס. אין 1908 האָט ער אַ קורצע צייט מיטגעאַרבעט אין די ייִדישע אַרבעטער וועלט, שיקאַגאָ, אַבער איז צוריקגעקומען אין פּאַרווערס.

ראַגאַף איז געווען אַקטיוו אין דער אַלגעמיינער און ייִדישער סאַציאַליסטישער באַוועגונג און איז געווען אַ קאַנדידאַט אויף דער סאַציאַליסטישער ליסטע צום קאָנגרעס אין וואַשינגטאָן.

ווען עס איז פאַרגעקומען די שפּאַלמונג אין דער ייִדישער סאַציאַליסטישער פעדעראַציע אין 1921, איז ראַגאַף אַוועק מיט די לינקע, אַבער ער איז גיך אַוועק פֿון דער לינקער גרופּע. האָט אַ קורצע צייט מיטגעאַרבעט אין דער טעגלעכער פּועלי-ציוניסטישער צייטונג די צייט און זיך אומגעקערט צום פּאַרווערס.

ראַגאַף האָט מיטגעאַרבעט אין דער וועקער, אין צוקונפֿט, וואו ער איז אַ קורצע צייט געווען מיט־רעדאַקטאָר.

אַבער זיין לעבנס-אַרבעט איז געווען פאַרכונדן מיטן פּאַרווערס, וואו ער איז געווען נייעס-רעדאַקטאָר, פאַרוואַלמונגס-רעדאַקטאָר, געהילף-

קרישטאָל האָט דעביוטירט מיט אַ דערציילונג אין מאַג, האָט איבערגעזעצט לידער און זיי געדרוקט אין דער פרייע אַרבעטער שטימע. ער האָט דאַרפֿן אויך געדרוקט טעאַטער-קריטיק.

אין 1922 איז ער געוואָרן אַ שטענדיקער מיט-אַרבעטער פֿון פּאַרווערס. עטלעכע יאָר איז ער געווען דער נייעס-רעדאַקטאָר און פינף יאָר דער רעדאַקטאָר פֿון דער זונטיק-אויסגאַבע פֿון פּאַרווערס. צען יאָר איז ער געווען דער ספּעציעלער קאַרעספּאָנדענט ביי די „פאַראייניקטע פעלקער“ (יו-עו).

ק' האָט אַ סך געשריבן אויף אַקטועלע טעמעס. בשעת זיין באַזוך אין מאַסקווע אין 1956 האָט ער זיך דערוואַוסט וועגן דעם מאַרד פֿון די ייִדישע שרייבער אין אויגוסט 1952 און ער האָט געבראַכט די ידיעה.

ער האָט אָנגעשריבן אַ ביאָגראַפֿיע פֿון פרעזידענט פֿרענקלין רוזוועלט, וואָס איז אין 1942 גע- גאַנגען צען חדשים אין טעגלעכע איבערזעצונגען. ער האָט אויך אָנגעשריבן אַ גרעסערע שמודיע „טאַלסטאָי און זיין ווייב“, וואָס איז געווען געדרוקט אין טעגלעכע פאַרזעצונגען אין 1949-1948.

קרישטאָל, משה סעפטעמבער (20, 1908 —), געב. אין שאַראַגראַד, פּאָדאָליע, געלערנט אין חדר און פּרוואַט. אימיגרירט קיין אמעריקע אין 1922. געלערנט אין אַלגעמיינע שולן און אין אַ ספּע-ציעלער קונסט-שול. געדרוקט אַ צאָל דערציילונגען אין דער גערעכטיקייט, אין אידישער קעמפּער און מאַג. אין 1943 געוואָרן אַ שטענדיקער מיטאַר-בעטער אין פּאַרווערס, וואו געשריבן וועגן צייט-פּראָגן און קונסט. אַ לענגערע צייט געווען נייעס-רעדאַקטאָר. פֿון 1963 פאַרוואַלמונגס-רעדאַקטאָר און פֿון יוני 1968 ביז יולי 1970 געווען רעדאַקטאָר. זיך צוריקגעצויגן אין 1972.

1964—1978 מיטגליד פֿון רעדאַקציע-קאַלעניע פֿון צוקונפֿט, וואו געשריבן אין יעדן נומער אַן עדיטאָריאַל.

7

ראַבינס, לעאַ (1895 — יאַנואַר 31, 1957), אַדאַפּ-טירטער נאַמען פֿון אליעזר ראַבינאַוויטש. געב. אין איוויע, ווילנער געגנט. געלערנט אין חדר און

קאמוניסטישע באוועגונג אין אמעריקע, אמעריקא נער פרייהייט, 1916, די דיקטאטור פון פראלעטאריאט, 1920; האווער, סמיט און זייערע פלאט פארמעס, 1928; דער קאנגרעס פון די פאראייניקטע שטאטן, 1930; די פאליטישע לאגע אין אמעריקע און די אויפגאבן פון דער סאציאליסטישער באוועגונג, 1938; וויכטיקע פראבלעמען פון דער ארבעטערבאוועגונג (מיט ל. הענדין און ג. כאנין), 1940, (אלע ארום אין ניו-יארק).

האגאף איז געווען מיטעדאקטאר פון 75 יאר יידישע פרעסע אין אמעריקע, 1870—1945, ג. י. 1945 און האט איבערגעזעצט אויף יידיש מארים הילקוויטס די געשיכטע פון דער סאציאליסטישער באוועגונג אין די פאראייניקטע שטאטן (ג. י. 1919).

דער פארווערטס האט ארויסגעגעבן א ספעציעלע האגאף-אפטיילונג אין 60-יאריקן יוביליי-נומער, אונטער דער רעדאקציע פון שמעון וועבער, מאי 19, 1957.

„ער (האגאף) איז געווען אן אויסגעצייכנטער לאגיקער, און זיין יידיש איז געווען אזא קלארער ווי זיין לאגיק. מיט דעם און מיט זיין גרינדלעכער באקאנטשאפט מיט אמעריקאנער געשיכטע און מיט דעם אמעריקאנער פאליטישן לעבן, איז ער ביי אונדז געווארן א וויכטיקער מיטארבעטער פאר ערנסטע ארטיקלען.“ (א.ב. קאהאן, 1928)

ראזענפעלד, הערש (אפריל 18, 1884 — מאי 20, 1960), געב. אין האגאמשאוו. געלערנט אין חדרים, אין דער בארדימבערגער ישיבה און וועלמלעכע לימודים. אימיגרירט קיין אמעריקע אין 1906. געארבעט ביי פארשיידענע פאכן און שמועזטער בעמיע.

זיין ליטערארישע ארבעט האט ער אנגעהויבן מיט איבערזעצונגען אין 1919. ער האט איבערגעזעצט אי בעלעטריסטישע, אי אלגעמיינע ווערק. אזוי האט ער איבערגעזעצט: דזשעק לאנדאן, דער וועג, ג. י. 1921; א. טורגעניעו, דער פריזישער הויף, ג. י. 1921; ק. קאוטסקי, געשיכטע פון סאציאליסטישן געדאנק, ג. י. 1921; פ. קראפאטסקין, געזאמלטע שריפטן, ג. י. 1922-1923. ער האט זיך דערהויפט באקאנט געמאכט מיט זיין איבערזעצונג פון דער פינישער נאציאנאלער פאעמע קאלאוועלא, ג. י. 1954.

רעדאקטאר און נאך א.ב. קאהאנס טויט, אין 1951, איז ער געווארן הויפט-רעדאקטאר און אנגעהאלטן זיין פאסטן ביז 1962.

האגאף איז געווען איינער פון די וויכטיקסטע פובליציסטן פון פארווערטס. ער האט געשריבן לייטארישע און יעדן האגערשטיק האט ער געשריבן אן ארטיקל אונטערן שטענדיקן קעפל „אין איצטיקן מאמענט“, וואו ער האט באהאנדלט און אנאליזירט פאליטישע פראבלעמען און געשעענישן, ספעציעל בנוגע אמעריקע.

יעדן צווייטן זונטיק האט ער יארן-לאנג געשריבן אן ארטיקל וועגן ענגלישע ביכער, אבער פון צייט צו צייט האט ער אויך געשריבן וועגן א יידישן בוך און אמאל וועגן א העברעאישן.

האגאף האט אין פארווערטס אויך געשריבן וועגן זיינע ריזעס און באזוכן אין איראפע און ישראל.

מיט זיינע גענויע און אויספירלעכע באריכטן האט ער מיטגעהאלפן גרינדן די שניידער-יוניאן, די „אמאלגאמיטעד“.

האגאף איז הויך פובליציסט און זשורנאליסט געווען אויך א פארשער און א היסטאריקער. ער האט אנגעשריבן א צאל וויכטיקע ווערק וועגן אמעריקע, ווי אזוי אמעריקע ווערט רעגירט, ג. י. 1918, די געשיכטע פון די פאראייניקטע שטאטן, 5 בענד, 1925—1928, מאיר לאנדאן, דער גייסט פון פארווערטס, ג. י. 1954. האט איז א ווערק וואס גיט א בילד פון פארווערטס, פון כאראקטער פון דער צייטונג און דער פאליטיק פון דער צייט, די גרויסע ראלע וואס דער פארווערטס האט געשפילט אין יידישן און אלגעמיינעם לעבן, און פארטרעטן פון די מיטארבעטער. דער גייסט פון פארווערטס דינט ווי א קוואל פון אינפארמאציע פאר די וואס גיבן זיך אפ מיט דער געשיכטע און כאראקטער פון דער צייטונג.

האגאף האט ארויסגעגעבן אויף ענגליש א ביכל ניין יידישע שרייבערס, אין וועלכן ער באהאנדלט די פאלגנדיקע יידישע שרייבערס: מארים האזענפעלד, י. ל. פריק, א. ליעסין, אברהם רייזען, לאמעד שאפירא, ז. ליבין, יונה ראזענפעלד, שלום אש און לעאן קאברין, און א בוך וועגן מאיר לאנדאן. ער האט אויך ארויסגעגעבן די בראשורן: 25 יאר

„עם זיינען געווען פארשיידענע סיבות דערויף (פאר ניט דרוקן זיינע נאוועלן) פארוואס מען האט יענע ווערק ניט געדרוקט. עם זיינען מיט דעם געווען פאר-בונדן שרייבערישע קאפיריזן און אויך ניט ווייניק איבער-געטריבענע עקשנות.“

ראָזענפעלד, יונה (1880 — יולי 9, 1944), געב. אין טשאַרטאָריסק, וואָלין. געלערנט אין חדר און ישיבה. אין עלטער פון דרייצן יאָר אַוועק קיין אַדעס, וואו ער האָט זיך אויסגעלערנט מאַקעריי, און געאַרבעט ביי זיין פאָך אַרום 10 יאָר.

דעביוטירט אין דער יידישער ליטעראַטור אין 1904 אין פּעטערבורגער דער פּריינד און דערנאָך פאַרעפנטלעכט דערציילונגען, האַמאַנען, סקיצעס אין דער פּריינד, באַמענב, דער שמואל און יידישע וועלט. ער האָט אויך געשיקט פון איראַפּע זיינע שאַפונגען צום פּאַרווערטס, וואו זיי זיינען געדרוקט געוואָרן.

פאַרן פּאַרווערטס האָט הערש ראָזענפעלד אַ געוויסע צייט געשריבן פאַרשיידענע אַרטיקלען און האָט איבערגעזעצט אַ צאָל האַמאַנען.

ראָזענפעלד, יונה (1880 — יולי 9, 1944), געב. אין טשאַרטאָריסק, וואָלין. געלערנט אין חדר און ישיבה. אין עלטער פון דרייצן יאָר אַוועק קיין אַדעס, וואו ער האָט זיך אויסגעלערנט מאַקעריי, און געאַרבעט ביי זיין פאָך אַרום 10 יאָר.

דעביוטירט אין דער יידישער ליטעראַטור אין 1904 אין פּעטערבורגער דער פּריינד און דערנאָך פאַרעפנטלעכט דערציילונגען, האַמאַנען, סקיצעס אין דער פּריינד, באַמענב, דער שמואל און יידישע וועלט. ער האָט אויך געשיקט פון איראַפּע זיינע שאַפונגען צום פּאַרווערטס, וואו זיי זיינען געדרוקט געוואָרן.

אין 1921 האָט ראָזענפעלד אימיגרירט קיין אַמעריקע און איז געוואָרן אַ שטענדיקער מיט-אַרבעטער פון פּאַרווערטס, וואו ער האָט פּובליקירט גרעסערע און קלענערע נאוועלן. ראָזענפעלד האָט אויך געדרוקט זיינע שאַפונגען אין דער צוקונפֿט, דער וועקער און טעאלימ.

אַבער די לעצטע יאָרן פון זיין לעבן האָט דער פּאַרווערטס אויפגעהערט צו דרוקן זיינע שאַפונגען. אַב. קאַהאַנען איז ניט געפּעלן געוואָרן ראָזענפעלדס גריבלען זיך צו פיל אין דער פּסיכאָ-לאָגיע פון זיינע געשטאַלמן.

הלל ראָנאַף דערציילט, אַז ראָזענפעלד

„האַט געזוכט זיך צו פאַרטיפּן אַלץ מער און מער אין דער פּסיכאָלאָגיע פון זיינע טיפּן, זיך גריבלען מער אין זייערע פאַרנעפּלטע נשמות, אין די פינסטערע ווינקלען פון זייערע הערצער, ביי ער אַליין איז געוואָרן פאַרפלאַנטערט און מטושמש אין זיין שרייבן. עם איז געוואָרן שווער פאַר דעם לייענער אים נאַכצופאַלגן, צו פאַרשטיין וואָס ער וויל. זיין סטיג איז געוואָרן פאַר-דרייט; זיינע זאַצן — לאַנג און פאַרפלאַנטערט. אפילו זיינע פאַרערער האָבן צוגעגעבן, אַז מ'דאַרף זיך אַנטאָן אַ כח אים צו לייענען. אַב. קאַהאַן, וועלכער האָט געהאַלטן, אַז די וויכטיקסטע אייגנשאַפט פון אַ שרייבער זיינען קלאַרקייט און פּשמות, און וועלכער האָט עם געפאַרערט פון זיין יעדן מיטאַרבעטער, האָט ניט געקענט דערלויבן אַז אַזאַ שטאַף ווי יונה ראָזענפעלד האָט איצט געשאַפן זאַל אַריינגיין אין דער צייטונג.“

מ. אַשעראַוויטש שרייבט:

ראָזענפעלד, מאָריס (דעצ. 28, 1862 — יוני 22, 1923), יידישער ערשטער נאַמען משה יעקב אַלמער. געב. אין באַקשא, סאַוואַלקער גוב. געלערנט אין חדר און אין בית מדרש, אין סאַוואַלק און אין וואַרשע.

ווען ער איז געווען נאָך נאָר יונג אַנגעהויבן לייענען העברעאישע ביכער און זיך באַקענט מיט די לידער פון אליקים צונזער, מיכל גאַרדאַן און אברהם גאַלדפּאַדען, און ווען ער איז אַלט געווען פּופּצן יאָר האָט ער אַנגעהויבן שרייבן לידער אויף יידיש.

1882 אַוועק קיין אַמעריקע, אַבער אין אַ קורצער צייט זיך אומגעקערט. אַ ביסל שפּעטער אימיגרירט קיין לאַנדאָן און איז געוואָרן אַ שניידער.

1886 אימיגרירט קיין אַמעריקע, געאַרבעט אין אַ שאַפּ.

דעביוטירט מיט אַ ליד אין ניו-יאָרקער יידישע פּאַלקסיצימאָנ, דעצעמבער 1886. דערנאָך האָט ער פאַרעפנטלעכט לידער אין מאָרגן-שטערן, אין דער אַנאַרכיסטישער וואַרהייט. ווען עם האָט אַנגעהויבן דערשיינען די אַרבעטער-צימאָנ, איז ער געוואָרן

מיט כבוד און מיט פארדא. ער איז אוועק פון אונדז (1913) ווייל מיר האבן זיך אנטזאגט צו דרוקן ווילדע אטאקעס וואס ער האט געמאכט אויף פארשיידענע פערזענלעכקייטן פון יידישן קווארטאל.

(בלעטער פון מייזן לעבן, פערטער באנד, ז' 461).

האזענפעלד האט דערנאך א קורצע צייט גע- שריבן אין ארטאדאקסישן פאגעבלאט, און ווען מען האט אים פון דארטן אפגעזאגט, האט ער פון צייט צו צייט געדרוקט לידער אין מארגן זשורנאל און וועכנטלעכן אמעריקאנער.

מארים האזענפעלד איז געווען דער רעפרעזענ- טאטיווער פאקט פון דעם ערשטן אימיגראנטן-דור. ער האט אויסגעדיקט זייערע אידעען, געפילן, שטימונגען און לידן. זיינע לידער זיינען געווען דורכגעדרונגען מיט עמאציאנעלער טעמפעראמענט- פולקייט און מיט זיינע אייגענע שווערע איבער- לעבענישן.

ראַטשטיין, שמואל יצחק (אויגוסט 16, 1902 — אפריל 19, 1977), געב. אין ווארשע, אין 1922 באקומען סמיכה אויף רבנות. מיטגעארבעט אין דער ארטאדאקסישער פרעסע אין ווארשע, וואו ער האט פארעפנטלעכט ראמאנען, דערציילונגען, לידער און פעליעטאנען. ער האט ארויסגעגעבן אין בוך- פארם אין ווארשע, תל-אביב, ניו-יאָרק א צאל בעלעטריסטישע ווערק און שטודיעס וועגן חסידות.

אין 1941 געקומען קיין ארץ-ישראל און אין 1948 אימיגרירט קיין אמעריקע. האט פארעפנט- לעכט ראמאנען אין מאָרגן־זשורנאל און אמערי- קאנער.

פון 1970 ביזן סוף פון זיין לעבן האט ראטשטיין געשריבן אין פאָרווערטס „די סדרה פון דער וואך“, וואו ער האט אויסגעטייטשט און פארטייטשט די סדרה אין א היינטצייטיקער באלייכטונג.

ראַיעווסקי, טשאַרלס (אפריל 30, 1861 — דעצ. 21, 1930), אדאָפירטער נאָמען פון שאַמראַיעווסקי. געב. אין קרעמענשוו.

אימיגרירט קיין אמעריקע מיט דער עס-עולם גרופע אין 1882. געארבעט אויף א פארם, אין פאבריק און אין דער זעלביקער צייט שטודירט.

א מיטארבעטער און האט דארטן געדרוקט זיינע בעסטע און רייפסטע לידער.

האזענפעלד פלעגט אויפטרעטן מיט ליינען און דעקלאמירן זיינע לידער. ער האט אויך פארשפרייט זיינע ביכלעך, ווי די גלאָקע, 1888, די בלומענקעסטע, 1890; דאָס לידער־בוך, 1897, אָבער ער האט ווי- מער געארבעט אין שאַפּ.

מיט האזענפעלדן האט זיך פאראינטערעסירט פראפעסאר לעא ווינער, וואס האט איבערגעזעצט א צאל פון זיינע לידער אויף ענגליש און זיי ארויסגעגעבן אונטערן נאמען לידער פון דער געשאַפּ (באָסטאָן, 1898 און 1900). דאָס האט אים געשאפן א נאמען אין דער ניט-יידישער וועלט און האט אים זייער דערמוטיקט.

האזענפעלד האט אויסער דער אַרבעט־צייטונג געדרוקט לידער אין אַנדערע צייטשריפטן, אָבער אין 1901 איז ער געוואָרן א מיטארבעטער פון אַבער־בלאָט און אין 1904 איז ער אַריין אין פאָרווערטס, וואו ער האט געשריבן ארטיקלען. פעליעטאנען און לידער.

„איז די יארן ווען ער איז געווען פארבונדן מיט דער סאציאליסטישער צייטונג (פארווערטס), וואוהיז עס האט אים שטענדיק געצויגן, ווי ער אליין האט פאר זיכערט דעם רעדאקטאר, די בעסטע יארן איז זיין לעבן און אויך איז זיין ליטערארישער קאריערע — איז ער קינסטלעריש אויסגעוואקסן נאך גרעסער ווי פריער און ער האט זיך שטארק אויסגעצייכנט ניט נאר ווי א פאקט פון גרויסן פארנעם אין סאציאלע און נאציאנאלע מאטיוון, נאר אויך ווי א גלענצנדיקער פעליעטאניסט, איינער פון די בעסטע און שארפטע פעליעטאניסטן אין דער יידישער דיטעראטור.“

(ב. אַשעראָוויטש)

האזענפעלד האט מיטגעארבעט אין פאָרווערטס ביז 1914. ווי עס שרייבט הלל ראַגאַף:

„מיט האזענפעלדן האט פאסירט דאס וואס עס פאסירט מיט די מערסטע טאלאנטן. ער האט זיך אויסגעשריבן און זיין טאלאנט האט זיך גענומען גליטשן בארג אראפ. קאהאן האט אים צוריקגעשיקט א צאל ארטיקלען, וואס האט ארויסגערופן פארביטערונג ביים דיכטער און ער איז געווארן אויס מיטארבעטער.“

א.ב. קאהאן דערציילט:

„ער האט ביי אונז געארבעט א יאר צען (מיט א פויזע צוליב קראנקהייט און שפעטער איבער א ריזע קיין איראפע, וואו מען האט אים אומעטום אויפגענומען

1896 געענדיקט ווי א דאקטער-מעדיצין און פראקטיצירט אין ניו-יארק.

זוזאמען מיט אב. קאהאן ארויסגעגעבן אין 1886 דריי נומערן פון דער ערשטער יידישער סאציאליסטישער צייטשריפט די נייע צייט. געווען איינער פון די גרינדער פון פארווערטס און אין משך פון די יארן 1897—1907 פארעפנטלעכט אין דער צייטונג פאפולער-וויסנשאפטלעכע ארטיקלען און געענטפערט פראגן אין בריוו-קאסטן. א קורצע צייט אין 1902 איז ראייעווסקי געווען דער רעדאקטאר פון פארווערטס. ער האט רעדאקטירט דעם קאלענדאר און אלמאנאך צום פינף-יאריקן יוביליי פון פארווערטס. ער האט אויך פארעפנטלעכט ארטיקלען אין צוקונפט.

ראסקין, מרים (1889 — אקטאבער 18, 1973), געב. אין סלאנים, גראדנער געגנט. האט געהערט צום בונד און איז געזעסן א יאר אין מורמע אין פעטער-בורג פאר בונדישער ארבעט.

אימיגרירט קיין אמעריקע אין 1920. דעביוטירט מיט א דערציילונג אין דער צוקונפט. פארעפנטלעכט דערציילונגען און ראמאנען אין פארווערטס. א באנד פון די דערציילונגען, אונטערן נאמען שטילע לעבנס, איז ארויס אין בוך-פארם אין 1941 און איר האמאן זלאטסקע, וועגן לעבן פון יידישע רעוואלוציאנערן, איז ארויס אין בוך-פארם אין 1941. (ביידע אין ניו-יארק).

ראסקין, רעי (מאי 15, 1888 —). געב. אין אדעס, געלערנט אין א רוסישער גימנאזיע. א קורצע צייט שטודירט אין דייטשלאנד און פראנקרייך. אימיגרירט קיין אמעריקע אין 1905.

אין 1912 דעביוטירט מיט א ליד אין דאס נייע לאנד, רעדאקטירט פון אברהם רייזען. עטלעכע יאר, צווישן 1912—1915, פארעפנטלעכט אין פארווערטס ארטיקלען און דערציילונגען. זי האט געשריבן ארטיקלען וועגן מעאטער, פילם און מוזיק.

ראק, מאיר (יולי 6, 1911 —). געב. אין ווארשע, געלערנט אין א יידיש-זעלטלעכער שול. אנגעהויבן זיך דרוקן אין קליינע פאלקס-צייטונג און פארעפנטלעכט דערציילונגען אין דער פאלקס-צייטונג, פארויס און וואכנשריפט פאר ליטעראטור — אלע אין ווארשע.

ביים אויסברוך פון דער מלחמה אנטלאפן קיין רוסלאנד און איז אין 1940 פארשיקט געווארן אין סיביר. 1946—1950 געלעבט אין שטאקהאלם און זינט 1950 אין ניו יארק. האט אין אמעריקע אנגעהויבן שרייבן פארן פארווערטס וועגן געזעלשאפטלעכע פראבלעמען אין די סאנדינאטיווע לענדער, שפעטער געווארן א מיטארבעטער. ער שרייבט וועגן די ספעציפישע פראבלעמען פון די עלטערע מענטשן, וועגן סאציאלער פארויכערונג און ענלעכע ענינים.

ראק איז א שמענדיקער מיטארבעטער פון דער וועקער, וואו ער באהאנדלט די סאמע וויכטיקסטע סאציאלע און פאליטישע עקאנאמישע פראבלעמען. שרייבט אויך, פון צייט צו צייט, אין דער צוקונפט. האט איבערגעזעצט בעלעטריסטיק פון שוועדיש. באנוצט זיך אויך מיטן פסעוודאנים ר. מאיער.

רובינשטיין, יוסף (דעצ. 1905 — פעברואר 24, 1978), געב. אין סקידל, ביאליסטאקער גוב. געלערנט אין חדר מתוקן און רוסיש ביי זיין פאטער. סוף 1918 געקומען קיין ווארשע, געארבעט ביימאג און ביי-נאכט געלערנט אין א פוילישער האנדל-שול, שפעטער אין א שול פאר ציוניסטן.

דעביוטירט אין דער יידישער ליטעראטור אין 1925 און געדרוקט לידער אין ארבעטער-צייטונג, שפראצונגען און ליטערארישע בלעטער. זיין ערשטע לידער זאמלונג מאדעלן איז ארויס אין ווארשע, 1939.

ווען די מלחמה איז אויסגעבראכן איז ער אנטלאפן קיין ביאליסטאק, באזוכט מאסקווע בשויכות מיט דער פובליקאציע פון אן אפאלייב פון זיין בוך מאדעלן, מיט א תקומה פון ל. קוויטקא, מאסקווע, 1940.

נאכן דייטשן אנגריף אויף רוסלאנד אין יוני 1941 אנטלאפן פון ביאליסטאק און זיך דערשלאגן קיין אלמא-אטא, וואו ער האט איבערגעלעבט די מלחמה. נאך דער מלחמה זיך אומגעקערט אין 1946 קיין פוילן, געלעבט אין לאדזש, און אין 1947 אימיגרירט קיין פאריז און אין 1948 געקומען קיין ניו-יארק ווי א דעלעגאט פון שרייבער-פאראיין צום גרינדונגס-זוזאמענפאר פון יידישן קולטור-קאנגרעס, און איז געבליבן אין אמעריקע.

אין רישאשע, פאדאליע, אוקראינע. געלערנט אין חדר. 1892 אימיגרירט קיין אמעריקע, געארבעט אין א שאפ און זיך געלערנט אין דער שול פאר פאלסק-לערער, „דזשאמיקא נאָרמאל-קאלעדזש“. דעם 2טן יאנואר 1900 האט ער דעביטירט מיט א ליד אין פאָרווערטס און האט זיך אָפּט געדרוקט אין דיכטער אַלבאָם אין פאָרווערטס.

האט זיך אַנטוויקלט ווי איינער פון די בעסטע יידישע דיכטער אין אמעריקע און האט אַרויס-געגעבן א צאל לידער-זאַמלונגען. געשטאַרבן אין לאַס-אַנגעלעס.

ראַכמאַן, לייב (יאנואר 2, 1918 — סעפט. 14, 1978), געב. אין מינסק מאָזאַוויעצק, פּוילן. געלערנט אין חדרים און אין וואַרשע אין „עמודי תורה“, א ישיבה וואו מען האט אַרױך געלערנט וועלטלעכע לימודים.

אין 1936 איז ער געוואָרן אַ מיטאַרבעטער אין דער טאַג-צייטונג ראַדיאָ, וואַרשע. די מלחמה-יאָרן געווען אין אַן אַרבעט-לאַגער, פון דאַרטן אַנטלאָפן און זיך אויסבאַהאַלטן אין אַ דאַרף.

נאָך דער מלחמה געלעבט אַ קורצע צייט אין לאַדזש, וואו ער איז געווען אַ מיטאַרבעטער פון דאָס נייע לעבן. 1945—1948 געוואוינט אין דער שווייץ, וואו ער האט זיך געהיילט. 1950 זיך באַזעצט אין ירושלים, געאַרבעט פאַר דער יידישער ראַדיאָ-אוידיאָיע.

לייב ראַכמאַן האט אַנגעשריבן אַ ריי ווערק וואָס שילדערן אויף אַ קינסטלעריש-וואַרהאַמפיקן אופן די ליידן און אומקום פון די יידן אין דער צייט פון חורבן. און אין דיין בלוט זאַלסטו לעבן (1949) שמעלט מיט זיך פאַר אַ טאַג-בוך, וואו ער האט פאַרצייכנט זיינע איבערלעבענישן. מיט בלינדע טריט איבער דער ערד (1966) און דער מבול זיינען בעלעטריסטישע ווערק וואָס זיינען געשריבן מיט עמאַציע, מיט קינסטלערישן געפיל און טיפן אַרייַן-בליק.

עס ווערן באַשריבן גורלדיקע באַגעגענישן, סצע-נעס וואָס זיינען פול מיט קאַשמאַרן, וואו די לעבעדיקע מיטן זיך מיט די טויטע און עס איז שווער צו אונטערשיידן צווישן זיי. עס זיינען דאָ אין זיינע ווערק סצענעס פול מיט

אין ניו-יאָרק האט רובינשטיין פאַרעפנטלעכט לידער אין צוקונפּט, יידישער קעמפער, דער וועקער און אין פאָרווערטס.

אין פאָרווערטס האט ער אַ לענגערע צייט געדרוקט לידער יעדן זונטיק.

אין ניו-יאָרק האט רובינשטיין אַנגעשריבן און אַרויסגעגעבן זיין גאַר וויכטיקע טרילאָגיע — מגילת רוסלאַנד, 1960; חורבן פּוילן, 1964; יציאת אייראָפּע, 1970. די טרילאָגיע דריקט אויס אויף אַ פאַעטישן אופן די שטימונגען, דעם צער און געפילן פון אַ סענסיטיוון יידישן פאַעט אויף דעם חורבן פון יידישן פּאָלק.

אין ניו-יאָרק איז אויך אַרויס גאַבט אויף נאַלעווקעס, 1949. נאָך זיין טויט אין תל-אביב איז אַרויס זיין לידער-זאַמלונג דערזשאַונגען, תל-אביב 1978. אַ טייל פון די לידער אין בוך זיינען פריער געווען געדרוקט אין פאָרווערטס. אין זיין אַרכיוו איז געבליבן אַ גרעסערע צאל ניט געדרוקטע לידער.

אין רובינשטיינס לידער איז דאָ גאַר אַ באַענטע פאַרבינדונג צווישן קונסט און דער ווירקלעכקייט, און די האַזיקע פאַרבינדונג ווערט אַרויסגעבראַכט ניט דורך רייד, נייערט דורך די איבערלעבונגען און דערפאַרונגען פון דעם פאַעט.

רובינשטיין, פּאָול (מערץ 10, 1910 — מערץ 16, 1977), געב. אין פּרושקאָוו, פּוילן. געלערנט אין וואַרשעווער תּרבות-גימנאַזיע. 1927 אימיגרירט קיין אַרגענטינע און אין 1930 געקומען קיין ניו-יאָרק.

פ. רובינשטיין איז געווען אַ זעצער אין מאָרנג זשורנאַל, וואו ער האט פאַרעפנטלעכט רעפּאָרטאַזשן און קורצע אַרטיקלען וועגן פּאָליטישע פּראָגן. אונטערן נאָמען גלאָריאַ גאַלד אַנגעפירט אַ רובריק „אַ פּרוי צו פּרויען“.

פון 1954 געהילף-פאַרוואַלטער און שפּעטער פאַרוואַלטער פון פאָרווערטס. ער האט געדרוקט אין פאָרווערטס רעפּאָרטאַזשן און אַ האַמאַן מאָרד אויף דילענטי סטריט, וואָס איז אַרויס אין בוך-פאַרם אונטערן נאָמען אויף פּרעמדע וועגן, ברוקלין 1970. ריזענבלאַט, ה. (מאי 15, 1878 — מאי 30, 1956), אַריגינעלער נאָמען חיים ריזענבלאַט. געב.

און רוסישע ליטעראטורן און איז דער הויפט בא-
זירקט געווארן פון די יידישע און רוסישע ליטערא-
טורן. ווען ער איז געווען נאך זייער יונג האט ער
אפגעדרוקט עטלעכע קארעספאנדענציעס אין דעם
פעטערבוהגער וואכנבלאט יודישעס פאלקסבלאט.
רייזענס ערשט ליד האט פארעפנטלעכט י. ל. פריץ
אין זיין יודישע ביבליאטעק, באנד 1, ווארשע 1891.
רייזען האט צוגעשיקט עטלעכע לידער צו שלום
עליכמען פאר זיינער א פלאנירטער אויסגאבע —
וואס איז אבער ניט ארויס. די לידער זיינען דורך
שלום עליכמען אפגעדרוקט געווארן אין דער
שטאדט-צייטונג וואס איז דעמאלט ארויס אין פו-
לאדעליפע. די לידער זיינען אפגעדרוקט געווארן מיט
א צושריפט פון שלום עליכמען וואו ער האט פאר-
גליכן רייזענען צו ש. פרוג וואס איז דעמאלט געווען
א גרויסע אנערקענונג.

רייזען האט אין יענע יארן פובליקירט לידער אין
די זאמליכער וואס עס האבן ארויסגעגעבן פריץ
און מרדכי ספעקטאר.

אין 1895 איז רייזען אוועק דינען אין דער ארמיי
און געשפילט אין מיליטערישן ארקעסטער. נאך דער
באפרייאונג פון דער ארמיי אוועק קיין מינסק, און
אפגעדרוקט א צאל לידער און דערציילונגען אין
דער יוד וואס איז דעמאלט (1899) ארויס אין קראקע.

רייזען איז דערנאך אוועק קיין ווארשע, וואו עס
האט זיך אנגעהויבן א נייער פעריאד אין זיין לי-
טערארישער טעטיקייט, צו וועלכע, ווי עס שרייבט
זלמן רייזען, „זיינע ביז אהעריקע פרוואון זיינען
געווען נאָר אַ התחלה“. אין ווארשע איז רייזען גע-
ווען פראדוקטיוו און אקטיוו. ער האט געשריבן
לידער און דערציילונגען און האט ארויסגעגעבן
זאמליכער ווי האט צוואנציקסטע יארהונדערט
(1900), יאָר-בוך פראָגראַם (1904) און פארשיידענע
אנדערע זאמלונגען. אין די זאמליכער האט ער
געדרוקט זיינע שאפונגען און די ווערק פון די
וויכטיקסטע יידישע שרייבער ווי ש. אש, י. ל. פריץ,
ה. ד. נאמבערג, דוד פרישמאן, דוד קאסעל, ל.
שאפירא, און שאפונגען פון אמעריקאנער יידישע
פאָעטן ווי י. באַושוואַווער, יהואש און מאַריס ראָ-
ראַזענפעלד. אין ווארשע זיינען אין יענע יארן אויך
ארויס זיינע ערשטע זאמלונגען לידער און דער-
ציילונגען.

אין 1904 האט ער באזוכט ווין וואו ער האט זיך

סימבאליזם און מיט פאנטאסטישע שרעקנס-כילדער
וואס גיבן, אין א געוויסער מאַס, א פארשטעלונג
פון דעם וואס די יידן האבן דורכגעמאכט.

לייב ראַכמאַן איז געווען א לענגערע צייט א
מיטארבעטער פון פאַרווערטס, וואו ער האט גע-
שריבן וועגן פאַרשיידענע פאליטישע, געזעלשאפט-
לעכע און קולטור געשעענישן אין ישראל. אבער
ער האט זיך מערסמנס אפגעגעבן מיט באשריי-
בונגען פון די טאַג-טעגלעכע איבערלעבענישן פון
די איינוואוינער און זייערע פראבלעמען.

פאַרן פאַרווערטס האט ער אויך געשריבן אַפט
קינסטלערישע רעפארטאזשן וועגן לעבן אין ישראל.

רון, משה (אויגוסט 16, 1904 —), אריגינעלער נאמען
משה ראַנציגערקראָן, געב. אין ווארשע, געלערנט
אין חדר, בית מדרש און אין א תרבות-שול.

ארום 1925 אָנגעהויבן אַרבעטען ווי אַ רעפּאָר-
טער פאַרן היינט, וואַרשע. האט געשריבן פאַר
היינטיקע נייעס, וועלט-שפיגל און האט יידישע
לאַנד (אלע אין וואַרשע). אין 1935 געשיקט געוואָרן
קיין אַרץ-ישראל ווי אַ קאַרעספּאָנדענט פון היינט.
חויף דעם געשריבן פון דאַרמז און פאַר אַנדערע
יידישע צייטונגען אין ליטע, לאַטוויע, ענגלאַנד
און אמעריקע.

נאָכן אויסברוך פון דער צווייטער וועלט-מלחמה
געוואָרן אַ מיטאַרבעטער פון דער הערבעאישער
צייטונג ידיעות אחרונות.

די לעצטע יאַרן שרייבט ער אַפט פאַר דעם
פאַרווערטס וועגן פאליטיש-געזעלשאפטלעכע פרא-
גען אין ישראל.

אין 1981 איז ארויס זיין בוך דרבי במלכה
השביעית, וואו עס איז אריין זיין אויטאביאגראפיע
און באשרייבונגען פון געשעענישן, באגעגענישן
און זכרונות.

רייזען, אברהם (אפריל 10, 1876 — מערץ 31, 1953).
זון פון יידיש-העברעאישן פאָעט קלמן ברודער פון
זלמן און שרה רייזען. געב' אין קוידענעוו, מינסקער
גוב'. געלערנט אין חדר און ביי אַ גמרא-מלמד. רו-
סיש און אַלגעמיינע לימודים געלערנט פרוואַט.

רייזען האט געלייענט די יידישע, העברעאישע

איבעררייסונגען) האט רייזען שפארק בארייכערט די יידישע ליטעראטור מיט זיינע אייגענע לידער און דערציילונגען, מיט ארויסגעבן און רעדאקטירן פארשיידענע ליטערארישע אויסגאבעס, דורך דער-מוטיקן יונגע שרייבערס און סמיולירן די עלטערע.

אנהויב 1911 איז רייזען געקומען צום צווייטן מאל קיין אמעריקע, האט מיטגעארבעט אין פארווערטס און ארויסגעגעבן אין 1911—1912 א ליטערארישע וואכנשריפט אונטערן נאמען דאָס נייע לאַנד. עס איז געווען אַ גאָר גוטע וואַכנשריפט, וואו עס זיינען געדרוקט געוואָרן די ווערק פון די וויכטיקסטע יידישע שרייבער וואָס האָבן דעמאָלט געלעבט אין אמעריקע. עס האָבן זיך באַטייליקט אין דאָס נייע לאַנד אויך די אייראָפּעאישע יידישע שרייבערס. עס זיינען אַרויס 32 נומערן. שפעטער האָט ער אַרויסגעגעבן אַ נייע וואַכנשריפט די ליטעראַרישע וועלט (1912-1913).

אין 1913 האָט זיך רייזען אומגעקערט קיין אייראָפּע, זיך באַזעצט אין פאַריז וואו ער האָט אַרויסגעגעבן אַ וואַכנשריפט דער נייער זשורנאַל (1913-1914). אין דער וואַכנשריפט האָבן זיך באַטייליקט יידישע שרייבער פון אייראָפּע און אמעריקע.

נאָכן אַפּשטעלן פון זשורנאַל, באַזוכט רייזען אַ צאַל שטעט און דערנאָך אין 1914 צום דריטן מאל געקומען קיין אמעריקע, וואו ער איז שוין פאַרבליבן ביזן סוף פון זיין לעבן.

ער איז ווידער געוואָרן אַ מיטאַרבעטער פון פאַרווערטס און געדרוקט לידער און דערציילונגען, זיך אויך באַטייליקט מיט הומאַרעסקעס און לידער אין דער גרויסער קונדס.

אין 1917 אַריבער צום מאָג. אין די יאָרן 1922-1923 אַרויסגעגעבן אַ חודש-שריפט נייִדיש.

אין 1926 איז מיט גרויס ענטוויאָזם געפייערט געוואָרן זיין 50-יאָריקער געבוירנטאָג. יענעס יאָר איז ער אַוועק צו דער פרייהייט, וואו ער האָט אָנגעהויבן דרוקן זיינע עפיוואָרן פון מיין לעבן, און ווי אַ המשך צוואַנציק יאָר אין אמעריקע.

1928 באַזוכט מערב-אייראָפּע, פוילן און רוסלאַנד — אומעטום, ספעציעל אין רוסלאַנד, איז ער אויפגענומען געוואָרן מיט ענטוויאָזם. נאָך זיין צוריקער פאַרעפנטלעכט אין דער פרייהייט אַ

געמראָפּן מיט דער יידישער אינטעליגענץ, צווישן זיי מיט ד"ר נתן בירנבוים און אברהם קאַראַלינק. אין 1905 האָט ער זיך באַזעצט אין קראַקע וואו ער האָט אַרויסגעגעבן אַ גרויסע ליטעראַריש-געזעל-שאַפּטלעכע וואַכנשריפט דאָס יידישע וואָרם.

זיך צוריקגעקערט קיין וואַרשע, האָט געשריבן און אַרויסגעגעבן נייע זאַמלונגען פון זיינע ווערק און רעדאקטירט פאַרשיידענע זאַמלונגען אין אַ ליטעראַריש-קינסטלערישן זשורנאַל קונסט און לעבן.

אין 1908 האָט זיך רייזען אַקטיוו באַטייליקט אין דער טשערנאוויצער קאַנפּערענץ וואו יידיש איז פראַקלאַמירט געוואָרן ווי אַ נאַציאָנאַלע שפראַך פון יידישן פּאָלק.

נאָך דער קאַנפּערענץ האָט רייזען, צוזאַמען מיט שלום אַש, י. ל. פּרץ און ה. ד. נאַמבערג, געמאַכט אַ טורנעי איבער אַ ריי שטעט פון גאַליציע און בוקאווינע למוכת דער קאַנפּערענץ ביוראַ.

(די ביאָגראַפיע פון אברהם רייזען איז ניט פאַרענדיקט. דער ווייטערדיקער טייל וועט דערהשיינען אין דעם לעקסיקאָן דעם 8טן אויגוסט.)

אין 1908 האָט רייזען באַזוכט צום ערשטן מאל אמעריקע, וואו ער איז אויפגענומען געוואָרן מיט ענטוויאָזם פון די יידישע לייענער. ער האָט דעמאָלט אָפּגעדרוקט אַ צאַל דערציילונגען אין פאַרווערטס. אזוי פרי ווי 1902 האָט ער שוין געהאַט פאַרעפנטלעכט אין פאַרווערטס דערציילונגען, וואָס זיינען געלויבט געוואָרן פון אַב. קאַהאַנען. ווי רייזען אליין האָט שפעטער געשריבן, איז אַב. קאַהאַנס קריטיק אין 1092 געווען די ערשטע קריטישע אַפּהאַנדלונג וועגן אים און זיין שאַפּן.

זומער 1909 האָט זיך רייזען אומגעקערט קיין וואַרשע, וואו ער האָט אַרויסגעגעבן עטלעכע זאַם-לונגען און אַ גרויסע וואַכנשריפט אייראָפּעאישע ליטעראַטור, וואו ער האָט געדרוקט איבערזעצונגען פון די באַרימטסטע אייראָפּעאישע שרייבער פון יענער תקופה. צווישן די שרייבער וועמענס ווערק עס זיינען פובליקירט געוואָרן אין דער וואַכנשריפט זיינען געווען: טאַמאַס מאָן, היינריך מאָן, יאַקוב וואַסערמאַן, פ. אַלמנבערג, לעאַניד אַנדריעווי, שאַרל באַדלער א. א. וו. עס זיינען דאַרפן אויך געווען געדרוקט די שריפטן פון יידישע שרייבערס.

אין זיין וואַרשעווער תקופה 1900—1910 (מיט

אין 1933 האָט זי אימיגרירט קיין אמעריקע און פארעפנטלעכט דערציילונגען און לידער אין אמעריקאנער, פעדער און צוקונפט. אין פארווערטס האָט זי אַ לענגערע צייט געדרוקט דערציילונגען און ראַמאַנען.

רײַך, יעקב (אָקטאָבער 31, 1894 —). אַרױגיניעלער נאַמען ישראל יעקב זאָריצקי, אמעריקאנער נאַמען דזשיקאָב ריטש. געב. אין יעלסק, מינסקער געגנט. געלערנט אין חדרים און פּריוואַט העברעאיש און רוסיש. 1907 געקומען קיין אמעריקע, וואו געלערנט אין אַ מיטל-שול און אין האַרװאַרד אוניווערסיטעט.

אַנגעהויבן אַרבעטן אין פּאָרװערטס אין 1920. פאַרנומען פּאַסננס ווי נייעס-רעדאַקטאָר און רע-דאַקטאָר פאַר אַרבעטער-ענינים. געשריבן פּובלי-ציטישע אַרטיקלען, דערהויפּט וועגן אמעריקאנער פּאַליטיק און געשעענישן אין דער אמעריקאנער אַרבעטער-באַװעגונג. אונטערן נאַמען יוסף ראַכלין האָט ער אויך געשריבן פעליעמאַנען, דערציילונגען און ראַמאַנען.

„איז זיין גרעסער נאָװעלע שמואליק, וואָס איז אין 1946 געגאַנגען אין פּאָרװערטס אַ לענגערע צייט אין פּאַרװעצונגען. האָט ער, מיט אַ הויש פאַר דראַמאַטישע סיטואַציעס און מיט אַ געפיל פון ליבשאַפט צו באַליי-דיקטע און געקרוינעטע, געשילדערט ווי אַן אַרעמער בחור, וועלכער איז אין דער נאַטור ערלעך אָבער שוואַך אין באַראַקטער, פאַרפלאַנטערט זיך אין זיין לעבן אַזוי, אַז ער טוט זאָכן וואָס זיינען אים אַליין ניט ליב, אָבער ער קאַן זיך ניט העלפּן.“

(פּ. אַשעראָװײַטש)

אונטערן זעלביקן פּען-נאַמען יוסף ראַכלין שרייבט ער אָפּט וועגן לעבן אין אַ גאַרטן-שמעל, געוויקסן און בלומען און גערטנעריי. געשריבן אַ סך אויף ענגליש און ער האָט געדרוקט אַרטיקלען אין וויכ-טיקע זשורנאַלן, ווי דער נירלידער, דער סאַטורדעי איוונינג פּאַָסט און אַנדערע. ער איז געווען דער רעדאַקטאָר פון דער צייטשריפט וואָס עס האָט אַרויסגעגעבן די יוניאָן פון היטל-מאַכערס. ער האָט אַרויסגעגעבן אויף ענגליש אַ בראַשור וועגן פּאַר-װערטס.

„איז דער רעדאַקציע איז יעקב רייד געשטיגן שנעל. ער האָט פאַרנומען די אַמטן פון סיטי-עדיטאָר און לעיבאַרעדיטאָר (נייעס-רעדאַקטאָר און רעדאַקטאָר פאַר אַרבעטער-ענינים). ער האָט געשריבן איבער פּראַבלעמען און געשעענישן אין דער אמעריקאנער אַרבעטער-באַװע-נונג. ער האָט אויך ניט פאַרנאַכלעסיקט זיין בעלעטריס-װערטס.“

סעריע אַרטיקלען וועגן זיין נסיעה אין סאָװעט-רוסלאַנד.

אין 1929, ווי אַ פּראָטעסט קעגן דער שמעלונג פון דער פּרייהייט און די יידישע קאָמוניסטן צו די אַראַכישע פּאַגראַמען אין ארץ-ישראל, פאַרלאָזט ער די צייטונג און איז ווידער געוואָרן אַ מיטאַרבעטער אין פּאַרװערטס, וואו ער האָט געדרוקט לידער, דערציילונגען און די עפיואַרן פון מיין לעבן אין אַ בעלעטריסטישער פּאַרעם. יעדן שבת זיינען דער-שינען ווינע לידער אויף דער עדיטאָריעל-זייט פון פּאַרװערטס.

רייזען האָט מיטגעאַרבעט אין די אַפּעטער, דאַרטן האָט ער געדרוקט זיין ליטעראַרישע רעװיז, וואו ער האָט געשריבן וועגן שרייבער און ביכער.

די גאַנצע צייט איז רייזען געווען אַקטיוו אין יידישן קולטור-לעבן אין אמעריקע. ער פלעגט אָפּט באַזוכן די יידישע שולן און איז וואַרעם אויפגע-נומען געוואָרן פון די קינדער און די עלטערן.

רייזען, שרה (אָקטאָבער 25, 1974). שוועס-טער פון אברהם און זלמן רייזען. די ערשטע פרוי פון דוד קאַסעל. געב. אין קוידענאָװ, מינסקער גוב. פּריוואַט באַקומען אַ יידישע דערציאונג און ווי אַן עקסטערן דורכגעמאַכט אַ גימנאַזיע קורס אין מינסק.

פון 1908 ביז 1914 געלערנט אין וואַרשע און דערנאָך זיך אומגעקערט קיין מינסק, וואו אין די יאָרן 1916 — 1921 געווען אַ לערערין אין די יידישע שולן. שפּעטער געלערנט אין ווילנע. אַנגעהויבן שרייבן אין אברהם רייזענס וואַכנ-שריפט האָט יידישע וואָרט און געשריבן לידער, סקיצן און דערציילונגען און געדרוקט אין פּאַרשיי-דענע צייטשריפטן אין פעטערבורג, וואַרשע, ווילנע — ווי דער פּריינד, ראַמאַן צייטונג, דער וועג א. א. וו.

שרה רייזען האָט אין יענער צייט איבערגעזעצט אין יידיש אַ צאָל ווערק פון רוסישע שרייבערס, ווי טורגעניעװ, טאַלסטאָי, פּושקין און אַנדערע. ווי האָט אויך איבערגעזעצט ראַבינדראַנאַט טאַגאַרס די היים און די וועלט.

פון אירע אַרױגיניעלע שאַפונגען זיינען אַרויס אין בוך-פּאַרעם: חלום און וואָר, וואַרשע 1911; לידער, ווילנע 1924; לידער, ניו-יאָרק 1955.

נומען אין דער רעוואלוציע פון 1905, ארעסטירט געווארן, אפגעגעבן פאר א סאלדאט און אפגעשיקט געווארן קיין אירקוטסק, סיביר. פון דארט אין 1907 אנטלאפן און אין 1908 זיך באזעצט אין ניו-יארק.

ערשטע ארטיקלען פובליקירט אויף רוסיש אין 1906 און אין זעלביקן יאר אין דער בונדישער פאלקס-צייטונג אין ווילנע.

אין ניו-יארק געווארן א מיטארבעטער פון דער וואכנשריפט צייטיגייט, וואס דער פארווערטס האט ארויסגעגעבן, און פון וועכנטלעכן דער ארבעטער, אונטער דער רעדאקציע פון דוד פינסקי און י. שלאסבערג. 1911—1918 געהילף-רעדאקטאר און דערנאך רעדאקטאר פון די נייע פאסט, מיטגעאר-בעט אין דער פריינד, הודו-שריפט פון ארבעטער-רינג און פון ניו-יארקער רוסישע צייטשריפטן. 1921—1922 געשריבן ארטיקלען אין מארגען זשורנאל, מאג און גערעכטיקייט. אין 1923—1927 רעדאקטירט דעם וועקער.

1924 געווארן א שטענדיקער מיטארבעטער פון פארווערטס, וואו ער האט זיך אפגעגעבן מיט שרייבן וועגן ארבעטער-פראבלעמען, ענינים פון פראפעסיאנעלע פאראייניגן און וועגן דער אינטער-נאציאנאלער סאציאל-דעמאקראטישער באוועגונג. זיין הויפט-אינטערעס איז געווען רוסלאנד, דער באלשעוויזם און די רוסישע קולטור. ווי א סאציאל-דעמאקראט האט ער אין אומצייליקע ארטיקלען שארף קריטיקירט דעם באלשעוויזם און די סאָווע-טישע מאכט. ער האט אויך געשריבן א סך לייט-ארטיקלען וועגן ענינים וואס האבן געהאט צו טאן מיט רוסלאנד.

שוב האט געשריבן לאנגע סעריעס ארטיקלען אי וועגן רוסישע רעוואלוציאנערן אי וועגן סאציאל-ליסטישע דענקער און טוער. ווען ער האט געשריבן וועגן מארקסן, לאסאלן, עדווארד בערנשטיינען און אנדערע סאציאליסטישע פיגורן, האט ער תמיד אנאליזירט זייער צוגאנג צו יידן און יידישע פראבלעמען. ביים באהאנדלען סאציאליסטישע פראבלעמען האט ער אפט אויך בארירט יידישע סאציאלע פראגן און האט ארויסגעוויזן א ספעציעלן אינטערעס צום „בונד“.

אין 1928 האט שוב ארויסגעגעבן לעטין, דער מענטש, דער רעוואלוציאנער און דיקטאטאר. שפע-

טישן טאלאנט און פלעגט פון צייט צו צייט אפרוקן פעליעטאנען און קורצע און לענגערע דערציילונגען. און אמאל פלעגט זיך אים אויך פארוועלן אנצושרייבן א קריטיק איבער א בוך אדער איבער א פיעסע. אין אליי, וואס ער האט געטאן אויף יעדן געביט, האט ער זיך אויסגעצייכנט . . .

„דאס מערקווירדיקסטע אין יעקב רייכ'ס שאפונגען איז זיין יידישע שפראך, יידישער סטיל, וואס איז אזוי געראטן. מיר איז רעדאקציע קענען זיך פון דעם ניט אפואונדערן . . . ווי אזוי האט ער איינגעהאלטן אין זכרון דעם יידישן אידאם, דעם יידישן קנייטש, די יידישע פארב, וואס מאכן זיינע ארטיקלען אזוי-אנציענדיק, אזוי געשמאק פאר דעם לעזער?“

(חלל ראגאנאף)

רעגענסערג, ס. (שמואל-אריה) (אקטאבער 13, 1895 — סעפטעמבער 12, 1973), אריגינעלער נאמען רעגענסבאנען. געב. אין יאגעלניצע, גאליציע. גע-לערנט אין חדר, און שפעטער אין א גימנאזיע. 1913 אימיגרירט קיין אמעריקע.

זשורנאליסטישע ארבעט אונטערוויבן אין 1919. געווען א מיטארבעטער פון דער פילאדעלפיער אידישע וועלט און שפעטער אין דער שיקאגער אויסגאבע פון פארווערטס.

פון 1948 ביזן סוף פון זיין לעבן געווען אן אינווי-ניקסטער מיטארבעטער פון פארווערטס, וואו ער האט געשריבן פארשיידנארטיקע ארטיקלען.

רעגענסבערג האט אויך געשריבן אין נייע וועלט, דער וועקער, פריינד און פרייע ארבעטער שטימע. ער האט אויך געשריבן אונטער די פסעוודאנימען ס. מינעסאן, שמואל אריה, ש. ווארעט.

U

שוב דוד (סעפטעמבער 13, 1887 — מאי 27, 1973). געב. אין פאסטאו, ווילנער גוב. געלערנט אין חדר. אין 1901 געענדיקט רוסישע קרייז-שול, וויליקע. דערנאך שטודירט ווי אן עקסטערן אין ווילנע. דארטן אריינגעצויגן געווארן אין א רעוואלוציא-נערער יוגנט-ארגאניזאציע. 1903 געקומען קיין אמעריקע. געלעבט אין פילאדעלפיע, דערנאך אין ניו-יארק. זיך באקענט מיט דער ראדיקאלער יידי-שער אינטעליגענץ און געווארן א מיטגליד פון דער רוסישער סאציאל-דעמאקראטישער געזעלשאפט.

1905 זיך אומגעקערט קיין רוסלאנד. אנטהיל גע-

אין אלגעמיינע לימודים ביי פריוואטע לערערס. אין 1911 פארענדיקט א פוילישע דראמאטישע שול.

דעביוטירט מיט לידער אין דער ראמאנציסטונג, ווארשע, 1907, און זיך באטייליקט אין פארשיידענע צייטשריפטן מיט זיינע שאפונגען.

אין 1911 אָנגעקומען קיין אמעריקע, האט גע- שפילט אין יידישן טעאטער און פארגעזעצט זיין שרייבן. ער האט געשריבן לידער און דראמעס וואס זיינען פארעפנטלעכט געווארן אין פארשייד- דענע צייטשריפטן, און ער האט איבערגעזעצט דראמעס, ראמאנען און דערציילונגען.

שווייד האט ארויסגעגעבן א צאל לידער-זאמ- לונגען, ווי בורשטיגענע שוועלען (נ. י. 1921), צו נאָט און צו לייט (נ. י. 1926), דאָס פּאָלק פּונעם ספר (נ. י. 1930), איך רעד פראָסם, סאַנעטן (נ. י. 1935), אלע לידער און פּאַנעמעס (נ. י. 1951), מיט פּרען (נ. י. 1923), טרייסט מיין פּאָלק, דאָס לעבן פון י. ל. פּרץ (נ. י. 1955). אויך אָפּגעדרוקט א צאל דראמעס.

שווייד איז אין 1946 געווארן אַן אינווייניק- סטער מיטארבעטער פון פארווערטס, וואו ער האט געשריבן נייעס און ארטיקלען וועגן שרייבער און ביכער און וועגן טעאטער.

שוואַרץ, מאָריס (דעצ. 15, 1888 — מאי 10, 1960). געב. אין סידילקאוו, אוקראינע. געלערנט אין חדר און אין א פאלקס-שול. געקומען קיין אמעריקע אַנהייב דעם יאָרהונדערט. געענדיקט א פאלקס- שול, אָנגעהויבן שפילן טעאטער יונגערהייט און געשפילט אין פארשיידענע טרופעס מיט די בעסטע אַקטיאָרן.

אין 1918 האט ער געגרינדעט דעם יידישן קונסט- טעאטער און האט אויפגעפירט די בעסטע אַרגי- נעלע יידישע דראמעס און די וויכטיקסטע פיעסן פון אלגעמיינעם רעפערטואַר. שוואַרץ האט זיך אויסגעצייכנט מיט זיין רעזשי און מיט די נייע פארמען וואס ער האט איינגעפירט אין זיין טעא- טער. ער האט זיינע אויפפירונגען סטיליזירט און אַפּט געשפילט אין עקספּרעסיאָניסטישן סטיל.

ער האט דראמאטיזירט א סך ראמאנען וואס זיינען פריער געווען געדרוקט אין פארווערטס, ווי קידוש השם, דער תהילים ייד, דריי שמעם, די

טער האט ער די דאזיקע ביאגראפיע באארבעט און צוגעגעבן נייע מאטעריאלן און ארויסגעגעבן אויף ענגליש, נ. י. 1948. דאָס בוך איז אַרויס אין א צאל אויפלאגעס, איז איבערגעזעצט געווארן אויף א סך שפראכן און ווערט באנוצט אין אמעריקאנער אוניווערסיטעטן ווי א טעקסט-בוך.

די פארשיידענע סעריעס, ארטיקלען, וואס שוב האט פארעפנטלעכט אין פארווערטס, האט ער באארבעט, רעדאקטירט און ארויסגעגעבן אין בוך- פארעם. אזוי זיינען דערשינען זיינע העלדן און באַרימטער, צוויי בענד, ווארשע, 1933; מאַציאַלע הענקער און קעמפער, צוויי בענד, מעקסיקע, 1968 און זיינע מעמווארן פון די אַבאָליקע יאָרן, צוויי בענד, נ. י.

די דאזיקע מעמווארן זיינען פון גרויס באדייטונג פאר דער געשיכטע פון יידן אין אמעריקע און פון דער יידישער ארבעטער-באוועגונג דא אין לאַנד.

שוואַרץ, פנחס (סעפט. 1, 1902 — דעצעמבער 14, 1963). געב. אין פלאצק, פוילן. אַריגינעלער נאָמען געווען — קרוק. געלערנט אין חדרים, רוסישער פאלקס-שול און פויליש-יידישער גימנאזיע.

1920 זיך באזעצט אין ווארשע, וואו געווארן אַקטיוו אין „בונד“. 1919 אָנגעהויבן שרייבן אין מאַציאַליסטישע יוגנט-שפּירונג, שפּעטער מיטגעאָר- בעט אין דער טעגלעכער פּאָלקס-צייטונג, וואו ער האט געדרוקט באַריכטן פון די זיצונגען פון סיים (פארלאמענט), ארטיקלען וועגן פּאָליטישע פּראָב- לעמען. זיך אויך באטייליקט אין פּאַראָוד, ווארשע, אין אונדזער צייט, צוקונפט און פון באַענטן עבר, ניו-יאָרק.

1940 געקומען קיין אמעריקע, וואו ער האט פון צייט צו צייט געשריבן ארטיקלען אין פארווערטס וועגן פוילן און וועגן יידן אין פוילן. ער איז געווען דער מחבר פון די ביכער: יוזעף פילסודסקי, זיין באַציאָונג צו דער יידן-פּראָגע און זיין קאמף קעגן בונד, ווארשע, 1936; דאָס איז געווען דער אַנהייב, נ. י. 1943, און א בראַשור איין מאַציאַנאַלער טרויער-טאָג, נ. י. 1952.

שווייד, מאָרק (מאי 15, 1891 — דעצ. 8, 1969). געב. אין ווארשע. געלערנט אין חדרים, ישיבה

4 בענד, נ. י. 1919—1925; דאָס ייִדישע בוך, נ. י. 1933; נביאים, קאָפיטלען נביאים אחרונים, צוויי בענד, נ. י. 1942—1951; היסטאָרישע שריפטן, רעדאגירט פון אפרים אויערבאָך און אברהם מע-נעס, נ. י. 1956.

שולמאַן, אברהם (יוני 20, 1913 —). געב. אין וואַרשע. געענדיקט אַ גימנאַזיע און שטודירט אין דער זשורנאַליזם-שול. מיטגעאַרבעט אין דער ייִדישער פרעסע אין וואַרשע, וואו ער האָט גע-דרוקט באַריכטן און פעליעטאַנען.

ביים אויסברוך פון דער מלחמה אַנטלאָפן פון וואַרשע און אין 1940 אַנגעקומען קיין מעלבורן, אויסטראַליע. דאַרטן רעדאַקטירט אַ הודש-שריפט אויפבויו און מיטרעדאַקטירט דעם זשורנאַל צו שטייטער. 1950—1960 געלעבט אין פאַריז. מיטגע-אַרבעט אין טאַג-צייטונג אונזער שטימע, וואו ער האָט געשריבן אַרטיקלען און פעליעטאַנען. אין 1954 געוואָרן פאַריזער קאַרעספּאָנדענט פון פאַר-ווערטס. 1961 זיך באַזעצט אין ניו-יאָרק, געוואָרן אַ שטענדיקער מיטאַרבעטער פון פאַרווערטס, וואו ער שרייבט נייעס, אַרטיקלען און פעליעטאַנען. אַ טייל פון זיינע פעליעטאַנען זענען איבערגעזעצט געוואָרן אויף ענגליש און אַרויס אין בוך-פאַרעם אונטערן נאָמען דערפאַרונגען פון אַ ייִדישן לעק-טאָר, ניו-יאָרק, 1980, 156 זייטן.

ער האָט אַנגעשריבן עטלעכע פיעסעס, צווישן זיי בינאַליבריוו, און באַאַרבעט דימאַוס דראַמע עקספּרעס, אַרויסגעגעבן עטלעכע ביכער, צווישן זיי: געלעכטער אין דער נאַכט (פאַריז, 1953) און צווישן שוואַרץ און ווייס (פאַריז, 1955). פּסעוודאָ-נימען: א. יאַקובאָז, אידעס, א. דאַוידאַוויטש, בן-יעקב און אברהם'טשע.

שולמאַן, אליהו (סעפטעמבער 28, 1909 —). געב. אין סלוצק, מינסקער גוב., ווייסרוסלאַנד. געלערנט אין חדר-מתוקן, רוסישע גימנאַזיע און אַוונט-קורסן פון תּרבות. אַנגעקומען קיין ניו-יאָרק אין 1922. געענדיקט אַ מיטל-שול און שטאַמישן אוניווערסי-טעט. 1935—1936 אַספּיראַנט אין ייִדישן וויסנ-שאַפּטלעכן אינסטיטוט (יוואָ) אין ווילנע, וואו אונטער דער השגחה פון מאַקס וויינרייך, ז. קאַל-מאַנאַוויטש און זלמן רייזען אַנגעשריבן זיין גע-

בישוף-מאַכעריין פון קאַספּיליע, אַנקל מאַזעס, אלע פון שלום אַש, יאַשע קאַלב, די ברידער אַשכּנזי, די משפּחה קאַרנאַווסקי פון י. י. זינגער; נח פאַנדער, אונטערן נאָמען דאָס געזאַנג פון רניעפּר, פון זלמן שניאָר.

שוואַרץ האָט אין פאַרווערטס אויך געשריבן וועגן פּראַבלעמען פון ייִדישן טעאַטער און ער האָט אין דער צייטונג אויך געדרוקט זיינע מעמואַרן, אונטערן נאָמען „מאַרים שוואַרץ דער-ציילט“.

שוואַרץ איז געשטאַרבן אין ישראל, אָבער איז געבראַכט געוואָרן צו קבורה אין ניו-יאָרק.

שוים, חיים בנימין (מערץ 10, 1884 — אַקטאָבער 22, 1953). געב. אין גאַרוד, ליטע. געלערנט אין חדר און גמרא ביי אַ פּרוואַטן רבין, און אלגע-מינע לימודים דורך קאַרעספּאָנדענץ.

1910 אימיגרירט קיין אַמעריקע, געוואוינט אין שיקאַגאָ, וואו ער האָט שטודירט ביבל-קריטיק אין סעמיטיק. 1915 זיך אַריבערגעקליבן קיין ניו-יאָרק, וואו פון 1918 ביז 1948 געווען אַ לערער פון ייִדישער געשיכטע אין ייִדישן לערער סעמינאַר.

אַנגעהויבן שרייבן נאָך אין איראָפּע און דעביי-טירט אין 1909 אין זשורנאַל לעבן און וויסנשאַפּט (ווילנע). פאַרגעזעצט זיין שרייבן אין אַמעריקע אין דער טאַג-צייטונג די וואַרהייט און אין פאַר-שיידענע זשורנאַלן. געשריבן וועגן תּנ"ך און ייִדי-שער געשיכטע.

אין 1924 איז שוים געוואָרן אַ מיטאַרבעטער פון פאַרווערטס און פאַר לאַנגע יאָרן, מיט איבער-רייסן, האָט ער געשריבן פאַפּולערע אַרטיקלען וועגן ייִדישער געשיכטע פון דער אַלטער צייט און מיטאַלאַטער, וועגן גרויסע ייִדישע פּערזענלעכקייטן. אין פאַרווערטס האָט ער זיך אויך באַנוצט מיט זיין פּסעוודאָנים ד"ר קאַדיש.

אין 1948 האָט ער זיך אַריבערגעקליבן קיין לאַס-אַנדזשעלעס, וואו ער האָט געגעבן קורסן אין אַ סעמינאַר.

ח. שוים האָט אַרויסגעגעבן אַ גרעסערע צאָל ווערק אין דער בוך-פאַרעם, צווישן זיי: ביבלישע געזאַנגען, נ. י. 1926; די גרויסע ייִדישע געשיכטע,

מזרח-איראפעאישער יידישער קולטור אין קווינס
קאלעדזש 1971—1982.

פון 1971 שמענדיקער מיטארבעטער פון פאָר-
ווערטס, וואו ער שרייבט ליטעראַטור-קריטישע
אַפּהאַנדלונגען. די ערשטע צייט געשריבן עטלעכע
מאַל אַ חודש און די לעצטע יאָרן יעדן זונטיק.
האַט געשריבן אויך פאַר דער אַפּטיילונג „סתם אזוי“
אונטערן פּען-נאַמען איליא פּאַלקאָוו.

זינט 1977 שרייבט דעם יערלעכן איבערבליק
איבער נייע יידישע ביכער אין יאָר בוך פון
ענטיקלאָפּידיאַ בריטאַניקאַ.

אַ מייל פון זיינע אַרבעטן, וואָס זיינען געווען
געדרוקט אין די פאַרשיידענע צייטשריפטן און
זאַמל-ביכער, און די וואָס זיינען געווען געדרוקט
אין פּאַרווערטס, זיינען אַרין אין זיינע ביכער:
יונגזווילנע (ג. י. 1946), ישראל צינבערג (פאַרין,
1971), די פּאַוועטיש-יידישע ליטעראַטור (ג. י.
1971), פּאַרטנער און עטיודן (ג. י. 1979), באַ-
קומען די אַטראַן-פּרעמיע 1979 אין 1983.

שורין, אהרן בן-ציון (סעפטעמבער 3, 1914 —)
געב. אין ריטעווע, ליטע. געלערנט אין חדרים
און אין די ישיבות פון טעלז און פּאַניוועזש אין
ליטע.

1936 געקומען קיין ארץ-ישראל, פאַרגעזעצט זיין
לערנען אין די ישיבות פון חברון און פתח תקוה
און באַקומען סמיכה פון הרב ר' איסר-זלמן מעל-
צער, הרב ר' ראובן כ"ץ און הרב ר' יצחק אייזיק
הלוי הערצאג, הויפט-רב פון ארץ-ישראל און פון
הרב ר' מאיר סמאָלאָוויץ, כאַסלאָוויצער רב אין
ירושלים.

אין 1940 געקומען קיין אַמעריקע. זינט 1966
איז הרב שורין אַ לערער פון תנ"ך און תלמוד
אין שמערן קאלעדזש — די פרויען-אַפּטיילונג פון
ישיבה-אוניווערסיטעט.

זינט 1944 איז הרב שורין אַ מיטאַרבעטער פון
פּאַרווערטס, וואו ער האָט געשריבן צוויי אַרטיקלען
אַ וואָך וועגן יידישע רעליגיעזע פּראַבלעמען, וועגן
חינוך און וועגן פּאַליטיש-געזעלשאַפּטלעכע פּראַב-
לעמען אין ישראל און וועגן דער אַרבעט און טאַק-
טיק פון די דאַרטיקע רעליגיעזע פּאַרטייען. ער

שיכטע פון דער יידישער ליטעראַטור אין אַמעריקע
— 1870—1900, דערשינען אין ניו-יאָרק אין 1943.
געלערנט העכערע יודאָאיסטישע וויסנשאַפטן אין
דראַפּסי אוניווערסיטעט, וואו ער האָט באַקומען
זיין דאָקטאָראַט פאַר זיין דיסערטאַציע געשיכטע
פון יידישער הערציאָונג אין פּאַוועטיש-פּאַרבאַנד,
וואָס איז אַרויסגעגעבן געוואָרן אין בוך-פאַרעם
פון בראַנדייס-אוניווערסיטעט אין 1971 (ענגליש).

דעכטורט אין 1931 אין פּרייע אַרבעטער
שפּימע און זינט דעמאָלט פאַרעפנטלעכט אַפּהאַנד-
לונגען און שמודיעס אין ליטעראַרישע בלעטטער,
יוואָ-בלעטטער, צוקונסט, אונזער צייט, קולטור און
לעבן, די גאַלדענע קייט און בייזיד, וואו אין די
נומערן 9—18 איז פאַרעפנטלעכט געוואָרן זיין
גרעסערע מאַנאָגראַפּיע אברהם רייזען ווי אַ רעי-
דאָקטאָר (תל-אביב, 1977—1981). אין ביי זיך
דרוקט זיך אין המשכים זיין שמודיע וועגן די יונגע.
אויך פאַרעפנטלעכט שמודיעס אין צו דער געשיכטע
פון דער יידישער פרעסע אין אַמעריקע (ג. י. 1934),
זאַמלבוך לכבוד דעם צוויי הונדערט און פּרופּסיקסטן
יובל פון דער יידישער פרעסע (ג. י. 1937), שטייני
בערג אַטנענק בוך (ג. י. 1961), ליטע, באַנד צוויי
(תל-אביב, 1965), שלמה ביקל יובל-בוך (ג. י. 1967),
אברהם גאַלאַמב יובל-בוך (לאַס-אַנדזשעלעס, 1970),
פּנקס פאַר דער פּאַרשונג פון דער יידישער ליטע-
ראַטור און פרעסע (3 בענד, ג. י. 1965, 1972 און
1975) און יידישער בוך-אַלמאַנאַך. האָט געשריבן
אַריינפירן צו דער נייער אויפלאַגע פון לעאָן
ווינערס געשיכטע פון דער יידישער ליטעראַ-
טור אין ניינצנטן יאָרהונדערט (ענגליש, ניו-
יאָרק), צו דוד פּינסקיס יאַנקל דער שמיד און
לעאָן קאַבריןס יאַנקל בוילע אין די יידישע דראַמע
פון 20סטן יאָרהונדערט (ג. י. 1979) און צו מאַקס
עריקס די געשיכטע פון דער יידישער ליטעראַטור
(נייע אויפלאַגע, ג. י. 1979). אַנגעשריבן אַ גרע-
סערע צאָל ביאָגראַפּיעס אין בענד 7-8 לעקסיקאָן
פון דער נייער יידישער ליטעראַטור. מיטעדאַקט-
טירט געזעלשאַפּטן, ג. י. 1945—1948 און בענד צוויי
און דריי פון פּנקס פאַר דער פּאַרשונג פון דער
יידישער ליטעראַטור און פרעסע, און בענד 7-8
לעקסיקאָן פון דער נייער יידישער ליטעראַטור. זינט
1967 רעדאַקטאָר פון וועקטער. געשריבן אַ גרעסערע
צאָל ביאָגראַפּיעס פון יידישע שרייבער פאַר דער
ענציקלאָפּידיאַ יודאיקאַ (ירושלים). פּראַפעסאָר פון

שוונג. ער האט רעדאקטירט: **המשך אנמאלאגיע** פון יידישער פאָעזיע (נ. י. 1945); **שלמה ביקל יובליבוך**, נ. י. 1967; **יובליבוך פאר אברהם גאָ-לאָמב**, לאַס-אַנדזשעלעס, 1970. מיט־רעדאקטירט מיט ד. סדן **בעריש וויינשטיין יובל-בוך** (תל-אביב, 1967); די זאַמלונג **דוד פינאָקו מיט ל. רובינשטיין**; **פּנאָס פאַר דער פּאַרשונג פון דער יידישער ליטעראַ-טור** און **פרעסע**, באַנד צוויי (נ. י. 1972), און **בענד 2-7 פון לעקסיקאָן פון דער נייער יידישער לי-טעראַטור**, נ. י. 1958-1968.

נאָך זיין טויט זיינען אַרויס זיינע צוויי בענד **געקליבענע שריפטן**, תל-אביב, 1979-1980.

מ. שטאַרקמאַן האָט פון צייט צו אויך געשריבן אויף העברעאיש, און אַ באַנד פון זיינע העברע-אישע שריפטן איז דערשינען אין תל-אביב 1982.

עס איז אויך אַרויס אַ זאַמלונג פון זיינע העברע-אישע שריפטן **אפיקרינהריום**, מסות ומחקרים, צו-נויפגעזאַמלט און רעדאקטירט פון ג' קרסל, מיט אַן אַרײַנפיר פון הב סדן, תל-אביב 1983, 393 זייטן.

שטיינבערג, יהודה (1863 — מערץ 10, 1908). געב. אין ליפּקאָן, בעסאַראַביע. באַקומען אַ שמרענגע טראַדיציאָנעלע דערציאונג, געווען אַ העברעאישער לערער. אין 1906 האָט ער זיך באַזעצט אין אַדעס.

י. שטיינבערג איז געווען אַ וויכטיקער און טאַ-לאַנטירטער יידישער און העברעאישער שרייבער. ער האָט געשריבן דערציילונגען, לידער, משלים און קינדער-מעשיות.

זיין ערשטע זאך אויף יידיש האָט ער פאַר-עפנטלעכט אין 1899 אין יוד, און האָט פובליקירט אין דער צייטשריפט און אין אַנדערע יידישע אויס-גאַבעס דערציילונגען, סקיצן און הומאַרעסקעס.

ביים אָנהייב פון יאַרהונדערט האָט יהודה שטיין-בערג אָפגעדרוקט אַ צאָל דערציילונגען אין פאַר-ווערטס און אין צייטגייסס — די וואַכנשריפט וואָס דער פאַרווערטס האָט אַרויסגעגעבן.

שטיינגאַרט, צירל (11 מערץ 1916 —). געב. אין ביאַליסטאָק. געלערנט אין אַ פּאַלקישול און געענדיקט אַ האַנדלס-שול. געווען אַן אַקטיווע מיט-גלידערין פון דער בונדישער קינדער-אַרגאַניזאַציע סקפּה. אין 1933 אימיגרירט קיין פראַנקרייך, וואו

האַט אויך אַנגעפירט די אַפטיילונג פון פּאַלק צום פּאַלק אין פאַרווערטס.

הרב שורין האָט אַרויסגעגעבן צוויי ביכער אויף העברעאיש. די נעמען פון די ביכער זיינען: **קשת גבורים**, ירושלים, תשכ"ד — 1964, און **בין יהודי ארצות הברית**, ירושלים, תשמ"א.

ער האָט פאַרעפנטלעכט שמודיעס וועגן הלכה אין תלפיות, הפרדס, המפילה, און אַנדערע רבנישע צייטשריפטן.

שטאַרקמאַן, משה-יוחנן (סעפטעמבער 25, 1906 — פעברואַר 2, 1975). געב. אין מאַסטי-וועילקע, גאַ-ליציע. געלערנט אין חדרים, אין אַ פּוילישער עלעמענטאַרער שול און פריוואַט. אין 1920 אָנגע-קומען קיין ניו-יאָרק, געלערנט אין אַן אַלגעמיינער שול, אין יידישן לערער-סעמינאַר און גענומען אַ צאָל קורסן אין שטאַטישן אוניווערסיטעט.

סוף צוואַנציקער יאָרן געוואָרן דער געהילפס-סעקרעטאַר און שפעטער סעקרעטאַר פון דער יידי-שער קולטור-געזעלשאַפּט. געווען אַקטיוו אין דער סטודענט-ליגע ביי דער קולטור-געזעלשאַפּט און אין דער אַמעריקאַנער אַפטיילונג פון יוואָ. געווען עטלעכע יאָר פּרעזידענט פון פען-קלוב.

אָנגעהויבן שרייבן אין 1922 און פאַרעפנטלעכט אַרטיקלען, פעליעמאַנען און דערציילונגען אין פאַר-שיידענע צייטונגען און זשורנאַלן.

אין 1933 איז שטאַרקמאַן געוואָרן אַ מיטאַרבע-טער פון פּאַג, שפעטער פון פּאַג-מאַרגען זשורנאַל, וואו ער האָט געשריבן נייעס און אַרטיקלען וועגן יידישע ענינים. אין 1971, ווען דער פּאַג-מאַרגען זשורנאַל האָט זיך געשלאָסן, איז ער געוואָרן אַ מיטאַרבעטער פון פּאַרווערטס, וואו ער האָט גע-שריבן יעדן זונטיק אַן אַרטיקל וועגן יידישע ימים-טובים אין יידישן לעבן. די אַרטיקלען זיינען באַ-שטאַנען פון אַ קאַמבינאַציע פון פּובליציסטיק, דרוש, מוסר — און האָבן געהאַט אַ יידישן טעם. ער האָט אויך געשריבן וועגן שרייבער און ביכער, וואָס זיינען געווען געדרוקט אין אַ צאָל צייט-שריפטן.

שטאַרקמאַן האָט זיך דערהויפּט אָפגעגעבן מיט פאַרשונגען וועגן דער יידישער פרעסע, יידישער ביבליאָגראַפיע און טיילווייז מיט ליטעראַטור-פאַר-

די אלגעמיינע קעפלעך „מיט אפגעע איגן" און „די משיקאווע וועלט".

1970—1979 געווען נייעס-רעדאקטאר פון פאר-וועלט, וואו ער האט געדרוקט לידער און יעדן זונטיק אן ארטיקל אויף א ליטערארישער טעמע. ער האט געשריבן אי וועגן דער אידישער ליטע-ראטור און אי וועגן די אנגלא-ידישע שרייבערס. ארויסגעגעבן אין בוך-פארעם לידער, 1945; יידישע לאנדשאפט, 1958; דער חלום איז מיין עדות, 1965; יידישע לאנדשאפט, 2, 1970. איבערוועצונגען: ער-נעסס העמינגוועי — דער אלטער און דער ים (1958) און געלי זאקס — געקליבענע לידער (1967).

שטריגלער, מרדכי (עפטעמבער 18, 1921 —). געב. אין זאמאשטש, לובלינער געגנט. געלערנט אין חדר און ישיבות.

די וועלט-מלחמה דורכגעמאכט אין דער וואר-שעווער געטא און פארשיידענע לאגערן.

מ. שטריגלער האט אנגעהויבן שרייבן גאר פרי און אויף וויפל עס איז געווען מעגלעך, האט ער געשריבן אין די לאגערן. נאך דער מלחמה געקומען קיין פאריז, וואו ער איז געווארן שעפע-רישאפטיוו און האט געשריבן לידער, דערציי-לונגען, עסייען, און רעדאקטירט די טאג-צייטונג אונזער ווארט, 1946—1957.

געקומען קיין ניו-יארק צו דער גרינדונגס-קאנפערענץ פון קולטור-קאנגרעס (1948) און פאר-עפנטלעכע עסייען אין געצעלען און אין מארגען זשורנאל, וואו ער האט געדרוקט בילדער פון יידישן לעבן, באזירט אויף דער שאלות-ותשובות ליטעראטור. נאך זיין באזוך אין ניו-יארק זיך צוריקגעקערט קיין פאריז, וואו ער האט פארגע-זעצט זיין ליטערארישע ארבעט.

1953 אימיגרירט קיין ניו-יארק, געווארן א מיט-ארבעטער און דערנאך רעדאקטאר פון אידישער קעמפער, וואו חוץ רעדאקטירן פובליקירט ער אין דער וואכנבלאט זיינע ארטיקלען און עסייען.

שטריגלער האט פון צייט צו צייט, זינט 1953, געדרוקט ארטיקלען אין פארווערטס, אבער זינט 1968 איז ער געווארן א שטענדיקער מיטארבעטער, וואו ער האט געשריבן הריי ארטיקלען א וואך: צוויי ארטיקלען וועגן פאליטיש-געזעלשאפטלעכע פראב-

זי האט געהאלפן גרינדן א סקיף-ארגאניזאציע און האט זיך אפגעגעבן מיט קינדער-דערציאונג. אין דער צייט פון דער מלחמה אנטוייל גענומען אין דער אונטער-ערישער און ווידערשטאנד-באוועגונג אין פראנקרייך און האט זיך אפגעגעבן מיט העלפן ראטעווען יידישע קינדער. נאך דער מלחמה האט זי אין פראנקרייך פארגעזעצט איר געזעלשאפט-לעכע, פארטייאישע און דערציאונגס-ארבעט.

אין 1951 אימיגרירט קיין מאנטרעאל און איז געווען פרינציפאל פון דער אברהם רייזען שול. ארום 1960 זיך באזעצט אין ניו-יארק, וואו זי זעצט פאר איר געזעלשאפטלעכע ארבעט.

אנגעהויבן שרייבן פארן פארווערטס אין 1964 און זינט 1967 איז זי א שטענדיקע מיטארבע-טערין, וואו זי שרייבט וועגן געזעלשאפטלעכע ענינים, ספעציעל וועגן די פראבלעמען פון פרויען. האט אויך געדרוקט פארצייכענונגען וועגן אירע רייזעס און באזוכן אין פארשיידענע לענדער. האט רעדאקטירט אן אפטיילונג „עסט געזונטערהייט" אונטערן פען-נאמען נינא בלום, און האט יארן געשריבן א קאלום וועגן מאדעס.

שטיקער, מאיר (אויג. 4, 1905 — יולי 8, 1983). געב. אין בויבעריק, גאליציע. געלערנט אין חדר און אין א שול מיט דייטש ווי די שפראך פון די לימודים. אנהייב 1920 געקומען קיין אמעריקע, געארבעט ביי קירושנעריי און עטלעכע יאר געלערנט אין אן אונטער-שול.

דעביוטירט מיט א ליד און א קריטישן ארטיקל אין 1924 און מיט א דערציילונג אין 1925. זיך באטייליקט מיט לידער און איבערוועצונגען אין פארשיידענע צייטשריפטן און אין לעצטן באנד שריפטן (1925-1926) צוזאמען מיט א. טאבאטשניק און א. שטאלצנבערגן ארויסגעגעבן צוויי נומערן פון זשורנאל פילץ (1928) און יארן שפעטער ארויסגעגעבן מיט א. טאבאטשניקן צוויי נומערן פון זשורנאל וואגשאל (1959).

אין 1945 איז שטיקער געווארן א מיטארבעטער פון מארגען זשורנאל, וואו ער האט פארנומען דעם פאסטן פון נייעס-רעדאקטאר, און געשריבן ארטיק-לען. שפעטער געווארן נייעס-רעדאקטאר פון טאג-מארגען זשורנאל און געשריבן ארטיקלען וועגן ליטערארישע און געזעלשאפטלעכע ענינים אונטער

ביים אויסברוך פון דער מלחמה אנטלאפן קיין רוסלאנד און געלעבט אין אויבעקייטסאן. 1945 זיך אומגעקערט קיין פוילן, געוואוינט אין לאדזש, וואו ער האט מיטגעארבעט אין דאס נייע לעבן (ווארשע-לאדזש). 1946 אימיגרירט קיין פאריז, וואו ער האט מיטגעארבעט אין דער מאג-צייטונג אהנער שטימע און געשריבן קארעספאנדענציעס פארן פארווערטס.

אין 1954 האט זיך שמולעוויטש באזעצט אין ניו-יארק און איז געווארן א שמענדיקער מיט-ארבעטער פון פארווערטס. ער שרייבט דער-הויפט וועגן די לידן און אומקום אין די דייטשע טויט-לאגערן, וועגן די איבערלעבונגען פון די גערשטעוועטע און וועגן זייער לעבן אין אמעריקע. שמולעוויטש גיט זיך אויך אפ מיט שרייבן סיסטע-מאטיש וועגן די יזכור-ביכער. זיינע ארטיקלען גיבן א געלונגענע פארשטעלונג פון דעם וואס די יזכור-ביכער שטעלן מיט זיך פאר. פסעוודאנאמען: י. באימסאן, י. שמואל.

שניאור, זאלקינד זלמן (1886 — פעברואר 20, 1959). געב. אין שקלאוו, מאהליווער גוב. זיין פאטער האט געשטאמט פון דער שניאורסאן-משפחה. באקומען א רעליגיעזע דערציאונג און דערנאך האט ער געלערנט אין א רוסיש-יודישער שול.

אנגעהויבן שרייבן יודישע און העברעאישע לי-דער בעת ער איז געווען נאך זייער יונג. ביים סוף פון יאר-הונדערט באזוכט אדעס, וואו ער האט זיך באקענט מיט די דארטיקע יידיש-העברעאישע שרייבער — מענדעלע, ביאליק, מ. ל. ליליענבלום און ראזוויצקי. שפעטער געלעבט א קורצע צייט אין ווארשע, וואו ער איז געווען פרצעס סעקרע-טאר 1904—1906 געלעבט אין ווילנע, שפעטער אין דער שווייץ און אין פאריז, וואו ער האט שטודירט אין דארטיקן אוניווערסיטעט.

די יארן פון דער ערשטער וועלט-מלחמה געלעבט אין בערלין ווי א ציווילער געפאנגענער. 1919 באזוכט אמעריקע און זיך צוריקגעקערט קיין בער-לין. 1924 זיך באזעצט אין פאריז, וואו ער איז פארבליבן ביז 1941, דערנאך געקומען קיין אמע-ריקע. 1949—1955 געלעבט אין ישראל — און זיך אומגעקערט קיין אמעריקע, וואו ער איז געבליבן ביזן סוף פון זיין לעבן.

לעמען, מערסטנס אין שייכות מיטן לעבן אין ישראל; זונטיק האט ער געשריבן אפהאנדלונג-גען אויף ביבלישע טעמעס, וואס ער טייטשט אויס אויף א פארטיפטן אופן און באנוצט זיך מיט די אויסטייטשונגען פון תלמוד, מדרש, רש"י, דער רמב"ם, רמב"ן און אנדערע מפרשים און דערקלערער.

מ. שטרינגלער האט ארויסגעגעבן א גרעסערע צאל ווערק אין בוך-פארעם, צווישן זיי: אין א פרעמדן דור, לידער (פאריז, 1947); מאדראנעק, 1947; אין די פאבריקן פון טויט (1948); ווערק צע, צוויי בענד (1950); גורלות (1952); געארעמט מיטן ווינט, ראמאן, צוויי בענד (1955); שמועסן מיט דער צייט, עסייען, צוויי בענד (1959) — אלע ארויס אין בוענאס-אירעס; אינזלען אויף דער שרד, גאוועלן (נ. י. 1975).

שטרינגלער באנוצט זיך מיט די פאלגנדיקע פסעווד-דאנאמען: א. קורא, מ. קאליקשטיין, א. בן-עמי, מ. ראגיל, ז. קאמאי, מ. רובר, א. ק.

שייפער, לואיס (1889 — אקטאבער 20, 1953). געב. אין ניקאפאל, אוקראינע. געלערנט אין חדר. אין 1902 געקומען קיין אמעריקע, געלערנט אין עלעמענטאר און מיטל-שול, געווען אקטיוו אין דער סאציאליסטישער באוועגונג.

געווען א צייט דער געשעפטס-פארוואלטער פון דער צוקנפט, דערנאך דער פארוואלטער פון דער שיקאגער אויסגאבע פון פארווערטס. ער איז א צייט געווען דער רעדאקטאר פאר ארבעטער-ענינים (לעיבאר-עדיטאר) פון פארווערטס. נאכדעם האט ער געארבעט א צייט אין דער בילדונגס-אפטיילונג פון דער „אינטערנעשאנאל" (פראפעסיאנעלער פאראיין פון פרויען-קליידער ארבעטער). נאך דעם ווי ער האט פארלאזן דעם פאסטן, איז ער געווארן א רעפארטער פארן פארווערטס. א קורצע צייט נאכדעם איז ער פלוצלינג געשטארבן פון א הארץ-אטאק.

שמולעוויטש, יצחק (מערץ 14, 1911 —). געב. אין קעליץ, פוילן. געלערנט אין חדר, פאלקס-שול און אליין-בילדונג. אנגעהויבן שרייבן רעפארטאזשן אין נייע פאלקסצייטונג, ווארשע, און אין קיעלצער לעבן.

עם קאן אויך זיין, אז די קאנפליקטן מיט קא-
האנען האבן גורם געווען אז ער זאל זיך צוריק-
ציען פון פארווערטס, אבער ער האט אויפגעהערט
צו שרייבן פארן פארווערטס בשעת קאהאן האט
זיך שוין ווייניק געמישט אין דער רעדאקציע.
קאהאנען איז, ווי עס שרייבט ראגאף, „ניט גע-
פעלן די פרוידיאנישע עלעמענטן אין דעם ראמאן
(דער קיסר און רבי), די אומנאטירלעכע געשלעכט-
לעכע ליידנשאפטן וואס ווערן דארט געשילדערט“.

אבער עס דארף אונטערשטרעכן ווערן, אז שני-
אור האט געשאפן אויף יידיש א גאנצן קארפוס
פראזע-ווערק א דאנק דער פארבעטונג פון אב.
קאהאנען און א דאנק דעם פארווערטס, וואו ער
האט געהאט די מעגלעכקייט צו פארעפנטלעכן
זיינע שאפונגען.

זיין ראמאן נח פאנדרע האט מארים שווארץ
דראמאטיזירט און אונטערן נאמען דאָס געזאָגט פון
דינעפער איז עס געשפילט געוואָרן אין שוואַרצ'ס
קונסט-טעאטער.

שניידערמאן, שמואל לייב (15טן יוני, 1906 —)

געב. אין קוזמיר, פוילן. געלערנט אין חדר און אין
א פוילישער שול. שטודירט אין ווארשעווער אוני-
ווערסיטעט און אין הויכשול פאר זשורנאליזם.
דעביוטירט מיט א ליד אין 1923, און דערנאך
געדרוקט לידער, דערציילונגען, עסייען אינטער-
וויזען, רעפארטאזשן אין יידישע וועלט, מיכער-
וועלט, ליטערארישע בלעטער, ארבעטער-צייטונג,
וועלט-שפיגל און אנדערע. אן אויסקלייב פון די
רעפארטאזשן אריין אין זיין בוך צווישן גאלעווקעס
און אייפערל סורעס (1936).

1933 אימיגרירט קיין פראנקרייך, וואו ער האט
ארויסגעגעבן און רעדאקטירט די וואָכנשריפט
פאָריז (1935). בשעת דעם שפאנישן בירגער-קריג
געווען א צייט אין שפאניע און געשריבן פון
דארטן קארעספאנדענציעס און רעפארטאזשן פאר
פארשיידענע יידישע צייטונגען און פארעפנטלעכט
א בוך קריג אין שפאניען (1938).

1938-1939 געלעבט אין יאהאנעסבורג, וואו ער
האט רעדאקטירט אַפריקאַנער יידישע צייטונג.
1940 זיך באזעצט אין אמעריקע, מיטגעארבעט אין
פארווערטס. 1946 באזוכט פוילן און אַנגעשריבן
פארן פארווערטס א סעריע ארטיקלען, וואָס זיינען

שניאור האט געשריבן אין ביידע שפראכן,
יידיש און העברעאיש. אין העברעאיש איז ער
געווען דערהויפט א פּאָעט. ער האט אויף אידיש
געשריבן א סך לידער, אבער זיין הויפט-אויפט
און דערגרייכונג אויף יידיש איז זיין מיסטער-
האפטע פראזע. זיינע ערשטע פראזע-שאפונגען
אויף יידיש זיינען ארויס אין בוך-פארעם נאך אין
1906, 1909, 1911-1912 און א באַנד געזאמלטע
שריפטן איז ארויס אין ניו-יאָרק אין 1918.

אבער ערשט אין 1927, ווען אב. קאהאן האט
זיך געטראָפן מיט שניאורן אין אייראָפּע און אים
פארבעטן צו שרייבן פארן פארווערטס, האט זיך
אַנגעהויבן זיין גרויסע שעפערישע יידיש-תקופה.
„שניאורס שאפונגען זיינען דערשינען אין פאָרי-
ווערטס איין מאל א וואָך און זיי האבן גלייך
געצויגן גרויס אויפמערקזאמקייט. זיי האבן אויס-
גענומען ביי אלע קלאסן ליינער... ווען קאהאן
איז צוריקגעקומען אין דער רעדאקציע האט מען
אים פון אלע זייטן גראטולירט און געדאנקט פאר
דעם נייעם פּימּשור און דעם נייעם שרייבער“ (ה.
ראַגאָף).

ז. שניאור האט מיטגעארבעט אין פארווערטס
העכער צוויי צענדליק יאָר, פון 1927 ביז אן ערך
1949. ער האט אין פארווערטס פארעפנטלעכט
זיינע גרויסע ראמאנען, ווי שקלאווער אידן, פעטער
זשאַמע, און די סעריע עמי הארצים, וואָס באַשטייט
פון פינף בענד, נח פאנדרע, ביים דינעפער, צוריק
פון אַסטראָג, וואָנט, פאנדרעס אַנמלויפן, און דעם
גרויסן היסטארישן ראמאן קייפער און רבי, די
משומדתמוט, א פאָג עולם הזה, שקלאווער קינדער,
דער כּמזר. די אלע ראמאנען זיינען שפעטער ארויס
אין בוך-פארעם, אין ווילנע, ניו-יאָרק און תל-אביב.
אין פארווערטס האט שניאור אויך פארעפנטלעכט
דערציילונגען פון אן אלטן בחור, רייזע-באַשרייבונג-
גען, פובליציסטישע ארטיקלען, לידער, פּאָעמעס
און א סעריע „מיינע רעדאקטאָרן“. זיינע לידער
און פּאָעמעס זיינען אריין אין זיין בוך פּערציק
יאָר, 1903—1944 (נ. י. 1945).

שניאור האט זיך צוריקגעצויגן פון פארווערטס
צוליב פארשיידענע סיבות. ווי עס שרייבט ה.
ראַגאָף, האט ער זיך באַקלאַגט אויף זיין געזונט
„און איך האב געהאט דעם איינדרוק אז דאָס איז
(געווען) די הויפט-שטערונג פאר זיין מיטארבע-
טערשאפט אין פארווערטס“.

און פון דארטן געשיקט קארעספאנדענציעס צום פארווערטס וועגן די לידן פון די יידן אונטער דער דייטשער אקופאציע.

אין 1941 איז אים געלונגען דורך סיביר און יאפאן צו דערגרייכן אמעריקע און ער איז געווארן אן אינווייניקסער מיטארבעטער פון פארווערטס, וואו ער האט געשריבן ארטיקלען, פעליעטאנען. ער האט אין פארווערטס אויך פארעפנטלעכט א סעריע ארטיקלען וועגן זיין שווערער ריזע דורך רוסלאנד, יאפאן און כינע קיין אמעריקע.

אין בוך-פארעם זיינען ארויס לינקס (1930), אנערש (1936), ביידע אין ווארשע; נאָוואָליפיע און אַ בליק אויף ישראל, ביידע אין בוענאס איירעס.

שער, זעליג (אדאפטירטער נאמען פון ז. שערעשעווי-סקי) (10טער אויגוסט 1888 — 11טער נאוועמבער 1971). געב. אין ראזשינאי, גראדנער געגנט. גע-לערנט אין חדר און אין ישיבות אין סלאנים און ווילנע. אימיגרירט קיין אמעריקע אין 1908.

דעכיותירט מיט אַ דערציילונג „א מאמע“ אין די פרייע אַרבעטער שטימע אין 1912.

אין דער צייט פון דער ערשטער וועלט-מלחמה געדינט אין דער אמעריקאנער ארמיי און איז פארוואונדעט געווארן. ווען ער האט זיך אומגע-קערט פון דער ארמיי האט ער אין פארווערטס פארעפנטלעכט אַ גרעסערע צאל מלחמה-דערצייל-לונגען.

אין 1926 איז ער געווארן אַ שמעטנדיקער מיט-אַרבעטער פון פארווערטס. ער פלעגט שרייבן וועגן אַרבעטער-ענינים און איז אַ צייט געווען דער רעדאקטאר פון דער אַפטיילונג פאַר אַרבע-טער-ענינים (לעיבאַר-עדיטאָר).

שער האט זיך באנוצט מיט די פען-נעמען: ש. זעליג ז. שעווסקי, זיגמונד. אַ טייל פון די דער-ציילונגען וואס זעליג שער האט געדרוקט אין פארווערטס, זיינען ארויס אין בוך-פארעם.

ארויס אין בוך-פארעם צווישן שרעק און האַפּטונג (1947). דערנאָך מיטגעאַרבעט אין מאָרגען זשור-נאַל און זינט 1971 אַ שמענדיקער מיטאַרבעטער פון פארווערטס, וואו ער שרייבט וועגן יידישע און אלגעמיינע פראַבלעמען. פארעפנטלעכט אויך אַ גרעסערע סעריע ארטיקלען „פוילן נאָכן לעצטן גירוש“ (1973), „די קיבוצים אין מדינת ישראל“ (1974), „די סענט-לואיס שיף“ (1975), „די שול אין ניו-פארט, ראָד איילאַנד“, וועגן מאַרק שאַנאַלן און וועגן אַרטור שיקן, וואס איז אַרויס אין בוך-פארעם אונטערן נאמען אַרטור שיק — דאָס שפּיר דעמישט לעבן און שאַפן פון דעם גרויסן יידישן מינאַמור-מייסטער (1980).

אַ טייל פון מאַטעריאַל, וואס איז אַריין אין זיין בוך ווען די ווייסל האַט גערעדט יידיש (1972). איז פריער געווען געדרוקט אין פארווערטס. שניידערמאַן פאַרנעמט אַ וויכטיקע פּאָליציע אי אין יידישן זשורנאַליזם, אי אין דער יידישער ליטעראַטור. זיינע רעפּאָרטאַזשן שמעלן פאַר אַ האַרמאָנישע קאָמבינאַציע פון באַריכטן, באַשריי-בונגען און קינסטלערישע שילדערונגען.

שעפּנער, ברוך (סעפטעמבער 26, 1896 — אויגוסט 18, 1977). געב. אין מאַמאַשאַוו-מאַזאַוויצעק. 1897 האט די משפּחה זיך באַזעצט אין לאָדזש. געלערנט אין חדר און ישיבות און אַ קורצע צייט שמוּדירט אין ווין. אין 1914 זיך אומגעקערט קיין לאָדזש און איז געבליבן דאַרטן ביז 1922 — אין דערנאָך זיך באַזעצט אין וואַרשע.

דעכיותירט מיט ארטיקלען אין לאָדזשער פּאַלקס בלאַט אין 1917, און זיך געדרוקט אין די בונדישע לעבנס-פּראָגן און דערנאָך אין דער טעגלעכער פּאַלקס-צייטונג, וואו ער איז אין 1932 געווארן אַ מיטרעדאַקטאָר. אין דער פּאַלקס-צייטונג האַט שעפּנער געדרוקט פּובליציסטיק, פעליעטאָנען, הומאַרעסקעס און ריזע-באַשרייבונגען.

ווען די מלחמה איז אויסגעבראָכן איז ער אַנט-לאָפן קיין ווילנע, געלעכט אין ווילנע און קאָוונע.

נאכווארט:

ביים צוגרייטן די ביאגראפיעס פון די מיטארבעטער פון פארווערטס האב איד זיך באנוצט מיט פארשיידענע מקורים און מאטעריאלן. צווישן די ביכער, לעקסיקאנען און האנט-ביכער וואס איד האב באנוצט זיינען:

רשימה פון מיטגלידער פון דעם י. ל. פרץ שרייבער פאראיין.

מ. אשערזאויטש: די געשיכטע פון פארווערטס — פון 1897 ביז 1947, געדרוקט אין המשכים אין פארווערטס אין 1947-1948. דער מאנוסקריפט געפינט זיך אין דעם ארכיוו פון דעם יי.ו.א.

ישורין, יעפים: 100 יאר מאדערנע יידישע ליטעראטור, ביבליאגראפישער צושטייער, ניריארק 1965.

ישורין, יעפים, רעדאקטאר, י. ש. הערץ מיט-רעדאקטאר: ארבעטער-רייטג טוער און בויער, ניריארק 1962.

הערץ בורגן: די געשיכטע פון דער אידישער ארבעטער באוועגונג אין אמעריקע, היסלאנד און ענגלאנד, נ. י. 1915.

ווינשטיין, בערנארד: פערציק יאר אין דער אידישער ארבעטער-באוועגונג, ניריארק 1924.

קאברין, לעאן: דערינערונגען פון א אידישן דראמאטורג, א פערטל יארהונדערט אידיש טעאטער אין אמעריקע, ניריארק 1925, 2 בענד.

קאברין, לעאן: דערינערונגען פון א אידישן דראמאטורג, בוענאס-איירעס 1955.

קאברין, לעאן: מיניע פופציק יאר אין אמעריקע, ניריארק 1966.

קאהאן, אב: בלעטער פון מיין לעבן, פינף בענד, ניריארק 1926-1936.

רייווען, זלמן: לעקסיקאן פון דער יידישער ליטעראטור,

פרעסע און פילאָלאָגיע, פיר בענד, וויינע 1926—1929. לעקסיקאן פון דער נייער יידישער ליטעראטור, אבט בענד, ניריארק 1956—1981.

ראַגאַף, הלל: דער גייסט פון פארווערטס, ניריארק 1954.

שוב, דוד: פון די אמאליקע יארן, צוויי בענד, ניריארק 1970.

שולמאַן, אליהו: געשיכטע פון דער יידישער ליטעראטור אין אמעריקע, ניריארק 1952, „פאָרטעטן און עטייד“ נ. י. 1979.

פינף פון די ביאגראפיעס האָט אנגעשריבן מאיר האָט און צען האָט אנגעשריבן ד"ר נח גריס. די דאָזיקע ביאגראפיעס האב איד רעדאקטירט כרי אריינצופאַסן זיי אין דעם אלגעמיינעם סטיל פון די ביאגראפיעס.

איד דריק דאָ אויס אַ דאַנק דעם אמאליקן מיטארבעטער פון פארווערטס דוד ליבערזאָן, וואָס האָט מיר געגעבן אינפארמאציע וועגן עטלעכע שרייבער.

איד וויל דאָ אויך אויסדרוקן אַ דאַנק דעם דירעקטאר פון יוואָ-ארכיוו מאַרק וועב און זיין געהילף פרומע מאדערנער, דער הויפט ביבליאטעקאָרן פון דער יוואָ-ביבליאטעק דינה אַבטאָאָוויטש און אירע מיטארבעטער: מלכה האַרססטמאַן, שמתאל מאַשקאָוויטש, יחיאַל האַמאַנאָוויטש און פאַלאַ האַמאַנאָוויטש, זיי, צוזאַמען מיטן פריערדיקן ביבליאטעקאַר זכריה סעקער, האָבן די גאַנצע צייט ווען איד האָב געאַרבעט ביים צוגרייטן די ביאגראפיעס, קאָאָפּערירט מיט מיר און צוגעשטעלט אלע נויטיקע ביכער.

עס זיינען מסתמא צוליב אַ פאַרזען אויסגעלאָזן געוואָרן געוויסע מיטארבעטער. האַפנטלעך וועט די אַרבעט אַרויס אין אַ צווייטער אויפלאַגע — וועלן מיר דעמאָלט צוגעבן די ביאגראפיעס פון די אויסגעלאָזענע.

א. ש.

א י נ ה א ל ט

<u>זייט</u>	<u>נאמען</u>	<u>זייט</u>	<u>נאמען</u>
13	גאטליב, לעאן	1	אבראמאָוויטש, רפאל
13	גאָטעספעלד, חנא	2	אָדלער, יעקב
13	גאָלדפאָרב, מאַקס	3	אָדעלשלעגער, משה יעקב
14	גאָלדקאָרן, יצחק	3	איוואַנאָוויטש, ס.
14	גאָלדשטיין, דוד	3	אַיאָלטי, חנן
14	גאָלדשטיין, יוסף שמעון	4	איזבאַן, שמואל
15	גאָרדין, יעקב	4	אינהאַרן, דוד
15	גינזבורג, איסר	5	אַלגין, מ.
15	גינזבורג, שאול	5	אַפטער, שמשון
16	גלען, יעקב מאיר	6	אַקערמאַן, הענעך
16	געבינער, בנימין	6	אַראַנסאָן, גריגאָרי
17	געלבויס, הערש	6	אַש, שלום
17	געצאַף-זילבערמאַן, שרה	7	אַשעראָוויטש, מענדל
17	גראַדע, חיים	8	באַטוויניק, בערל
19	גראַס, נפתלי	9	באַסקין, יוסף
19	גרויבאַרט, דוד	9	באַראַנאָוו, מ.
19	גרעיסאַן, דזשעי	9	באַראַנדעס, יוסף
19	דימאָוו, אָסיפ	9	בודין, לואיס
20	דינגאַל, (זלמן) סאלאַמאַן	10	בורגין, הערץ
20	דלוזשנאָווסקי, משה	10	ביאַלאַסטאַצקי, בנימין-יעקב
20	דעמבלין, ב.	10	בייקער, שמעון
21	האַכשטיין, יהושה	11	בלום, יצחק
21	האַלענדער, דוד דוב, הרב	11	בליט, לוציאן
21	הורוויטש, יצחק אייזיק הלוי	11	בן ישראל, שלמה
22	הורוויץ, חיים אברהם	12	בערגעלסאַן, דוד
22	הורוויץ, מאיר	12	בערקאָוויטש, יצחק דוד
23	הילקוויט, מאָריס	12	ברכות, רחל
23	הירשהויט, יחיאל	13	ברוין, דוד

<u>זייט</u>	<u>נאמען</u>	<u>זייט</u>	<u>נאמען</u>
38	יוד, נחום	24	העלד, אַדאַלף
38	יונין, וואָלף	24	הענדין, אברהם לייב
38	יעפּרויקין, זלמן	24	העפּטערמאַן, אברהם, הרב
39	ישורין, יעפים	25	הערץ, יעקב שלום
39	כאַנין, נחום	25	וואַהלינער, א.
39	כהן, צבי	25	וואַלפּסאַן, אפרים לייב
40	כינאַי, מאַרק	25	וויזעל, אליעזר
40	כמעלניצקי, מלך	26	וויינזאפּט, פנחס
40	לאַנג, הערי (הערץ)	26	וויינשטיין, בערנאַרד
41	לאַסאַווין, לייזער	26	ווייס, שמואל
41	לאַקעטש, מיטשעל	26	וויינרייך, מאַקס
42	ליבין, ז.	27	וויכנין, הלל
42	ליבערזאָן, דוד	27	ווילק, אברהם
42	ליבערמאַן, חיים	27	ווינאַגראַד, מ.
43	ליטוואַק, א.	28	ווינטשעווסקי, מאַריס
43	ליטוויין, א.	29	וולאַדעק, ב.
44	ליכטענשטיין, זלמן	30	וועבער, שמעון
44	ליליפוט (קרעטשמער) גבריאל הירש	31	ווענדראַף, זלמן
44	ליעסין, אברהם	31	וועפּרינסקי, ראַשעל
45	לעוויטין, בנימין	32	זאַלאַווין, נחמן-נאַטאַניעל
46	לעווין, זבולון	32	זאַמעטקין, מיכאַיל
46	לעווין, שמריהו	33	זילבערצווייג, זלמן
46	לעווענבערג, שניאור	33	זינגער, יצחק באַשעוויס
46	לענעמאַן, לעאַן	35	זינגער, ישראל יהושע
47	לעשטשינסקי, יעקב	36	זינגער, שמואל דוד
48	מיימאַן, בן ציון	36	זיסקינד, מאַריס
48	מאַני לייב	37	זעצער, שמואל צבי
48	מאַרינאַוו, יעקב	37	טונקעל, יוסף
48	מוראַווטשיק, אברהם-חיים	37	טרייסטער, לייזער
48	מוראַווטשיק, רחל	38	יהואש

<u>זייט</u>	<u>נאמען</u>	<u>זייט</u>	<u>נאמען</u>
60	ענטין, יואל	49	מילך, יעקב . . . . .
60	פאט, יעקב	49	מיללער, לואיס ע. . . . .
61	פאמערמאן, אלעקסאנדער	50	מיראנסקי, פרץ . . . . .
61	פיין, מאקס	50	מלאטעק, יוסף . . . . .
61	פען, אשר	51	מלאטעק-גארדאן, חנה . . . . .
62	פענקין, יעקב	51	מעדעם, וולאדימיר . . . . .
62	פעסקין, שמואל דר.	52	מענעס, אברהם . . . . .
62	פערלאוו, יצחק	53	מעצקער, יצחק . . . . .
63	פערלמאן, נ.	53	נאוויק, פסח . . . . .
63	פאגעל, ישראל (אורווינג)	53	נאקס, עזריאל . . . . .
63	פאגעלמאן, לאזאר	54	ניימארק, דוד לייב . . . . .
64	פארבער, שמעון	54	סאנדלער, פיליפ . . . . .
64	פארעם, לייב	54	סאפיר, שאול . . . . .
64	פוקס, אברהם משה	55	סווערדלין, נתן . . . . .
65	פיגא, ישראל	55	סיגאלאווסקי, נח . . . . .
65	פייגענבוים, בנימין	55	סילווער, לואיס (לייב) . . . . .
66	פינקעל, בנימין	55	סמאלאר, באָריס (בער) . . . . .
66	פלאקסער, מנחם	56	סיגעל, יעקב שמואל . . . . .
66	פענסטער, ברוך	56	סעגאלאווויטש, זוסמאן . . . . .
67	פענסטער, רייזל	57	סעיקין, בנימין מ. . . . .
67	פראַנק, משה צבי	57	סערדאצקי, יענטע . . . . .
67	פרומקין, אברהם	57	ספיוואַק, חיים . . . . .
67	פרענק, משה	58	ספיוואַק, יונה . . . . .
68	צאנין, מרדכי	58	עדיסאָן, יצחק . . . . .
68	צביון, ב.	58	עהרענרייך, חיים . . . . .
69	צוקערמאן, רחמיאל	58	עלבוים, משה . . . . .
69	צייטלין, אהרן	59	עדלין, וויליאם . . . . .
70	קאברין, לעאָן	59	עלבערג, יהודה . . . . .
70	קאהאָן, שושנה	59	עליזאוויץ, י. . . . .
71	קאהאָן, אַב.	60	עמיאָט, ישראל . . . . .

<u>זייט</u>	<u>נאמען</u>	<u>זייט</u>	<u>נאמען</u>
83	ראַכמאַן, לייב	74	קאַטין, משה
84	רוז, משה	74	קאַסאָווער, מרדכי
84	רייזען, אברהם	74	קאַספּע, אברהם
86	רייזען, שרה	75	קאַפּלאַן, דן
86	רייך, יעקב	75	קאַץ, יוסף פּנחס
87	רעגענסבערג ס. (שמואל-אריה)	75	קאַרנבליט, זיסל
87	שוב, דוד	75	קאַרפּילאָוו, מרים
88	שוואַרץ, פּנחס	76	קויפּמאַן, לאַלאַ
88	שווייד, מאַרק	76	קויפּמאַן, מיכאל, דר.
88	שוואַרץ, מאַריס	76	קייזער, וויליאַם
89	שויס, חיים בנימין	76	קיסין, י. י.
89	שולמאַן, אברהם	76	קראַנץ, פּיליפּ
89	שולמאַן, אליהו	77	קרישטאַל, לעאַן
90	שורין, אהרן בן-ציון	78	קרישטאַל, משה
91	שטאַרקמאַן, משה-יוחנן	78	ראַבינס, לעאַ
91	שטיינבערג, יהודה	78	ראַגאַף, הלל
91	שטיינגאַרט, צירל	79	ראַזענפּעלד, הערש
92	שטיקער, מאיר	80	ראַזענפּעלד, יונה
92	שטריגלער, מרדכי	80	ראַזענפּעלד, מאַריס
93	שייפּער, לואיס	81	ראַטשטיין, שמואל יצחק
93	שמולעוויטש, יצחק	81	ראַיעווסקי, טשאַרלס
93	שניאור, זאַלקינד זלמן	82	ראַסקין, מרים
94	שניידערמאַן, שמואל לייב	82	ראַסקין, רעי
95	שעפּנער, ברוך	82	ראַק, מאיר
95	שער, זעליג	82	רובינשטיין, יוסף
96	נאַכוואַרט	83	רובינשטיין, פּאַול
		83	רויזענבלאַט, ה.

